Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Pontoppidan, Henrik.
Titel | Title:	Lykke-Per.
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	2. Udg.
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 3
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kbh. : Gyldendal, 1905
Fysiske størrelse | Physical extent:	3 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

57,-237.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
130020755181

HENRIK PONTOPPIDAN

LYKKE PER

GYLDENDALSKE BOGHANDEL NORDISK FORLAG

3DIE BIND

LYKKE-PER

TREDJE DEL

1906. h. 255

HENRIK PONTOPPIDAN

LYKKE-PER

ANDEN UDGAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
1905

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI
KØBENHAVN

TREDJE DEL

Nittende Kapitel.

I en af det østlige Jyllands frodigste Lavninger laa en Herregaard, der med sine brunrøde Mure og bredt opstigende Trappegavle mindede om et Kloster. Det var Kærsholm. Den laa i selve Kanten af et fladt Engdrag, der krummede sig gennem Landet som en mægtig, grøn Flod med mark- og skovklædte Højder paa begge Sider.

Midt igennem Engen flød en doven Aa — de kummerlige Rester af det stolte Vandspejl, som engang havde dækket den næsten milebrede Dalbund. Naar man kom gaaende henad Engen og ikke netop befandt sig ved Bredden, kunde man slet ikke se noget til Aaen. Man øjnede intet andet end denne uendelige Flade af glinsende Grønsvær, stødte kun hist og her paa en Grøft eller paa en Pyt med noget stillestaaende Vand. Underligt var det da at tænke paa de friske Bølgemasser, der i svundne Dage havde skvulpet mellem disse fredelige Bakkedrag. Her, hvor smaa brune og graa Sangfugle frygtsomt svang sig op fra Sivene, havde engang de store Havmaager kreset paa deres sølvskinnende Vinger. Her, hvor nu Grøftegravere og Møgspredere sad og gumlede

andægtigt paa deres Fedtebrødsmellemmad, havde kampdrukne Fribyttere svunget sig iland fra deres blodbestænkte Skibe og under Lystighed baaret de hjemførte Skatte op til deres Gaarde.

Deroppe paa Højderne, hvor nu lyse og venlige Lunde løftede sig over Kornmarkerne, rugede dengang Vildskovens mørke Masser, hvorfra Ulvene tudede i de maaneklare Frostnætter. Endnu længe efter at Landet havde hævet sig og den fordums Havbund var bleven draget ind under Bondens fredelige Syssel, bevaredes Skoven som Tilflugtssted for Vovemodet og den kække Bedrift. Herfra skrattede de høje Herrers Jægerhorn, naar de sprængte afsted med Døden paa Sadelbuen og drog deres blodige Spor gennem Tykningerne. Her fik ogsaa Stormen igen sit fulde Mæle, — en tusindstemmig Brusen, i hvilken der hørtes som en spøgelseagtig Efterklang af hin Havets dybe Orgeltone, der havde fyldt Menneskenes Sind med Rædslens store Højtid.

Men lidt efter lidt trængtes ogsaa Skoven tilbage af den nærsomme Muld. En Skare vaabenløse Fremmede byggede sig Bo og plantede en Have derinde for at leve i Ensomhed af Jordens Frugter. Ad en Vej, der betegnedes af rejste Kors og hellige Billeder, var de kommen dragende sydfra i lange Kitler og med Sandaler under de nøgne Fødder, — og snart ringede den første Bedeklokke sit „Fred paa Jorden“ ud over Vikingernes gamle Land. Og Aarene gik. Fra alle Sider gnavede Bondens ublodige Økse sig ind i Skovens Mørke, hvor Kragerne allerede skræppede fra Ørnenes forladte Redepladser.

Og Aarhundreder svandt. Fra blomstrende Marker og Enge flommede den moderlige Jords Fedme ind over Tærsklerne til de udvalgte blandt

Menneskenes Børn, dyngede sig op i Lader og Stalde, fyldte Klosterkælderne og Herregaardenes Forraadskamre med solid Slagtemad og honningsødet Øl for tilsidst at samle sig som Spæk og tykt Blod bag Munkekutten og Ridderens blankskinnende Harnisk. Og se, da den fromme Klosterbroder havde faaet Spæk paa Nyrerne, grebes han af kødelige Anfægtelser. Han fik Trang til at gifte sig, han følte det sluttelig som sin ligefremme Kristenpligt at blive Familjefader og uden alt Sværmeri dele Livets Goder med de andre Adamssønner. Kirken blandede Blod med det borgerlige Samfund. Ud af den grove Bodsdragt med Sandalerne og det haarde Hampereb fremtraadte som af et Puppehylster den første Pastor Sidenius med den brusende Pibekrave og den store Børneflok. Samtidig faldt ogsaa Herremanden mere og mere til Ro i den borgerlige Samfundsorden. Med sin nedarvede Velstand, som gavmilde Love beskyttede, fristedes han stadig mindre af Eventyret og det ubekvemme Krigerliv. Vikingernes Ætling var bleven Studehandler og stoltserende Landjunker med Fløjlsbukser og brammende Fjerbusk over Hatten. Stor og kødtung, svulmende af uforbrugt Kraft, red han frem paa sin fjertende Ganger som et Billede paa den hjemlige Muldjords Velsignelser.

Det var Mænd som Hr. Lave Eskesen Brok, der laa i Kiv og Proces med det halve Jylland, eller som hin Ridder Oluf Pedersen Gyllenstjerne, hvem hans egne Søstre, Fru Elsebe og Jomfru Lene, tilsidst forklagede ved Viborg Landsting „for den store Forfang og Uret, han gjorde dem, i saa Maade, at han slog og jagede dem og deres Folk med Vaaben og dragne Sværd og slog deres Huse om og tog deres Gods voldeligen fra dem,“

— Mænd, i hvem Søhaneblodets Daadstrang og friske Selvraadighed havde indkapslet sig som studeagtigt Hovmod og Forfølgelseslyst. Eller det var Individer som Jørgen Arnfeld, hos hvem Fortidens Vildskab brød ud som blodig religiøs Fanatisme, — en Troens Vellystning, der lod bygge hemmelige Lydrør fra Slottets Fangekældere op til sine Værelser, for at hans Sjæl kunde gotte sig ved Jammerskrigene fra Heksekællingerne og andet Fandens Pak, som han i den kære Herre Jesu Kristi velsignede Navn lod pine tildøde nede i de gravmørke og mudderfyldte Huler.

— — — — — — — — — — — — — — — — —

I ørkenagtig Ensformighed og Stilhed strakte nu den fedtglinsende Engflade sig hen mellem Bakkerne uden Vej eller Sti, uden et Hus eller blot et Træ. Naar det ikke netop var i Høslettens Tid, kunde man timevis følge den ormebugtede Aabred uden at møde noget Menneske eller høre anden Lyd end Aaens Smaasnakken og af og til den dæmpede Dundren af et Jernbanetog, der kørte over en Bro et Sted langt borte.

Om det saa var den gamle Sejlads med Kaage — den allersidste Levning af Fortidens Skibsfart, der endnu for en halv Snes Aar siden havde skabt noget Liv paa Aaen — saa var den nu saa godt som ophørt. Der kunde gaa flere Uger, uden at man saae nogen af disse lange, bredbovede Fartøjer, der i lastet Tilstand laa saa dybt paa Vandet, at Mandskabet — som ved Hjælp af vældige Stager skød det op mod Strømmen — akkurat kunde gaa tørskoet paa Trædeplankerne langs Rælingen.

Oftere vilde det hænde, at man stødte paa Folk, der i god dansk filosofisk Ro sad ved Bred-

den med lange Medestænger og smøgede Tobak. Til Tider saaes ogsaa Glivfiskere — Mænd eller Kvinder, der stod ude i Aaen med Vand til op over Livet og jog Aalen op af Bundens levrede Dynd.

Endelig kunde det ske, at man traf paa en enligt gaaende Jægersmand, som Egnens Folk helst undgik at møde her, — en høj, tør, dystert udseende Person med optrukne Skuldre og et Par lange Ben i store Støvler. Han gjorde nærmest selv et sky Indtryk og besvarede i Reglen ikke Folks Hilsen. Hans Ansigtsfarve var gusten, Næsen flad. Et grovt, mørkt Skæg dækkede Munden.

Det var selve Herren til Kærsholm, Hofjægermester Prangen.

Mens hans to spættede Tisper halsede omkring paa Engen og engang imellem forsvandt i Sivene med et Plask, gik han selv med langsomme Skridt ret ud efter Taaen. Hans Bøsse hang gerne over Ryggen, og Hænderne var begravet i de skraa Taskelommer paa hans langtavede Jagtpjækkert. Det var tydeligt nok: han færdedes her ikke saa meget for at skyde som for at være alene med sig selv og sine mørke Tanker.

Mellem Folk paa Egnen taltes der ofte om, hvad det vel kunde være, Hofjægermesteren saadan gik og rugede over. Han havde aldrig været let at blive klog paa. Det var, som om der boede mere end eet Menneske i ham. Den tavse Mand med det skulende Blik kunde til Tider optræde som en snaksom Selskabsbroder, en Münchhausen, struttende af den naragtigste Selvfølelse. Engang mente man, at det var hans Kones Forhold, der gjorde ham saa spekulativ. Nu var man mest tilbøjelig til at søge Forklaringen i de mange Processer, han stadig indviklede sig i, og som i Al-

mindelighed fik et højst bedrøveligt Udfald for ham. Dog taltes der ogsaa om et Maveonde, og sikkert var det, at Stafetten paa Kærsholm ikke sjælden maatte sprænge afsted til Stationsbyen for at hente Draaber paa Apoteket.

Pudsigt nok var Hofjægermesteren i Almindelighed ikke selv istand til at fatte Aarsagen til sin Forstemthed. Bedst som han sad veltilpas i sin Stue og underholdt sig med at se Røgskyerne fra hans Pibe sejle om i Solskinnet, kunde Tungsindet stige op i ham som et Mulm og pludselig formørke Tilværelsen for ham. Saa begyndte han at tænke sig om, og under sin forgæves Søgen efter en Anledning sank han bestandig dybere ned i Trøstesløshed.

Rundt om i Kærsholms Stalde og Loer rygtedes det hurtigt, naar „Humøret“ var kommen over Hofjægermesteren, og der blev da en almindelig Listen-af overalt, hvor hans langbenede Skikkelse tonede frem. Han var under saadanne Forhold heller ikke rigtig hyggelig at se paa med sine blaasorte Øjenhuler og den duvende Nakke, der gav ham en Holdning som en Stud med et Bræt for Panden.

Hans Kone, der var saa klog en Dame, men ogsaa for stolt til at ville undergive sig hans Luner, lod altid, som om hun ingenting mærkede. Hun vidste, at ethvert Forsøg paa at indvirke paa hans Stemning kun gjorde ondt værre. Ondet skulde have sin Tid og forsvandt da lige saa ueftersporligt, som det var kommet. Ved deres ensomme Maaltider, hvor Hofjægermesteren ikke aabnede Munden uden for at spise, overtog hun hele Underholdningen, idet hun iøvrigt tæmmede ham ved at sørge for, at han fik sine Livretter. Hofjægermesteren var nemlig en stor

Spiser, og selv det sorteste „Humør“ indvirkede aldrig paa hans Appetit. Vældige Portioner Risengrød med sødet Øl, Stegeflæsk med Æblemos, Medisterpølse med stuvet Kaal og lignende Sager forsvandt i ham som i en Præstesæk.

Efter Maaltidet trak han sig tilbage til sit eget Værelse, der var adskilt fra Dagligstuen ved en lille Havesal. Men med stor Behændighed sørgede Hofjægermesterinden altid for, at Dørene imellem dem ikke blev lukket, ligesom hun i det hele af Hensyn til Tjenestefolkene forhindrede, at hendes Mand afsondrede sig altfor aabenlyst. Hun vidste, at der gik en Del Snak om hendes Fortid og deres Ægteskab. Og det var hende ogsaa af anden Grund om at gøre, at Vejen imellem dem holdtes aaben for Fortroligheden.

Hofjægermesterinden havde været over tredive Aar, da hun giftede sig med daværende slet og ret Godsejer Prangen. Forbindelsen havde vakt en Del Smil og Undren hos hendes Standsfæller, mellem hvilke Hr. Prangen, naar han overhovedet var kendt af dem, kun nød Ry for sin Ubegavethed og sine utrolige Løgnehistorier. Allerede dengang havde Rygtet paa Egnen haft travlt med hendes Fortid. Det blev fortalt, at hendes Skønhed tidligt havde optændt en meget højtstaaende Herres Behag, men om dette havde ført til noget fortroligere Bekendtskab, kunde man til sin store Ærgrelse aldrig faa paalideligt oplyst. Ikke desmindre vakte det regelmæssigt nogen dulgt Munterhed, naar Godsejeren i sine oprømte Øjeblikke gjorde sig til af sin Kones Forbindelser ved Hove.

Ogsaa senere havde hun ved sin Livsførelse givet Anledning til megen Omtale. Paa Grund af hendes hyppige Rejser til København og lang-

varige Ophold ved udenlandske Badesteder havde man sat hendes Navn i Forbindelse saa med en, saa med en anden af Landaristokratiets galante Mænd. Men der var stadig Ingen, der rigtig vidste Besked; med stor Snildhed havde hun forstaaet at kaste Efterforskningen Sand i Øjnene; og hendes Mand — der desuden var saa optaget af sine Processer og sine Fordøjelsesbesværligheder — havde derfor heller aldrig eller i al Fald kun øjebliksvis næret nogen Mistanke til hende.

Selv tog hun sig i sine yngre Aar disse ægteskabelige Synder meget let. Naar hun havde giftet sig med Prangen, var det netop, fordi han havde egnet sig til at tjene som Skærmbræt for hendes Passioner. Og forøvrigt retfærdiggjorde hun sig dengang med, at hun havde givet ham rundelig Erstatning ved at skaffe ham en Titel, der var adskilligt højere, end han efter sin Fødsel, sit Dannelsestrin og sine Formuesomstændigheder havde kunnet vente.

Imidlertid, da hun var bleven ældre og Blodet var gaaet af Kog, havde Samvittigheden meldt sig med Fordring paa sit Tilgodehavende forøget med dens sædvanlige Aagerrenter. Hofjægermesterinden var i de senere Aar bleven stærkt religiøst interesseret. En vis Pastor Blomberg, der var Præst i Nabosognet, havde i saa Henseende haft stor Indflydelse paa hende. Han hørte ikke til disse sværmeriske Bodsprædikanter, der paa andre Kanter af Landet manede Middelalderen op af Graven. Det var tværtimod en meget jævn og saare menneskelig Præst, der afskyede al Overdrivelse, al Svulst — en frejdig, trøstefuld Forkynder af et hyggeligt Hverdagsevangelium, som ikke krævede uoverkommelige Opofrelser i Hen-

seende til Livets Behageligheder og derfor havde vundet mange Tilhængere.

Hofjægermesterinden var uendelig taknemmelig for, at hun saa forholdsvis let og smertefrit var bleven befriet for sin Syndeskyld. Hun helt forelskede sig i denne Kristendom, der var saa rørende fordringsløs. Kunde det end af og til falde hende lidt vanskeligt at huske sine Andagtsstunder, og kneb det undertiden med at finde den rette, barnligt tillidsfulde Tone i sine personlige Henvendelser til den Højeste, saa fulgte hun til Gengæld med Liv og Sjæl alle opsigtsvækkende Begivenheder indenfor Kirken. Hendes Værelser var oversvømmet af gudelige Bøger og Tidsskrifter; og i private Krese tog hun til Tider selv Ordet i Debatten, idet hun mere og mere aabenlyst optraadte som Missionær for den blombergske Tro.

Ogsaa paa sin Mand søgte hun at indvirke i samme Retning. Trods sin ydre Ro led hun i Virkeligheden ikke saa lidt under hans Lunefuldhed. Hofjægermesteren var i religiøs Henseende ganske forstokket; men det var hendes Haab, at hun efterhaanden skulde kunne overvinde hans Ligegyldighed og ligesom yde ham Erstatning for sine ægteskabelige Forsyndelser ved at gøre ham meddelagtig i en levende Tros Glæde og Trøst.

* * *

Det var i dette Hjem, hos disse Mennesker, at Per søgte Tilflugt efter sin hemmelige Nattefart over Kattegat med Moderens Lig. Baade legemligt og sjæleligt forkommen naaede han Kærsholm ved Middagstid samme Dag, som han om

Morgenen tidlig havde forladt Skibet ved Fjordmundingen.

Han fik den bedste Modtagelse ikke alene af Hofjægermesterinden og hendes Søster, Baronessen, som endnu opholdt sig der paa Besøg, men ogsaa af selve Hofjægermesteren, som netop havde modtaget Meddelelse om, at han havde vundet en Proces om en Vejgrøft. Det gik ikke ofte paa, at Hofjægermesterens Retstrætter fik et for ham saa gunstigt Udfald; derfor grebes han ved en saadan Lejlighed af det drabeligste Overmod.

For straks at sætte Per ind i Processens vidtløftige Forhistorie førte han ham ind i sin Stue, hvor han benyttede Øjeblikket til at fortælle ogsaa om de andre tre Sagsanlæg, han havde vundet i sit Liv, og hvoraf det ene efter hans Fremstilling drejede sig om et saa enestaaende mærkværdigt og indviklet Retstilfælde, at Højesteret havde voteret i Sagen samfulde tre Dage.

Per var glad ved at faa Lov til at sidde ganske tavs med sine egne Tanker, der stadig fulgte Moderens Kiste.

Hofjægermesteren, der ikke var vant til at have en saa taalmodig Tilhører, betroede bagefter sin Kone, at han fandt hendes unge Ven meget tiltalende. Da Per ved Middagsbordet bragte Tiden for sin Afrejse paa Tale, var Hofjægermesteren næsten den, der ivrigst søgte at overtale ham til at slaa sig lidt til Ro paa Kærsholm nu, da Sommeren endelig var kommen.

Per var ikke svær at friste. Han følte slet ingen Længsel efter København. Og — tænkte han — hvor skulde han vel kunne finde et bedre egnet Sted til at gennemstride den aandelige Krise, hvis Komme han havde forudfølt? Han havde faaet et roligt og smukt Værelse i en Sidefløj af Hoved-

bygningen. Det vendte ud mod Parken, og Dagslyset derinde dæmpedes mildt af en Række høje, tætløvede Kastanier udenfor. Midt i Stuen, paa et hvidskuret Gulv, stod et firkantet Egebord med svære Kugleben og fire højryggede Stole omkring. Sengen havde Plads bag et Skærmbræt, hvor den ligesom bevogtedes af en høj, gammeldags Jernkakkelovn, der skinnede i Krogen som en Ridder i Rustning. Paa Væggen mellem Vinduerne hang en Boghylde fuld af Bøger.

Han havde straks følt sig meget tiltalt af dette Værelse, der var saa velgørende forskelligt fra de nummererede og uniformerede Hotelrum, hvori han nu saa længe havde været fordømt til at leve. Dets grønlige Halvskumring svarede til noget i hans egen forventningsfyldte Stemning, — det var just et saadant Lønkammer, et saadant klosterligt Enebo, han nu en Tid trængte til. I Særdeleshed var han glad ved Bøgerne, paa hvis Rygge han allerede havde læst Titlerne paa flere af de Opbyggelsesskrifter og andre teologiske Værker, hvorom Hofjægermesterinden i sin Tid ofte havde talt til ham med saa megen Varme.

Han telegraferede til Hotellet i København efter en Del af sit Tøj. Til Jakobe skrev han et forklarende Brev, fortalte om den pludselige Indskydelse, der havde drevet ham til at følge Moderens Lig, og at han nu havde benyttet Lejligheden til at indfri et Løfte om at hilse paa sine gamle Rejsefæller fra Italien. Om Grundene til sin Forbliven paa Kærsholm tilstod han foreløbig kun, at han trængte til at udhvile sig og samle Kræfter til den forestaaende nye Rejse. Han sagde til sig selv, at hun dog manglede de nødvendige Forudsætninger for at forstaa, hvad han saadan i et Brev vilde kunne forklare hende

derom. Det maatte vente. Det var nu engang den ubodelige Skavank i deres Forhold, at de ikke havde Rod i samme aandelige Jordbund. Hvor megen god Vilje der end fra begge Sider var tilstede, deres Naturers Forskelligartethed udelukkede i Virkeligheden al dybere Fortrolighed.

Om Aftenen, efter at han havde faaet Brevet afsted, faldt der straks mere Ro over hans Sind. Ved Solnedgangstid, da han sad inde i Dagligstuen hos Damerne, havde han formelig en lille Fornemmelse af Hjemmehygge i de ham dog saa fremmede Omgivelser. Han forsøgte ikke nærmere at forklare sig Grunden; men der var i de store, lidt lave og mørkladne Værelsers Stemning, i den Maade, hvorpaa det sidste Solskær spillede ind over de brede Vinduskarme, ja i selve Stuernes lidt indelukkede Luft, hvori der kunde spores en svag Tørveos fra Køkkenet, — der var i alt dette noget, der aandeagtigt omsluttede ham som en moderlig Favn.

Hofjægermesteren, der havde slaaet sig ned inde hos dem, rejste sig pludselig med et stort Rabalder og gik nynnende gennem Havestuen tilbage til sit Værelse, idet han lod begge Dørene staa aabne efter ham. Lidt efter hørte man ham rumstere med noget klirrende og derpaa at slaa et Vindu op derinde. Og med eet bragede Tonerne af et Valdhorn ud mod Bakkerne og Skoven.

Blandt de mange løjerlige Indbildninger, hvormed Hofjægermesteren opretholdt sin Selvfølelse, var ogsaa den, at han var en Virtuos paa Messinginstrumenter. Først spillede han nogle raske Jagtsignaler, . . . og et Ekko ovre i Skoven svarede med en ligesom hengemt Klang fra hine fjerne Tider, da hans Forfædre sprængte deres

blodige Vej gennem Tykningerne. Saa fulgte et Par Fædrelandssange, hvorefter han mere og mere faldt hen til den lumre Følelsesfuldhed, der er enfoldige Hjerters Poesi. Det lød forskrækkeligt. Tilsidst spillede han Melodien til „Det er saa yndigt at følges ad", og, for ret at lægge en smægtende Inderlighed i Foredraget af den gamle Sang til Ægtehjemmets Pris, lod han sine falske Toner bæve og hendø paa en saa kunstfærdig Maade, at Per tilsidst ikke turde se op fra Gulvet af Frygt for at komme til at le. Hofjægermesterinden derimod sad med Haanden under Kinden og saae ud gennem Vinduet med et ømt og blidt og skyldfrit Kvindesmil. — —

Der gik nu et Par Dage for Per i hyggeligt Samliv med Herregaardens Beboere. Hofjægermesteren var stadig i godt Humør og viste ham rundt paa sin Ejendom. I Selskab med Damerne foretog han om Eftermiddagen Køreture i den smukke Omegn, og desuden gjorde han Smaaudflugter paa egen Haand eller sammen med Forvalteren, en ung Mand i hans egen Alder.

Det varede da heller ikke længe, før han rent legemligt rettede sig op og igen fik den brune Lød paa Kinderne, han havde bragt hjem med fra Italien, og som klædte ham saa godt. Om sit Forhold til det Salomonske Hus talte han saa lidt som muligt, hvilket hurtigt blev bemærket af Hofjægermesterinden, der herefter slet ikke berørte den Sag. Om sin Moder og om den egenlige Anledning til sin Jyllands-Udflugt vogtede han sig ligeledes for at tale, saalænge han endnu troede de to Damer hildede i den fortvivlede Indbildning om hans hemmelighedsfulde Oprindelse. Det varede dog ikke længe, før det gik op for ham, at i det mindste Hofjægermesterinden

maatte have skaffet sig Underretning om hans Familjeforhold, og han kunde forstaa, at hun havde sine Oplysninger fra den Pastor Blomberg, som hun et Par Gange havde omtalt for ham med saa stor Respekt, og som rimeligvis havde kendt hans Fader.

Han følte en stor Lettelse ved, at denne taabelige Sag nu var bragt paa det rene, og han var Hofjægermesterinden meget taknemlig for, at hun ikke ydmygede ham ved at tale om den. Han ønskede nu blot, at han var naaet lige saa vidt med den anden pinagtige Ting, der maatte bringes i Orden her — Pengelaanet.

Den Tanke, hvormed han var kommen hertil, at henvende sig derom til Baronessen, havde han hurtigt maattet opgive. Skønt den gamle Dame straks den første Dag af sig selv havde gentaget sit Tilbud om at yde ham enhver Støtte og endog havde erklæret, at hun agtede at gøre ham til sin Arving, gik det ham her som i Rom: han kunde ikke faa sig til at tage det stakkels svaghovedede Menneske paa Ordet. Han var ligefrem lidt bange for at blive ene med hende, fordi hendes Tone da blev saa uhyggeligt fortrolig. Med det tørre lille kniplingsbehængte Hoved støttet af to Fingre begyndte hun straks i sit svulstige Sprog at tale om den afdøde Broder og endte regelmæssigt med at fremsige Vers, lange Tirader af Hertz, Carl Bagger og især af Paludan-Müller, hvis „Danserinden“ hun kunde udenad lige til Trykfejlslisten.

Under disse Forhold vendte han sit Haab mod Hofjægermesteren og hans Kone. Overfor den sidste følte han sig noget mere fri, efterat Forvalteren havde betroet ham hendes Livshistorie, saavidt den da kendtes. Han begreb herefter

bedre den sære Tiltrækning, hun havde øvet paa ham nede i Italien. Han forstod hendes Overbærenhed og hendes blide Tankefuldhed, der kunde forraade saa megen æggende Medviden om Kødets Skrøbelighed.

Per tvivlede dog ikke et Øjeblik om Oprigtigheden af hendes Religiøsitet. Derfor tiltroede han hende ogsaa andre af Hjertets gode Egenskaber, og det var nu hans Haab, at han ved hendes Mellemkomst skulde kunne interessere Hofjægermesteren og maaske andre af Egnens Herremænd for sine Planer. At modtage en Haandsrækning af saadanne Folk vilde ikke trykke ham saa meget, hvorimod han stadig var fast bestemt paa ikke oftere at henvende sig til sin Svigerfader om Laan. Hvad denne maaske efter Brylluppet vilde tildele Jakobe i Form af Medgift eller paa anden Maade, skulde hun selv alene raade over. Det maatte ikke vedblivende kunne siges ham paa, at han levede af Philip Salomons Naadegaver.

Endnu havde han dog ikke kunnet finde noget belejligt Øjeblik til at bringe Sagen paa Bane. Der var saa meget andet, der optog ham, ikke alene i hans egen indre Verden, men ogsaa udenfor ham. Fremfor alt i Naturen. Efter tre Dages Forløb havde han kun lige faaet fortalt Hofjægermesterinden, at han med det første agtede sig paa en Studierejse til Amerika.

Vejret holdt sig stadig sommerligt, og Aarstiden var netop den, der klædte Egnen allerbedst. Mark og Skov stod med sit friskeste grønne, og Engen var et eneste Blomstertæppe. Med Forvalteren paa Gaarden var han allerede bleven halv Kammerat. Han tilbragte gerne Hviletimen om Middagen ovre paa hans Værelse, der laa for

sig selv i en Fløj af Materialbygningen. Til den ene Side havde man herfra Udsigt ud mod Mejeriet, hvor opskørtede Malkepiger færdedes ud og ind med klirrende Bliksaaer, til den anden Side vendte der et Vindu ud mod et Gaardsrum bag Møddingen, hvor Kærsholms vældige Præmietyr holdt sine Stævnemøder med Køerne. Henstrakt paa Sofaen og med en Cigar i Munden underholdt han sig her ved alskens landlig Passiar eller legede med Forvalterens Hund, en sort Puddel med Hvalpe. Forvalteren selv var en stilfærdig Jyde af den Slags, der i al deres Skikkelighed kan vise sig saa respektløse overfor alt, hvad andre gør Væsen af. Han havde en drilagtig Historie at fortælle om hvem- og hvadsomhelst, der kom paa Tale, og han gjorde det slet ikke af Ondskab, men alene for Pudsighedens Skyld. Per fandt Fornøjelse i hans Selskab, og disse Sladretimer her midt i Avlsgaardens livsfrodige Røre havde i det hele gjort sit til at bryde den Uhyggestemning, hvori han var kommen dertil.

En egen mystisk Tiltrækning øvede Aaen paa ham. Det var jo de samme glidende Vande, der — kun fem-seks Mil herfra — klukkede langs den frønnede Brygge i hans Barndomsby, og som med sine eventyrlige Sivbredder og skjulte Muddergrunde havde været hans Drengetids store Kærlighed. Da han en Dag opdagede en Baad i et Nøst ved Bredden, blev han grebet af sin gamle Lidenskab for at fiske. Med Forvalterens Bistand fik han tilvejebragt de nødvendige Redskaber og sad derefter flere Timer daglig ude paa Aaen med nogle Snører.

Imidlertid gik Dagene, og den religiøse Krise, han havde imødeset med saa megen Forventning og Spænding, udeblev foreløbigt. Hvad der

hin Nat paa Dampskibet havde samlet sig hos ham af aandeligt Sprængstof, forpuffede i det sommerlige Friluftsliv, han her førte. Hofjægermesterindens Opbyggelsesbøger havde hidtil faaet Lov til at staa saa godt som urørte paa hans Reol. Han var den hele Dag paafærde; og naar han endelig om Aftenen kom ind til sig selv og fik sin Lampe tændt for at sætte sig tilrette med en Bog, fik han aldrig læst mange Linjer, før en behagelig Døsighed sænkede sig ned over ham som en jordisk Velsignelse og tvang ham til at søge Sengen.

Han begyndte endog saa smaat at længes efter Jakobe. Naar han sad i sin Baad og lod sig gennembage af Solen, eller naar han laa og strakte sig i Skyggen paa sin Yndlingsplads oppe under Skovbrynet, ønskede han undertiden, at hun havde kunnet dele disse Dages Sommerglæde med ham. Hun vilde sikkert have haft godt af at aande Strandvejsstøvet ud af sine Lunger; hun havde igen i den senere Tid set saa overnervøs ud. Men saa kom han til at tænke paa, at hun vistnok vilde betakke sig. Et Planteliv som det, han i disse Dage førte, havde hun slet ingen Smag for. Saadan at ligge ganske stille med Hænderne under Nakken og lade Tankerne drive med Skyerne ud i det bundløse Blaa og føle sit eget Væsen ligesom hensmelte og opgaa i Uendeligheden, — det var en Art Nydelse, hun aldeles ikke forstod. Han huskede, hvorledes hun engang i et af sine Kærlighedsbreve til ham havde brugt det Udtryk om sit Sind, at det var hvileløst som Havet. Det passede.

Til hans Velbefindende bidrog tillige den Tvangløshed, der prægede Livet paa Kærsholm. Ogsaa med Hensyn til Klædedragten. Hofjæger-

mesteren selv stalkede rundt i Stuerne med sine lange Støvler og klædte sig ikke engang om til Middagen. Heller ikke Hofjægermesterinden var her i Hjemmet synderlig nøjeregnende med sin Paaklædning. Og denne landlige Utvungenhed virkede straks smittende paa Per, for hvem den strenge Overholdelse af Formen i Svigerforældrenes Hus, disse idelige Omklædninger, som ogsaa det moderne Rejseliv krævede, ofte var faldet ret besværlig.

. . . En solvarm Eftermiddag, da Per vendte tilbage fra Aaen med sine Medestænger over Skuldren, mødte han Hofjægermesterinden i Selskab med en ung Dame, en Blondine i en klar lys blaastribet Kjole. De to Damer kom gaaende opad den lange Poppelalle, der fra Engen førte op til Parken foran Hovedbygningen. De gik med hinanden om Livet; og der var særlig i den unges Væsen noget, der bragte Tanken hen paa et Par Kærestefolk.

„Ingeniør Sidenius fra København, — Frøken Blomberg," forestillede Hofjægermesterinden halvt i Forbigaaende og føjede blot til, at Pastor Blomberg sad inde hos hendes Mand og vistnok vilde være glad ved at hilse paa ham.

Per bandede ved sig selv, mens han gik videre gennem Parken og ind paa sit Værelse. Han var overbevist om, at den skønne Fred nu var forbi for ham. Denne Præst, der syntes at spille en Rolle der i Huset, var ham paa Forhaand imod. Forresten var det efterhaanden gaaet op for ham, hvem den Mand var. Han erindrede, at han undertiden havde set ham omtalt i Bladene som en begavet Talsmand for en af Tidens mange kirkelige Retninger, og han mindedes ogsaa dunkelt noget om, at hans Virksomhed havde været Gen-

stand for Debat derhjemme i Forældrenes Præstegaard, fordi Broderen Thomas — Kapellanen — havde været mere optaget af hans Forkyndelse, end Faderen rigtig syntes om.

Helst var han bleven paa sit Værelse under dette Besøg; men Hofjægermesterindens Henstilling til ham om at hilse paa Præsten havde i al sin Elskværdighed været af en saadan Art, at den ikke godt kunde lades uænset.

Han fandt nu ganske rigtigt den fremmede Mand inde hos Hofjægermesteren, hvor de to Herrer sad paa hver sin Side af Bordet med en Kaffeopdækning imellem sig og i en Taage af Tobak. Idet han viste sig i Døren, standsede deres Samtale paa en Maade, der kunde tyde paa, at de netop havde siddet og talt om ham.

Pastor Blombergs Ydre vakte straks en let Forbavselse hos Per. Efter alt det, han her paa Kærsholm havde hørt om denne kirkelige Reformator og hans Kamp for, hvad man kaldte et menneskeligere Syn paa de guddommelige Ting, havde han forestillet sig ham som en højnordisk Apostelskikkelse, en kristnet Viking, — og han saae nu for sig en lille, tyk og pluskæbet Mand, der ikke paa nogen iøjnefaldende Maade adskilte sig fra Tidstypen paa danske Præstemænd af den vennesæle Art. I et stort Hoved, der var ombølget af blaaragtigt Haar og Skæg, lyste et Par klare, blaa, sjælfulde Øjne, — de lignede to store Vanddraaber, hvori en fredelig Himmelhvælving spejlede sig. I hans Klædedragt (han bar en stumpet Sommerjakke af sort Lasting) ligesom i den Maade, hvorpaa han sad tilbagekastet i Stolen og dampede paa en fortygget Cigar, kunde der spores en vis Bestræbelse for at krænge Standspræget af sig, at afkaste den „Velærværdighed“,

hvormed han til sine Kaldsbrødres Forargelse drev saa mange respektløse Løjer. Men aldrig et Øjeblik kunde man dog være i Tvivl om, at man havde en gejstlig Mand for sig. Dertil var hans Skikkelse altfor umiskendeligt omskinnet af den ganske særegne Art Selvgodhed, af den patriarkalske Overhøjhedsfølelse, som bliver ved at hænge ved Kirkens Mænd ligesom den Mug, der trods alle nymodens Varme- og Ventilationsindretninger stadig slaar op fra Kirkernes gamle Grund.

Pastor Blomberg rejste sig lidt besværligt fra Stolen og trykkede Pers Haand med landlig Hjertelighed.

„Ja ja — se se!“ sagde han og bekiggede ham meget ugenert. „Velkommen til vor Egn, Hr. Ingeniør!“

Der var bag det hjertelige i Tonen noget beskyttende eller medlidende, der fik Per til at ranke sig.

„Ja, Navnet Sidenius er mig naturligvis ikke ubekendt,“ vedblev den anden. „Blandt andet var jo Deres egen Fader en Mand med megen Anseelse indenfor vor Stand. Skønt vi i en Række Aar virkede her saa at sige som Naboer, har jeg dog aldrig kendt ham personlig. Hans og min Opfattelse af Kirkens Tarv var vistnok i mangt og meget saare forskellig. Men jeg agter ham i hans Grav! Han var en nidkær Arbejder!“

Da Per intet svarede hertil, satte Præsten sig; og der blev et Øjebliks Stilhed. Pastor Blomberg vendte sig atter mod Hofjægermesteren og gav sig til at tale om Egnens Anliggender.

Per tog Plads paa en Stol henne ved Vinduet og tændte sig en Cigaret. Halvt bortvendt sad han her og saae ud over den store Græsplæne,

der bredte sig foran Hovedbygningen med et forgyldt Solur i Midten.

Han havde faaet Øje paa Hofjægermesterinden og den unge Pige, der var kommen tilbage ad Alleen og netop var i Færd med at sætte sig paa en Bænk i Skyggen af en stor Bøg ovre paa den anden Side af Plænen. Hofjægermesterinden slog sin Parasol ned, og hendes Ledsagerske lagde sin bredskyggede Sommerhat fra sig paa Bænken og strøg en Haarlok fra Panden.

Per gav sig til at se nøjere paa denne Præstedatter. Hun saae ud til at være atten-nitten Aar og mindede ikke om Faderen uden ved sin Blondhed. Hun var højvoksen, lidt opløben, med slanke, fine Former. Paa Grund af Afstanden kunde han ikke tydeligt skelne hendes Ansigtstræk; men rent som Skikkelse betragtet fandt han hende meget indtagende. Som hun sad der i Træets mørke Skygge, lidt fremoverbøjet, med det ene Knæ over det andet, og drejede paa en afplukket Blomst, som hun nu og da lugtede til, var der noget drømmebilledagtigt over hende. Navnlig ved Siden af Hofjægermesterindens massive Skikkelse med det skinnende graa Silkeliv, der spændte om hendes Byste som et Staalharnisk, gjorde hun i sin luftige Dragt et næsten ulegemligt Indtryk.

Det faldt Per ind, at der var en eller anden Person, som hun mindede ham om. Allerede, da han saae hende ude i Alleen, havde han haft en flygtig Fornemmelse i samme Retning. Denne raakidagtige Slankhed, denne blonde, næsten sølvlyse Haarfylde, disse skraanende Skuldre, — der var i alt dette noget, der syntes ham gammelkendt, ja som stemte ham vemodig.

Henne ved Bordet rejste Præsten sig nu for at gaa.

Det var hans Agt, fortalte han, at besøge en syg Mand der i Nærheden, en af hans Sognebaandsløsere, der var kommen galt afsted med en uvan Tyr. Paa Tilbagevejen vilde han saa komme herind igen og hente sin Datter.

Da han sagde Farvel til Per, betragtede han ham atter meget uforbeholdent og lod ham vide, at dersom hans Vej en Dag skulde falde om ad Bøstrup Præstegaard, vilde det fornøje ham, om han vilde se indenfor.

„Jeg veed jo nok," sagde han muntert, „at Nutidens unge Københavnere betragter Kirken som et Vankundighedens Tempel og Præsteboligen som dets Forgaard. Men maaske er vi dog ikke akkurat saa slemme, som Deres københavnske Presse og Literatur vil gøre os til. Nu kan De jo selv se ad!"

Trods Tonens Overbærenhed gengældte Per dennegang hans Haandtryk og takkede med en høflig Mumlen. Indtrykket af Datteren havde rent uvilkaarligt stemt ham mildere mod den selvfornøjede lille Mand.

Hofjægermesteren fulgte Præsten ud. Per derimod tog sin store Straahat, som han havde medbragt fra Italien, og gik tilbage gennem Havestuen. Her stillede han sig ud paa Verandatrappen og gav sig til at se op mod Himlen, som om han aldeles ikke anede Damernes Tilstedeværelse.

Hofjægermesterinden kaldte paa ham.

„Kan De gætte, hvad Frøken Blomberg synes, De ligner?" spurgte hun.

Den unge Pige, hvis ene Haand Hofjægermesterinden holdt i sit Skød, blev brændende rød og vilde lukke Munden paa hende med den anden.

„Kære, hvorfor maa jeg ikke sige det? Jeg

synes, det lød saa morsomt. — Frøken Blomberg finder, at De ligner en Nabob. Og hun har virkelig Ret. Der er noget eksotisk over Dem idag."

„En Nabob!" gentog Per og saae ned ad sin lysegule, fløjlsagtige Dragt, der ligeledes stammede fra Italien, og som han den Dag bar for første Gang i Anledning af den stærke Solvarme. „Det smigrer mig naturligvis. Kun mangler jeg desværre de dertil hørende Millioner."

„Men dem faar De jo," henkastede Hofjægermesterinden — ligesom lidt fortrydeligt.

Ordene faldt hende ud af Munden halvt mod hendes Vilje. Hun fortrød dem straks og gav sig til at tale om andre Ting, idet hun elskværdigt opfordrede ham til at tage Plads hos dem, — der laa netop en sammenslaaet Feltstol i Græsset ved Siden af.

For Per havde den lille Bemærkning været god at faa Forstand af, — og han blev forstemt. Altsaa havde de siddet og talt om hans Forlovelse, og naturligvis var da ogsaa hans Svigerfaders Penge bleven bragt paa Bane. De to Ting var aabenbart uadskilleligt sammengroet i Folks Bevidsthed. Forresten havde han af sig selv begrebet, at Frøken Blombergs Nabob-Lignelse ikke just var ment som en Kompliment.

Han satte sig ned og gav sig til at mønstre den unge Dame. Og nu, da han havde hende paa nærmere Hold, saae han mere nøgtern paa hendes Skikkelse og bedømte den som Kender. Han fandt dog ikke meget at udsætte paa hende. Trods sin Forstemthed maatte han undre sig over, at han ikke straks ved deres Møde i Alleen havde lagt Mærke til, hvor smuk hun var. Sikken et Par klare og uskyldige Øjne! Og saadan en smuk Mund, saa blødt kruset, endnu lidt spæd maaske

og lidt blodfattig, men til Gengæld frisk og kysk som en vild Rose.

De to Damer havde givet sig til at tale om det samme Ulykkestilfælde, som Præsten nylig berørte inde i Hofjægermestens Stue. I Vendinger, der mistænkeligt mindede om Faderens, fortalte den unge Pige, hvordan „det beklagelsesværdige Menneske“ havde faaet hele Underlivet oprevet, og at Doktoren ikke mente, han kunde leve. Men Per blev pludselig uopmærksom. Det var gaaet op for ham, hvem det var, Frøkenen hele Tiden havde mindet ham om. Det var Francisca. Hans Nyboderskæreste! — Herregud! tænkte han, helt blød om Hjertet, hvor var det dog længe, siden han havde haft hende i sine Tanker! . . .

Mens Damerne fortsatte deres Passiar, sank han en kort Tid hen i sine Erindringer. Dog havde han stadig Øjnene hos Præstefrøkenen, der ikke en eneste Gang saae paa ham og tilsyneladende ikke tænkte paa, at hun blev iagttaget.

Ja, — sagde han til sig selv, — Lighed var der virkelig. Højden og Holdningen var omtrent den samme. Men unægtelig! Frøken Blomberg var fornemmere i Tegningen, slankere i Linjerne — en Francisca i forfinet Udgave. Der var ogsaa noget ved Spillet omkring Munden, der mindede om hende. Hver Gang Frøken Blomberg smilede, løb Tungespidsen vanemæssigt henover Overlæben med en nydelig lille Bevægelse, der ligesom slikkede Smilet bort.

„Det begynder at blive køligt. Skal du ikke have lidt paa Skuldrene, lille Ven?“

Det var Hofjægermesterinden, der spurgte. Solen var dalet ned bag Parkens Træer, og Fugtig-

heden fra den side Jordbund kunde straks spores i Luften her under Løvet.

„Jeg fryser ikke det mindste. Jeg sidder netop saa dejligt,“ sagde hun lykkelig over, at Hofjægermesterinden igen havde taget hendes Haand og klappede den.

„Du skulde alligevel tage dit Slag paa. Du lagde det vist fra dig inde i Dagligstuen.“

Per rejste sig.

„Jeg skal hente det,“ sagde han.

Men i det samme var den unge Pige oppe fra Bænken. „Nej, De kan dog ikke finde det,“ skyndte hun sig at sige. Og som om hun var bange for, at han skulde følge hende, skred hun hastig bort tværs over Græsplænen.

„Er hun ikke sød?“ spurgte Hofjægermesterinden, da hun var borte og Per igen havde sat sig.

„Jo, hun er ganske smuk,“ svarede han lidt kort.

„Ja, ogsaa det. Og en saa god Natur, saa aaben og sanddru. Desværre er hendes Helbred ikke rigtig paalideligt.“

„Er Frøken Blomberg syg?“

„Kære, — hun har hele Vinteren ligget tilsengs. Af Tyfus. Som hun selv siger, har hun i et Fjerdingaar tilhørt Døden mere end Livet. Kan De ikke se det paa hende?“

„Naa jo, hun gør ganske vist et noget overjordisk Indtryk. Men saadan netop svag —“

„Ja — Gud ske Lov — hun er da ogsaa nu over det værste, og Sommeren vil forhaabenlig gøre Resten. Det kære Barn, hun er saa manges Glæde her, og er selv saa taknemlig for Livet som kun den, der i en saa ung Alder har været nær ved at miste det, — ja, og som overhovedet

veed at tage mod Livet som en Naadegave fra sin Gud, Hr. Sidenius!"

Per saae ud til Siden. Han var i de sidste Dage bleven lidt forlegen, saasnart Hofjægermesterinden strejfede religiøse Emner.

„Frøken Blomberg nærer vist en speciel Hengivenhed for Dem," sagde han for at søge ind paa et andet Spor.

„Aa, hun holder af at komme her, det kære lille Menneske. Hun hygger sig saa vel paa Kærsholm, siger hun. Omgangen i hendes Forældres Hjem er maaske lidt ensformig for en saadan ung Pige. Men forresten har de det rigtig yndigt hos Pastor Blombergs. De skulde virkelig en Dag gøre Præsten et Besøg. Han vil vist være glad ved at tale med Dem."

Henne paa Havegangen nærmede Gartneren sig og blev staaende i nogen Afstand.

„Hvad er der, Petersen?" spurgte hun.

Gartneren gik et Par Skridt frem med Huen i Haanden. Han vilde bede hendes Naade være saa god at se et Øjeblik ned i Køkkenhaven, naar det var hendes Naade belejligt.

„Jeg skal straks være der," sagde Hofjægermesterinden, hvis kristelige Broderskabsfølelse endnu ikke strakte sig til hendes egne Undergivne.

Lidt efter rejste hun sig og gik bort. Den unge Pige var imidlertid kommen tilbage og saae højst ulykkelig ud ved at blive ladet alene med Per. Hun sad med begge Hænder klemt om Bænkesædets Kant og skiftede Farve et Par Gange. Og pludselig raabte hun til Hofjægermesterinden, der endnu ikke var kommen af Syne, om hun maatte følge med.

Næsten før Svaret havde naaet hende, var hun oppe fra Bænken og skyndte sig afsted.

„Husk . . . du maa ikke løbe!“ raabte Hofjægermesterinden advarende.

Per skævede efter hende over sin Skulder, — og der gled i det samme en Skygge over hans Ansigt.

Der var noget i denne Skyhed, der fremmanede mørke Erindringsbilleder hos ham. Saadan havde ogsaa hans Søskende flyet ham i hans Barndom, især naar Faderen ved Morgen- eller Middagsandagten havde holdt en af sine store Straffetaler til ham. Endnu for ganske nylig havde han jo genoplevet det, da han mødte Tvillingerne og de stod der saa forlegne og knap vidste, om de turde se paa ham.

Nabob! Det var naturligvis foragteligt ment. Pigebarnet var jo flygtet for ham som for selve den Onde. Naa — hvad saa? Gad han virkelig bryde sig om, hvad saadan en Smule Præstefrøken tænkte om ham? Siden hvornaar var han bleven saa ringe, at han ængsteligt maatte skotte til Hvermands Mening om ham? — — Eller var der noget andet i Vejen? Var ikke Sandheden den, at han selv var begyndt at føle sin stormende Jagt efter Lykken som en Skam?

Men det nyttede ikke at forfalde til den Slags Spekulationer. Han maatte se at nedkæmpe denne overdrevne Følsomhed, der i den sidste Tid havde ladet ham give sig saa værgeløs i sine skiftende Stemningers Vold. Det var paa Tide, at han gjorde en Ende paa sin Lediggang her og kom tilbage til sit Arbejde. Hvad han end kunde have forbrudt mod sig selv og andre, — i sin Kamp, i sin Flid, i sin ærlige Vilje til at udrette noget godt og nyttigt her i Verden vilde han fremtidig søge

sin Retfærdiggørelse, selv om ogsaa de store Sejre skulde udeblive for ham.

Der blev aabnet et Vindu oppe i Hovedbygningen. Det var Baronessen, der nu var kommen op af sin lange Eftermiddagshvile. Lidt efter viste hun sig paa Verandaen, sværmerisk drapperet med en Kniplingsmantille, der paa sin spansk var fæstet bag paa Hovedet, — dertil stærkt pudret, som hun om Eftermiddagen gerne var det, for at skjule de betændte Pletter, der i Dagens Løb blomstrede frem i hendes Ansigt.

Per var med eet forsvunden. For ikke at blive ene med det forstyrrede Menneske havde han listet sig ud af Parken og spaserede nu afsted ude paa Landevejen, der førte langsmed Engene op til Skoven.

Det var en af disse meget lyse og meget stille Sommeraftener, der med al deres Fred kan være saa uhjemlige. Tavs og øde strakte den skyggeløse Jord sig henunder en ligesom udslukt Himmel uden Sol og uden Stjerner. Solen var forsvunden uden al Højtidelighed, havde kun efterladt en lille, rødlig Taageplet over Horisonten. Der var paa hele Himlen ikke en Sky, der kunde indfange de stigende Straaler og kaste dem tilbage over Jorden som en Afglans af Dagens Herlighed. Hist og her paa Bakkerne glødede en Rude, — det var alt.

Men nede omkring Aaen vaagnede der, saasnart Solen var borte, et eget aandeagtigt Liv. Engene begyndte at indspinde sig i graalige Taagevæv, — snart skjultes hele den milebrede Dalbund af en bølgende Røg. Det saae ud, som om Fjorden nu mod Natten paa Genfærds Vis tog sit gamle Leje i Besiddelse. Som en rygende Bræn-

ding, et Spøgelsehav, væltede den blege Damp sig mellem Bakkerne.

Paa eengang sporedes der Liv derude. Et hornet Hoved dukkede op af Taagehavet og brølte. Tæt ved skimtedes Overkroppen af et Menneske, en Mand, der bagtil syntes at ende i et mørkt Dyrelegeme med rejst Hale. Snart saaes et Mylr af hornede Hoveder, der trængte sig omkring ham med løftede Snuder og stødte Damp ud af Næseborene. Manden svang noget over sit Hoved og gav nu og da et Raab fra sig — man maatte tænke paa en Kentaur i Kamp med en Flok Søuhyrer.

Det var Kærsholms tre Hundrede Stykker Kvæg, som dreves hjemad af en Hyrde med en knaldende Pisk. Det tog sig fra Landevejen ud, som om Dyrene bevægede sig svømmende. Man kunde ikke se andet af dem end Hovederne og de mørke Rygge, der var i en egen gyngende eller svajende Bevægelse. Og Taagerøgen drev henover dem og udviskede alle Omrids.

Per havde sat sig til Hvile paa en Bænk, der stod under et Træ bagved Landevejsgrøften. Med Haanden under Hovedet fulgte han denne hjemvandrende Hjord, indtil den helt opslugtes af Taagen. Smaa Flokke af Krager kom nu og da trækkende henover hans Hoved, og han kunde høre, hvordan de med høje Glædesskrig slog sig ned omkring deres Reder inde i Skoven bagved ham. Et Sted i hans Nærhed sad en Frø i sit Vandhul og gurglede sig velbehageligt. Ellers var der ganske stille milevidt omkring ham.

Der sneg sig i disse Øjeblikke en modløs Forladthedsfølelse ind over ham. Han tænkte paa Bibelens Ord: Rævene have Huler og Fuglene Reder —. Selv vidste han ikke den Plet, hvortil

han følte sig knyttet ved et godt eller stærkt Minde. Med Tanken paa den forestaaende Rejse sagde han til sig selv, at det derfor i Virkeligheden var ligegyldigt, hvor i Verden han befandt sig. Han vilde ikke være mere hjemløs midt paa Atlanterhavet eller paa de amerikanske Prærier, end han var det her i Hjertet af sit eget Fædreland.

I det samme randt et andet Skriftord ham i Minde og jog en lille Kuldegysning gennem ham. Det var den bibelske Forbandelse, hans Fader engang havde anvendt mod ham: „Fredløs og ustadig paa Jorden være hver den, som trodser Herren —". Det Ord var nu gaaet i Opfyldelse. Kains Skæbne hvilede over ham . . . .

Paany steg Billedet af Fransisca lokkende op for hans Erindring i en Ramme af smaa, gulkalkede Nybodershuse og grønne Smaahaver bag tjærede Plankeværker. Hvor havde han i Grunden holdt meget af hende! Det havde slet ikke været nogen let Sag for ham at give Afkald paa hendes foraarsfriske Kærlighed. Naturligvis — han vidste det godt — han havde jo ikke tabt ved Byttet. Jakobe var et saa langt fuldkomnere Menneske, hvis Betydning for hans Udvikling han ikke skulde underkende. Men han maatte dog spørge sig selv, om de nogensinde havde tilhørt hinanden med stort mere end Legemet. Naar han til Sammenligning tænkte paa sine og Fransiscas stille, attraaløse Tusmørkevandringer rundt om Sortedamssøens gyldent farvede Vand med den vemodigt-muntre Afsked i Skjulet af Træerne oppe paa Østervold, — da straalede de nu for hans Erindring som Paradisøjeblikkene i hans triste og vildt omtumlede Ungdomsliv.

Mon hun skulde være bleven gift? Dersom

Nogen havde fortjent at faa en god Mand, var det hende. Maaske sad hun nu et eller andet Sted ude i Provinsen som lykkelig Borgerkone med et Barn ved Brystet . . . Det faldt ham ind, at han ude i Nyboder maatte kunne faa at vide, om hun endnu opholdt sig hos sine Forældre i Kjerteminde, eller hvad der var bleven af hende. Det gamle Hjem i Hjertensfrydsgade var rigtignok opløst nu. Madam Olufsen, vidste han, havde allerede om Efteraaret fulgt sin Højbaadsmand i „den sorte Chalup“. Men der maatte vel kunne findes andre, der kunde give Besked.

Der trak en ny Flok Krager henover hans Hoved og forsvandt i Skoven under høje Glædesskraal. I det samme blev han opmærksom paa Hovtramp og Vognraslen, der nærmede sig ad Landevejen fra Kærsholm. En nedslaaet Kalesjevogn med et Par store Skimler for kom lidt efter i Skridtgang op ad Bakken, som nedenfor det Sted, hvor han sad, havde en stærk Stigning.

Da det gik op for ham, at det maatte være Pastor Blombergs Køretøj, rejste han sig og gik ud ad Vejen i samme Retning, som Vognen kørte, idet han haabede, at man da ikke skulde kunne genkende ham.

Men han forregnede sig. Da Vognen naaede ud for ham, lod Præsten holde og hilste ham med en munter Haandbevægelse.

„Se se! De gaar og sværmer i Aftenstilheden, Hr. Fremtidsdrømmer! Ja — ikke sandt? — her er smukt. Jeg sad netop og talte derom med min Datter. Det er ingen Under, at vor gamle Folkepoesi, — hvori det jo paa en Maade er Naturen selv, der synger, — at den er bleven saa befolket med alleslags eventyrlige Væsner. Der er virkelig noget fantastisk, noget trolddomsagtigt ved en

Aften som denne. Og vi Mennesker synes jo stadig ikke at have mistet vor Modtagelighed for Mystiken i Naturen, siden en moderne Ingeniør i vor fremskredne, naturalistiske Tid kan lade sig indfange af den."

Han sagde dette med et Skælmeri, der bødede paa Ordenes Ligefremhed. Og idet han nu vendte sig mod sin Datter (der her ved Faderens Side syntes mere kry overfor Per ja næsten betragtede ham med nogen Overlegenhed) fortsatte han:

„Hør, min Pige . . . Ingeniøren smitter mig virkelig. Jeg faar Lyst til at strække Benene lidt. Du skal jo ind i Brugsen og hente de Varer — du kan saa køre i Forvejen og vente der, til jeg kommer. For De har vel ikke noget imod, at jeg gør Dem Følgeskab et lille Stykke?"

Per fremmumlede et Gudbevares, og Præsten kom med lidt Besvær ned af Vognen.

„Man faar for lidt sund Motion i vort hæsblæsende Damp-Sekulum," sagde han og traadte stærkt i Vejen ligesom for at opstampe indslumrede Ungdomskræfter. „Vore Jernbaner, som jeg ellers af Hjertet priser, forleder os til Utroskab mod Naturen . . . gør os ulydige mod dens faderlige Bud. Naar jeg ser saadan et langt, sort Jernbaneuhyre fare hvislende henover Guds grønne Jord, kommer jeg altid til at tænke paa Slangen i Paradiset. I gamle Dage, naar jeg havde Ærinde i Købstaden, tog jeg mangen Gang til Apostlenes Heste for at spare min Forpagters, — det var to Mil frem og to Mil tilbage paa samme Dag. Og alligevel faldt Tiden mig aldrig saa lang som nu, naar jeg ruller ind med Toget paa en lille halv Time, — jeg er ude af mig selv af Utaalmodighed, bare det er forsinket fem Minutter. Dengang lod man Uret blive i Lommen og aflæste Tiden

paa Solen, der ikke har Sekundviser! Og naar man saa havde travet en Milsvej, hvor smagte saa ikke et lille Frokosthvil i en Høstak eller paa en Grøftekant! Nutidens unge Mennesker vil aldrig kunne fatte, hvadfor en vidunderlig — jeg kan godt sige aandelig — Nydelse der kan hentes paa den bare Jord i Selskab med en Ostebrødsmellemmad, naar Lærke, Stær og Vibe leverer Taffelmusiken. Saa aldrende og tyk jeg nu er bleven, kan jeg endnu gribes af en formelig Hjemve efter Landevejen. Naar man saadan har siddet længe hjemme og kukkeluret og har fanget saa mange dumme Griller mellem Bøger og Aviser, — hvor er det da livsaligt at komme rigtig ud og traske! Man kan ligefrem fornemme, hvordan Sjælen strækker sig velbehageligt ligesom En, der er vaagnet af en uhyggelig Drøm og nu ser Solen skinne ind ad Vinduet og hører Fuglene synge udenfor i Trætoppene. — Ja, hør! hør!" udbrød han, idet han standsede og lagde Haanden paa Pers Arm. „Hør Lærken deroppe! Den synger endnu for Solen!" — Han stod et helt Minut ganske stille og lyttede med et henrevet Udtryk. — „Er det ikke dejligt! Det minder om en Kvinde, der efter sin Elskedes Bortgang maa give sig til at nynne for ikke at komme til at græde. — Har De forresten rigtig lagt Mærke til, Hr. Ingeniør, hvilken dyb Livsvisdom saadan en lille Natursanger kan udtrykke? Aldrig lytter man forgæves til dens Sorg eller Glæde. Jeg tilstaar ærligt, at jeg for min Del har hentet mere Opbyggelse af dens klare lille Trille end af alle de mange Prækensamlinger paa min Reol. — Men De maa love mig ikke at sige det til Nogen!" tilføjede han, pludseligt leende, og ruskede Per i Armen. „Mine

kære Embedsbrødre vilde aldrig tilgive mig et saa forskrækkeligt Kætteri!"

Han lo selv højt af sine Ord og gav sig igen til at spasere.

Per, der følte sig smigret af hans fortrolige Tone, begyndte ogsaa paa anden Maade at fængsles af hans Personlighed. Han maatte indrømme Hofjægermesterinden, at Pastor Blomberg ikke lignede de sædvanlige Skriftstedsavtomater, men var noget for sig selv.

Efter at have gaaet en halv Snes Skridt standsede Præsten paany og gjorde en bred Haandbevægelse udover Landskabet. Aftenen var allerede vidt fremskreden. Der glimtede endog et Par matte Stjerner frem hist og her paa den grønblaa Himmel.

„Vil De sige mig en Ting ærlig og oprigtig, Hr. Ingeniør? Naar De en Aften som denne ser ud over vort dejlige, grønne Land, kan De saa virkelig for Alvor ønske det tilsmudset af Kulstøv og Sod? — Ja, De ser, jeg kender Deres Anslag mod vor nationale Idyl. Jeg vil dog tilstaa, at jeg endnu ikke selv har læst Deres Skrift; men Hofjægermesterinden har fortalt mig om Deres Ideer, som jeg finder særdeles karakteristiske for vor Tid. Jeg spørger Dem nu, . . . synes De i Grunden, at det vilde være mere tiltalende at se nogle røgspyende Dampskibsuhyrer her paa Aaen og have dens Blomsterbredder bedækkede med osende Fabrikker? Jeg tænker herved ikke udelukkende paa Skønhedsvirkningen — naturligvis. Jeg er ingen Fantast og veed godt, at de æstetiske Hensyn skal og maa underordne sig de praktiske Krav. Men staar her ikke ogsaa andre og større Livsværdier paa Spil? . . . Se det lille Hus derovre paa Bakken med den lette Tørverøg

op af Skorstenen. Der bor en Familje, som jeg personlig kender; det er Smaakaarsfolk af den Slags, hvoraf vi her i Landet har med et rundt Tal en kvart Million. De tjener akkurat til Føde og Klæder; men dersom De kendte dem, vilde De maaske alligevel misunde dem deres Glæde og Lykke ved Tilværelsen. Mand og Kone arbejder sammen i Marken, mens Børneflokken tumler sig omkring dem i det friske Vejr. De har en gammel Hest og en Ko og føler sig i Grunden rige. Kan De nu virkelig med Fortrøstning ønske en saadan Mand puttet ind i et mørkt og stinkende Fabrikslokale for at trælle ved en Maskine, mens Kone og Børn indemures paa en sjette-syvende Sal i en Arbejderkaserne? — Vær nu oprigtig!"

Per blev noget opirret af det paagaaende i Præstens Spørgsmaal. Derfor — og fordi han i den sidste Tid selv var bleven usikker — kom der noget temmelig udfordrende i hans Svar.

„Jeg indser ikke, hvilken Betydning det kan have, hvad jeg eller noget andet Menneske personligt kan ønske i saa Henseende. Udviklingen gaar sin Gang uden at spørge os om Forlov, og enten vi ser surt eller sødt til den, bliver vi nødt til at tilpasse vort Liv og vore Vaner efter dens Krav. At forsøge paa at stride imod er bare Tids- og Kraftspilde."

„Ja, det siger De nu saa kategorisk. Men selv om De ogsaa havde Ret, saa kunde vi da virkelig tidsnok komme med i „Fremskridt" af den Art."

„Det mener jeg ikke. Jeg tror endog, det er paa høje Tid for os, om det ikke skal blive for silde. De statistiske Tabeller viser tydeligt nok, at Velstanden paa Landet svinder Aar for Aar. Hvad man end kan mene om den idylliske Lykke, Hr. Pastoren talte om, saa hviler den i hvert Fald

paa en meget usikker Grund, — hvad jo dog straks maa gøre den noget mindre idyllisk."

„Naa ja," ytrede Præsten lidt afvisende og begyndte igen at gaa. „Det er maaske i Øjeblikket ikke gunstige Tider for vort Landbrug, — jeg veed det nok. Men derfor —."

„Tiderne er vist saa gode, som man paa nogen Maade kan vente dem for evropæiske Landmænd. Det er selve Virksomheden, der ikke længer er tidssvarende i et Kulturland. En Bonde vil om nogen Tid være et forældet Begreb i Evropa."

„Men hvor kan De nu sige saadan noget! Det lyder i mine Øren som den rene Galmandstale! Vort Landbrugs høje Standpunkt vækker jo netop for Tiden den allerstørste Interesse og Beundring overalt i Udlandet. Det læser vi jo snart sagt hver Dag i vore Blade."

Per svarede, idet han smilte lidt overbærende:

„Det er en Beundring, der sikkert er ganske fri for Misundelse. Det er jo dog en Kendsgerning, at vi af vort eget Land — vort smukke, grønne Land, som Pastoren udtrykte sig — med samt dets Kvæg og Bygninger i Virkeligheden ikke længer ejer mere end Halvparten. Resten er i de sidste tyve Aar erobret af Kapital fra Industrilandene, særlig fra Tyskland. Det er et Faktum, at der i hele Landet ikke findes mange Gaarde eller overhovedet nogen Virksomhed, som ikke en udenlandsk Pengemand har en forsvarlig Part i. Gennem vore Banker og Kreditforeninger er vort Land stykkevis bleven pantsat til fremmede Kapitalister paa en Maade, der — som jeg har skrevet det i min Bog — minder om vor Fornedrelse under Kristoffer den anden."

„Naa — naa! Smaa Slag!" udbrød Præsten og

smaalo noget tvungent. „Nu gaar De i Deres Iver for vidt, min gode Mand!“

„Aldeles ikke! Man behøver blot at tage et af de større tyske Børsblade i Haanden og gennemgaa Kurslisterne for at overbevises om, hvor store Interesser den tyske Kapital har hos os, og hvor aarvaagent der holdes Øje med dem. Det slog mig virkelig „med Forfærdelse“, da jeg nylig langt nede i Tyskland saae en Avis med daglige Noteringer fra selv de mindste jyske Aktieselskaber og Sparekasseforretninger. Det er den Slags Ting, der vækker til Eftertanke.“

„Tænk, — skulde det virkelig være kommen saa vidt,“ sagde Præsten efter en lille Tavshed, der skulde gælde for en Indrømmelse af, at dette var en Sag, som visselig fortjente den alvorligste Paaagtning af rette Vedkommende. „De mener med andre Ord, at det danske Folk ogsaa materielt lever paa affældige Dogmer og Forestillinger, der lammer dets Kraft. Ja, det kan jo være! Maaske der virkelig jævnsides med Kampen for aandelig Frigørelse herhjemme maa gaa en Stræben efter at fremme vor økonomiske Udvikling. Det er jo i Grunden en meget smuk Tanke. Og i saa Fald nytter det ganske vist ikke at bede om Barmhjertighed. — Jeg er i det hele ikke bange for at faa luftet ud. Hvad der ikke længer kan tjene Livet, maa vi ofre, hvor kært det saa er blevet os. Og forresten, — vi maa trøste os med, at ingen Omvæltning, hvor voldsom den end kan synes, vil formaa at rokke ved de egenlige Livsværdier. Jeg vil slet ikke tale om, at vi jo under en Dampens Rædselsperiode vedbliver at være Vorherres Børn — enten vi saa vil anerkende Paterniteten eller ikke — men ogsaa alle vore andre dybere Følelser bliver jo upaavirket af al ydre Omskifte-

lighed. Gud ske Lov, Livet kan grønnes og blomstre ogsaa paa et skummelt Kvistkammer. Kærlighedslykken og de huslige Glæder følger Menneskene ind i Baggaardene, hvor sodet der saa er. Hvad der foregaar, er en Kulisseforandring i det uendelige Verdensskuespil. Selv bliver vi, hvad vi er og var gennem Tid og Evighed."

Den fortrøstningsfulde Tone, hvori Præsten sagde dette, fik igen Per til at smile lidt medlidende. Han vidste for godt, at Præstens Ord ikke passede. Han havde fulgt tilstrækkeligt med i den moderne Kulturudvikling til at forstaa, hvorledes de forandrede ydre Vilkaar, som de „surrende Staalhjul" skabte for Mennesket, efterhaanden omformede ogsaa dette selv. Han gav sig til at fortælle om det Indtryk, han paa sin Rejse og særligt under Opholdet i Berlin havde faaet af en industriel Storstadsbefolknings Tilværelseskamp. Han fortalte om disse Horder af omflakkende Arbejdere — Mænd og Kvinder, — for hvem Ord som Hjem, Familje, Tryghed og Hygge allerede var saa godt som uden Mening, — Folk, der et eller andet Sted i den uhyre Mennesketue havde en Celle, et „Schlafstelle", akkurat stort nok til at rumme deres Legeme, og som forresten udenfor Arbejdstiden levede deres Liv paa Gaden, paa Ølstuer eller andre offenlige Steder for tilsidst at gaa ud af Verden som et blot og bart Nummer paa et Hospital.

Men Pastor Blomberg hørte ikke længer efter. Han mærkede, at Samtalen var kommen ind paa et for ham uheldigt Spor; og som han plejede, naar han i en Diskussion stødte paa en Sagkundskab, han ikke kunde hamle op med, vendte han det døve Øre til.

Nu standsede han og sagde, at han ikke vilde

føre ham for langt bort. Her stod han netop paa sit Sogneskel, saa her kunde det være passende at sige Farvel.

Ved Afskeden gentog han sin Indbydelse til Per om at besøge ham en Dag. „Vi kan jo saa maaske fortsætte denne Samtale. — Men nu maa De vistnok skynde Dem hjem til Aftensmaden. De har maaske allerede gjort den Iagttagelse, at Hofjægermesteren er en nidkær Mand, naar det gælder Maaltiderne. Ha, ha!“

Tyvende Kapitel.

I den Ugestid, Per nu havde opholdt sig paa Kærsholm, havde han ikke en eneste Gang hørt fra Jakobe. Skønt han selv skrev regelmæssigt hveranden Dag og temmelig udførligt gjorde Rede for, hvad han oplevede, vedblev hun at være tavs.

Hun havde sine Grunde dertil. Lige fra det Øjeblik, hun fik hans første Brev derovre fra, havde hun følt sig overbevist om, at hun havde set ham for sidste Gang. Og hun havde spurgt sig selv, om det ikke ogsaa vilde være bedst for dem begge, at de afgørende brød med hinanden. Hun var forfærdelig træt af Kampen med denne fremmede, skjulte, spøgelseagtige Magt, der Gang efter Gang røvede ham fra hende, netop naar hun troede ham aller fastest omsluttet af hendes Kærlighed.

Hun var ikke engang sikker paa, at hun dennegang vilde være i Stand til at vinde ham tilbage. Paa hans egen Modstandskraft stolede hun stadig mindre. Hun saae ham jo nu, som han virkelig var. Den Side af hans Væsen, hun overhovedet ejede Forudsætninger for at overskue og bedømme, kendte hun nu tilbunds; og hun lod

sig ikke længer bedrage af Kærlighedens Trang til at smykke og bekranse. Med al sin Naturkraft var han i hendes Øjne et Menneske uden Lidenskab, uden Selvopholdelsesdrift. Eller rettere: han besad kun Lidenskabens negative Egenskaber, dens kolde Natside: Trodsen, Selviskheden, Egensindigheden, ikke dens stormende Higen, ikke dens fortærende Længsel, ikke dens hærdende og lutrende Glød og Flamme.

Var det da ikke haabløst at fortsætte Kampen? Hun havde i disse Dage ofte maattet mindes, hvordan han engang halvt for Spøg havde sammenlignet sig med hin Eventyrets Bakketrold, der var krøben op gennem en Muldvarpetue for at leve mellem denne Verdens Børn men ikke taalte Solens Skær og idelig i sin Lysrædsel tyede tilbage til sit lille Jordhul. Hun forstod nu, at der var en dybere Selverkendelse heri, end hun dengang havde anet eller vilde have tiltroet ham.

Ja, han tilhørte dybest inde en anden Verden, en anden Sol. Hvor forskellig fra de fleste andre af sine Samtidige han end kunde synes at være og altid selv havde følt sig, — han var dog i al sin Egenartethed Landets ægte Søn, et fuldbaarent Barn af det lidenskabsløse danske Folk med de blege Øjne og de frygtsomme Sind, . . . Bakketroldene, der ikke kunde se mod Solen uden at komme til at nyse, der først levede rigtig op i Skumringen, naar de sad paa deres lille Jordtue for med Fedel eller ved et fromt Klokkespil at fremkogle straalende Syner i Aftenskyen over de dampende Enge til Trøst og Opbyggelse for det betrængte Sind . . . et Puslingefolk med store, tænksomme Hoveder men et Barns kraftløse Lemmer . . . et Tusmørkefolk, der kunde høre Græsset

gro og Blomsterne sukke, men som forputtede sig i Jorden, saasnart Morgenhanen galede.

Per blev tilsidst urolig over Jakobes Tavshed. Han maatte for sig selv indrømme, at hun havde nogen Grund til at være fortrydelig over hans lange Fraværelse, saa meget mere som han ikke længer havde nogen Undskyldning for den. Det skulde da være, at han endnu ikke havde faaet sine Pengeaffærer ordnet her. Hver Morgen foresatte han sig at bringe Sagen paa Bane overfor Hofjægermesterinden eller hendes Mand; men naar det kom til Stykket, kunde han ikke bekvemme sig dertil. Han talte nok en Del med dem om sine Fremtidsplaner, og de syntes ogsaa begge to at være ikke saa lidt interesserede; men Anmodningen om et Laan kunde han alligevel ikke faa over sine Læber. Han kom nu ogsaa til at tænke paa, at en saadan Anmodning let kunde vække Mistanke hos dem, fordi de jo umuligt kunde sætte sig ind i de Følelser, der gjorde ham det ubehageligt at modtage Penge af sin Svigerfader.

Saa lod han foreløbig Spørgsmaalet hvile indtil Afrejsen, og denne udskød han fra Dag til Dag. Han befandt sig i rent legemlig Henseende saa ualmindelig vel paa Kærsholm, og Tanken om den forestaaende Omtumling i en fremmed Verdensdel gjorde ham det dobbelt svært at rive sig løs fra Øjeblikkets Velvære.

Den meste Tid af Dagen tilbragte han i Naturen. Herude var der stadig saa meget nyt, som optog ham, og saa meget gammelkendt, der interesserede ham paa en ny Maade.

Han havde vedblivende en Forkærlighed for at ligge ude paa Aaen med en Medestang, — ikke saa meget for selve Fiskeriets Skyld som for den Nydelse, det var at sidde der midt i den ørken-

agtige Stilhed og høre paa Vandets Klukken under Baaden og stirre ned paa de store, bredbladede, grønbrune Bundplanter, der tavse og sagte ligesom væltede sig i de fremilende Strømhvirvler, — en indslumret Verden, et tryllebundet Liv, der syntes plaget af urolige Drømme. Han maatte da ofte tænke paa Pastor Blombergs Ord om den Livsvisdom, der var at hente i Naturen, om det saa blot var ved at lytte til en Lærkes Triller. Man følte sig virkelig i slige Øjeblikke paa mystisk Maade sjælsforbunden med alt levende. Der var noget af en vellystfuld aandelig Besvangrelse ved en saadan Hensynken i en Naturstemning. Fantasien blev saa virksom, Ideerne strømmede til. Det var, som om selve Livets Urkraft blidt og stille udgød sig i En som en gylden Taage af mylrende Tankekim.

Sagen var vel den, tænkte han, at en saadan Naturlyd bragte Bud fra det evigt uforgængelige i Tilværelsen. Folkeslag kunde uddø og Verdensbyer sporløst forsvinde; men saaledes som Vandet her klukkede under Baaden, havde det klukket under det første Menneskes første Kano, og Lyden vilde gentage sig indtil Dagenes Ende ikke alene her paa Jorden men paa alle Himmelrummets Kloder, hvor der overhovedet fandtes Vand og et Øre til at høre. Ved en saadan Lyd førtes Menneskets Aand direkte ind til Livets Udspring, — ind til „Evigheden“.

Der var i alt dette noget af en betydningsfuld sjælelig Opdagelse for ham. Han mindedes vel, at han engang tidligere uklart havde følt noget lignende overfor Naturen. Det var, da han paa sin Rejse gennem Schweiz første Gang saae Højalpernes lange Række af solbeskinnede Snetinder hæve sig over Horisonten som et Syn fra Tidernes

Morgen. Men Indtrykket havde dengang gjort ham utryg og urolig. Han havde endnu ikke faaet opladt den „sjette Sans“, der gør En Uendelighedens Dyb fortroligt. Nu derimod, naar han sad saadan ganske stille paa sin Baadtofte og stirrede ud paa det røde Fiskeflod med en Fornemmelse af Legemsløshed, helt fortabt i Nuet, kunde han endog begynde at fatte Meningen med Ord som „Himmerig“ eller „Salighed“. Han kunde føle sig som udløst af det jordiske, optaget i en højere og renere Tilværelse, uforkrænkelig, helt Sjæl.

Hvor tog dog i saadanne Øjeblikke alle rent menneskelige Formaal og Bestræbelser sig smaa og fattige ud! Hvor syntes alt tomt og ligegyldigt i Sammenligning med denne Følelse af at opgaa i Alskabningens moderlige Favn! Det hele jordbundne Liv — dette hæsblæsende Jag efter „Lykken“ — hvor blev det mærkelig betydningsløst, ja mindre end det, saa besynderlig uvirkeligt, saa spøgelseagtigt, — et blot og bart Skyggespil!

En Dag fik han Brev fra Ivan, der havde faaet hans Opholdssted at vide af Jakobe. Svogeren skrev, at han med stor Utaalmodighed ventede hans Tilbagekomst, idet han — trods alt — endnu nærede Haab om gunstige Resultater for hans Sag. Overretssagfører Hasselager og Kommissionær Nørrehave forhandlede stadig om den, skrev han, og Misstemningen mod det københavnske Projekt bredte sig mere og mere, særligt i Provinserne. Han foreslog Per at benytte Lejligheden til at holde en Række offenlige Foredrag om sit Projekt i nogle af de større jydske Byer, hvad der var saa meget større Opfordring til, som han havde faaet oplyst, at den mystiske Ingeniør Steiner for Tiden berejste Jylland og talte rundtom i Industriforeningerne.

Denne Skrivelse virkede paa Pers Stemning som Kniven paa en Byld. Han blev endelig ganske klar over, at han, hvor det galdt den praktiske Gennemførelse af en Ide, ikke egnede sig til at være Foregangsmand. Affæren med Max Bernhardt havde ikke været nogen Tilfældighed. Ogsaa hans Sammenstød med Oberst Bjerregrav var i saa Henseende retvisende. Det rent forretningsmæssige ved Ingeniørvirksomheden havde i Grunden altid været ham imod. Han var Opfinder, Tekniker — ikke Børsspekulant.

I et Brev, han samme Aften skrev til Jakobe, udtalte han sig udførligt derom. Samtidigt meddelte han hende, at han under disse Forhold ansaae det for rigtigst at holde sig borte fra København, indtil den lovbefalede Tinglysning af deres Ægteskab om et Par Uger var tilendebragt, saa de kunde gifte sig.

„Hvad nu specielt mit forenede Kanal- og Havneprojekt angaar," — skrev han, — „saa betragter jeg mig altsaa nu for mit Vedkommende som færdig med det. Jeg overlader herved Nationen dets Ide til behagelig Afbenyttelse, mens jeg selv med udelt Kraft vender mig til min næste Opgave, til Videreudviklingen af mine Vind- og Bølgemotorer, saaledes som Professor Pfefferkorn jo ogsaa har anbefalet mig det, og hvortil jeg nu venter at høste gode Erfaringer i Amerika. Maaske vil du indvende, som du jo har gjort det før, at et saa respektstridigt Forhold til Pengemagten vil kunne blive mig til Skade; men det faar saa være. Jeg tilstaar, at jeg vistnok ikke besidder tilstrækkelig Forfængelighed eller Ærgerrighed til at kunne trodse min Natur paa dette Punkt. Det er naturligvis en Fejl, men dog ikke af dem, der er særlig Grund til at beklage. Iøv-

rigt skriver jeg endnu imorgen til din Broder og overdrager ham lovformeligt Varetagelsen af mine Interesser under min Fraværelse; de er jo hos ham i de bedste Hænder."

Dennegang kom der Svar. Uden at nævne nogetsomhelst om Grunden til sin lange Tavshed eller med et Ord at berøre Forberedelserne til Giftermaalet eller deres Rejseplaner kritiserede hun i spottende Tone den Beslutning, hvortil hans „Udvikling" havde ført ham.

„Du taler om din Mangel paa Forfængelighed," skrev hun tilsidst. „Du slaar dig for dit Bryst og takker Gud, at du ikke er som visse andre Syndere. Herregud, denne stakkels Rest af vor Stolthed, skal nu ogsaa den mistænkeliggøres? Jeg har ganske vist selv engang været revolutionær paa det Punkt; men jeg er med Aarene bleven mere nøgtern. Mit Syn paa Menneskene bliver i det hele mere og mere gammeldags. Om det saa er saa foragtede Ting som Ordner og Titler, begynder jeg at begribe saadanne Naragtigheders Betydning for Menneskehedens Vel. Det kan jo tidt være helt opbyggeligt at iagttage den Virksomhedsaand, der kan vaagne i en Stymper af en Mand, naar der aabner sig Udsigt for ham til et Ridderkors. Ganske særligt har vistnok det danske Folk ikke Raad til at ofre noget af, hvad der kan tjene til Spore for „Kraftudviklingen" — et Ord, du i gamle Dage idelig førte i Munden, og som jeg selv er kommen til at holde af. Vi havde engang her paa „Skovbakken" en fordrukken Gartner, som ved den blotte Udsigt til at blive Formand for den stedlige Afholdsforening erholdt den Kraft til Selvoprejsning, som hverken Trusler eller Formaninger havde kunnet oparbejde hos Fyren. Af hvilken Historie

der kan læres, at Forfængelighedens højt udskregne Last endog kan virke ligefrem moralsk! Dersom jeg var Digter, vilde jeg skrive Sange til dens Pris. Og dersom jeg var Præst (med eller uden Præstekrave), vilde jeg udslette den af Menneskenes Synderegister, der jo er tilstrækkelig langt endda."

Per maatte læse Brevet igennem et Par Gange, før han helt forstod det. Han kendte ikke Jabobe igen. Denne Tone! — Han blev des dybere skuffet, som han selv havde følt sig saa lykkelig befriet ved endelig at have vundet Klarhed over sig selv i et Forhold, hvoraf der var runden saa megen Fortrædelighed baade for ham selv og for andre.

I det første Øjebliks Opbragthed tænkte han paa at sætte sig til at skrive og give hende en alvorlig Tilrettevisning. Men han besindede sig. Hvor meget end den religiøse Stemning igen var bleven trængt tilbage i hans Sind, den virkede dog stadig i det skjulte, omsatte sig i Sagtmodighed og i Trang til stedse strengere Selvprøvelse. Ganske særligt kom dette frem i Forholdet til Jakobe. Han sagde derfor nu til sig selv, at han maatte bære over med hende, han havde saa megen Uret at gøre god overfor hende, at han jo næsten maatte være glad for den Lejlighed, der her tilbød sig, til i Gerning at vise hende sin Beredvillighed til at bringe Sonoffer.

* * *

Nogle Dage efter, at Pastor Blomberg og hans Datter havde været paa Kærsholm, foreslog Hofjægermesterinden at lægge den sædvanlige Eftermiddagsudflugt om ad Bøstrup for at gøre Præste-

familjen et Genbesøg. Per havde ikke rigtig Lyst til dette Besøg men gjorde dog ingen Indvendinger. Ogsaa Hofjægermesteren lovede at følge med; men da Vognen holdt for Døren, undslog han sig alligevel. Han havde igen faaet et Anfald af sin Tykblods-Melankoli, og hans Kone havde haft Brug for al sin Behændighed for nogenledes at dække over hans ondsindede Lunefuldhed.

Per var i Forvejen gennem Forvalterens Fortællinger bleven forberedt paa disse pludselige Stemningsomslag hos sin Vært. Alligevel var han lidt i Tvivl om, hvorledes han skulde opfatte dennes skulende Blikke. Han begyndte at ængstes for maaske at have misbrugt Familjens Gæstfrihed, og han benyttede nu Køreturen til at føle sig for hos Hofjægermesterinden. Men denne erklærede rent ud, at dersom han tænkte paa at rejse allerede nu, vilde baade hun og hendes Mand opfatte det, som om han ikke havde befundet sig vel paa Kærsholm, og de maatte da i høj Grad beklage, at de nogensinde havde opfordret ham til at blive der.

Per var meget glad for denne kraftige Forsikring, — ogsaa fordi den ligesom virkede tilbage paa Hensynet til Jakobe.

Afstanden fra Kærsholm til Bøstrup Præstegaard var fem-seks Kilometer. Under stærk Stigning førte Vejen op over Bakkerne og fulgte derefter temmelig nøje Engdragets Krumninger. Det var stille Vejr; men Himlen var let overskyet, saa Solen generede ikke. Til den ene Side havde man Udsigt over den grønne Dal med den bugtede Aa, til den anden saae man op til de mange Smaaskove med deres uendelige Kragesværme.

Henreven af dette Syn gav Baronessen sig til at deklamere:

„Se, Fuglen højt sig svinger
paa sine mørke Vinger.
Vidt skuer den fra Luftens Blaa.
Om alt, hvad skønt og stort den saae,
dens Toner herligt klinger.“

Ikke langt fra Kærsholm kørte de gennem en lille By, Borup, med en Kirke, der var Herregaardens Sognekirke. Ogsaa her var der en Velstand af Fugle, der vidnede om Markernes Overflod. Skarer af Spurve laa og boltrede sig i Vejstøvet. Stære i Tusindtal sad rundt omkring i Trætoppene.

Langsmed Vejen stod en Række Straatagshytter og udstillede uden Blu deres Fattigdom. Bøndergaardene laa mere tilbagetrukkent, omgivne af gamle Æblehaver og med Storkereder paa Taget. Per kendte allerede næsten hvert Hus og hvert Menneske i den lille By. Han var daglig kommen der igennem paa sine Spasereture og havde da undertiden givet sig i Snak med Folk. Det var første Gang i sit Liv, han havde haft Lejlighed til at komme Landboere paa nærmere Hold, og det interesserede ham at høre dem udtale sig om deres Forhold. Det slog ham da, at deres Gaardes høje Prioriteter øjensynlig ikke trykkede dem synderligt. De viste ham rundt paa deres Ejendomme med et lyst, veltilfreds Smil, som om de ikke selv tænkte paa, at den hele Herlighed kun var Laan og Leje. Og adskillige af disse Folk nedstammede dog fra Fædre, der havde haft indtil hundrede Tusinde Sølvdalere paa Kistebunden. Nu taltes der overalt kun om, hvormeget eller hvorlidt en Mand skyldte.

Et Stykke nede paa Skrænten ud mod Engene laa en forfalden Præstegaard. Man kunde fra Landevejen kun se dens tre sodede Skorstenspiber

og Havens Trætoppe. Her levede en ældre Mand, Pastor Fjaltring, om hvem der paa Kærsholm et Par Gange var faldet meget nedsættende Ytringer. Hofjægermesterinden havde endog erklæret, at den „mildeste Forklaring“ paa Mandens Optræden og hele Levevis var den, at han ikke var rigtig klog. De fleste af Menigheden havde da ogsaa ligesom Godsejerfamiljen løst Sognebaand til Pastor Blomberg.

Per gav sig til at tale om denne Præst og udtrykte sin Forundring over, at han ikke havde mødt ham paa sine Spasereture. Men Hofjægermesterinden svarede, at det slet ikke var saa mærkeligt. Pastor Fjaltring kom kun sjælden udenfor sin Hule og i alt Fald ikke gerne, før det blev Aften. Han var en Uglenatur, et lyssky Væsen, ret egenlig en Mørkets Aand, der var til megen Forargelse der paa Egnen.

„Er han da ikke troende?“ spurgte Per lidt forsigtig. „Det forekommer mig, jeg har hørt, at han endog er strengt ortodoks.“

„Ja — saadan ter han sig paa Prækestolen. Men i sit Hjerte er han en Spotter og Fornægter. Som han engang skal have sagt til en Mand: „Jeg tror fuldt og fast baade paa Gud og paa Djævelen; jeg er blot ikke altid lige sikker paa, hvem af de to der er mig mest imod?“ — Har De hørt Mage!“

„Men hvor kan en saadan Mand vedblive at være Præst?“

„Det er jo ogsaa en Skandale. Men han er saa snu at gemme sin forargelige Tale, til han er alene med Folk. I sine Prækner er han, som sagt, meget rettroende, bare saa gyseligt triviel og kedsommelig.“

Et Par Koner, der stod omkring en Gadebrønd,

hilste i dette Øjeblik venligt til Vognen. Hofjægermesterinden, der holdt af at vise sig folkelig, lod standse et Øjeblik og vekslede nogle Ord med dem om deres Børn. Saa kørte man videre.

Udenfor Byen gik Vejen atter nedad, og efter en Snes Minutters rask Kørsel saaes Bøstrup By forude, kønt beliggende ved Foden af en skovklædt Bakke.

De fandt Præstefamiljen samlet ude paa et Stykke Mark bagved Haven, hvor der var indrettet en Sportsplads for Ungdommen. Tre gullokkede Drenge i Alderen fra ti til seksten Aar spillede Langbold i Skjorteærmer, og Præsten førte selv an i Legen og raabte allerivrigst, naar det galdt om at stikke en Bold rettidigt ind til Maalet. Hans Kone stod ved Siden af med en lille Pige ved Haanden og saae til. Frøken Inger, der var den ældste af Præstens Børn, sad for sig selv henne paa Havediget med en Bog i Skødet og læste.

Der var ingen af dem, der havde hørt de Fremmede komme; og disse havde ikke villet lade sig melde men var gaaet lige fra Vognen ind gennem Haven for at kunne overraske.

Den første, der fik Øje paa dem, var Frøken Inger. I samme Nu var hun oppe med et lille Henrykkelsesskrig og kastede sig om Halsen paa Hofjægermesterinden. Saa blev der en almindelig Modtagelse med hjertelige Udbrud af Glæde og Overraskelse.

Præsten slog Per paa Skulderen og bød ham Velkommen.

„Dyrker De Sporten, Hr. Ingeniør?“ spurgte han, idet han tog sin store Halmhat af Hovedet og tørrede sig over Panden med sit Lommetørklæde. „Aa, det er en livsalig Ting! I den Hen-

seende er vi Ældre bleven forsømt. Og nu er jeg for gammel til at tage fat. Jeg maa nøjes med at være Tilskuer her paa Idasletten. Men ogsaa det er saa vidunderligt velgørende. Det er, ligesom Ens egne Muskler spændes, naar man saadan ser paa, hvordan de Unge boltrer sig. Jeg kan ligefrem ikke undvære den Motion!"

Og med en munter Latter førte den lille Mand Selskabet tilbage gennem Haven, idet han majestætisk skridtede foran i en hvid Lærredsjakke og et Par Benklæder, der stumpede over Anklerne.

Man slog sig ned paa en Bænk og nogle Stole henne i Husskyggen udenfor Havedøren, hvor der blev dækket et landligt Kaffebord med skinnende Kobbermaskine og duftende Bagværk. Det var Frøken Inger, der forestod Anretningen, hvad hun gjorde saare nydeligt. I sit stille Sind tillod Per sig dog den Indvending, at hun maaske vidste dette lidt for meget selv.

Som det gerne gaar, naar Fruer paa Landet sidder sammen omkring en Kaffeopdækning, gled Samtalen efterhaanden ind paa det huslige Omraade. Selv Pastor Blomberg gav i et Par spøgefulde Bemærkninger sit Besyv med om Bagning og Syltning, indtil han blev kaldt bort, fordi der var kommen en Mand, der skulde tale med ham.

Da det viste sig, at de Kager, der var paa Bordet, var Frøken Ingers egenhændige Værk, kappedes Baronessen og Hofjægermesterinden om at holde Lovtaler over dem, hvad Præstefruen kvitterede for ved at klappe sin Datter paa Kinden og sige, at hun saamænd var ganske flink.

Den unge Pige lod temmelig ligegyldig for denne Anerkendelse. Det var end ikke frit for, at hun surmulede lidt, da Moderen kærtegnede

hende. Per tænkte ved sig selv, at hun vistnok var meget forkælet. Men unægtelig var hun nydelig. Han fandt hende endda nok saa indtagende idag som forleden, da han saae hende i Kærsholms skumringsfyldte Park. Hun tog sig ligesom mere virkelig ud, saadan som hun stod der i fuldt Daglys med et lille hvidt Smækkeforklæde og skænkede i Kopperne. Ligheden med Fransisca kunde han forresten ikke længer faa Øje paa.

Af Hensyn til Per søgte Hofjægermesterinden et Par Gange at skifte Emne og begyndte at tale om København. Men Per var ikke meget underholdende, og Præstefruen førte hver Gang hurtigt — og ligesom lidt demonstrativt — Samtalen tilbage til hjemlige Omraader. Hun var en høj og slank Dame med noget vist fornemt over sig. Det var ikke vanskeligt at se, at det var fra hende, Datteren havde arvet sine ydre Fortrin. Overfor Per viste hun sig i Modsætning til sin Mand meget tilbageholden. Uden ligefrem at være uhøflig havde hun endnu ikke en eneste Gang henvendt Ordet til ham, og det var just for at bøde herpaa, at Hofjægermesterinden stadig søgte at drage ham ind i Samtalen.

Men nu rejste man sig paa Værtindens Opfordring for at se sig lidt om i den store og smukt vedligeholdte Have. Per var helst bleven siddende. Han befandt sig ilde i dette Selskab og begyndte at blive utaalmodig efter at komme bort.

De tre Fruer gik foran i livlig Passiar. Per fulgtes med Frøken Inger men vidste ikke, hvad han skulde sige til hende. Han, som ellers var saa veltalende, kunde ikke finde den rette Tone overfor denne lille Landsbypige.

Hun paa sin Side var derimod her paa Hjemmets Grund mere fri overfor ham end forgangen paa Kærsholm. Hun var ligesom bleven mere voksen, mere Dame. Aabenbart var hun sig som Husets Datter en selskabelig Forpligtelse bevidst, og hun varetog den med ikke ringe Anstand.

„De kommer meget til Kærsholm," sagde Per for dog at sige noget.

„Ikke saa ofte, som jeg gerne vilde. Men Vejen dertil er jo temmelig lang, og Vogn kan jeg ikke altid faa."

„De holder meget af Hofjægermesterinden?"

„Ja," svarede hun — dennegang noget kort, som var Emnet for ophøjet til at berøres imellem dem. — „De har jo truffet Hofjægermesterinden og Baronessen i Italien," fortsatte hun afledende.

„Ja."

„Det maa være morsomt saadan at rejse," sagde hun og fortalte om, hvordan det længe havde været paa Tale, at hun skulde gøre en Schweizertur sammen med sine Forældre. Men Faderen havde aldrig kunnet faa Tid. Folk i Menigheden vilde ikke undvære ham saa længe. Det var daarligt nok, han fik Lov til at tage til København i otte Dage.

Per lagde Mærke til, at hun ligesom blev højere i Skoene, naar hun nævnede sin Fader. Der var heri noget, der mindede ham om hans egen Søster Signe; — og uden at han rigtig gjorde sig klart hvorfor, kom han til at smile.

I det samme fik han Øje paa en rødmalet Jernkrog, der var anbragt i Mandshøjde paa en Træstamme ved Siden af Gangen.

„Er den bestemt til at hænge sig paa?" spurgte han og standsede for at betragte den.

Frøken Inger kom mod sin Vilje til at le. Hun

gjorde ham opmærksom paa en lille Jernring, der — befæstet i en lang Hyssing — hang ned fra et Træ paa den anden Side af Havegangen. Det hele udgjorde et Underholdningsspil, — Kunsten (forklarede hun) bestod i at slynge Ringen henimod Krogen saaledes, at den blev hængende der.

Per fik Lyst til at prøve. Saa gik i hvert Fald den Tid, tænkte han ved sig selv.

Han var ikke heldig.

„Der skal Øvelse til," sagde han efter nogle forgæves Forsøg og bad hende om at vise ham, hvordan man skulde bære sig ad. „For De er naturligvis en hel Mester!"

Inger tøvede, lidt tvivlraadig. Men hun kunde ikke modstaa Fristelsen til at brillere med sin Færdighed. Ringen foer ud fra hendes Haand, beskrev en pragtfuld Langbue i Luften og smuttede paa Tilbagevejen ned over Krogen med en egen Inderlighed ligesom en ung Kvinde, der i en Enkemandsleg indfanges af sin Kærestes Arm.

Per blev imponeret. Han maatte igen forsøge. Men han var stadig uheldig.

„Nej, det gaar ikke! . . . Prøv De igen, Frøken!" sagde han og flyede hende Ringen.

Inger lod sig paany overtale, skønt hun allerede et Par Gange havde set lidt langt efter de andre Damer, som var kommen et godt Stykke bort. Og enten det nu skyldtes Uroen herover, eller hvad Grunden var, — Sikkerheden svigtede hende dennegang. Ogsaa det næste Kast mislykkedes for hende. Hun blev rød i Hovedet, tog omhyggeligere Sigte og kastede paany. Men endnu engang gik det galt.

Per, der kunde se paa hende, at Uheldet gik hende nær, nænnede ikke at triumfere. Selv da

baade det fjerde og femte Kast totalt mislykkedes, forholdt han sig tavs.

Skønt Inger paa en vis Maade følte denne Hensynsfuldhed som en ny Ydmygelse, erobrede han i dette Øjeblik et lille Stykke af hendes Hjerte. Da hun i sin Febrilskhed vedblev at slaa forkert, lo hun tilsidst selv deraf, kaldte sig en Klodrian og blev mere og mere ivrig.

Midt under denne Scene vendte Fruerne tilbage. Hverken Per eller Inger hørte dem, før de standsede bagved dem.

„Inger," kaldte Præstefruen ret skarpt. „Gaa ud og se lidt efter dine Søskende, mit Barn." — Og vendt mod de andre sagde hun: „Vi skal maaske gaa ind i Stuerne nu."

I Havedøren traadte Pastor Blomberg Selskabet imøde pulsende paa en Pibe.

„Naa, jeg skulde netop ud og kigge efter Dem, Ingeniør! De maa vist være tobakssulten! Kom, saa gaar vi over til mig selv. Saa generer vi ikke Damerne med vores forstandige Tale," sagde han overgiven og snoede sig omkring med sin muntreste Latter.

For at komme til Præstens Værelse maatte de gaa gennem hele den store Lejlighed, og Per fik paa denne Vandring et levende Indtryk af den solide Hygge, der prægede det blombergske Hjem. Det var et rigtig dansk Præstegaardshjem, et Uomskiftelighedens Sindbillede. Store, uflyttelige Mahognimøbler dækkede Væggene med deres mørke, tunge Masser, der syntes tømret op for Evigheden. Fru Blomberg tilhørte en gammel Embedsmandsfamilje, der havde levet i gode Kaar. En af Slægten havde endog været Stiftsamtmand og Kammerherre, hvad der ikke blev lagt Skjul paa der i Huset. Pastor Blombergs

Slægt nævntes derimod ikke ofte og sjeldnest af ham selv. De fleste vidste blot, at han var Søn af en Købstadlærer, og der var noget i hans Udtale, der røbede ham som Øbo.

Præstens Værelse laa for sig selv paa den anden Side af Forstuen og var et ægte gejstligt „Studerekammer“ med et Par af disse store, bogfyldte Reoler, der bidrager saa mægtigt til at opretholde Kirkens Anseelse blandt Menigmand, skønt de i saa mange Tilfælde blot er et Skærmbræt for Uvidenheden.

Her var det dog anderledes. Pastor Blomberg var vel langt fra nogen lærd Mand, men han læste ikke saa lidt og var mere modtagelig for boglig Belæring, end han undertiden selv vilde vide af. Det var hans Ærgerrighed at være med overalt, hvor der rørte sig noget nyt i Tiden; men paa den anden Side tilegnede han sig af dette nye kun, hvad der kunde nære hans Aand uden at virke forstyrrende paa hans Kristentro. Han var paa dette Punkt et Stykke af en Jesuit. Som den hele kirkelige Retning, han tilhørte, snyltede han hemmeligt paa den moderne Videnskab samtidig med, at han ansaae det fornødent at mistænkeliggøre den i Menneskehedens Øjne. Men forresten laa den følgeklare Tænkning slet ikke for ham. Han var et Følelsesmenneske, og da tilmed hans ydre Liv altid havde formet sig ualmindelig harmonisk, var der ikke bleven Anledning for ham til nogen strengere Selvprøvelse. I sin Ungdom havde han været en Smule plaget af Næringsbekymringernes Lusebid; senere havde han et Par Gange lidt Skuffelser ved Embedsbesættelser, og — skønt han var en Afgud for sin Menighed og havde et kendt Navn over det hele Land — sad han endnu inde med en Del util-

fredsstillet Ærgerrighed. I alvorligere Modgang havde Livet ikke forsøgt ham, og hvad han havde mødt af den Slags udenfor sig selv, var gledet saa besynderligt af paa hans Naturs lykkelige Rundhed.

Det var netop denne uanfægtelige Frejdighed, der havde givet ham Betydning indenfor den danske Menighed, som unægtelig i Øjeblikket havde en af sine Trængselstider. Den Storm, det Herrens Vejr, som den moderne Bibelkritik havde rejst i saa mange Sind, var han ganske udenfor, ja saa lidt begreb han den Angst og Ophidselse, hvormed man fra anden Side optog Kampen mod Videnskaben, at han betragtede den som Sygelighed eller som blot og bart Skaberi. Hans eget Evangelium var en til Øjeblikket praktisk tilpasset Kristendom, der støttede sig paa Hjertets og Folkeaandens Vidnesbyrd, hans Forkyndelse var en Stemningspoesi — tilsat netop saa megen Friskhed, at man kunde faa Fornemmelsen af ogsaa at være med til at gynge lidt paa Dybet.

Da Per var kommen til Sæde i Sofaen og havde faaet tændt en Cigar, tog Pastor Blomberg Plads i en Lænestol henne i Vindueskrogen med sin Pibe og blev hurtigt meddelsom. Han fortalte et Par underholdende Historier der fra Egnen, og ligesom ved deres første Samtale følte Per sig ikke saa lidt smigret af den Ligefremhed, hvormed Præsten talte til ham som til en Jævnaldrende.

Han vilde have været det mindre, dersom han havde vidst, at det hele var et aftalt Spil mellem Præsten og Hofjægermesterinden, forsaavidt som denne i sin Missionsiver havde anbefalet ham Per som et Menneske, der vist „ikke var uimodtageligt for religiøs Paavirkning“. Det varede da

heller ikke længe, før Pastor Blomberg genoptog Samtalen fra forleden netop der, hvor han dengang havde maattet slippe den paa Grund af mangelfuld Forberedelse.

Han var nu bedre rustet og begyndte med at spørge Per, hvorledes det i Grunden var gaaet til, at han i en saa ung Alder havde kastet sig over Opgaver af en saa borgerlig fornuftig Art som Forbedringen af Landets økonomiske Kaar; og Per fortalte ganske aabenhjertigt, hvorledes han mente at kunne føre sin Interesse for denne Sag tilbage til Indtryk fra sin Barndom i Tiden efter Krigen, særlig maaske til Indtrykkene fra sit eget Hjem. Men forresten havde hans Studium meget tidligt gjort ham fortrolig med Udlandets Udvikling paa Industriens og Samfærdselsmidlernes Omraade, og saa meldte en Sammenligning sig jo af sig selv.

„Ja — javist," sagde Præsten. „Disse Sammenligninger mellem det lille Hjem og den store Verden med dens mange Herligheder — de føles jo ofte i Ungdommen saa mistrøstende. Jeg tænker mig forøvrigt, at Nathans Skrifter ogsaa har haft nogen Indflydelse paa Dem i saa Henseende, saaledes som de jo har haft det paa saa mange andre af vor Tids unge, fremadstræbende Mænd. Har jeg ikke Ret?"

Per gjorde Indvendinger. Nathan var slet og ret Æstetiker. Han afsluttede en Kulturperiode og var i hvert Fald kun i den Forstand Medskaber af den ny Tid, at han havde ryddet Grunden for den. I Virkeligheden forstod han den vist aldeles ikke.

„Naa saadan — Hm!" Præsten bakkede stærkt paa Piben og tav et Øjeblik. At Nathans Standpunkt kunde betragtes som tilbagelagt, var noget

saa overraskende for ham, at det bragte Forvirring i hans Tanker. Og skønt han egenlig nok havde haft Lyst til at komme nærmere ind paa denne Ting, undlod han det af Frygt for igen at blive ført ud i noget, han ikke kunde overskue. — „Ja ja, De mener dog altsaa ogsaa, at Nathans Indflydelse paa Nutidsungdommens aandelige Udvikling har været betydningsfuld," fortsatte han i Overensstemmelse med sin forud lagte Plan for Samtalen. „Jeg for mit Vedkommende tænker naturligt nærmest paa Forholdet til det religiøse. Jeg tror f. Eks. at vide, at De selv — skønt jo en Præstesøn — har taget bestemt Afstand fra Kirken, og jeg mente at kunne tilskrive Nathans Virksomhed nogen Andel heri."

Per indrømmede det, idet han dog holdt fast ved, at Nathans Skrifter kun havde befæstet og underbygget det Livssyn, han allerede havde tilegnet sig under Opvæksten i Hjemmet.

„Tænk! Var De saa tidlig bleven fremmed i Guds Menighed!"

„Ja," sagde Per ret udfordrende.

Præsten rystede godlidende paa Hovedet.

„Ja ja! Saadan gaar det jo desværre! — Som jeg vistnok sagde Dem sidst, har jeg ikke kendt Deres afdøde Fader personligt; men jeg veed jo, at han havde Gammellutheranernes lidt snevre og underligt eenøjede Syn paa mange Sider af Menneskelivet. Ak ja, denne misforstaaede Rettroenhed! Den hviler jo endnu mange Steder som en Mare over Kirke og Hjem og gør megen af Tidens bedste og friskeste Ungdom aandelig hjemløs. Naar saa en evnerig og veltalende Mand som Nathan træder frem og bestyrker Ungdommen i Troen paa, at Guds Kirke er et forfaldent Hus,

— ja saa ender det i den fuldkomne Fornægtelse. Jeg forstaar det saa godt!"

Per svarede ingenting. Han var lidt ilde tilmode ved den Retning, Samtalen havde taget. Men Præsten gav sig nu til at tale om Nathan med megen Anerkendelse. Han beklagede kun, at en saa højt begavet og kundskabsrig Mand havde stillet sig i et afgjort fjendtligt Forhold til Kristendommen, og udtalte, at Ortodoksiens Udskejelser herhjemme og i Udlandet sikkert havde sin Andel heri.

„Men naturligvis — han er heller ikke selv uden Skyld i dette Fejlsyn paa den vældigste Aandsmagt, Verden har kendt. Det er med ham som med alle de andre, der fra et videnskabeligt Standpunkt bekæmper Kristendommen, — de har ikke selv kunnet frigøre sig for Ensidighed men er bleven dogmatiske i Negativiteten. Deres Fejl er ikke saa meget den, at de lader Fornuften raade, som at de ikke tænker Tankerne helt tilende. Naar f. Eks. vor Tids Videnskab kalder sig naturalistisk og dermed mener, at den kun erkender Eksistensen af det, der lader sig opløse i Atomer med visse mekaniske eller kemiske Egenskaber, saa er dette dog virkelig en meget ufuldkommen Opfattelse, et rigtigt Studerekammer- og Laboratorie-Postulat, som til syvende og sidst ingenting forklarer. Vi, som virkelig lever med Naturen, kan umulig godkende en saa fattig Betragtningsmaade. For vi veed jo og har utallige Gange følt, at Naturen er besjælet, at der bag de synlige Ting og de mekanisk virkende Kræfter, som paavirker vore Sanser, lever en Aand, der taler til vort Hjerte. Og har vi først faaet Øret rigtig opladt for denne Aanderøst, saa hører vi tilsidst kun den, fornemmer den gennem

Stormens Brag som i den svageste Hvisken omkring et Græsstraa. Og vi ikke alene hører den, men vi forstaar dens Tale. For det er jo den samme Uendelighedens Aand, der lever og virker i vort eget Indre. Gaar vi en Dag inde i Skoven og hører Løvet suse over vort Hoved, eller lytter vi i Ensomhed til en Kildes Rislen, — ja, saa kan jo en moderne Fysiker forklare os, hvordan disse Lyde naturligt fremkommer ved Løvmassernes Bevægelser eller Vanddraabernes Fald; men dersom han dermed tror at have forklaret os alt, saa siger vi: Nej stop, min gode Mand! Der mangler noget. Der mangler endog det væsenligste. Med alle dine Beregninger kan du dog intet oplyse om den ejendommelige Fortrolighed, den næsten søsterlige Inderlighed, hvormed en saadan lille Kilde kan smaasnakke med os i vor Ensomhed. For — ikke sandt? — der er jo slet ikke noget afskrækkende for os i, at de tilsyneladende døde Ting saaledes faar Mæle. Og vi bliver jo heller ikke fornærmede, fordi en saadan lille Kilde pludselig gør sig familiær og siger „du“ til os. Der er tværtimod noget meget trygt og hjemligt ved en saadan stærk Følelse af Samhørighed med Naturen. Men hvad vil alt dette sige andet, end at der bag den synlige Verdens Mangfoldighed bølger en Eenhed, der er alle Tings fælles Ophav. Den underligt drømmende Følelse, der i saadanne Øjeblikke kan røre sig i os, er en Hjemlængsel. Og dersom nu den lærde Fysiker vil definere denne Følelse som en os iboende mekanisk eller kemisk virkende Kraft, en Affinitet eller Attraktion til Urstoffet, — ja saa anbefaler jeg ham paany at forlade sine Bøger og sit Laboratorium og hente sin Visdom i den levende Natur. Lad ham søge til den lille Kilde

i Skoven! Lad ham sætte sig hos den en Aftenstund, naar hans Hjerte er uroligt; og dersom han ikke allerede har faaet sine sjælelige Sanser helt afstumpet, vil han fornemme, hvordan dens lille Sang er som en aaben Vej ud i Uendelighedens Dyb, er en Himmelstige, der forbinder Tiden med Evigheden, Støvet med Aanden, Døden med det evige Liv. Han vil fornemme, at Navlestrengen mellem os og vort overjordiske Ophav ikke er overklippet, men at der stadig gennem den — i Andagtens og Bønnens Øjeblikke — tilføres Sjælen ny levende Kraft fra den evige Livskilde, som vi Kristne kalder vor Gud og Opretholder og altforbarmende Fader."

Per havde forholdt sig tavs. Han irriteredes lidt af Præstens Tone, som efterhaanden var bleven temmelig docerende; men han vidste ikke noget at indvende mod hans Betragtninger, der tilmed paa flere Punkter klart gav Udtryk for noget, han i den senere Tid under sit fornyede Samliv med Naturen selv dunkelt havde følt.

Præsten fortsatte:

„Men hvad der saaledes gælder om Aanden i Naturen og dens Vidnesbyrd, gælder ogsaa om Aanden i Historien, — den anden rige Kilde til sand Oplysning for os Mennesker. Ogsaa Historien bekræfter de Kristnes Tro og Haab, naar man ikke som saa mange af vore Dages Arkivstøvere bliver stikkende i Enkeltheder, saa Overblikket og Dybblikket fortabes. Selv den saa meget udskregne historiske og sproglige Kritik af Kirkens gamle Bekendelsesskrifter, der maaske et Øjeblik kunde se farlig nok ud, har kun tjent til Bestyrkelse for dem, der i Religionen søger Livet bag Læren, Aanden bag Bogstaven. At der kommer mere Lys og Luft ind i Kirken, kan kun være

godt; det er jo netop Foraarets Tegn. Alt dette Dogmevæsen er dog kun Udenværker, Hylstret, hvis Sprængning aabenbarer Troens sande Kærne. Og saaledes i alle Forhold. Det er saa langt fra, at vi Kristne har noget at frygte af Videnskaben, at man roligt tør forudsige, at vi netop fra den Side kan vente den virkningsfuldeste Hjælp i Kampen for Sandheden. Hvor kunde det ogsaa være anderledes? Grib ind hvorsomhelst... tag Fysikens forholdsvis nyligt beviste Lære om, at intet i Naturens Husholdning gaar tilspilde, at ikke et Atom forgaar — om det end ofte ser anderledes ud — men blot overgaar i en anden Tilstandsform. Lad os tage et Eksempel. Der brænder et Baal paa Marken. Det tager sig ud, som om Brændselhoben fordunster til et Intet og kun efterlader en Smule Aske. Men det er jo i Virkeligheden ikke saa. Ved Ildens Hjælp antager den en anden Eksistensform, der ikke er synlig for det menneskelige Øje. Se, peger nu ikke dette paa mærkelig Maade hen paa den kristne Udødelighedstro? Eller tænk paa de moderne Arvelighedsteorier, paa Lægernes Paavisning af visse uhyggelige Sygdommes Forplantning gennem hele Slægter, og sammenlign hermed Bibelordet om Fædrenes Synder, der hjemsøges paa Børnene indtil tredje og fjerde Led. Eller tag den moderne økonomiske eller politiske Videnskab, tag selve det socialdemokratiske Partis Fremskridtsløsen: Frihed, Lighed og Broderskab, — det er jo altsammen de første kristne Brodersamfunds Love, hvis Fuldkommenhed her faar sin videnskabelige Bekræftelse. Overalt, hvor der søges og prøves i Alvor, opdages paany de Sandheder, hvorpaa Gudsfolket har levet i Tro og Tillid i Tusinder af Aar. Har vi da ikke Lov til at tale om

en Aabenbaring? Er det for meget sagt, at Kristi Menighed har siddet som den udvalgte Flok ved Guds Fodskammel og paa barnlig Vis umiddelbart nemmet, hvad Verdens kloge Hoveder først lidt efter lidt og gennem skæbnesvangre Fejltagelser og Misforstaaelser naaer til at erkende?"

Han vilde fortsætte; men i det samme lød der Trin udenfor paa Gangen, Inger stak Hovedet ind og meddelte, at Hofjægermesterinden og Baronessen ønskede at tage bort.

„Naa ja, saa maa vi slutte for idag," sagde Præsten og rejste sig. Og idet han fortrolig lagde Haanden paa Pers Skulder, tilføjede han: „Det har nu rigtig glædet mig at tale med Dem, maaske bliver der Lejlighed til en anden Gang at fortsætte vor Debat. Jeg har paa Fornemmelsen, at vi i Grunden ikke er mere forskellige, end at vi nok kunde komme til Forstaaelse med hinanden."

Netop som de kom ind i Dagligstuen, hvor Damerne opholdt sig, rullede der en Vogn ind i Gaarden.

„Det er Justitsraadens," meldte Inger, der stod ved Vinduet. „Gerda og Lise er med."

Justitsraad Clausen, der var Godsforvalter paa et Grevskab der i Nærheden, hørte til Egnens ivrigste Blombergianere. Som saadan var han ogsaa en af Hofjægermesterindens nære Omgangsfæller, og da det nu viste sig, at Justitsraadfamiljen havde til Hensigt at tilbringe Aftenen i Præstegaarden, lod hun og Søsteren sig overtale til ligeledes at blive der. Per, hvem man ogsaa spurgte, vovede ingen Indsigelse, skønt han for sit Vedkommende helst var taget bort. Samtalen med Præsten havde angrebet ham. Om der end ikke havde været noget egenlig nyt for ham i

dennes Ord, saa havde den Maade, hvorpaa de udtaltes, den Friskhed og Varme, der i det hele prægede Pastor Blombergs Personlighed, gjort Indtryk paa ham og paany vakt al hans Usikkerhed.

Justitsraaden var en spinkel lille Mand med hvide Bakkenbarter og Guldbriller, hans Kone derimod et Kødbjerg, der endnu længe efter, at hun var kommen ned af Vognen, stønnede tungt af Anstrengelse. Døtrene var et Par unge Piger omtrent i Ingers Alder.

Ved Aftensbordet, der blev dækket ude i Haven, gik Snakken meget livligt. Talen faldt blandt andet paa Pastor Fjaltring. Justitsraaden havde netop hørt en ny, oprørende Historie om denne præstelige Tvivler og Spotter, der levede det uhyggeligste Liv sammen med en forfalden Kone og — som der blev sagt om ham — selv var af en svag og splittet Karakter og ikke kunde komme paa det rene med, hvor han aandeligt hørte hjemme. En af Egnens agtværdigste yngre Bønder af den blombergske Retning havde — fortalte Justitsraaden — fornylig henvendt sig til ham i Anledning af en Embedsforretning, og Pastor Fjaltring skulde da i Samtalens Løb ligefrem have anbefalet ham at hengive sig til Udsvævelser. „De maa synde noget mere," havde han sagt. „Med det Liv, De fører, kan De aldrig blive nogen overbevist Kristen."

Medens der fra Damerne hørtes Udbrud af Forargelse og Afsky, rystede Pastor Blomberg overbærende paa Hovedet og sagde:

„Han er et stakkels ulykkeligt Menneske!"

I det samme begyndte Klokken at lyde oppe i det hvide Kirketaarn, der ragede op bag Havens Trækroner, rødt belyst af Aftenskæret. Den rungende Lyd næsten forskrækkede de Fremmede,

der ikke var vant til at have den saa nær ind paa Livet. Pastor Blomberg, som øjensynligt helst vilde bort fra Emnet Pastor Fjaltring, gav sig til at le og sagde, at det Klokke-Spektakel i Grunden ogsaa var uforsvarligt. Sundhedskommissionen burde ligefrem forbyde det.

Hofjægermesterinden indvendte herimod, at Aftenklokken dog lød saa smukt paa Afstand, og at den jo virkelig ogsaa kunde tjene til Opbyggelse, som en Paamindelse om at samle Sindet efter Dagens Uro. Men Pastor Blomberg holdt ikke af Modsigelser, allermindst naar de kom fra hans egne Tilhængere. Skønt han havde henkastet Ytringen uden at mene synderligt med den, nærmest for at sige en af disse lidt vovede Morsomheder, hvormed han paa luthersk Vis holdt af at krydre sin Tale, tog han nu i fuldt Alvor Spørgsmaalet op til Drøftelse.

Han brød sig ikke om den Slags Paamindelser paa Klokkeslet, sagde han. Han skulde have sig frabedt saadan at maatte stille til Andagt paa Kommando. Der var noget katolsk derved, som var ham imod. Gud havde ikke Konsultationstid paa samme Maade som en Læge eller en Prokurator, og hvad det sindbilledlige angik, saa var det for barnligt saaledes at betragte Solen som Vorherres gyldne Lommeur. Det var i Virkeligheden næsten bespotteligt.

Hans Tale udviklede sig efterhaanden til et helt Foredrag, hvorunder Spørgsmaalet svulmede op til en Sag af den alvorligste Betydning for et Menneskes sunde og ærlige Gudsforhold.

Man var imidlertid bleven færdig med at spise. De unge Piger havde rejst sig og gik omkring i Haven. Frøknerne Clausen var begge kønne, friske

Brunetter, navnlig var den ældste en frodig Evadatter med et Par Øjne, der spillede af Livslyst.

Da der var taget af Bordet, foreslog Pastor Blomberg, at de skulde synge en Aftensang. De unge Piger blev kaldt tilbage, og Præstefruen gik ind i Havestuen, hvor Klaveret stod.

„Fred hviler over Land og By
ej Verden larmer mer — —."

Det var begyndt at mulme omkring i Haven. Fra en Hasselhæk blandede en Solsort sine Naturtoner i Selskabets noget uregelmæssige Sang.

„Fro smiler Maanen til sin Sky,
Til Stjerne Stjerne ser."

De unge Piger havde lejret sig paa Trappestenen foran Havedøren og sad der i deres lyse Kjoler og sang højt og frejdigt med klare Røster; Præsten og Justitsraaden ledsagede dem med Bas. Den sidste havde lagt Armene over Brystet og brummede med sammentrukne Bryn og Flyndermund. De tre fremmede Damer ved Bordet deltog med en lidt ubehjælpsom Nynnen, hvorimod Præstefruen, der havde en stor og vel skolet Stemme, efterhaanden ganske beherskede Sangen.

„Og Søen blank og rolig staar
Med Himlen i sin Favn — —."

Per var den eneste, der ikke sang med. Og dog var der i Virkeligheden ingen, hvem Øjeblikket greb dybere. Han mindedes, under hvilke Omstændigheder han sidst havde hørt denne Sang. Han havde dengang staaet udenfor et Havehegn og længtes ind. Nu sad han indenfor, men følte sig tilovers som en ubuden Gæst. Saadan var nu engang hans Skæbne. Han var og vilde altid blive

en Fremmed og Fredløs paa ethvert Sted, hvorover Barndomshjemmets Aand hvilede.

Da Sangen var tilende, foldede Præsten Hænderne og bad Fadervor. Saa blev der sunget endnu et Par Sange, hvorefter Vognene kørte for Døren.

Da de Fremmede var borte, satte Præsten sig ind i Havestuen til sin Kone med sin Aftenpibe og gav sig til at tale om de Bortdragne. Inger var ogsaa tilstede. Hun havde allerede sagt Godnat; men da hun paa Vejen til Døren hørte Faderen nævne Pers Navn, gav hun sig noget at bestille henne ved et Nodeskab.

Pastor Blomberg udtalte sig ganske anerkendende om Per og hans Evner. Endogsaa hans Ydre gav han sig til at rose i ret stærke Udtryk. Men da blev Præstefruen pludselig urolig paa Grund af Datterens Tilstedeværelse.

„Hvad er det, du har for, min Pige? . . . Se nu at komme i Seng.“ — —

Per forholdt sig meget stille under hele Hjemkørslen; og Hofjægermesterinden — der anede Grunden til hans Indesluttethed — lod ham være uforstyrret og gav sig til at tale med sin Søster om huslige Ting.

Da Vognen var kommen et Stykke paa den anden Side af Borup By, gik der en høj Mand forbi ude paa Vejkanten. Per saae ham ikke, men Hofjægermesterinden greb sin Søster i Armen og sagde:

„Det var jo Pastor Fjaltring!“

Per strakte sig udover Vognkanten og fik Øje paa en høj, slank Skikkelse, netop som dens Omrids udviskedes af Mørket.

„Var det den gale Præst?“ spurgte han.

„Ja, — nu er det hans Tid. Det siges, at han

undertiden gaar her frem og tilbage paa Vejene hele Nætter igennem."

Per sank tilbage til sin forrige Tavshed. Idet han i Tankerne fulgte denne ensomme, hvileløse Nattevandrer, gik der ham en Kuldegysning gennem Sjælen. Den bibelske Forbandelse: „Fredløs og ustadig være du paa Jorden", — lød paany uhyggeligt i hans Øre med Faderens myndige Stemme. Det var for ham, som havde han her set et Billede af sin egen Fremtidsskæbne.

* * *

Den følgende Morgen gjorde Per endelig Alvor af at ty til det lille Opbyggelsesbibliotek, hvormed Hofjægermesterinden havde forsynet hans Værelse. Han tog en af Pastor Blombergs Prækensamlinger, „Vejen til Gud"; og skønt Vejret var blæsende, vilde han ikke blive inde men gik med Bogen op til Skoven. Her lagde han sig paa sin Yndlingsplads lige under Hegnet saaledes, at han fik Skoven i Ryggen til Læ, medens han foran sig havde fri Udsigt over Aaen og Engene til de kratklædte Skrænter paa den anden Side.

Det var Omgivelser, der just passede til den Læsning, han nu begyndte paa. Der var i Pastor Blombergs Forkyndelse ikke saa lidt, der mindede om et saadant dansk Englandskab i køligt Sommervejr: høj Luft, blaa Himmel, solbeskinnede Skyer, megen Fuglesang, hist og her et Kalvebrøl, overalt den frodigste Grønhed, bløde Linjer, frie Udsyn — og en ensformig, flad Horisont. Pastor Blomberg benyttede som Prædikant virtuosmæssigt et poetisk og folkeligt Sprog. Han tilhørte i saa Henseende ganske den kirkelige Ret-

ning, der var baaret til Verden af den grundtvigske Salmesang, og som aldrig tabte Præget af sin digteriske Oprindelse.

Det var dog ikke Fremstillingsmaaden, der særlig fængslede Per. For Billedtalens Fortryllelse havde hans Udvikling i Matematikens og Naturvidenskabernes Skole gjort ham saa temmelig uimodtagelig. Det var stadig Beviset, han søgte bag de mange smukke Ord; det var Tanken, han forfulgte for at naa til Klarhed over Livets store Mysterium, der var begyndt at blive indtil Fortvivlelse dunkelt for ham.

Allerede hans to Samtaler med Pastor Blomberg havde givet ham en Forestilling om dennes Kristendom, som var saa ulig den, hvori han selv var bleven opdraget. Først nu gik det dog rigtigt op for ham, hvor langt man selv i kirkelige Krese var kommen bort fra Fortidens skumle Rettroenhed med dens Brændemærkning af Kødet, dens Korsfæstelse af Forstanden, med den hele middelalderlige Sjæletortur, som kun en Taagedrøm om Paradisets Herligheder søgte at forsøde. Her var intet, der skræmmede Tanken eller oprørte Følelsen, intet, der blev borte i Spekulationens Skyer eller fortonede i Anelsernes Taager. Her var frem for alt ingen Modsigelser at overvinde. Tilværelsens Mysterium udfoldede sig her i enfoldig Klarhed. Alt syntes saa lige til, næsten selvfølgeligt, og desuden paa en helt vidunderlig Maade praktisk tilpasset Menneskenes Behov. Djævlen blev med godt Humør sat paa Pulterkammeret som et Foster af opskræmt Munkefantasi, og om Troen paa en evig Fordømmelse hed det rent ud, at den var barbarisk og afskyelig og stred mod de Kristnes Forestilling om Gud som en alkærlig Fader. Om det Hin-

sidige blev der i det hele talt saa lidt som muligt. Hvad det efter denne Anskuelse hovedsagelig galdt om, var, at man frejdigt og fromt gik sin beskikkede Livsvej tilende i barnlig Fortrøstning til den himmelske Faders Kærlighed.

Der var i alt dette virkelig noget af et glad Budskab for Per. Han maatte erkende Sandheden af, hvad Hofjægermesterinden altid havde sagt om Pastor Blombergs Forkyndelse, at den virkede saa vidunderligt beroligende. Den knugende Tyngsel, der havde hvilet over hans Sind siden den foregaaende Aften, og som havde forfulgt ham ind i Nattens Drømme, blev i disse Timer taget fra ham.

Han lukkede tilsidst Bogen og laa en Tid med Haanden under Hovedet og saae ud over Engene. Han følte sig tilmode som En, der har været ængstet ved Tanken om en forestaaende lang og kvalfuld Natterejse over et stormfuldt Hav til et ukendt Land, og som saa om Morgenen vaagner og ser, at Farten er overstaaet, at Stormene er gennemstridte, og at det fremmede Land hilser ham hjemligt med Solskin og grønne Skove. Han tilstod for sig selv, at naar han i den sidste Tid igen havde modarbejdet Udbrudet af en aandelig Krise, saa var det ikke alene sket af Frygt for Samvittighedens Svøbe, men ogsaa af en ubestemt Ængstelse for de nye og uprøvede Livsforhold, hvori en saadan indre Omvæltning kunde føre ham ud. Men nu var han bleven beroliget. For hvad der her fordredes, var jo væsenlig kun den samme strenge og oprigtige Selvopdragelse, paa hvilken han allerede i nogen Tid af egen Drift havde beflittet sig. — —

Ved Frokosten fortalte Hofjægermesterinden ham om en Folkefest, der samme Eftermiddag

skulde afholdes i en nærliggende Skov, og hvor blandt andre ogsaa Pastor Blomberg skulde tale. Hun havde, sagde hun, truffet den Aftale med Justitsraadens og Præstens, at de alle skulde mødes der. Ogsaa Baronessen tog rimeligvis med. Havde han ikke Lyst til at gøre Følgeskab?

Per svarede, som sandt var, at han meget gerne engang vilde høre Pastor Blomberg tale. At ogsaa Udsigten til at komme sammen med de unge Piger havde nogen Tillokkelse for ham, snakkede han derimod ikke om, og det var da endelig ogsaa noget, der først gik op for ham i det samme Øjeblik. Han havde ikke haft dem i sine Tanker siden den foregaaende Aften, og selv ved den Lejlighed havde de, ham bevidst, slet ikke beskæftiget ham. Og dog havde de uafladelig gjort det. Ligesom hans Øjne hele Tiden, uden at han tænkte derpaa, havde fulgt de tre lysklædte Kvindeskikkelser, da de efter Aftensbordet Arm i Arm gik rundt om Græsplænen, saadan havde han trods sin Selvoptagethed i en skjult Krog af Sjælen stadig været modtagelig for Indtryk af dem og havde ogsaa her bevaret et meget levende Billede af dem alle tre.

Ved Firetiden holdt Landaueren for Døren, og efter nogen Venten — Baronessen kunde som sædvanlig ikke blive færdig — kørte de afsted. Hofjægermesteren havde i sidste Øjeblik bestemt sig til at tage med, og han gjorde sig under Kørslen hæderlig Umage for at bringe de foregaaende Dages selskabelige Overtrædelser i Forglemmelse.

Efter en Times Kørsel naaede de Festpladsen: en Grønning i Bunden af en dyb Skovkedel, hvor der var Læ for Blæsten. Et Par Hundrede Landboere — Mænd og Kvinder — stod opstillet

foran en flagsmykket Talerstol, og man var allerede begyndt at synge. Det fornemme Herskabs Ankomst vakte nok en vis Opsigt i Forsamlingen men nogen Ærefrygt var der ikke at spore, — ja Hofjægermesterens langbenede Skikkelse i den junkerlige Spændejakke og med Urhanelyren i Hatten syntes endda at vække nogen Munterhed hist og her, da han førte sine Damer op til nogle Siddepladser umiddelbart foran Talerstolen, der var forbeholdt Egnens Udvalgte.

Per havde holdt sig tilbage. Han var bleven lidt betuttet ved Synet af denne store Almueforsamling og vilde ikke ind i Mylret. Han saae Justitsraaden rejse sig forude og hilse paa Hofjægermesterens. Ogsaa Pastor Blombergs brune Fløjlshat og hans Kones højtbaarne Hoved opdagede han derhenne paa Bænkepladserne. Derimod søgte han en Tid forgæves Frøken Inger og hendes Veninder. Da saae han Hofjægermesterinden vende sig lidt til Siden og nikke op mod Skovskrænten, og her fik han nu Øje paa tre unge, sommerklædte Pigeskikkelser, der havde anbragt sig deroppe som paa et Pulpitur.

Men nu tav Sangerne, og Pastor Blomberg stod paa Talerstolen.

Han gav sig til at tale om Modersmaalet, om dets Betydning som Hjertets Sprog i Modsætning til alle fremmede Tungemaal, der i det højeste kunde blive Udtryksmiddel for Forstanden. Modersmaalet, sagde han, var det aandelige Moderbryst, af hvilket vi inddrak Nationens Sjæl. Et Folks Sprog indeholdt som i en Hovedsum Folkets aandelige Eje, det var vore Forfædre i hundrede Led, der herigennem talte fortroligt til os og dannede os i deres Billede. Derfor skulde vi ære det og holde det helligt. Ligesom vi ind-

gærdede de Kilder, hvoraf vort Legeme skulde drikke, at de ikke forurenedes, saaledes galdt det i endnu højere Grad om at vogte den aandelige Ernæringskilde, som Ordet var. Men gav man Agt paa Folks Hverdagstale, vilde man desværre finde meget urent, ja raaddent i den, og i saa Henseende var Landboerne ikke stort bedre end Folk i Byerne. Der var jo dem, der ikke kunde aabne Munden, uden at tvetydige Ord og svinske Hentydninger væltede ud af den som Skrubtudserne af Prinsessens i Eventyret. Her var en stor Opgave at tage op, — maaske Tidens vigtigste. Han vilde her særlig kalde paa de Unge, hos hvem Vanen til uterlig Tale endnu ikke var for indgroet. Der maatte i det hele skabes en Bevægelse for at udvikle Sansen for en Sjælens Hygiejne, der jo dog var fuldt saa vigtig for Mennesket som Omsorgen for Legemet. Alle gode Kræfter i Folket maatte samles for at værne den unge Slægt mod den Besmittelse ved Ordet, for hvilken den nu daglig var udsat.

Per havde straks været optaget af at høre; men efterhaanden som Taleren blev direkte moraliserende, splittedes hans Opmærksomhed. De unge Pigers Tilstedeværelse gjorde sit dertil, ligesom ogsaa det, at det altsammen var saa nyt for ham. Det var første Gang, han var Deltager i et Folkemøde; derfor optog Tilhørerne ham nok saa meget som Taleren. Han saae udover disse tætte Rækker af solide Vadmelsskikkelser, paa disse spændt lyttende, aabne og opvakte Ansigter, og det gik først ved denne Lejlighed tilfulde op for ham, hvad det var for en aandelig Bevægelse, han var bleven ført ind i.

Han havde ofte hørt Tale om den grundtvigske Vækkelse med dens Ide om en folkelig Kultur i

Modsætning til Videnskabens verdensmæssige Dannelse; men da selve Begrebet Bonde i hans Øjne var tidsstridigt, havde han alene af den Grund aldrig troet det Umagen værd at stifte nærmere Bekendtskab med denne Folkebevægelse, saa udbredt den ogsaa var. I de københavnske Krese, hvor han havde færdedes, var den ogsaa gerne bleven omtalt med en vis, overbærende Ringeagt.

Uvilkaarlig drog han nu en Sammenligning mellem denne Forsamling af danske Landboere og de østerrigske og italienske Bønder, han havde lært at kende paa sin Rejse, og han kom til det Resultat, at han ikke havde nogen Grund til at skamme sig paa Landsmandsskabets Vegne. Det slog ham, hvilken Forskel der var paa denne lysvaagne, forstaaende Tilhørerkres og den søvnige Hjord af tyrolske Bjergboere, som Præsterne om Søndagen drev i Procession gennem Dresack som brægende Faar. Men ogsaa sammenlignet med Egnens Fortids-Bønder, saaledes som han huskede dem fra sin Barndom, naar de paa Torvedagene viste sig i Købstaden, aabenbarede Kresen her et mægtigt Fremskridt. Her havde tydelig nok fundet en Udvikling, en Frigørelse Sted, der var gaaet jævnsides med den, hvoraf han selv var bleven baaret frem, — og den havde aabenbart bragt fuldt saa megen Lykke med sig.

Med det samme forstod han ogsaa den mærkværdige Sindsligevægt, som disse Bønder havde bevaret trods Prioriteternes voksende Tynge. For de materielle Værdier, der var gaaet tabt for dem, havde de fundet Erstatning i et rigere aandeligt Liv, en forædlet Livsførelse. Og under deres Bestræbelser for at trodse Tidsaanden og vedblivende hævde sig som Samfundets bærende Magt, var der

øjensynlig skabt det Sammenhold imellem dem, den Fællesskabsfølelse, der gjorde stolt og stærk.

Da Pastor Blomberg havde sluttet sit Foredrag og der igen var sunget et Par Sange, traadte Festens Leder, en yngre, blond og smilende Bonde, frem for at meddele, at der nu vilde blive en halv Times Mellemmads-Pavse, hvorefter Højskoleforstander Broager vilde tale.

Forsamlingen spredte sig langsomt over Pladsen, og de, som havde maattet staa op under Foredraget, slog sig ned i Græsset.

Per gik op til Inger og hendes Veninder. De unge Piger havde netop rejst sig for at gaa ned til de andre; men nu foreslog Per, at de skulde benytte Ventetiden til at se sig lidt om i den smukke Skov. Frøknerne Clausen viste sig straks villige. Inger derimod tøvede med Svaret. Hun skottede med et tvivlraadigt Blik ned til Pladsen foran Talerstolen, hvor hendes Moder stod i Samtale med Hofjægermesterinden. Inger slægtede ogsaa i den Henseende sin Moder og dennes Provins-Patricierfamilje paa, at hun var meget nøjeregnende med Overholdelse af Formen. Men den ældste Clausen, den fuldbarmede Gerda, tog hende resolut under sin ene Arm, greb Søsteren under den anden og trak afsted med dem begge.

Samme Frøken Gerda havde hele Tiden lidt vanskeligt ved at holde sine livfulde brune Øjne fra Per. Hendes mandhaftige Væsen var kun et Skalkeskjul for hendes kvindelige Beundring. Søsteren, der endnu halvt var Barn, lod sig smitte af hendes Tone og hængte sig leende paa hendes Arm som en overgiven Skoletøs.

Men Per havde ikke Tanke for andre end Inger. Han fandt, at de andre ved nærmere Bekendtskab var lovlig tarvelige, og han kunde ikke lade

være med at tænke paa, om ikke Inger følte sig lidt forlegen paa sine Veninders Vegne. I hvert Fald gik hun og saae ned for sig og blev mere og mere faamælt, jo taabeligere de andre fjasede.

Det havde allerede den foregaaende Aften slaaet ham, hvor fornem hendes Holdning var i Sammenligning med de andres, hvor selvbevidst og jomfrustolt hun bar sit Hoved, som vilde hun løfte det højt op over alt plat og flaut og smudsigt. Nu gik det op for ham, at det mere maatte være denne friske Uberørthed end bestemte ydre Træk, der i hans Øjne straks havde givet hende en vis Lighed med Fransisca. Ogsaa omkring hendes Skikkelse havde der staaet denne kyske Kølighed, der mindede om Duften af vilde Roser. Han kunde huske, hvordan den mindste Hentydning til Kønslivets Mysterier havde kunnet bringe Blodet op i hendes Kinder, mens Jakobe — — naa ja, hun havde det altsaa paa en anden Maner, og han kunde jo ikke nægte, at hendes Mangel paa Blufærdighed nu og da havde stødt ham, at han i det hele havde fundet noget usmageligt ved den ubeherskede Lidenskabelighed, hvormed hun var gaaet op i Elskovsforholdet til ham.

De var kommen ud af Skoven. Foran dem løftede sig en mægtig Grusbanke, ganske nøgen, kun dækket af et fattigt Græs med mørke Pletter af Lyng. Det var den bekendte Rolhøj, Egnens højeste Punkt, hvorfra man havde Udsigt over en Tyvendedel af Jylland.

Skønt de to Clausen'er efterhaanden havde forstaaet, at de var tilovers, lod de sig ikke mærke dermed, i hvert Fald ikke ved at vise sig fornærmede. Tværtimod. Som de Jyder, de var, hæv-

nede de sig over Mangelen paa Paaskønnelse ved en stadig mere bredskaaren Løssluppenhed.

„Første Mand paa Toppen!“ raabte Frøken Gerda og suste opad Skrænten, øjeblikkelig fulgt af Søsteren. I Farten fik denne sin Hat blæst af Hovedet, og der blev en vild Jagt efter den henad Bakkeskrænten.

Inger gjorde Mine til at følge dem; men Per, der erindrede Hofjægermesterindens Advarsel til hende mod at løbe, raadede hende indstændigt fra det, idet han sagde:

„Husk paa, at De nylig har været syg, Frøken! Jeg veed, at De ikke maa overanstrenge Dem.“

Ved denne Omhu for hendes Person erobrede Per uden at ane det igen et lille Stykke af Ingers ellers velbefæstede Hjerte. Hun var endnu saa meget Reconvalescent, at det var hende en Tilfredsstillelse at blive gjort svagere, end hun var. Men nu erklærede hun, endda med et lille Nakkekast, at hun netop vilde derop; og da Per foreslog, at hun i det mindste burde støtte sig til hans Arm, vilde hun ikke høre Tale derom. Hun fejlede ikke det ringeste, sagde hun. Der var ikke noget at ængstes for.

Per holdt sig alligevel tæt foran hende under Opstigningen for at kunne gribe til, dersom hun skulde snuble. Paa et Sted, hvor der var særlig stejlt, tog hun da ogsaa mod hans fremstrakte Haand. Det skete dog ikke uden Overvejelser, men hun kunde ikke indse, at der var noget upassende deri, saa meget mindre som han jo var forlovet. Og det føltes virkelig slet ikke ubehageligt saaledes at blive ført næsten svævende op ad den bratte Skraaning.

Per havde hele Tiden Lyst til at fortælle hende, at han havde tilbragt Formiddagen med at læse

i en af hendes Faders Bøger, og hvormegen Glæde han havde haft deraf. Men han var bange for, at hun skulde opfatte det blot som en høflig Frase, og lod derfor være. Han nøjedes med at sige, at han havde været meget glad for sit Besøg i Præstegaarden den foregaaende Dag — noget, hun øjensynlig betragtede som ganske selvfølgeligt.

Anstrengelsen havde gjort hende varm, og hun standsede for at puste. Hatten holdt hun i Haanden, og det lyse, fine Haarpur stod omkring hendes Hoved som en Glorie. Hun var igen i dette Øjeblik ganske Fransisca — syntes Per. Fransisca i forklaret Skikkelse.

De to Clausen'er havde imidlertid forlængst naaet Toppen. De stod deroppe og holdt paa Hattene, mens Stormen rev i deres Skørter som usynlige Hænder, der vilde flænge Tøjet af dem. Ved Synet af Inger og Per, der nu igen havde sat sig i Bevægelse, sagde den yngste:

„Se blot, hvor de kryber!"

„Det er saa kedeligt med Inger," ytrede Frøken Gerda. „Naar Nogen gør lidt af hende, bliver hun straks saa affektert."

„Man maa forresten ikke sige andet, end at han er ganske køn, ham — Nussen," sagde den unge.

„Køn! Jeg finder ham skrækkelig!"

„Det mener du jo ikke, Gerda. Du sa'e da iaftes —."

„Jeg! Er du gal, Tøs! Har du rigtig set paa hans Glugger? Saadan et Par Mælkespande!"

Inger og Per naaede endelig tilvejrs, og man gav sig til at betragte den berømte Udsigt. De unge Piger begyndte at tælle Kirketaarne. Naar Luften var ganske klar, skulde man kunne øjne

fem og tredive. Frøknerne Clausen kendte Navnene paa dem alle; men Per havde kun Interesse for dem, som Inger kunde udpege. „Nej se, er det Tebberup! . . . Hvad siger De? Aa, Ramlev!“ udbrød han paa en Maade, som om disse Navne vakte kære Minder hos ham, — og de to Søstre stødte hemmeligt til hinanden med Albuen.

Det var forresten daarligt nok, at den ene kunde høre, hvad den anden sagde, saadan larmede Blæsten med deres Klæder. Det varede derfor heller ikke længe, før de bestemte sig til at gaa ned.

Da Skoven igen havde lukket sig omkring dem, standsede de et Øjeblik for at hæge sig lidt. Vinden havde huseret slemt med de unge Pigers Frisyrer, navnlig var Ingers ilde tilredt. Hun maatte tage begge sine Handsker af for at faa lidt Skik paa Haaret, og da hun netop stod med Hattenaalen i Munden og Veninderne var beskæftigede med deres eget, bad hun Per om at holde dem saalænge. Hun tænkte ikke det mindste derved, men de to Søstre saae straks til hinanden; og mere end een Gang paa Tilbagevejen gennem Skoven fandt de Anledning til igen at puffe til hinanden med Albuen.

Da de naaede Festpladsen, var Mødet paany begyndt. Paa Talerstolen stod en høj, alvorligt udseende Mand med mørkt Haar og Skæg. Det var Forstander Broager, Lederen af en i Nabolaget liggende Højskole og Pastor Blombergs Medbejler til Folkeyndesten der paa Egnen, navnlig mellem Ungdommen.

Stille anbragte de unge Piger sig paa deres forrige Pladser under Træerne, og Inger skottede ned til sin Moder, — hun var pludselig bleven lidt betænkelig ved Fraværelsen, der jo ogsaa

havde trukket meget længere ud, end hun havde tænkt sig. Til al Lykke saae det ud til, at Moderen ikke havde savnet hende; hun sad fuldkommen rolig og syntes ganske optaget af Højskoleforstanderens Tale.

Dette var hun paa sin Maade virkelig ogsaa. Pastorinden vaagede med Skinsyge over sin Mands Anseelse som Foredragsholder. Skønt Ingen nogensinde kunde se det paa hende, var hun nervøs, hvergang andre og navnlig naar Højskoleforstanderen skulde tale; og dette var Grunden til, at hun trods Pers Tilstedeværelse ikke i Mellemtiden havde tænkt paa at se efter sin Datter.

Noget lignende var forresten Tilfældet med Pastor Blomberg selv. Ganske vist var han altid den, der allerlydeligst gav sit Bifald tilkende overfor andre Talere og lo højest af deres Vittigheder; men paa en forræderisk Maade steg Blodet ham til Kinderne, saasnart han mærkede, at en anden gjorde Lykke.

Efter at Mødet var bleven sluttet med endnu et Par Sange, og mens man ventede paa Vognene, der stod lidt længere inde i Skoven, gik Hofjægermesterinden og Inger med hinanden under Armen lidt bort fra de andre. Den første sagde:

„I var sammen med Sidenius, saae jeg.“

„Ja, vi var en lille Tur ud til Rolhøj. Det kan der vel ikke have været noget urigtigt i?“ spurgte hun og saae lidt ængstelig paa den anden.

Hofjægermesterinden kom til at le.

„Nej, det kan der virkelig ikke.“

„Især da han jo er forlovet.“

„Javist.“

„Det er forresten underligt, saa lidt man mærker det paa ham, — at han er forlovet, mener jeg.“

„Naa — det har nok heller ikke saa meget paa sig med den Forlovelse.“

Inger standsede og saae nu helt forskrækket paa hende.

„Hvad siger De!“

„Ja, jeg veed naturligvis ingenting. Men jeg har paa Fornemmelsen, at han ikke er saa glad ved den Forbindelse. Det er jo en Jødedame.“

Inger blev tavs. Det skulde hun have vidst! Hun følte sig pludselig dybt skamfuld ved Tanken om, hvor fri hun havde været overfor ham.

I det samme blev der kaldt paa dem henne fra Vognene, som nu var kørt frem. Pastor Blomberg og hans Kone sad allerede vel indpakkede i deres Halvkalesche, og Præsten var lidt utaalmodig, saa der blev kun Lejlighed til en hastig Afsked.

Da Inger var kommen op og vilde tage sine Handsker paa, kunde hun ikke finde dem; og med en ny Betuttelse gik det op for hende, at hun havde glemt at faa dem tilbage fra Per, som rimeligvis i Tanker havde puttet dem til sig.

Der havde endnu været Tid til at bringe dem tilveje, — Hofjægermesterens Vogn var endnu ikke kørt — men saa brødefuld følte hun sig, at hun ingenting vilde sige for ikke at røbe sig overfor Moderen. Hun turde i sin Raadvildhed end ikke se sig tilbage, idet de kørte; og under Kørslen skjulte hun omhyggeligt Hænderne under Vogntæppet.

Da de havde kørt et lille Stykke, sagde Fru Blomberg til sin Mand:

„Jeg synes ikke, Broager var rigtig heldig idag.“

„Nej, det var virkelig kedeligt!“ svarede Præsten hovedrystende. „Han var absolut ikke heldig. — — Absolut ikke heldig,“ gentog han efter et

Par Minutters Forløb, skønt de i Mellemtiden havde talt om helt andre Ting.

Per udtalte sig under Hjemkørslen med megen Varme om alt, hvad han havde oplevet paa Turen. Kun nævnte han ikke Inger med et Ord. Hofjægermesterinden, der lagde Mærke hertil, tænkte sit derved. Hun lænede sig tilbage i Vognen og sank hen i ømme Drømmerier.

Solen var gaaet ned. Det blev næsten mørkt, inden de naaede hjem.

Idet de kørte ind gennem Porten paa Kærsholm under den hult rumlende Genlyd, Per allerede kendte saa godt, og da han saae Lyset fra Vinduerne skinne dem saa gæstevenligt imøde, blev han grebet af en ham ny og forunderlig Følelse. Han fik i dette Øjeblik for første Gang i sit Liv et Indtryk af at have fundet et Sted, hvortil han paa hjemlig Maade følte sig knyttet. Som til Bekræftelse kom i det samme Forvalterens Hund springende og gav sig til at danse omkring ham og slikke hans Haand i vild Gensynsglæde. Det stakkels Dyr, hvis Hvalpe man havde taget fra den, havde siden kastet sin Kærlighed paa Per. Bevæget bøjede han sig ned og klappede den.

Men paa samme Tid vaktes paany al hans hemmelige Uro og Mismod ved Tanken om den forestaaende Afsked. Han begreb snart ikke, hvorledes han skulde løsrive sig herfra. Og dog maatte det jo ske. Og det endda snart. Han havde nu været her omtrent to Uger.

Da han kom ind paa sit Værelse, jog det igennem ham ved Synet af et Brev, der var lagt frem til ham paa Bordet. Hans Øjne fik et sky Udtryk, — det maatte være Brev fra Jakobe, tænkte han og tøvede med at tage det. Da han genkendte Ivans Kragetæer, trak han vel Vejret lettere; men

en Følelse af Ubehag blev alligevel tilbage. Svogerens Haandskrift mindede ham saa pinligt om det stadig uløste Pengespørgsmaal, der hver Aften skaffede ham nogle kvalfulde Øjeblikke, inden han faldt i Søvn.

Han lagde Brevet ulæst tilside, — Forretninger maatte vente til imorgen. Idet han derpaa vilde gaa tilbage til Dagligstuen, fik han i sin Jakkelomme fat paa en lille lysegraa Bylt. Det viste sig at være Ingers Handsker. Et Par bløde, ru, saakaldte Randers Handsker, ganske nye.

Det var dog ikke helt tankeløst, han havde beholdt dem derude i Skoven. Han havde følt en sær Glæde ved at bære paa noget, der tilhørte hende. Under den hovedkuls Afsked havde han saa glemt at levere dem tilbage.

Han foldede dem nænsomt ud og betragtede dem længe. Han førte dem op til sit Ansigt, indrak begærligt deres Duft og smilte tungt. Her havde han jo det fornødne Paaskud for at forny sit Besøg i Præstegaarden allerede den næste Dag, tænkte han . . . Eller . . .

Var det maaske raadeligst for ham at lade være? Stod han ikke Fare for at blive forelsket, dersom han saae hende oftere? Den gamle Adam rørte sig atter i ham. — Men hvortil skulde det føre? Nogen ny Kærlighed havde han dog ingen Ret til. Fra Livets Blomsterstier havde han for Resten af sit Liv lukket sig ude . . . om han overhovedet nogensinde havde kendt dem.

Enogtyvende Kapitel.

Den Tid var nu inde, da det københavnske Sommerliv mellem Villaerne langsmed Øresundskysten Dag for Dag udfoldede sig med lysere og festligere Farver. Den forøgede Træghed, som Sol og Stille skabte paa det „rigtige“ Land, sporedes ikke her. Den store Bys stærke Pulsslag forplantede sig ad Jernvejene milevidt ud i den livløse Natur. Store Dampere svingede ind til Landgangsbroerne, helt nedtyngede til den ene Side af deres levende Fragt. Jernbanetog af en kvart Kilometers Længde standsede ved Stationerne for at udspy et bølgende Menneskemylr, der tilhjuls og tilfods spredte Storstadens magtfulde Uro dybt ind i Nordsjællands Skove.

Over Livet paa „Skovbakken“ hvilede der under alt dette en trykket Stemning. Philip Salomon og Fru Lea havde i denne Tid lange og mismodige Samtaler med hinanden om deres Børn.

Det var ikke alene Jakobe, hvis Fremtid fyldte dem med Bekymring; nu havde ogsaa Nannys Forhold givet dem Anledning til Overvejelser af den alvorligste Art. For det Nederlag, den unge

Frues Forfængelighed havde lidt hos Per, havde hun søgt Oprejsning hos sin gamle Tilbeder Hansen-Iversen; og da hun dennegang virkelig trængte til at glemme, havde hun givet sig hen til sin dristige Flirt med en vis Lidenskab. Men nu viste det sig, at den forhenværende Kavalleriløjtnant med det flotte Overskæg ikke var saa staalsat en Karakter, som dette havde ladet formode. En Dag gik han hjem og skød sig en Kugle gennem Hovedet. Tilmed efterlod han sig et Brev, hvori han forklarede Verden sine Bevæggrunde og højtideligt sendte Nanny sin Forbandelse.

Takket være hendes Mands Stilling i Pressen blev Sagen dysset ned; og for yderligere at dække sin Kones Rygte viste Dyhring sig i de følgende Dage hyppigt offenlig med Nanny under Armen, ligesom han spøgende ytrede til sine Bekendte, at det i Grunden var en farlig Sag at have en Kone, hvis Øjne ikke alene lignede men ved Lejlighed ogsaa kunde virke som en Pistolmunding. Privat havde han imidlertid underkastet Nanny et indgaaende Forhør, hvilket var bleven afsluttet med et knaldende Ørefigen, som hun roligt havde taget imod. Hun fandt endog, at hun slap ganske billigt fra den Historie, der i første Øjeblik havde opskræmt hende frygteligt, — ja, hvad mere var, hun blev ved den Lejlighed for første Gang rigtig vellystfuldt betaget af sin Mand og var herefter igen en Tid hans ydmyge Slavinde, der villigt — og med forøget Erfaring — tjente hans kønslige Udskejelser.

Imidlertid kunde det dog ikke forhindres, at der sivede et og andet ud om Aarsagen til Løjtnantens Selvmord. Den københavnske Sladder, der ogsaa var flyttet paa Landet, fik tilmed Snu af det efterladte Brev; og naar Philip Salomon

og hans Kone kørte deres sædvanlige Aftentur ud ad Strandvejen med deres kongelige Forspand, hilsende og hilst af Venner og Misundere, opstod der en ivrig Hvisken og Tisken rundtom i Villahaverne. Visse Folk havde aldrig rigtig kunnet tilgive Nanny hendes Skønhed, og alene af den Grund havde hendes Dyd altid hørt til de mest omtvistede i Bredgadekvarterets afsluttede lille Samfund, hvor man ligesom i de smaa Provinsbyer kendte hinanden indtil Underbukserne.

Forældrene selv bedømte deres Datters Opførsel meget strengt. Philip Salomon fandt sig endog beføjet til at gøre Dyhring en ligefrem Undskyldning paa Husets og Familjens Vegne. Den eneste af Nannys Paarørende, som tog hende en Smule i Forsvar, var mærkværdig nok Jakobe. Hun, som ellers altid havde været saa uskaansom i sin Dom over Søsteren, havde kun et Skuldertræk tilovers for den hele Affære, som hun ikke fandt nogen Grund til at tage saa højtidelig. Livet krævede nu engang Blod, naar det virkelig skulde leves, — sagde hun. Vilde man være med, maatte man være forberedt paa at blive den, af hvem det tappedes!

Men Jakobe var nu i det hele bleven saa forandret i den sidste Tid. Ikke alene havde hendes Udseende igen tabt sig foruroligende; men der var i hendes Væsen kommet noget af den samme trætte og unaturlige Ligegyldighed, der havde været ejendommelig for hende i Fortiden. Naar Nogen spurgte til hendes Befindende, svarede hun regelmæssigt, at hun havde det godt. Om sin Kæreste talte hun bestandig sjældnere; dog gjorde hun heller ingen Indsigelser, naar Forældrene talte til hende om det forestaaende Bryllup. Men samtidig snakkede hun om, at hun tænkte paa

igen at gøre sin Veninde i Breslau et Besøg, — der var Ingen, der kunde blive klog paa hende eller paa hendes Planer.

Der var i hvert Fald kun een, der forstod en lille Smule; det var Rosalie. Hun, som havde sit Værelse ved Siden af Jakobes, vaagnede en Nat og hørte Hulken derinde fra; og da hun mente, at Jakobe kunde være bleven syg, skyndte hun sig at staa op. Men hun fandt Døren laaset, og Jakobe vilde ikke lukke hende ind. Den næste Morgen forklarede Jakobe, at hun havde haft Tandpine. Men Rosalie var ikke længer noget Barn. Hun var selv begyndt at jage i Kærlighedens hemmelighedsfulde Vildskov, ledet paa Vej af Nannys Fodspor. Hun havde endog haft Held til allerede at nedlægge et Bytte. Kandidat Balling havde for noget siden erklæret hende sin Kærlighed; og det morede hende nu at lade uforstaaende og se det lange Literaturværk pines af Frygt og Uvished. —

Hvad der gjorde Jakobes Sind saa fortvivlet nedtrykt, at hun undertiden tænkte paa at tage Livet af sig, var navnlig det, at hun ikke kunde bestemme sig til et endeligt Brud med Per. Endda hun forlængst havde forstaaet, hvorhen det hele bar, og skønt hun ogsaa godt anede, at der var en Kvinde med i Spillet, opsatte hun Afgørelsen fra Dag til Dag. Saa nedværdigende var Kærligheden! Saa skamløs var den Følelse, hun havde holdt for Livets helligste!

Det var hende under alt dette en Trøst, ja lidt af en Oprejsning, at hun ikke havde faaet betroet Per sin Tilstand. Sin dyreste Hemmelighed havde hun ikke udleveret ham. I sin Moderlighed vilde hun forblive ukrænket. Hun skulde forskaanes

for den yderste Ydmygelse: at blive et Offer for hans Medlidenhed.

Hun havde igen en Tid ladet hans Breve ubesvarede, ja det var kun med Overvindelse, hun overhovedet havde faaet sig til at læse dem. Hans Optagethed af Præsten derovre fyldte hende med Medynk. I et af sine sidste Breve havde han ligefrem anbefalet hende at forskaffe sig denne Mands Skrifter (hvad hun iøvrigt allerede havde gjort), og da han nu paany nævnte disse Prækensamlinger i det tydelige Haab, at de skulde kunne vinde hende for den kristne Livsanskuelse, opæggede dette hende, saa hun bestemte sig til at svare. Der var her en Lejlighed, hvor hun kunde give sit Hjerte Luft uden at ydmyge sig. Og skønt hun ligesom i sit forrige Brev ikke med en Linje berørte deres personlige Forhold, følte hun, mens hun skrev, at hun dennegang med sine Ord forberedte det endelige Brud.

„Jeg har hidtil ikke følt nogen Trang til at følge den Opfordring, dine sidste Breve har givet, til at komme ind paa en Sag, som aabenbart paany optager dig meget, — jeg mener dit Forhold til Kristendommen. At min Tavshed dog ikke skyldes Mangel paa Deltagelse, har du maaske af dig selv forstaaet; men det er mere og mere bleven min Overbevisning, at der er Spørgsmaal, som det er frugtesløst at diskutere. Navnlig gælder det vist, hvor Talen er om Troessager, at vi ikke lader os paavirke af Ræsonnementer. Vi faar den Tro, som Omstændighederne skaber for os. Vort Organ for det religiøse udvikler sig lige saa naturbestemt som Hjerte og Nyrer, og al kunstig Indgriben for at modvirke f. Eks. en arvelig Disposition har vist kun til Følge, at den hele Organisme svækkes.

„I dit sidst modtagne Brev læser jeg imidlertid mellem Linjerne et direkte Spørgsmaal til mig, og dette kræver et Svar, — om ikke af anden Grund, saa for at du ikke skal udlægge min Tavshed som en stiltiende Indrømmelse.

„Mit eget Forhold til Kristendommen er naturligvis i ikke mindre Grad end dit bestemt ved min Fødsel og min Opdragelse. Fra jeg var en ganske lille Pige, har den Forfølgelse, som den kristne Kirke indtil de seneste Tider har iværksat overfor det Folk, jeg tilhører, vakt Hævnfølelser hos mig. Og dog tror jeg næsten, at jeg vilde være i Stand til at skrive alt dette i Glemmebogen, dersom jeg kunde faa Øje paa Kirkens Velgerninger overfor den øvrige Menneskehed. Men hvorsomhelst jeg læser i dens totusindaarige Historie, finder jeg under Fromhedens Maske den samme lumske og tyranniske Forfølgelseslyst, den samme koldblodige Ligegyldighed for Midlerne, naar blot Magtbegæret tilfredsstilles. Aldrig har nogen aandelig Bevægelse i den Grad taget de sletteste menneskelige Egenskaber i sin Tjeneste. Og derfor — udelukkende derfor — har den kristne Kirke vundet den store Udbredelse.

„Det er mig fuldkommen ubegribeligt, ja det ubegribeligste af alt, at retskafne Mennesker, der er i Stand til at læse og tænke, ikke væmmes ved dette Troessamfund, under hvis Vinger den hæsligste Undertrykkelse, den mørkeste Uvidenhed, de mest dyriske Afskyeligheder har fundet Beskyttelse eller i al Fald Overbærenhed, medens alt, hvad Tiden har fostret af sunde, stolte og modige Bestræbelser for at føre Menneskeheden fremad mod mere Lys, til større Retfærdighed og mere Lykke, i Kirken har haft sin misunde-

lige og uforsonlige Fjende. Selv om Reformationen maaske har fremkaldt nogen Forbedring heri, saa er den dog ikke af stor Betydning; og de forskellige moderne Retninger, der synes at tilstræbe en forholdsvis velvillig Forstaaelse af anderledes tænkende, beroliger mig heller ikke. Tværtimod. Protestantismen har ogsaa sine Jesuiter, der i vanskelige Tider virker for Kirken ved et tilsyneladende Frisind, som tjener til Dække for dens nødtvungne Indrømmelser. Det er et Fænomen, der er saa gammelt som selve Kristendommen. Som denne allerede i sin Begyndelse med Snuhed skabte sig Fodfæste omkring i Landene ved at optage i sig de hedenske Vaner og Forestillinger, den ikke kunde faa Bugt med, saadan forstaar den i Nutiden behændigt at lempe sig efter Videnskabens eller Humanitetens Krav i samme Øjeblik, hvor et Nederlag truer. At den ikke desmindre vedvarende gør Paastand paa at sidde inde med den eneste, uforanderlige, gudindblæste Sandhed, er et Hykleri, hvortil Verden aldrig har set Mage.

„Og dog, — med alt dette er jeg ikke uforsonlig. Jeg vil endog tro paa Muligheden af en Forstaaelse med Kristendommen, som jo virkelig ejer selvstændige Sandhedselementer af Betydning for Menneskenes Ve og Vel. Men kun paa eet Vilkaar kunde jeg række Kirken Haanden, — det, at den gik i sig selv og blev ærlig. Og endnu dette: at den som Vidnesbyrd om sin Omvendelses Oprigtighed paalagde sig selv den samme Bodsgang, som den fordrer af sine enkelte Medlemmer. Lad den gamle Synder tilhylle sit Aasyn, som der staar skrevet, og for al Folkets Øjne tilstaa sin Brøde. Det maa være Begyndelsen! Paa Knæ for Menneskeheden, hvis Enfol-

dighed den har misbrugt, skal Kirken afbede sine Synder! Paa Knæ for Sandheden, som den har knægtet, for Retfærdigheden, som den har blindet, skal den søge Tilgivelse for sin Fortid! Først da — men ikke et Øjeblik før — kan den vente at vinde Tillid hos dem, der virkelig er Livets og Lysets Vogtere. — —"

* * *

Paa Kærsholm gled Dagene hen i den landlige Ensformighed, der gør Tiden saa flygtig og Livet saa kort. Det var allerede igen bleven Søndag, og Godsejerfamiljen kørte som sædvanlig til Bøstrup for at høre Pastor Blomberg præke.

Efter Pers Udtalelser forleden efter Folkemødet havde Hofjægermesterinden i Grunden ventet, at han dennegang vilde tage med. Paa en Maade manglede han heller ikke Lyst, — ogsaa fordi han rimeligvis ved denne Lejlighed igen vilde møde Inger. Men til at deltage i en formelig Gudstjeneste med Salmesang og Fadervor og Velsignelse kunde han alligevel ikke bekvemme sig. Han havde Aftenen i Forvejen modtaget Jakobes Brev, hvis lidenskabelige Tone havde gjort et vist Indtryk paa ham, saa han igen var bleven usikker.

Da Vognen var kørt, følte han sig meget ene paa Kærsholm. Han gik ud i Haven, op paa en kunstig dannet Udsigtshøj i dennes Udkant. Her satte han sig paa en Bænk og saae ud over Egnen.

Rundtomfra — fjern og nær — kaldte Kirkeklokkerne til Andagt. I den stille Luft førtes Lyden milevidt over Engene. Ogsaa Kirken i Bøstrup kunde han tydeligt høre. Og den kaldte ikke forgæves. Ude paa Landevejen, som førte i en

Bue udenom Gaarden, saaes den ene Vogn efter den anden med søndagsklædte Bønder, der alle kørte ad Bøstrup til. Per fulgte dem med Øjnene, indtil de forsvandt deroppe bag den høje Borup Bakke. Da den allersidste var borte, følte han det, som om Egnen laa uddød foran ham; som om Befolkningen var draget bort til et fremmed Land og havde ladet ham ene tilbage.

Denne Søndagens Fredløshed, som han huskede saa godt fra Fortiden, havde han ikke kendt siden den Dag, da hans Svigerforældres Hus aabnede sig for ham og han førtes ind i den Verden, hvorover ingen Kirkeklokker ringede. Alligevel følte han slet ingen Længsel efter „Skovbakken". Han tænkte uden Vemod paa det Rykind af glade og pyntede Verdensmennesker, som der udgjorde Dagens festlige Indhold.

En efter en tav Klokkerne. Stadig stærkere grebes han af denne uhyggelige Følelse af Forladthed. Lyden af en Vogn langt borte paa ukendte Veje fremkaldte endog en helt fantastisk Fornemmelse hos ham af Hinsidighed. Han følte sig som en Afdød, der i Skyggernes Rige hørte Menneskelivet røre sig over hans Grav.

Han tænkte igen paa Jakobes Brev, — han vidste nu, hvad han vilde svare hende. Denne højtidsfuldt stille Formiddag, disse festklædte Bønder i deres fint pudsede Vogne, de Tusinder og atter Tusinder af Hjem Verden over, hvorfra Mennesker i denne Time med Fortrøstning søgte til Kirkerne for der at hente nyt Mod og ny Styrke i Tilværelseskampen, — det var jo Livets egen overbevisende Protest mod hendes Ord. Lad saa være, vilde han skrive, at Kirken havde frygtelige Synder paa sin Samvittighed, — og det mente han ogsaa selv — saa blev de dog vist rundeligt op-

vejede af det gode, den havde bragt Menneskene. I hvert Fald — som Pastor Blomberg rigtigt havde sagt det forleden i sin Tale i Skoven — Nordboerne, i det hele Germanerne, havde en særlig Grund til i det mindste at vise Kristendommen Ærbødighed, da det dog var den, der havde udfriet dem af Barbariet. Den havde formet Stammens Aand saa at sige fra Barnsben; den var dens aandelige Modermælk, som aldrig vilde kunne rinde den helt af Blodet.

Men hvad Behov havde man iøvrigt for historisk Bevis? Det var jo netop, hvad der var gaaet op for ham hin Nat paa Dampskibet over Kattegat, at der med Kristendommen maatte være aabnet Mennesket en ny Kraftkilde, siden den havde kunnet indgive hans gamle, værkbrudne Moder en saa mægtig Offervilje. Selv om man gik ud fra, at den kristne Tro paa en faderkærlig Styrelse kun var en smuk Drøm, den havde jo dog i dette som i Millioner af Tilfælde godtgjort sin Betydning for Menneskenes Velfærd. Men hvorfor forresten tvivle? Følte han ikke for sit eget personlige Vedkommende stærkere og stærkere Umuligheden af i Længden at holde Livsmodet og Livskræfterne oppe uden Bistand fra det Hinsidige? Og bragte ikke snart sagt hver Dag nye Vidnesbyrd rundt om fra Tidens mange Frafaldne om den samme Trang til en Gud, en himmelsk Trøster?

Blandt de Bøger og Ugeskrifter, hvormed Hofjægermesterinden stadig havde forsynet ham, var ogsaa Poul Bergers „En Jakobskamp“, som han havde hørt saa meget om i København men først nu havde faaet læst. Det store Bekendelsesdigt, der var skrevet i en kunstnerisk eftergjort, gammeltestamentlig Stil, havde grebet ham stærkt. I en af de Sange, hvori Forfatteren direkte tog

Sigte paa den aandelige Bevægelse, som særlig ved Nathan var bleven indført fra det Fremmede, sammenlignede han denne med en Foraarsregn, der fik ogsaa de ufrugtbare Korn til at skyde tilvejrs og gav den sandede Mark et bedragerisk Udseende af Frodighed.

„Men naar Sommertørken kommer, og Høsten er nær — hvor er I da henne, I rodløse Vildskud, der prangede langs alle Vejene og spredte tusind Farver over Jorden som en Forjættelse om Paradisets Herligheder? Ak, Eders tomme Aks anklager Eder. Den Sol, der skænkede de sunde Spirer Vækstens Fylde, udtørrede Eder; og før Høsten kommer, vil Stormen vejre Eder hen, — thi Syndens Sold er Døden. — Vel den, der i Foraarets Grødetid ydmygt sænker sine Rødder i Urgrunden, hvor de evige Livskilder rinder!“

Det var navnlig disse Ord, der havde slaaet ned i ham, og som han endnu huskede udenad. Da han læste dem første Gang, virkede de paa ham, som om han havde læst en Gravskrift over sig selv. For det var jo netop en saadan sjælelig Henvisnen, han havde følt i de sidste Aar, — et gradvis, uafhjælpeligt Svind af Kraft og Evne. Han havde bare aldrig rigtig villet tilstaa det for sig selv.

„Saa Farvel da, golde Tid! Min Ørkenvandring er tilende. Mine Fædres Paradishjem har aabnet sig for mig, og, blændet af Lys, knæler jeg paa dets Porttærskel i Anger og Bøn.“

Han havde lagt Hovedet ned i sine Hænder og sad en Stund ganske stille. Han spurgte sig selv, om det længer var andet end falsk Stolthedsfølelse, der holdt ham tilbage fra at søge Forsoning med sine Fædres Gud. Var det ikke bare det, at han ikke kunde faa sig til at bøje den

stive Nakke og anerkende en Magt, han engang havde fornægtet? — Ydmyghed! Det var igen et af disse tunge Bibelord, hvis livsafgørende Betydning han begyndte at fatte. At være ydmyg — det var altsaa den sidste Vanskelighed. Det var Himlens Pris for at skænke Sjælen Fred.

Han løftede Hovedet. Endnu lød Klokken henne i Borup Kirke. Afstanden dertil var knap to Kilometer, — der vilde han altsaa endnu kunne komme tidsnok, tænkte han.

Han blev dog siddende endnu et Par Minutter. Men saa rejste han sig besluttet. Hastigt gik han bort bag om Haven og Parken.

Det lykkedes ham ogsaa at naa Kirken, inden Præsten var kommen paa Prækestolen. Gennem Vaabenhusets Dør lød Salmesangen ud til ham, og han blev staaende lidt og lyttede.

Han befandt sig i en egen Ophidselse, som i Grunden ikke havde synderligt med Andagt at gøre, endsige med Ydmyghed. Endnu da han stod med Haanden paa Dørklinken for at aabne, betænkte han sig. Der maatte i sidste Øjeblik en Viljesakt til. Han maatte ligesom trodse sin Omvendelse igennem for at faa Ende paa den.

Han søgte ind paa den bageste Bænk nærmest Døren; og da han først var kommen til Sæde og de spredt siddende Kirkegængere havde tilfredsstillet deres Nysgerrighed ved nogle Gange at vende sig om og kigge paa ham, faldt han hurtig til Ro.

Det var nu heller ikke en Forsamling, der var egnet til at holde Højtidelighedens Spænding vedlige hos ham. Præsten stod for Alteret og pudsede sin Næse med megen Omstændelighed. Han vendte Ryggen til Menigheden, der ialt bestod af en halv Snes Personer, hovedsagelig ældre Folk

af lidet opvakt Udseende. Især var Sværdsiden meget tyndt besat. Heller ikke Salmesangen skulde let opvække Andagt. Foruden Degnens Røst hørtes kun et Par klynkende Gammelkonestemmer. Selve Kirkens Indre var et lavt, kælderagtigt Rum med store Fugtskjolder og Grønskimmel paa Væggene, der lugtede surt af Hvidtning. Paa Pulten foran ham laa et tæt Lag Kalkstøv.

Men nu kom Præsten paa Prækestolen, og først i dette Øjeblik gik det op for Per, at det jo var den berygtede Pastor Fjaltring, han her vilde faa at høre. Han stod deroppe under den blaamalede Lydhimmel, — en smuk, bleg Mand med regelmæssige Træk og et sølvgraat, vandkæmmet Haar tilbagestrøget fra Panden. Der var ikke det mindste af det diabolske, Per havde troet at skulle finde hos ham. Hans Ansigt var glatraget, Munden bred men fint formet, Øjnene store og mørke. Hans Bevægelser var rolige, Holdningen fornem; kun gik der nu og da uvilkaarlige og — som det syntes — smertefulde Rykninger gennem Skuldrene op over Ansigtet.

Efter en kort Indledningsbøn tog han Alterbogen for at oplæse Dagens Tekst. Da han i det samme fik Øje paa Per, standsede han og betragtede ham en Tid med tydelig Forundring, . . . indtil han greb sig i sin Aandsfraværelse og begyndte Oplæsningen.

Saa fulgte Talen, der varede det meste af en Time. Den blev holdt i den sædvanemæssige Præketone og indeholdt intet udover de forskriftsmæssige Talemaader om Synd og Naade og Forløsning og atter om Synd og Helvedes evige Pine. Per blev mere og mere utaalmodig. Hans Stemning var uoprettelig ødelagt. Han indsaae nu, at

han, naar han dog ikke havde villet tage med til Bøstrup, burde være bleven hjemme.

Han var glad, da Gudstjenesten omsider var forbi, saa han kunde slippe ud. Skamfuld og ærgerlig tilmode skyndte han sig hjemad. Han følte sig inderlig flov ved dette Resultat af sin første Kirkegang og lovede sig selv ikke at omtale den for nogen.

Af Trang til at forkorte Tiden, indtil Hofjægermesterens kom tilbage, gik han ind til Forvalteren for at sludre lidt ved en Pibe Tobak. Blandt de landlige Vaner, han havde lagt sig til her paa Kærsholm, var ogsaa Smagen for lange Piber med store Hoveder, der kunde ryge en Timestid uden at omstoppes. Han havde et saadant Dampapparat hængende inde i Forvalterstuen, hvor han stadig tilbragte en Timestid om Middagen.

„Sig mig, hvad er det, De har at udsætte paa Pastor Blomberg?“ spurgte han, da de en Tid havde snakket om andre Ting.

„Jeg?“

„Ja, jeg synes at huske noget om, at De engang fortalte en Ondskabsfuldhed om ham.“

Forvalteren grinede i sit krøllede Skæg.

„Gud bevare min Mund for at sige noget om Hs. Ufejlbarlighed! Jeg er da ikke tosset.“

„Ja, De sagde nu noget alligevel.“

„Naa, jeg kan maaske ha'e undret mig lidt over, at han saadan kan la' sin gamle Fa'er gaa og spasere for Lud og koldt Vand.“

„Lever Pastor Blombergs Fa'er?“

„Det gør han nok. Ovre paa Sælland et Sted. Og han skal nok være næsten som et Fattiglem at regne. Baade luset og fnattet. — Jeg synes nu, at Blomberg godt kunde ta' ham til sig og gøre lidt for ham i hans Alderdom.“

„Der er vel noget i Vejen med den Fa'er. Han er maaske fordrukken. Eller Pastor Blomberg har ikke Raad til at koste noget paa ham."

„Blomberg ser sgu ellers ikke saa nøje paa Skillingerne. Han veed jo altid, hvor han kan faa nogen, dersom han kommer til at mangle. For Folk her hænger jo ved ham li'som et Barn ved Patten."

„Hvordan . . . faa nogen?"

„Jo, som nu forleden Aar, da han skulde ha'e sig et Par nye Køreheste. Saa lod han jo et Ord falde om, at nu kunde han ikke godt forsvare for sine Børn at blive her længere, han maatte til at søge om et federe Embede. Saa blev Folk jo forskrækkede og skillingede sammen baade til Wienervogn og Bæster. Og det var endda knap nok, at han sa' Tak for det. Han syntes sagtens, at det var saadan Folks Skyldighed. — Har De hørt, hvad Pastor Fjaltring kalder ham?"

„Nej."

„Grossereren."

„Hvad skal det sige?"

„Ja, jeg forstaar det heller ikke. Men — løjerligt nok — jeg synes alligevel, at det passer."

Per sad en Tid tavs og saae ud paa Røgen fra Piben.

„Hvad synes De om hans Datter?" spurgte han saa.

Forvalteren grinede igen.

„Jeg finder hende rigtig pæn."

„Ikke mere?"

„Saa siger vi altsaa sød."

„Præmieværdig? Er det ikke det Udtryk, De plejer at bruge?"

„Naa ja, — efter min Mening er Frøken Blomberg alligevel en Kende for højrumpet."

Per trak uvilligt Brynene sammen. Forvalterens Tone stødte ham idag. Fyren var dog vist mere ondsindet, end han havde troet. Hans Omtale af Pastor Blomberg maatte jo være en ren og skær Bagvadskelse.

I det samme hørte de Herskabsvognen køre ind gennem Porten. Per rejste sig og gik bort uden Farvel.

Hofjægermesterinden modtog ham inde i Dagligstuen med et højstemt Udbrud.

„De veed ikke, hvad De er gaaet glip af, Hr. Sidenius! Pastor Blomberg talte idag aldeles vidunderligt.“

Men Per hørte ingenting. Ved Siden af hende stod nemlig Inger. Og hans Overraskelse og Glæde over at se hende var saa stor, at han blev helt forlegen derved.

„Og nu tilbords!“ sagde Hofjægermesterinden, idet hun lagde sin Arm om Ingers Liv — med et Blik til Per, som vilde hun udæske hans Skinsyge. — „Min Mand sidder allerede derinde.“

* * *

Det havde mod Sædvane været ret vanskeligt at overtale Inger til at følge med til Kærsholm. For at berolige sin Moder, som forleden efter Hjemkomsten fra Folkemødet i Skoven havde talt til hende om Per paa en Maade, der tydelig nok skulde tjene hende til Advarsel, havde hun stillet som Betingelse, at hun maatte være hjemme igen i god Tid inden Aften. Der var saa bleven truffet den Aftale, at Præstefolkene selv vilde afhente hende her i Løbet af Eftermiddagen.

Naar hun overhovedet havde kunnet faa sig til at besøge Kærsholm, saa længe Per endnu var her, skyldtes det udelukkende de glemte Handsker, som hun ikke vovede ligefrem at sende Bud efter og dog absolut ønskede at faa tilbage. Det havde været hende en virkelig Lidelse at tænke paa, at hun havde en Hemmelighed sammen med denne fremmede Mand, at noget, der tilhørte hende, var i hans Besiddelse, laa fremme paa hans Bord eller maaske var gemt i hans Lomme som en Slags Fortrolighedspant.

Hun var da heller ikke saa saare bleven ene med ham et Øjeblik efter Frokosten, før hun busede ud med sit Forlangende.

Per saae lidt paa hende. Han havde i Grunden tænkt at udbede sig Tilladelse til at beholde det betroede Gods som en Erindring, men han kunde ikke faa det sagt. Hun saae saa alvorlig ud, og — som han før havde mærket — der var noget over hende, der fik alle Galanterier til at slaa Klik paa Tungen.

Saa bukkede han tavs og gik bort for at hente Handskerne i sin Stue.

Da han kom tilbage og endnu fandt hende ene — Hofjægermesterinden havde straks efter Frokosten gjort sig usynlig — dristede han sig til at foreslaa hende en Spaseretur i Haven. Inger overvejede et Øjeblik men kom til det Resultat, at hun ikke godt kunde sige nej uden at være uhøflig. Imidlertid sørgede hun for, at de ikke fjernede sig længere fra Verandaen, end at Hofjægermesterinden kunde se dem, naar hun kom tilbage.

Nogen egenlig Samtale blev der ikke ført; dertil var de hver for sig for optaget af deres egne Tanker. I samme Øjeblik, Per havde set Inger,

var det bleven ham klart, at han var forelsket i hende, og dette gjorde hans Væsen indesluttet, næsten lidt barskt. Inger paa sin Side tænkte over noget, som Hofjægermesterinden havde talt om under Kørslen hertil, nemlig, at Hr. Sidenius havde været i saa daarligt Humør de sidste Dage, og at denne nedtrykte Sindsstemning uden Tvivl stod i Forbindelse med hans ulyksalige Forlovelse. Hun havde et Par Gange under Frokosten set over paa ham, og hun syntes ogsaa nok, at han saae daarlig ud. — Det gjorde hende i Grunden ondt for ham. Hun kunde ikke tænke sig noget forfærdeligere end at være bunden til En, man ikke holdt af og maaske ikke engang respekterede.

„Mon der ikke skulde være lidt friskere Luft derude paa Marken?“ spurgte Per og standsede ved en Laage i Havegærdet, der vendte ud til det Fri. „Der er saa trykkende under Træerne idag. Fluerne herinde generer Dem ogsaa, kan jeg se.“

Det sidste var nu rigtigt nok, og Inger gjorde heller ingen Indvendinger. Hun havde opgivet Hofjægermesterinden, ja hun tænkte i Grunden ikke mere paa hende. Desuden: der var noget i den verdensmandsmæssig kolde Høflighed, hvormed Per aabnede Laagen for hende og traadte til Side, som hun ikke modstod.

De kom ud paa en lille Græsmark, der skraanede ned imod Engene. Det var begyndt at blæse lidt op. Der dansede en Støvhvirvel frem og tilbage ude paa Landevejen. Skyerne havde spredt sig, men Luften var endnu tung af Varme.

„Er De ikke bleven træt?“ spurgte Per. „Vil De ikke sætte Dem? Græsset er ganske tørt. Og her lufter det da lidt.“

Inger, der opdagede, at hun virkelig var noget

træt, blev lidt betænkelig men tog dog tilsidst Plads paa Skraaningen, idet hun omhyggelig tildækkede Fødderne med sin Kjole.

Denne lille kyske Bevægelse virkede paa Pers Forelskelse ligesom det Aandepust, der bringer en ulmende Ild i Flammer. Først i dette Øjeblik gik det rigtig op for ham, hvor stærk og dyb hans Følelse for hende allerede var, hvor ganske eneraadigt hendes lyse Jomfruskikkelse beherskede hans Fantasi.

Inger sad med et Græsstraa i Munden og saae ud over Engene. Hun havde bundet sin store, bløde Straahat ned om Ørene, saa den sluttede omkring Hovedet næsten som en Kyse. Det var sket af Hensyn til Blæsten; men forresten vidste hun godt, at det klædte hende. Hendes egen Fader havde engang i Spøg sagt, at hun med en saadan Hat blot manglede en blomstersmykket Stav og et lille hvidt Lam i Ledebaand for at ligne en forklædt Prinsesse i en Hyrdescene, — og for den Slags Udtalelser havde hun altid en god Hukommelse.

Per havde slaaet sig ned et lille Stykke fra hende. Han tvang sig pludselig til at se til den anden Side.

Jeg maa rejse, — og helst straks, sagde han til sig selv. Jeg vil ikke gøre mig latterlig ved at gaa her og blive Offer for en haabløs Forelskelse.

Efter at de var kommen til at sidde ned, var Samtalen helt gaaet istaa. For Ingers Vedkommende var det ikke sket, fordi hun just ængstedes ved at være alene med ham; hun havde ingen Samvittighedsskrupler længer — ja, naar hun tænkte paa Moderens Advarsel, var hun ikke fri for at føle sig en Smule krænket over den paa Pers Vegne; han opførte sig jo saa mønsterværdig

korrekt. Men den hele Situation var hende alligevel saa uvant dristig, at hun havde en Fornemmelse af at svæve i Luften.

Per gav sig til at underholde hende med sine Rejseoplevelser, dem han gerne greb til, naar han ikke vidste andet at sige. Men Inger hørte slet ikke paa ham. Hun var igen falden i Tanker over noget, som Hofjægermesterinden engang havde sagt om ham. Det var, at han vistnok var en stor Kvindeven, og at det var denne Lidenskab, som havde ført ham paa Afveje. Hun forstod disse Ord saaledes, at hans Forlovede foruden at være meget rig ogsaa var meget smuk, — og saadan havde hun i Grunden ogsaa altid tænkt sig hende. Hun vidste ikke hvorfor; men hun kunde ikke tro om ham, at han havde taget hende alene for Pengenes Skyld.

Per havde igen stjaalet sine Øjne hen paa hende. Hun sad stadig med Græsstraaet i Munden og stirrede ud over de blomsterbrogede Enge. Hun havde bøjet sig lidt forover og løftet det ene Knæ en Kende, saa hun kunde hvile Armen paa det. Øjnene var halvlukkede og missede i Solen.

„Keder jeg Dem?“ sagde han efter nogen Tavshed.

Hun foer let sammen ved igen at høre hans Stemme. Hun blev ogsaa en lille Smule rød.

I det samme hørte de en Vogn køre ind i Slotsgaarden.

„Det kan dog vel ikke allerede være Deres Forældre?“ udbrød han forskrækket.

„Det er det vist,“ sagde hun og rejste sig. „Jeg maa gaa ind.“

Hun viste dog ingen særlig Skyndsomhed paa Tilbagevejen gennem Haven. Da hun ved Siden

af Laagen fik Øje paa nogle smukke Margeriter, standsede hun endog for at plukke dem.

Der var heri en Smule Trods mod Moderen. Men først og fremmest var det et Udslag af hendes Retskaffenhed. Hun var sig intet urigtigt bevidst; men det skulde i hvert Tilfælde ikke skjules for Forældrene, med hvem hun havde spaseret.

Per fulgte ikke med ind. Han havde i Øjeblikket slet ingen Lyst til Selskabelighed. Nedenfor Verandatrappen forlod han hende, hvor paa han gik ind i sin Stue, der havde egen Indgang fra Gavlen.

Her gav han sig til at gaa frem og tilbage over Gulvet for at bringe lidt Ro i sit Sind. Der skulde nu gøres Alvor af Opbruddet. Men hvor skulde han rejse hen? Kunde han efter dette vende tilbage til Jakobe? Var det ikke hans Pligt aabent at tilstaa for hende, at han var kommen til at holde af en anden? Og hvad saa? . . . .

Turde han udsætte sig for et Brud med Jakobe og hendes Familje? Han skulde jo skaffe Penge. Han maatte have Penge! Disse dumme, modbydelige, smudsige Penge! Planen om at rejse en Sum hos Hofjægermesteren havde han maattet opgive. Han havde ganske vist ikke ligefrem anmodet om et Laan; men han havde dog engang slaaet paa sin Pengeforlegenhed med en saadan Tydelighed, at Hofjægermesteren maatte have forstaaet Hensigten, om han havde villet det.

Han var standset ved det ene Vindu og stod der med Hænderne tungt paa Ryggen og saae ud paa Lysets Bølgen i Kastanietræernes mørke Løvmasser.

I hvert Fald maatte han altsaa tilbage til København. Og her — det gik først rigtig op for ham nu — her truedes hans Forhold til Jakobe

af en Fare fra en anden Kant. Han vilde jo altsaa igen træffe Nanny. Og hvad saa? — Nanny havde ganske vist ikke ofte været i hans Tanker her paa Kærsholm; men hans Sanser havde dog ikke glemt hende. Mer end een Gang var han vaagnet om Natten, tung i Hovedet af sanselige Drømme; og til sin Beskæmmelse havde han maatte tilstaa for sig selv, at det var af Nannys Arme, han havde følt sig krystet.

Det Kys, hun hin Dag paa Skøgevis havde henslængt paa hans Mund, spøgede ham endnu i Blodet, og han havde ingen Grund til at stole for sikkert paa sin Modstandskraft. Naar han tænkte paa hende, saadan som hun plejede at komme ham imøde med sin uskønne, vrikkende Gang, sin lystne Hunkøns-Logren, — forjættelsesfuldt smilende, seende til Siden med dette Blik, der virkede som et skamløst Kærtegn, — det var da, som om han allerede hørte hendes Silkeskørter hviske til ham med fræk Fortrolighed, at hos hende var der Glemsel at finde for den Kærlighed, han ikke turde nævne.

Han lagde med en knugende Bevægelse Haanden over Øjnene. — Som en Række mørke Bølger saae han de kommende Dage rulle ham imøde og tilsidst lukke sig fraadende over hans Hoved . . .

Han vendte sig fra Vinduet og begyndte igen at maale Gulvet med vaklende Skridt. Hænderne havde atter fundet Hvile bag paa Ryggen, Hovedet ludede, — der var noget træt, slapt, selvopgivende over hele Skikkelsen.

Henne paa Bordet laa en opslaaet Bog. Det var Poul Bergers Digt — denne Bog, hvortil han stadig paany førtes tilbage, fordi den syntes ham

saa forunderligt at tolke hans egen Sjælstilstand i disse Dage.

Han tog Bogen, kastede sig i en af de store Armstole, slog op et Sted, hvor der laa et Mærke, og læste:

„Jeg er som den Hungrige, der ikke vil mættes; som den Syge, der ikke vil søge Lægen. — Se, det er Aften, og Vindene er stille, men mit Hjerte er uroligt. Jeg sidder paa Højen og ser mod Solen, der langsomt synker i Havet. Som en Klokke af Guld hænger den derude over det blaanende Lysspejl og fylder Luften med Klang. Hør, det toner fra Himlen! Det er Englenes Sang! — Hvorfor bøjer jeg ikke mit Hoved? Hvorfor folder jeg ikke mine Hænder? Hvorfor knæler jeg ikke ned og beder: Fader? — — Men endnu formaar jeg det ikke. Og dog tror jeg, ja jeg veed det, for min Sjæl har sagt mig det, at hos Gud alene er Trøst. Ja, føler du dit Liv henvisne, glædeløst og goldt, han vil skænke det Frugtbarhedens Fylde. Sukker du saa hjertetrangt under Dagenes Byrde, han vil forvandle Verdens tunge Aag til Vinger paa dine Skuldre. — —“

* * *

Det havde været Præstefolkenes Hensigt kun at gøre en kort Visit; men Hofjægermesterinden fik dem uden store Vanskeligheder overtalt til at blive til Middag. Nu var de alle gaaet en Tur udover Markerne for at se paa Sæden. Inger var ogsaa med, — hun havde mod Sædvane slaaet Følge med sin Moder, ja gik hele Tiden med hende under Armen.

Per lod sig stadig ikke se; og hverken Pastor Blomberg eller hans Kone havde endnu talt om ham.

Det var dog ikke, fordi de havde glemt ham. Pers fortsatte Ophold paa Kærsholm var endog begyndt at vække nogen Opmærksomhed paa Egnen. Der snakkedes en Del om, at den unge Mand havde vundet stor Indflydelse hos Herregaardsfamiljen, ikke alene hos dens Damer, men ogsaa hos selve Godsejeren.

En lille Smule Sandhed var der i dette sidste, og hermed forholdt det sig saaledes:

I flere Aar havde Hofjægermesteren omgaaedes med Planer om at afvande en større Kærstrækning, der laa gemt inde mellem Bakkerne paa hans Mark. Under en Kaffepassiar efter Middagen var han kommen til at nævne dette for Per og havde sagt, at han nu vilde gøre Alvor af at faa Landinspektøren herud for at opmaale og nivellere Terrænet. Af Trang til Beskæftigelse, og tillige for at yde en Smule Gengæld for nydt Gæstfrihed, havde Per tilbudt at udføre dette Arbejde, og Hofjægermesteren, der var Bonde nok til gerne at ville spare (og da især paa Skillingen), havde med Henrykkelse taget imod Tilbudet.

De nødvendige Maaleredskaber fandtes paa Gaarden, og i Løbet af et Par Formiddage var det ret omfattende Arbejde allerede færdigt.

Men under dette havde Per faaet Ideen til en fuldstændig Omregulering af Vandafledningen ikke alene paa Kærsholms Jorder men paa det hele omliggende Engareal, der udgjorde flere Tusinde Tønder Land. Halvt for Spøg — dog ogsaa med den Bagtanke at understøtte det Forsøg paa at rejse et Laan, der senere faldt saa uheldigt ud — opridsede han en Aften sin Plan for Hofjægermesteren, der trods sin alt andet end hurtige Opfattelsesevne ikke havde været længe om at indse dens Fordelagtighed. Med den frodige Opfind-

somhed, der var Blomsten af Pers Evne, og som i lykkelige Øjeblikke gjorde ham genial, havde han forstaaet ved et Par snildt udtænkte Omlægninger af Aalejet at skabe Betingelser for at sænke Egnens Grundvandshøjde flere Tommer, hvorved store Strækninger af sur og svampet Bløde med forholdsvis ringe Bekostning vilde kunne forvandles til frugtbart Agerland.

Med prangeragtig Snuhed havde Hofjægermesteren foreløbig stillet sig ganske afvisende til Tanken, endda den optog ham, saa han daarlig kunde falde i Søvn for den om Aftenerne. Jo dybere han tænkte over Sagen, des bedre forstod han, hvad den kunde komme til at betyde ikke alene for Kærsholm men for den hele Egn. Og — hvad der i Særdeleshed tiltalte ham ved den — det forekom ham nu ganske bestemt, at han engang selv havde haft en ganske lignende Ide, saa han altsaa i paakommende Tilfælde med fuld Ret vilde kunne tilskrive sig Æren for den. —

Præcis paa Slaget seks blev der kaldt tilbords ved Larmen af en Gongon. Iøvrigt prægedes Middagen af den samme Formløshed, der i det hele kendetegnede Livet paa Kærsholm. Trods Præstefamiljens Nærværelse, og skønt det var Søndag, satte Hofjægermesteren sig tilbords i sin sædvanlige Spændejakke og med højhalset Vest. Hans Kone var ganske vist i Silkekjole, endog en med mange Puffer og Sløjfer; men det saaes altfor tydeligt, at det var en gammel Selskabsdragt, der skulde slides op. Heller ikke selve Bordopdækningen var synderlig festlig, knap nok rigtig proper. Der var ikke saa meget som en Blomst paa Bordet, og Glas og Porcellæn var af den tarveligste Art.

Hofjægermesteren talte til en Begyndelse ikke

meget men spiste desmer og drak ogsaa megen Vin. Desuden gjorde han sig en Fornøjelse af lumskelig at fylde Pastor Blombergs Glas, hvergang denne vendte sig bort og ikke mærkede det. Følgen heraf var, at de to Herrer efterhaanden blev noget røde i Hovedet, og da nu ogsaa Baronessen — der plejede at optræde som totalafholdende, men hvis Ansigt allerede før Bordet havde glødet mistænkeligt gennem Sminken — „lod sig overtale“ til at tømme et Par Glas af Sherryen, blev Snakken omkring Bordet i det hele godt højrøstet.

I Ly af denne Livlighed fik Per Lov til at sidde temmelig upaaagtet med sine egne Tanker. Kun Inger kunde ikke undgaa at mærke hans sære Aandsfraværelse. Hun havde (forresten slet ikke med sin gode Vilje) faaet Plads ved Siden af ham; og da hun havde sin Fader paa den anden Side, var hun saa at sige henvist til hans Underholdning.

Skraas overfor sad Moderen, hvis Øjne bevogtede dem i Smug, indtil Præstens Oprømthed gav hendes Aarvaagenhed en anden Retning.

Pers Adspredthed vakte en uvilkaarlig Munterhed hos Inger. Hun anede intet som helst om Grunden til hans forandrede Væsen og kunde ikke lade være med ganske barnligt at more sig over den øjensynlige Anstrengelse, det voldte ham at samle sine Tanker til en saa ligefrem Ting som at række hende et Saltkar eller tage mod en Syltetøjsassiet. Under hele den første Del af Maaltidet var hun meget livlig, og hendes Tungespids var idelig paafærde med den lille hastige Bevægelse henover Overlæben, der vanemæssig ledsagede hendes Smil.

Saa faldt det hende ind, at han i Mellemtiden maatte have faaet en eller anden ubehagelig Med-

delelse med Posten,... maaske fra sin Forlovede, tænkte hun videre (og Tungespidsen viste sig pludselig ikke mere).

Henimod Maaltidets Slutning slog Per til almindelig Forbavselse paa sit Glas og udbad sig Tilladelse til at lægge Beslag paa Opmærksomheden et Øjeblik; han vilde, sagde han, gerne benytte denne Lejlighed til at takke for den store og overbærende Gæstfrihed, han saa længe — altfor længe — havde nydt paa Kærsholm.

„De vil da ikke rejse?“ afbrød Hofjægermesterinden ham helt forskrækket og med et Blik paa Inger.

„Desværre! Jeg tør nu ikke længer overhøre Pligtens Stemme, der kalder paa mig ovre fra den anden Side af Atlanterhavet! Desuden har jeg vistnok allerede trukket lovlig store Veksler paa Taalmodigheden her — —.“

„Aa, Passiar! Hvor kan De nu komme med saadan noget! De skal blive!“ ivrede Hofjægermesterinden, omsider bistaaet af et grødet Ekko fra sin Mand, der var begyndt at blive noget omtaaget.

Per takkede med en Hovedbøjning men fortsatte:

„Saa svært det end falder mig at forlade dette Sted, som er bleven mig saa kært og hjemligt, er det nu ganske nødvendigt, at jeg gør Alvor af at bryde op. Men jeg kan ikke tage herfra uden at have udtalt, at Minderne fra mit Ophold paa Kærsholm altid vil være mig dyrebare, — og jeg tør maaske i denne Forbindelse rette en Taksigelse ogsaa til Bøstrup Præstegaard. Særlig tillader jeg mig at bringe Hr. Pastor Blomberg en ærbødig Tak for berigende Samtaler, hvis Betydning for mig jeg her ikke skal komme nærmere

ind paa, men som jeg visselig ikke skal glemme."

Trods denne sidste Forsikring var Hofjægermesterinden alvorligt skuffet. Det var ikke en saadan Afslutning, hun havde tænkt sig. — Men det maatte ogsaa forhindres, at han rejste. Hun vilde senere tale med ham derom. Hun vilde ikke give Afkald paa den Triumf for den blombergske Tro, hun nu saa længe havde arbejdet paa. Kun ved en virkelig fuldbyrdet Omvendelse her paa Kærsholm vilde hun føle sig tilfredsstillet.

Og Lønnen havde hun jo i Beredskab, — tænkte hun med et nyt og kærlighedsfuldt Blik paa Inger.

Paa Præstefolkene havde Pers Tale gjort et godt Indtryk. Om det saa var Fruen, begyndte hun at formildes. Uvilkaarligt bedømte hun ham mindre strengt nu, da hun følte sig beroliget ved at vide, at han snart vilde være borte.

Inger var bleven helt befippet, dengang Per rejste sig. Hvad nu? tænkte hun. Hans mørke Tankefuldhed havde efterhaanden gjort hende lidt nervøs, — hun var bleven grebet af den Slags Uhygge, man føler ved Siden af en ladt Kanon. Da det gik op for hende, at han vilde holde Tale, beroligedes hun forsaavidt, som hun nu mente at forstaa Grunden til hans Aandsfraværelse. Men samtidig blev hun Bytte for en ny Nervøsitet. Under hele den første Del af hans Tale sad hun med Hjertet i Halsen af Angst for, at han skulde gaa i Stykker i den, — og der gik en Befrielsens Varmebølge igennem hende, da hun mærkede, at han valgte sine Udtryk med Takt og Smag.

Selve Pers Meddelelse overraskede hende ikke. Hun havde længe tænkt, at han dog vist snart maatte rejse. Alligevel følte hun sig ganske overbevist om, at det var Brevet fra hans Forlovede,

der havde foranlediget denne pludselige Bestemmelse om Opbrud. Maaske var der ligefrem kommen Ordre til ham om at vende tilbage til København. Denne Jødedame havde ham naturligvis fuldstændig i sin Vold. Stakkels Mand! Hans Ansigt røbede absolut ingen stor Længsel efter Gensynet. — Hun havde virkelig ondt af ham. Men hun begreb da heller ikke, hvor han saa tankeløst havde kunnet kaste sig ud i noget, som dog aldrig kunde blive til andet end Ulykke for ham. — Rimeligvis var Forklaringen den, at hans Forlovede foruden at være meget smuk og meget rig ogsaa var meget koket, saadan som den Slags Damer vist gerne var det. Hun huskede, hvordan Hofjægermesterinden engang havde slaaet paa, at han var kommen ret uforskyldt ind i det Forhold. I Grunden var han vist ikke saa lidt godtroende.

Hofjægermesterinden bød nu Velbekomme, og man rejste sig fra Bordet.

Per bukkede ceremonielt for Inger, der besvarede hans Hilsen med et tilsyneladende skødesløst Nik. Men derpaa vendte hun sig hastig om mod Faderen, og — ganske imod, hvad hun ellers havde for Skik — slog hun Armene om hans Hals og kyssede ham.

Under den almindelige Middagstilfredshed var der ingen, der lagde Mærke til dette usædvanlige Ømhedsudbrud. Faderen selv klappede hende godlidende paa Haaret med et „Velbekomme, Ingermo'er!“ Kun i Per slog det ned med en Magt, der standsede hans Hjerte og i nogle Sekunder fik det til at sortne for hans Øjne.

Aldrig et Øjeblik var den Tanke hidtil faldet ham ind, at hans Kærlighed kunde være bleven besvaret. Men dette lille Optrin vakte Anelser,

der paa engang aabnede ham baade Himmerigs og Helvedes Porte . . .

Kaffen blev anrettet ude i Haven, hvor der kort efter forefaldt noget, der foranledigede Præstefolkene til et hastigt Opbrud. Hofjægermesteren havde forlangt Kognak og Likør bragt derud; og skønt Præsten, der til sin Skam bemærkede, at han havde drukket mere, end han rigtig taalte, bestemt frabad sig mere at drikke, skænkede Hofjægermesteren op i hans Glas og skød lumskelig Bakken over imod ham. Da han nogen Tid efter saae, at Glasset var tomt, klukkede det i ham af Fornøjelse, — han vidste i sin Omtaagethed ikke, at det var ham selv, der i Talens Løb havde stukket ogsaa det andet Glas ud. Hans Henrykkelse var saa stor, at han tilsidst formelig fniste, og hans blakkede Øjne søgte besværligt over til Per paa den anden Side af Bordet for at finde et forstaaende Vidne til hans Triumf. Men Per — der heller ikke havde rørt sit Glas — hverken saae eller hørte, hvad der foregik omkring ham.

Præstefolkene havde givet Ordre til at spænde for; og Hofjægermesterinden, der var fortvivlet over sin Mand og vidste, hvorledes det vilde ende med ham, opfordrede dem ikke til at blive. Præsten var alvorlig fortørnet. Naar han alligevel ikke lod sig mærke med noget, var det, fordi han engang for alle havde sat sig paa det Standpunkt at lukke Øjnene for Hofjægermesterens moralske Skavanker. Han havde gjort dette dels af Hensyn til Hofjægermesterinden, dels fordi han som den praktiske Mand, han var, ikke underkendte den Betydning, det havde for ham og hans Stilling der paa Egnen, at han havde Ord for at være en Slags Forsyn for det godsejerlige Hjem.

Tjeneren meldte, at Præstens Vogn var kørt for Døren.

Damerne var i Forvejen gaaet ind. Inger havde overhovedet slet ikke været tilstede ved Kaffedrikningen. Hun havde opholdt sig et helt andet Sted i Haven under Paaskud af at søge efter Firkløver men i Virkeligheden af Ulyst til at være sammen med nogen. Hun viste sig nu ogsaa meget utaalmodig efter at komme afsted.

Skønt Per hjalp hende tilvogns, saae hun ikke en eneste Gang paa ham. Hun havde heller ikke givet ham Haanden, da hun sagde Farvel, endda baade hendes Moder og navnlig hendes Fader havde taget en hjertelig Afsked med ham.

Ved Bortkørslen stod Hofjægermesteren oppe paa det øverste Trappetrin og balancerede paa sine lange Ben. I Overgivenhed viftede han med sit Lommetørklæde og smilte uhyre tilfreds, fordi han mente at have gjort den Iagttagelse, at Præsten ikke var sikker paa Benene.

Per gik ind til sig selv. Han var ganske svimmel af Sindsbevægelse. Han maatte straks sætte sig, da han var kommen ind i sin Stue. Herinde var der allerede næsten mørkt. Et blodrødt Aftenskær sigtedes gennem Kastanierne derudenfor og kastede et Genskin op over Loft og Vægge.

Han lod sig falde ned i en af de store Armstole ved Bordet og lagde Hovedet i Haanden. Hans Sind var i et Oprør, han aldrig før havde kendt. Han søgte først at indbilde sig, at han havde forstaaet fejl. Han vilde slaa fast, at det hele var en taabelig Indbildning af ham. Men han lod sig ikke berolige. Den blotte Forestilling om at være genelsket af Inger gjorde hans Tanker vilde. Det var som at fange et Glimt af Para-

disets Herlighed netop i det Øjeblik, da Mørket for evigt lukkede sig omkring ham!

Han pressede Haanden mod Øjnene og maatte kæmpe med Graaden. Ja, Straffens Time var kommen nu! Gudsdommen var fældet over ham! Kains Fredløshed, Ensomhedens Ørkenliv, — det var det Helvede, hvortil han var hjemfalden! Men han havde jo ingenting at beklage sig over. Med fuldt Forsæt havde han solgt sin Sjæl til denne Verdens Guder. Den Pagt med Lykken, han havde levet paa, det var et Forbund med Djævlen, med Satan. Og denne havde jo redelig betalt ham efter Overenskomsten. Guld og Ære og Vellystens Glæder — alle denne Verdens Herligheder havde han strøet for hans Fod. Han behøvede jo endnu blot at række sig frem og gribe til!

Han sprang op med Hænderne om Hovedet. Nej, nej! Gud kunde ikke være saa ubarmhjertig. Saa dybt havde han ikke forsyndet sig. Han erkendte at have fejlet, — og han var rede til at gøre Bod. Med koldt Overlæg havde han solgt sit Hjertes Fred og Tryghed, solgt sin Moders Kærlighed, sin Faders Velsignelse, sin Sjæls Hjemstavnsret, ofret sit hele aandelige Fællesskab med Land og Folk og Slægt paa Forfængelighedens og Begærlighedens blodbestænkte Altre. Og ikke nok dermed! Han havde ved sin vilde Jagt efter et Blændværk kastet Skygge ogsaa over andres Liv, havde været sine Forældres Sorg, sine Søskendes Bekymring, sine Venners og Velynderes Skuffelse og Skam. Ogsaa Jakobe havde han bedraget! — —

Han kunde ikke længer staa sin dødelig opskræmte Samvittigheds Tilskyndelser imod. Han

sank ned paa Sengekanten og skjulte hulkende Ansigtet i sine Hænder:

„Gud! Aa, Gud! . . . Jo, jo! Jeg har fortjent det altsammen! Det altsammen! . . . Det alt-altsammen!“

* * *

Denne Aften og Nat brød han afgørende med sin Fortid og gav sig sine Fædres Gud i Vold. Hele Natten laa han søvnløs, og mens han i Tankerne gennemgik sit Liv, følte han sig bestandig mere brødefuld. Og Syndsbevidstheden avlede den Ydmyghed, han endnu om Formiddagen havde manglet. Og af denne fremgik tilsidst Bønnen.

Først henimod Morgen faldt han lidt til Ro. Da Tjeneren kom ind med Te, sov han.

Hans første Tanke, da han vaagnede, galdt Jakobe og det Brev, han nu maatte skrive til hende. For ogsaa det var bleven ham klart denne Nat, at det nu var hans absolute Pligt at bryde et Forhold, som aldrig kunde afføde andet end Sorg og Ufred for begge Parter. Nogen lang Forklaring vilde ikke engang være nødvendig. Jakobes sidste Breve røbede tydeligt nok, at hun var forberedt paa Bruddet, ja i Grunden selv ønskede det.

Saasnart han var bleven paaklædt, satte han sig ved Bordet og fik sine Skrivesager frem. Det viste sig imidlertid ikke at være saa ganske let for ham at faa bragt sin Tilstaaelse paa Papiret. Om sit Gudsforhold kunde han, da det kom til Stykket, ikke faa sig til at skrive udførligere; det var endnu saa nyt for ham og skulde bevares helligt. Han nøjedes med nogle almindelige Talemaader om Savnet af den Overensstemmelse i Livsanskuelse, uden hvilken intet lykkeligt

Samliv i Længden var muligt, og forøvrigt bad han hende tro paa, at det kun var efter lange Kampe og med tungt Hjerte, at han sønderrev et Baand, der havde været ham saa dyrebart.

Flere Gange omskrev han Brevet, før det tilfredsstillede ham. I den Hensigt at skaane hende for enhver unødig Krænkelse valgte han sine Ord med største Omhyggelighed og lagde hele Skylden for den Vildfarelse, der i sin Tid havde ført dem sammen, over paa sig selv.

Ud paa Formiddagen, efter at Brevet var afsendt, sad han i et af Lysthusene ude i Haven sammen med Hofjægermesterinden, der var beskæftiget med Broderiarbejde. Hofjægermesterinden havde givet ham noget Vindegarn at holde, og efter at de en Tid havde talt om ligegyldige Ting, følte Per Trang til at betro sig til hende og fortalte da rent ud, at hans Forlovelse var bleven hævet.

Hun ønskede ham til Lykke og sagde, at det kun var, hvad hun havde ventet.

„Og hvad tænker De nu paa at gøre?“ spurgte hun efter en kort Tavshed. „De giver jo nemlig derved Afkald paa en betydelig Formue, ikke sandt?“

Per svarede, at denne Omstændighed naturligvis paa mange Maader vilde gribe ind i hans Forhold og kræve Forandringer. Blandt andet havde han besluttet at opgive sin Amerikarejse, — i det mindste foreløbig.

„Deri gør De vist fornuftigt,“ sagde Hofjægermesterinden. „Den Rejse har aldrig rigtig tiltalt mig. De har jo flakket tilstrækkelig om i det sidste Aar. Veed De, hvad jeg har tænkt at foreslaa Dem? De har jo talt til min Mand om et nyt Vandafledningssystem her paa Egnen . . . en

Omregulering af Aaløbet, eller hvad det nu er. Saavidt jeg veed, interesserer min Mand sig for Deres Tanke, og det var vel ikke umuligt, at vi kunde faa den realiseret. Kunde det i saa Fald ikke tiltale Dem selv at forestaa Arbejdet og altsaa slaa Dem ned her, indtil der viser sig noget større og bedre for Dem? De holder jo af Egnen, . . . og De har Venner her, som vil være glade ved at kunne beholde Dem."

Per skottede til hende med et lysende Blik. Han forstod hendes Ord som en ufrivillig Tilstaaelse om Ingers Følelser for ham. Hun var jo hendes Fortrolige, og hun vilde næppe have foreslaaet noget saadant, dersom hun havde vidst, at Inger helst ikke saae ham her.

Selve Forslaget passede ham desuden godt. En saadan tilbagetrukken Tilværelse var det netop, han trængte til for at naa til fuld Fred med sig selv. Ogsaa for Fortjenestens Skyld skulde Arbejdet være ham velkomment. Det maatte jo nu være ham en Æressag at afvikle sin Gæld til Philip Salomon og Ivan saa hurtigt som muligt.

„Ja, dersom De altsaa vil give mig Tilladelse dertil", — vedblev Hofjægermesterinden — „skal jeg tale med min Mand om Sagen. Og da det maaske er rigtigst, at De slet ikke bliver blandet ind i den, før de forskellige interesserede Parter her er kommen overens, skal De nu faa Lov til at rejse. Jeg haaber, som sagt, at alt vil gaa i Orden, saa vi ret snart ser Dem her igen."

Per fastsatte sit Opbrud til den næste Morgen.

Han vilde dog ikke tage direkte til København. Han følte Trang til at lægge Vejen om ad sin Hjemby for at indvie sit nye Liv med et Besøg ved Forældrenes Grave og derigennem lige-

som give sig selv et Bevis for, at der var Alvor og Oprigtighed i hans Sinds Omvendelse. Samtidig tog han Beslutning i en anden Sag, som allerede i nogen Tid havde beskæftiget hans Tanker. Det var begyndt at trykke ham, at han ikke havde nogen Eksamen. Han vidste, at hvad hans Forældre næsten allerhaardest havde bebrejdet ham, var, at han ikke havde fuldendt sine Studier ved Læreanstalten. Noget af det første, Folk spurgte ham om, naar de hørte, at han var Ingeniør, var ogsaa, om han var polyteknisk Kandidat. Han havde nu selv indset, at uden en officiel Dygtighedsattest vilde han meget vanskeligt kunne opnaa en saadan fast og betrygget Stilling, som han nu ønskede for i Ro at kunne arbejde med sine Opfindelser. Særlig nu, da hans Person ikke længer omstraaledes af Glansen fra de Salomonske Millioner, vilde han ikke kunne undvære den Anseelse, en Eksamen gav.

For saa vidt muligt at raade Bod paa Fortidens Forsømmelser bestemte han sig da til at tage Landmaalereksamen, eller rettere at underkaste sig den Tillægsprøve, han som halvt udlært Polytekniker kunde nøjes med for at opnaa Bestalling som Landinspektør. Forberedelserne til denne Prøve mente han med en Kraftanstrengelse at kunne tilendebringe i et halvt Aars Tid, og Midlerne til sit Underhold tænkte han at skaffe sig ved et Laan eller Forskud hos Overretssagfører Hasselager eller en anden af de Forretningsmænd, der interesserede sig for hans Planer.

Om Eftermiddagen gik han en lang, ensom Spaseretur for at tage Afsked med Egnen. Det havde flere Dage været lummert, og man ventede et

Uvejr. Himlen var overtrukken, og ude i Nordvest bulnede Solen brandrød mellem sorte Skyer, ligesom et osende Lys, der brænder ned i Stagen.

Mens han stod oppe paa en Høj, hvorfra han kunde øjne Bøstrup Kirke og Præstegaardshaven, overraskedes han af Regnen. Et Par store, tunge Draaber smeldede pludselig paa hans Hattepuld. Han saae op, og med en skrattende Lyd sønderreves i det samme Skydækket af et blaaligt Lyn, der rystede Jorden under ham. Et Øjeblik efter strømmede Vandet ned som fra en Sluse. Der var ikke Tale om at løbe fra Uvejret; Afstanden til Kærsholm var for stor. Saa søgte han Ly i en af de halvaabne Lader, der stod ude paa Engen og benyttedes under Høbjergningen. Med Bygen i Hælene løb han tværsover en Mark og naaede akkurat under Tag samtidig med, at et nyt Tordenskrald slog ham om Ørene.

Det viste sig, at han ikke var den eneste, der havde søgt Tilflugt her. Inde i Skurets Halvmørke opdagede han en høj, mager Mand i en langskødet, graa Frakke og med Hovedet dækket af en gammeldags, højpuldet Kasket med stor Skygge. Det var Pastor Fjaltring.

Per hilste overrasket, og der veksledes et Par Bemærkninger om Vejret. Præsten var aabenbart meget ilde tilmode ved dette Sammentræf. Han stod hele Tiden halvt bortvendt og førte Haanden til Hagen med den uvilkaarlige Bevægelse, der er ejendommelig for Folk, som føler sig trykkede af, at de ikke er bleven barberede. Efterhaanden som Pers Øjne vænnedes til Mørket derinde, opdagede han ogsaa, at Præstens Kind og Hage var ligesom skimlet af Skægstubbe. I det hele saae han i høj Grad forsømt ud. Med særlig

Forundring betragtede Per Præstens Hoved; det var fuldstændig ombundet med et sort Silketørklæde, som bagtil kunde sees under Kaskettens Kant, — noget, der øjensynlig ogsaa gjorde ham forlegen. I hvert Fald havde han kun gjort et Tilløb til at løfte paa Kasketten, da han besvarede Pers Hilsen, skønt han ellers havde vist den yderste Høflighed.

Ude i Vest blaanede Skyerne af et nyt Lyn, og faa Sekunder efter rystedes Jorden igen af et mægtigt Tordenbulder.

„Det slog vist ned ovre ad Bøstrup til," udbrød Per noget ængstet.

„De er ikke helt fremmed paa Egnen — kan jeg høre," sagde Præsten.

„Jeg har opholdt mig her et Par Uger."

„Tager jeg fejl i, at jeg igaar saae Dem i Borup Kirke?"

Per forestillede sig nu og fortalte, at han var Gæst hos Hofjægermesterfamiljen paa Kærsholm.

„Jeg tror, jeg har hørt det. — De er Ingeniør, ikke sandt?"

Per bekræftede det.

„Ja, vi lever jo i en Tidsalder, der tilhører Polyteknikeren, Tusindkunstneren, frit oversat," fortsatte Præsten efter et Ophold. „Det er forbavsende, hvor Jernbaner og Dampskibe allerede har gjort vor Klode uanselig endogsaa for os selv. Afstanden mellem Landene mindskes Dag for Dag og udslettes vel tilsidst saa at sige ganske."

„Sandsynligvis."

„Maaske vil det engang lykkes os at række baade Maane og Stjerner med vore Maskiner, . . . nogen fysisk Umulighed er det vist ikke, og da vil selve Verdensrummet blive os fortroligt som

en Bukselomme. Men Afstanden mellem Næse og Mund kan vi med alt dette ikke forandre," tilføjede han efter et lille nyt Ophold.

Mod sin Vilje kom Per til at smile. Han følte Medynk med Manden, der gjorde Indtryk af at være lidt forstyrret.

Saa talte de igen en Tid om Vejret, om den Pludselighed, hvormed det var kommen op, om Barometerstanden o. lign. Da Emnet tilsidst var udtømt og Regnen vedblev at plaske ned, greb Præsten paany til at tale om Teknikernes Overherredømme i Tiden.

„Der var ogsaa engang Tanker fremme om at lave en Jernbane her igennem Sognet. I vore Dage skal der jo helst løbe et Par Skinner udenfor hver Mands Dør. Og helt er Planen vist ikke skrinlagt, saavidt jeg veed."

Per svarede kort, at en tidssvarende Udvikling af Samfærdslen var en Livsbetingelse i vore Dage.

Præsten grundede lidt. Han stod stadig halvt bortvendt og saae ud paa Regnen.

„En Livsbetingelse," sagde han med et egent, afbleget Smil. „Ja, hvad er ikke bleven Livsbetingelse i vore Dage? Læger og Ingeniører, Pædagoger og Militære — hver møder med sine. Bare det ikke kommer til at gaa os som visse Apoplektikere, der dør af for meget Blod."

„Den Fare løber i hvert Fald vi danske næppe for det første. Vi har vist foreløbig nok at gøre med at erstatte, hvad vi mistede i 64."

„Erstatte," gentog Præsten langsomt og stirrede uforanderligt fremad med et Blik, hvori der lyste som flakkende Genskin af Lynene, der vedblev at illuminere Skyerne i Vest. „Jeg mener tværtimod, at vi endnu lever og opretholdes af den Aandens Kraft, der fremkaldtes i Folket i

hine Trængselsdage. Der var virkelig dengang et Øjeblik, da det var ved at gaa op for os, at der ikke gives andre Livsbetingelser for Nogen end Vorherres Naade."

Per svarede lidt forlegen med det gamle Ord: „Hjælp dig selv, saa hjælper Gud dig." Men Præsten rystede paa Hovedet.

„Guds Hjælp — det er netop ingen Hjælp."

„Da kom vi dog over Krisen dengang."

„Hvem har fortalt os, at det var ved Guds Bistand? Skal der sluttes efter, hvad der siden er sket her i Landet, kunde man vel være mest tilbøjelig til at tilskrive det Djævlens Hjælp."

Per fandt det i Grunden urimeligt at indlade sig i Diskussion med denne halvgale Mand. Men der var noget i hans Fordømmelse af Tiden, som rørte ved det nye Menneske i ham, og han følte paany Trang til at aflægge et Vidnesbyrd.

Han sagde, at den Gudfrygtighed, der havde opretholdt det danske Folk i Ulykkens Tid og skabt Helte af de svage (og han tænkte her igen bevæget paa sin Moder), den havde ikke forladt det i Fredens Dage men været den skabende Kraft under Landets Genoprejsning, i hvert Fald udenfor Hovedstaden.

Men Præsten afbrød ham ret hvast med at sige, at et Ord som Gudfrygtighed kunde man slet ikke anvende om de Kristne i vore Dage, hvor man kammeratligt tog Vorherre under Armen og med beskyttende Mine eller, naar det kom højt, i barnagtig Forelskelse kastede sig om hans Hals. Med tydelig Adresse til Pastor Blomberg spottede han over „vor gemytlige Vartovskristendom", der var i Færd med at blive Landets Nationalreligion, og som med sit Ammestuesprog og sin poetiske Kælenskab jo virkelig var som

skabt for et Folk som det danske, der ogsaa i det religiøse søgte til Idyllen og erstattede Troens Lidenskab med Lyrik.

„De nævnede Krigsaaret før. Ja, De er nu vel for ung til at kunne huske de Dage. Ellers vilde maaske ogsaa De engang imellem med et lille Længselssuk tænke tilbage paa hine store Trængselstider med de mange blege Ansigter. Har man oplevet de Dage . . . har man været Vidne til det Troesmod, den Offervillighed, den Selvhengivelsens Martyrglæde, som Undergangsrædslen dengang fremavlede selv i de slappe Sind . . . ja, saa forstaar man . . . eller man aner dog, hvad vor Folkeaand havde kunnet udvikle sig til, og man kan kun beklage, at det ikke dengang blev til Alvor med vor Udslettelse af Nationernes Tal. Nu maa vi vel vente, indtil Gud i sin Naade løser op for hele den germanske Slægt, i hvilken vi sagtens efterhaanden helt forsvinder. For det er jo med Nationernes Sjæl som med det enkelte Menneskes, at først Døden udfrier den. Engang spøgte Grækeraanden blandt Menneskene som Guds udvalgte Tolk. Siden blev det Israels Faarehyrde-Visdom, vi lyttede til som gudbeaandet Tale. Engang tilkommer det sagtens den nordisk-germanske Race med vort lutherske Barbari at aabenbare en Flig af den Eviges Klædebon.“

Per saae overrasket paa ham, og da Præsten mærkede dette, stoppede han pludselig op i sin Tale, — næsten ligesom lidt ængstet eller fortrydelig over at have ladet sig rive hen til saa uforbeholdne Udtalelser. Han brød da ogsaa brat af. Skønt det stadig regnede temmelig godt, sagde han kort Farvel og skyndte sig afsted.

Endnu ved Aftensbordet var Per en Del op-

taget af dette Møde og spurgte Hofjægermesterinden nærmere ud om Pastor Fjaltring. Blandt andet vilde han have at vide, hvad det var for en mærkelig Hovedbedækning, Præsten gik omkring med under Kasketten.

„Han lider nok meget af Nakkesmerter," forklarede Hofjægermesterinden. „Og han har den Indbildning, at han gaar med en stor Svulst i Hjernen. — Han er i et og alt en Stakkel."

Toogtyvende Kapitel.

Jakobe havde lukket sig inde paa sit Værelse. Hun sad ved sin lille Skrivepult med Haanden under Hovedet og saae gennem Vinduet ud paa Havens Trætoppe, der svajede for Blæsten. Hendes Øjne var store og skinnende, Brystet bølgede. Foran hende paa Pulten laa Pers Brev, som hun netop havde modtaget med Formiddagsposten, — en firesidig Skrivelse i Skønskrift uden en Rettelse, i kaligrafisk Henseende et lille Mønsterværk. Hun havde kun gennemlæst den to Gange men kunde den allerede udenad.

Hun vidste ikke, hvad hun mest skulde ynke, enten den Anstrengelse, det øjensynlig havde kostet ham at udarbejde disse mange hensynsfulde Vendinger, eller det Hykleri, hvormed han søgte at skjule baade for sig selv og for hende, hvad der dog var den egenlige Aarsag til, at de maatte skilles. — At han lige til det sidste skulde vise en saadan Mangel paa Evne og Mod til at se Sandheden fast i Øjnene! Hvad vilde hun ikke have givet for, at han denne ene Gang havde været fuldt ærlig og aabent tilstaaet, at han var kommen til at holde af en anden. Men nej! Troldenaturen sad ham for uafrystelig i Kødet. Sin Lysskyhed formaaede han ikke at overvinde. Det

var det egenlig „sideniuske“ ved ham, at hans naturlige Følelser absolut skulde udsmykkes. Som i sin Tid hans Fremtidsideers nationale Betydning havde skullet pynte hans Egenkærlighed, saadan skulde nu Religionen tjene som Dække for hans Forsagthed, hans fattige Hjemlængsel.

Naa! — hun rejste sig op, løftede Hænderne over Hovedet og trykkede dem ned mod Haaret. Hvad vilde hun nu plage sig mer med den Slags Grublerier? Hendes Tanker havde jo nu Lov til at slippe ham. De havde ikke længer noget at gøre i de skumle Egne, hvor hans Aand færdedes. Hun var fri. Punktum'et var sat for hendes Hjertes Forvildelser. Hendes stakkels forkomne Kærlighedseventyr var tilende.

Der stod nu kun tilbage at underrette Forældrene. Og saa bort herfra! Jorden brændte under hende. Efter al Sandsynlighed vilde Per komme tilbage til København for at ordne sine Affærer, og hun vilde ikke udsætte sig for at løbe ham paa Ærmet derinde paa Gaderne. Desuden kunde hun nu ogsaa vanskelig skjule sin Tilstand længer. Hun havde en Anelse om, at Moderen igen var begyndt at fatte Mistanke, og hun vilde absolut undgaa enhversomhelst Forklaring — i det mindste foreløbig. Derfor vilde hun rejse allerede den næste Dag. Alt var jo forberedt, saa der var ikke noget at bie efter.

Hun kom til at huske paa, at hun netop nu vilde kunne træffe sin Moder alene. Rosalie var i Bad sammen med de Smaa, og Faderen og Ivan var forlængst taget til Byen.

Nede i Dagligstuen sad Moderen ved sin Symaskine mellem Bjerge af Lagenlærred, som hun var i Færd med at sømme.

„Altid i Aktivitet, lille Mo'er,“ sagde Jakobe

og kyssede hende paa Panden. „Finder man dig ikke ved dine Regnskaber, har du noget andet besværligt for.“

Hendes Tone gjorde straks Moderen mistænksom. Men uden at lade sig mærke med noget klappede Fru Lea sin Datter paa Kinden og sagde:

„Ja, min Pige, Arbejdet var min Tids Middel til at holde Livet ud. — Og forresten tror jeg ikke, at der gives noget andet.“

Saa tog hun atter fat paa Hjulet og lod Maskinen snurre.

Fru Lea var begyndt at bruge Briller, naar hun arbejdede, — hun var i det hele ældet stærkt det sidste Aar.

Jakobe gik en Tid omkring i Stuen, kiggede lidt i en Avis, lagde den igen og satte sig derpaa hen i en Lænestol i Nærheden af Moderen.

„Mo'er,“ sagde hun, „jeg talte forleden til dig om, at jeg kunde have Lyst til igen at se ned til Rebekka i Breslau. Jeg tror virkelig, jeg gør Alvor af det nu. Men mine Penge er sluppen for tidlig op i Aar. Kunde du ikke bede Fa'er om lidt Forstærkning.“

„Det kan jeg endelig nok,“ svarede Moderen lidt nølende. „Hvornaar tænker du at rejse?“

„Saasnart som muligt. Maaske imorgen.“

Moderen standsede sin Maskine og saae dennegang lige paa hende.

„Du rejser altsaa alene?“

„Ja.“

„Og dit Bryllup?“

Jakobe havde bøjet sig forover. Hun udholdt ikke Synet af Moderens Øjne, der blev saa uhyggelig store og sorte bag de slebne Brilleglas.

„Ja — se,“ sagde hun, mens hun samlede og

skilte sine udspilede Hænder. „Jeg kan jo lige saa godt sige det med det samme, — min Forlovelse er hævet.“

Der blev en lang Stilhed.

„Det er altsaa derfor, du har gaaet og været saa utilgængelig i den sidste Tid?“

„Har jeg været det? — Saa maa I tilgive mig det.“

Moderen rejste sig. Hun gik hen til Jakobe, tog hendes Hoved mellem sine Hænder og løftede hendes Blik op imod sig.

„Er der andet, du holder skjult for os, mit Barn?“ spurgte hun.

„Derom har du ingen Ret til at spørge,“ svarede Jakobe med Taarer i Øjnene. „Om sine Kærlighedsanliggender skal man være tavs, — det har du selv lært mig.“

Moderen stod et Øjeblik tvivlraadig. Saa tog hun sine Hænder til sig og gik bort.

„Hvor mange Penge mener du at faa Brug for?“ Hun var gaaet hen i den anden Ende af Stuen, hvor hun havde givet sig til at gøre i Orden paa et Bord. Det var, som om hun ikke længer havde Ro til at sidde ned.

Jakobe nævnede en større Sum.

Moderen saae atter op: „Du mener altsaa at ville blive borte i længere Tid?“

„Ja, du kan jo nok forstaa, Mo'er, at der ikke vil blive synderlig behageligt for mig herhjemme efter det, der nu er sket. En hævet Forlovelse giver jo altid Anledning til saa megen Sladder. Det gør mig saa ondt, at jeg skal udsætte dig og Fa'er for al den Ubehagelighed — men det maa I ogsaa se at tilgive mig.“

„Vi har jo aldrig været synderlig glade for den Forbindelse. Alligevel syntes vi jo nu —,“ begyndte Moderen; men da hun mærkede Tegn paa Utaal-

modighed hos Datteren, fortsatte hun ikke. Og de talte nu en Tid kun om praktiske Ting vedrørende Rejsen og hendes Udstyrelse.

Saasnart Jakobe igen var kommen op paa sit Værelse, gav hun sig i Færd med at lægge sine Sager frem til Indpakning og at samle og gemme hen, hvad der skulde efterlades. En væsenlig Del af dette Arbejde var iøvrigt gjort i Forvejen. Allerede i nogen Tid havde hun i Stilhed gjort Forberedelser til dette nye Opbrud fra Hjemmet, som maaske skulde blive hendes sidste. Blandt andet havde hun omhyggelig ordnet sine Venindebreve, indpakket og forseglet dem og skrevet Afsendernes Navne udenpaa, at intet skulde komme i urette Hænder, dersom hun ikke mere vendte tilbage. Nu gjorde hun det samme med Brevene fra Per. Og da hun skrev Navnet Sidenius udenpaa Pakken, kom hun trods sin triste Stemning til at smile. Saa skulde hun altsaa dog forskaanes for at bære det barbariske Navn!

Kort før Middag blev hun kaldt ned til Faderen, der ventede hende for lukkede Døre inde i Biblioteksværelset. Han kyssede hende tavs paa Panden og gav sig straks til at tale om hendes Pengesager. Per omtalte han ikke med et Ord.

„Hvormeget er det, du mener at faa Brug for?“ spurgte han og tog sin Notitsbog frem.

Jakobe nævnte en Sum, der var ikke saa lidt mindre end den, hun havde talt om til Moderen. Hun havde ikke Mod til paany at udsætte sig for Spørgsmaal om Rejsens Varighed.

Faderen sagde ingenting og indførte Summen, idet han dog af sig selv fordoblede den.

„Jeg skal bringe dig et Kreditiv imorgen.“

Ved Middagsbordet gjorde Jakobe sig Umage for at være livlig, og i Grunden var hun ogsaa

gladere og frimodigere nu, end hun havde været det længe. Den kvalmende Taage, som Uvisheden havde lagt om hendes Bevidsthed, var i Færd med at svinde. Havde hun blot kunnet frigøre sig for Forestillingen om, at hun rejste Døden imøde, vilde hun have følt sig næsten lykkelig.

Men Dødsanelserne havde nu engang bemægtiget sig hendes Fantasi. Som en hidsende Feber jog de hende hvert Øjeblik Kuldegysninger gennem Sjælen. Derfor var det ogsaa, hun ikke vilde betro sig til sin Moder. Hun vilde ikke, at ogsaa denne skulde ængstes; og det var hendes Haab, at hun ved sin Livlighed skulde kunne betage hende enhver Mistanke.

Baade Faderen og Moderen lod da ogsaa temmelig rolige. Derimod var Ivan aldeles sønderknust. Han, der ellers talte om tyve Ting mellem hver Mundfuld, sagde under hele Maaltidet ikke et Ord.

Efter Bordet gik han ind i Biblioteksværelset til Faderen, der allerede sad derinde og skrev.

„Forstyrrer jeg?“

„Nej, du kommer just tilpas. Jeg vilde netop have sendt Bud efter dig. — Har du noget paa Hjerte?“

„Det samme maaske som du. Jeg har faaet et Brev fra Sidenius — nogle Linjer blot, — i Anledning af hans og dit pekuniære Mellemværende. Han beder mig om at sige dig, at det naturligvis er hans Hensigt at tilbagebetale dig Pengene. Han ønsker blot lidt Henstand.“

Hertil svarede Philip Salomon ingenting. Han kunde ikke faa sig til at tage Pers Navn i Munden.

„Det var noget andet, jeg vilde dig,“ sagde han og tog den Skrivelse, han netop havde udfærdi-

get. „Gør mig den Tjeneste at tage til Byen straks med detteher. Og sørg for at faa det trykt saa hurtigt som muligt. Som du vil se, er det en Meddelelse til vor Omgangskres, — du kan paa Vejen selv regne ud, hvormange Eksemplarer vi har Brug for. Men de maa være færdige saa betids, at de kan omsendes senest imorgen med Aftenposten."

Paa Papiret stod blot de Ord: „Philip Salomon og Hustru meddeler herved, at deres Datter Jakobes Forlovelse med Hr. Ingeniør P. Sidenius er hævet."

* * *

Samme Aften som denne Efterretning spredtes rundt i den salomonske Familjes store Bekendtskabskres, sejlede Per tilbage til København efter et døgnlangt Ophold i sin Barndomsby ved de store, stille Enge.

Uigenkendt og uden selv at søge nogen af sine gamle Bekendte havde han tilbragt Tiden der alene med sine Minder. Og det var ikke dennegang gaaet ham, som da han sidst gensaae Byen ved Faderens Død, og da den i sin provinsielle Uanselighed, med sine krogede Gader og fattige Butiker, havde forekommet ham halvt komisk og vakt hans Medynk. Han havde i de mellemliggende Aar faaet Øjet opladt for sin vedvarende Afhængighed af den; og efterhaanden som det fortrinsvis var bleven Barndomsindtrykkene, der nærede og formede hans Følelsesliv, havde hans Forhold til den antaget en halv religiøs Karakter. Fra Berlin og Tyrol, fra Rom og København havde hans Tanker gjort Pilgrimsfarter til denne Afkrog af Verden, hvor hans Skæbnes

Traade løb sammen og tabte sig i Evigheden. Den lille Engby ved Foden af de høje Banker var for ham bleven Verdens Indgang og Udgang, hvorigennem Vejen gik tilbage til alle Tings Ophav.

Alligevel var det i Begyndelsen med nogen Tøven, han havde begivet sig ud i Byen for at opsøge de kendte Steder. Navnlig kunde han længe ikke overvinde en vis Sky for den Sidegade, hvor Præstegaarden laa. Trods al hans gode Vilje til at ydmyge sig havde Fortiden endnu for megen Magt over ham. Han kunde ikke komme bort fra den Række mørke Erindringer, der knyttede sig til den store, skumle Bygning med den mærkelige Fængselsport. Heller ikke ude paa Kirkegaarden ved Forældrenes Grave vilde den rette, sønlige Taknemlighedsfølelse rigtig gribe ham. Ved Synet af den høje Mindesten, som Menigheden havde ladet sætte paa Faderens Grav, rørte der sig endog en sidste Rest af den gamle Modsigelsesaand i ham.

Der var ikke just Tale om, at han længer gjorde andre end sig selv ansvarlig for de Skygger, der fra Barndomstiden havde strakt sig ud over hans Liv; men han kunde dog ikke lade være med at tænke paa, hvordan meget kunde være blevet anderledes for ham, dersom hans Fader og Moder havde været mindre hildede i deres Tids Fordomme — ogsaa i det religiøse. Han kunde jo sikkert have været sparet for mangen Forvildelse og mangt et beskæmmende Fald, dersom han straks som Barn havde mødt en saadan mild og menneskelig Gudsopfattelse som den, der nu endelig havde aabnet hans Hjerte for Livets Grundfølelse. Og — hvad der var det tungeste — det Savn, han nu maatte bære paa, var uafhjælpe-

ligt. Den Ensomheds- og Fattigdomsfølelse, han i disse Øjeblikke led under, vilde følge ham gennem Livet. Hvorledes hans Fremtid end vilde blive, ja selv om det lønlige Kærlighedshaab, hvormed han var draget bort fra Bøstrup Præstegaard, skulde opfyldes — der vilde dog altid blive et tomt Rum i hans Hjerte paa det Sted, hvor andre gemte deres allerbedste Erindringsklenodier. For Ingen var i Grunden fattig uden den, som ingen gode Ungdomsminder havde.

Da han ved Aftentid var kommen tilbage til Hotellet og sad inde i dets Kafelokale med noget Smørrebrød, hændte der noget betydningsfuldt.

Sammen med Aftensmaden havde Opvarteren bragt ham nogle Blade, deriblandt en af Byens egne Aviser, hvis Navn og Skikkelse han huskede fra Præstegaarden, og som han af den Grund gav sig til at kigge i. Paa Bladets første Side stod et længere „Hovedstadsbrev", der meddelte forskelligt af Øjeblikkets Samtalestof i København. Mellem Nyt fra Hoffet og Teaterverdenen, fra Tivoli og Cirkus, fandt han ogsaa en udførlig Beretning om et „opsigtsvækkende Selvmord" i det gode Selskab. En ung, haabefuld Mand, en forhenværende Kavalleriofficer, havde taget sig af Dage under meget romantiske Omstændigheder. Han havde — stod der — elsket og ment sig genelsket af en ung, nygift Frue, der tilhørte det jødiske Pengearistokrati; og da hans Forhaabninger skuffedes, havde han umiddelbart efter Hjemkomsten fra et ham tilstaaet Stævnemøde skudt sig en Kugle gennem Hovedet.

Per var under Læsningen skiftevis bleven hvid og rød. Skønt der ikke var nævnt noget Navn, og skønt han intet havde hørt om, at Løjtnant Iversen var død, kom han hurtig paa det rene med, at det

var denne Mand og Nanny, Beskrivelsen galdt, . . . Nanny, hvis nøgne Arme for ikke mange Uger siden havde omslynget hans egen Hals! Med en Fornemmelse, som krøb der ham en Slange ned ad Ryggen, læste han Beretningen tilende. Paa tidsvarende Vis var selve den blodige Begivenhed vidtløftig afmalet. Den samvittighedsfulde Brevskriver skaanede ikke Læserne, hverken for et Billede af det tilsølede Gulv, hvor man havde fundet Liget, eller for en Beskrivelse af Sofaen, hvorfra det var trillet ned, eller af Bordtæppet, der var bleven oversprøjtet med Hjernemasse; ja selve Indholdet af et Brev, den Afdøde havde efterladt, antydedes paa en Maade, der uden at angribe Privatlivets lovbeskyttede Fred behændigt tilfredsstillede Almenhedens Nysgerrighed.

Uden at kunne faa sig til at spise noget søgte Per op paa sit Værelse. Her gik han op og ned ad Gulvet og kunde længe ikke forvinde Indtrykket. Det svimlede for ham, naar han tænkte paa, hvor nær han selv havde været ved at blive hængende i denne elendige Kvindes Garn, at det lige saa godt kunde være bleven ham, der havde maattet tjene som Offer for skandalgriske Journalisters Penne, dersom ikke — —.

Ja — d e r s o m!

Han standsede. Det var, som om der ved dette Ord aabnedes en Skodde i Dybet af hans Sjæl; og under det indstrømmende Lys jog halvglemte Billeder fra hans forgangne Liv ham skyggeagtigt forbi. Han saae sig selv i hin Nat for længe siden, da han flyede bort fra Fru Engelhardts Seng, grebet af Væmmelse ved de Glæder, som Skøgerne skænker. Han mindedes en anden Gang endnu længere tilbage i Tiden, i hans Drenge-

aar, da han fristedes af den sortøjede Tiggertøs fra Riisagers Gaard men i det afgørende Øjeblik frelstes af den Blu, han følte ved det fordærvede Barns skamløse Ord og Lader. Og han tænkte paa de mange andre Gange, hvor han vilde være bleven Selvødelæggelsens sikre Bytte, dersom — — ja, dersom han ikke i sit Inderste havde baaret paa en instinktmæssig Sky for Synden, dersom han ikke gennem sine Forældre — og da vel særlig gennem sin Fader og hans Aarhundreder gamle Præsteslægt — havde staaet i lønlig Pagt med de livsbevarende Magter, han i sin Ungdoms Overmod havde villet trodse. Den „sideniuske“ Arv, som han havde kaldt sit Livs Forbandelse, den var netop den Amulet, det signede Tegn, han havde baaret paa sig i det skjulte, og som han kunde takke for, at det dog ikke var gaaet ham værre, end det var.

Men denne medfødte Kraft til Frigørelse, denne Selvopholdelsens Drift i Sjælen, der havde virket ganske uafhængig af alle Troeslærdomme, hvad var den andet end Guds egen Aand, Biblens „hellige Aand“, den Kristnes Fylgje, der usynlig vogtede hans Fod for Fald og førte ham frelst gennem alle Forvildelser? . . .

Han havde sat sig hen til Vinduet, der vendte ud mod en stille, mennesketom Gyde. Han boede lidt tilvejrs og saae ud over en Vrimmel af røde Tage og hvide Skorstenspiber, bag hvilke Solen just gik ned.

Det var, som om han først nu helt forstod sig selv og hvad der var foregaaet med ham de sidste Dage. Vistnok var han allerede paa Kærsholm bleven sig sin Kristendom bevidst; men det havde dog mere været den opskræmte Sam-

vittigheds Magtsprog, han der havde bøjet sig for, end Hjertets og Forstandens overbevisende Vidnesbyrd. Først i disse Øjeblikke opgik Troen for ham som et Erkendelsens Lys, der gennembrød alle Stemningstaager. Mens han sad der med Haanden under Kinden og saae ud mod den gulrøde Aftenhimmel, fuldbyrdedes i hans Sjæl det store Under, den ny Menneskefødsel, der saa længe havde været forberedt.

Saa var han da en Kongesøn alligevel! Livsens Krone, den sønnelydige Samfølelse med den evige og uforanderlige Gud, var skænket ham som Vuggegave; og al sand Rigdom, Hjertets Fred og Sindets Tryghed, Glæde ved Livet og Frygtløshed i Døden, hørte til hans Arvelod! —

Da han den næste Morgen igen gik ud paa Kirkegaarden, var Fortidens Skygger manet bort fra hans Vej. Ud fra det Rum i hans Hjerte, som han havde troet uafhjælpeligt øde, tomt og mørkt, straalede nu Ættens gyldne Skat, Troens Klenodie, samlet af fromme Forfædre, nidkært værnet fra Slægt til Slægt, øget gennem Selvtugt og Trængsler.

Han tog Plads paa den lille Bænk overfor Mindestenen, hvor Faderens Navn — Johannes Sidenius — stod indridset med store Guldbogstaver. Det var en dejlig, solrig og blikstille Avgustmorgen, og han var ganske alene. Der var ikke et Menneske at se eller høre paa hele den store, murindhegnede Begravelsesplads. Overalt i Luften flimrede den flyvende Sommers regnbuefarvede Spind. Hækker og Buske var som overdragne med Sølvmor, og hvert Blomsterbæger og hvert Straa var tungt af gyldne Draaber. Øverst oppe i de gamle, taarnhøje Popler, som

dannede en bred Alle gennem Kirkegaarden, susede det svagt; men nede over Gravene rørte der sig ikke et Blad, og Stilheden var saa dyb, som strømmede den ud fra selve Evigheden.

I over en Time fik han Lov at sidde der ganske uforstyrret i en lykkelig bevæget, højtidsfuld Stemning, helt opgaaet i den ham saa fremmede og forunderlige Følelse af Hvile og indre Fred. Endogsaa Erindringen om Inger trængtes i disse Øjeblikke tilbage i hans Sind. Derimod tænkte han undertiden paa Jakobe. Nu, da han selv havde fundet Frelsens Vej, maatte han tænke paa dem, som ikke vidste Raad for deres Ve. For Jakobe var der dog næppe noget Haab. Hun tilhørte jo et Folk, der havde gjort sig Frafald og Fornægtelse til Livsprincip. Men for den vildledte danske Ungdom maatte sikkert den Tid være nær, hvor den vilde lade sig magtfuldt gribe af en Solopgangsstemning som den, der nu gennemlysnede og gennemglødede ham. Han mindedes nogle profetiske Ord af Poul Bergers store Bekendelsesdigt:

„Natten og Mørket er svunden; Guds Dag oprinder paany med Fred og Lykke for alle, der vil bede. Som Vildandeflokken, der strækker Halsene, naar den paa sit lange Træk over øde Bjerge øjner Havet i det Fjerne; som vansmægtende Soldater, der efter daglang Marsch, forbrændte af Solen, hvide af Landevejens Støv, kaster sig ned ved Bækken for at drikke, — saaledes, o Menneskehed, skal du stille din Tørst ved Naadens genfundne Kilde!“

* * *

Bruddet mellem Jakobe og hendes Kæreste vakte den største Opsigt i den salomonske Familjes store Bekendtskabskres. Endog paa Børsen blev Begivenheden diskuteret. For anden Gang opnaaede Per ved sin Forbindelse med det salomonske Hus at blive en omtalt Person i København. Man spurgte hinanden, hvad den unge Mand havde begaaet, siden et saadant Brud havde været nødvendigt. For en Ugestid vandt han ved denne Lejlighed det Navnery, han i sin Tid saa hidsigt havde eftertragtet.

Nanny, der var begyndt at forvinde Forskrækkelsen efter Løjtnant Iversens Selvmord, var travlt paafærde for at lade sig udfritte. Hun havde hurtig gættet Sammenhængen og fandt en oprigtig Glæde ved at fortælle, at det var Jakobe, den Stakkel, der var bleven skammelig bedraget. I et paradisisk Sommerkostume med uskyldshvide, langt nedhængende Florsærmer og Englevinger paa Hatten foer hun ud og ind hos Venner og Bekendte og betroede dem som en Hemmelighed, de endelig ikke maatte lade gaa videre, at Søsterens Forlovede — det Afskum! — i Stedet for at rejse til Amerika havde forelsket sig i en Bondepige. Tænk! En almindelig Malkekomtesse! Med himmelvendte Øjne citerede hun:

„Han slukked' sin Sorg og fandt sin Trøst
paa Bunden af Sagosuppen."

Blandt dem, til hvem Rygtet naaede ad Omveje, var Oberst Bjerregrav. Den gamle Krigsmand havde virkelig været fast bestemt paa at støtte Per i Kampen for hans store Fremtidsværk, ja i fornødent Fald at træde personlig i

Skranken for det imod det københavnske Projekt. Men efterhaanden som Dagene gik, uden at han saae noget til ham, var han igen bleven betænkelig. Han harmedes over den Ufornuft, hvormed Per havde lagt sig paa Græs just nu, da hans Nærværelse var allermest nødvendig. I Begyndelsen havde han anset det for et nyt Udslag af hans ungdommelige Overmod; men efterhaanden gik det op for ham, at der maatte være noget alvorligt i Vejen, og da nu Efterretningen om den hævede Forlovelse naaede ham, blev han yderligere forstemt.

Jakobe var imidlertid i al Stilhed taget bort. Endnu før Per naaede København, var hun paa Vej til Berlin. Efter sin lange, fængselsagtige Ensomhed paa Landet følte hun endog den kedsommelige Jernbanerejse som en Befrielse; og da hun om Aftenen kørte fra Stettinerbanegaarden hen til Central-Hotellet, var det med noget af en Vellystfornemmelse, hun følte Verdensbyen lukke sig om hende som en brusende Brænding. Friederichsstrasses Menneskemylr i det elektriske Eventyrlys, de lange Droskerækker, Hestehovenes Klapren paa Asfalten, de oplyste Forretningspaladser, Stadtbanens Tog, der buldrede henover hendes Hoved, endelig selve det kæmpemæssige Hotel, hvor travle Folk fløj ud og ind som Bier i en Kube, mens alle Slags fremmede Tungemaal hørtes paa Trapper og i Korridorer, — det fik altsammen hendes forpinte Hjerte til at svulme af smertelig Livslængsel.

Hun følte sig som En, der er kommen hjem til sit eget. I dette sydende og lysstraalende Menneskehav følte hun sig tryg. Hun vidste godt, hvor meget ondt det gemte i sit mørke Dyb,

hvor mange stakkels Skibbrudne det daglig bundfældede og begravede i sit Slam. Hun kendte de store Verdensstæders uhjælpelige Skarer af Fattige, denne graablege og huløjede Armod, i Sammenligning med hvilken Smaabyernes eller Landets rødmossede Fattigdom tog sig ud som Velstand. Og alligevel! Selv saadanne hjemløse og forkomne Storstadsstodderes Liv syntes hende i dette Øjeblik hundrede Gange rigere end Bondens betryggede Muldvarpetilværelse, og hun forstod saa godt, at de trods Sult og Elendighed blev ved at klamre sig til Stenbroen, indtil Døden bortskyllede dem. En saadan Millionby ejede noget af Havets Fortryllelse. Der var noget af Bølgens eventyrlige Dragning i denne morderiske Tilværelseskamp, i denne vilde Omtumlen, i dette uophørlige Op og Ned, der lige til Undergangens Øjeblik blev ved at lokke med nye og grænseløse Muligheder.

Som bestandig i denne Tid havnede hendes Tanker tilsidst hos det Barn, hun skulde føde til Verden. Hun vilde haabe, ifald det skulde komme til at slægte sine nordiske Forfædre paa, at det da ikke maatte blive af disse Muldjordsmennesker, disse hjemstavnsbundne Trælle, for hvem Verden eller dog Lykken hørte op, saasnart de ikke længer kunde øjne Røgen fra deres Moders Skorsten. Hun vilde haabe, at hendes Barn i saa Fald maatte blive en Havets Ætling, en Vikingenatur, besat af den kamplystne Udve, der var i Slægt med Uroen i hendes eget jødiske Blod, med Vandredriften og denne hvileløse men maalbevidste Higen, der havde gjort saa mange af hendes Stammes Mænd og Kvinder til Menneskehedens Førere.

For det blev hende mere og mere den endegyldige Livsvisdom, at kun i Kampen var der Lykke, — om ikke af anden Grund, saa fordi den skænkede den dybeste Glemsel. Det forholdt sig med Livet som med den egenlige Krig: de, der befandt sig midt i Slagets Tummel, tænkte mindst paa Faren, gruede mindst for Blodet. Det var altid Efterluskerne, der havde Mavekneb. Det var paa Marodørernes blege Ansigter, at Kampens Rædsler stod afmalet.

Treogtyvende Kapitel.

Straks efter Ankomsten til København satte Per sig i Bevægelse for at indrette sig en Bolig og ordne sine Pengeaffærer, saa han med Ro og Tryghed kunde genoptage sit Arbejde. Det var hans Hensigt at vende sig til Overretssagfører Hasselager for at rejse et Laan paa en fjortenfemten Hundrede Kroner, der vilde kunne sikre ham Underholdet i det mindste et Aarstid. Saa pinligt det end var for ham at maatte gøre sig afhængig af den Slags Folk, hvis Udbyttervirksomhed og hele Levevis han nu mere end nogensinde foragtede, saa vidste han i Øjeblikket intet bedre Raad. Og Sagen maatte ordnes hurtigt — han var utaalmodig efter igen at faa taget fat.

Som Sikkerhed for Laanet tænkte han at tilbyde de to Patenter, han endelig havde opnaaet for sine Vind- og Bølgemotorer, — et dansk og et udenlandsk. Rigtignok havde der ikke meldt sig nogen Lysthavende til noget af dem; og det var heller ikke hans Mening at lægge Skjul paa, at han ikke selv tillagde dem synderlig Værdi. Han betragtede sin Opfindelse som kun halvvejs færdig; men han gik ud fra, at Hasselager, der jo skulde være en saa snu Forretningsmand, og

som havde viist Forstaaelse af hans Ideers Betydning, ikke desmindre vilde finde sin Regning ved at støtte ham med et Forskud.

Overretssagføreren modtog ham da ogsaa med udadlelig Høflighed; men han havde netop Dagen i Forvejen faaet at vide, at Pers Forlovelse var bleven hævet, og han var derfor ret tilbageholden. De samtalte en Tid om Pers Planer og Forhaabninger, navnlig saa vidt disse angik den videre Udvikling af hans Opfindelse, og Per følte sig forpligtet til at ytre sig herom uden Forbehold. Da han tilsidst kom til Spørgsmaalet om Pengelaanet, blev den anden yderligere tillukket. Med den mest slebne Københavner-Elskværdighed beklagede han, at han ikke saae sig i Stand til at imødekomme ham paa dette Punkt; han indlod sig principmæssig aldrig paa at ordne Laan, for hvilke der ikke fandtes, hvad man kaldte bankmæssig Sikkerhed. Det var et Forretningsprincip, som enhver Sagfører var nødt til strengt at overholde for ikke at blive mistænkt for at befatte sig med Pengeomsætninger, som ikke taalte Lyset.

Per spurgte ham, om han da mente det gørligt at rejse Laanet hos andre, for Sagen interesserede Folk, som ikke var bundne af den Slags Hensyn. Hvortil Hr. Hasselager efter en kort Betænkning og imod bedre Vidende svarede, at det troede han ganske sikkert. Den store, blonde, blodrige Dansker, som ellers ikke uden Held efterlignede Max Bernhardts vilde Forvovenhed som Spekulant, besad ikke denne blege Mands Frygtløshed overfor Blodsudgydelsen men overlod det helst til andre at give hans Ofre Naadestødet. I dette Tilfælde henviste han til Proprietær Nørrehave, hvem Per forøvrigt selv havde

haft i Tankerne, og allerede Dagen efter søgte Per saa denne som Agerdyrker forklædte Storsvindler, der boede i en standsmæssig udstyret Villa paa Frederiksberg.

Den bredmavede Jyde, som nok havde hørt Rygtet om den hævede Forlovelse men uden at ville tro paa det, tog imod ham med sit trohjertigste Smil og et varmt, ja svedigt Haandtryk. Men Per havde ikke talt længe, før Manden blev tavs; og hans smaa, hvidfrynsede Svineøjne fik travlt med fra Siden at undersøge Ringfingeren paa Pers højre Haand. Den plumpe Bonde blev bredere og bredere i sin forgyldte Lænestol, jo længere Per talte. Tilsidst lagde han Armene over Brystet og erklærede afgørende, at han ikke vilde have med den Sag at bestille.

Per begyndte at blive utaalmodig. Han erindrede Manden om, at det var ham selv, der i Foraaret sammen med Overretssagfører Hasselager havde foreslaaet et Samarbejde og det under Former, som gjorde hans — Pers — Henvendelse til ham fuldkommen berettiget. Men Proprietæren rystede uanfægtet paa Hovedet og gentog paa sit Købstadjysk:

„Jeg vil it' ha'e med den Sag aa bestil'!"

Per vilde dog ikke lade sig nøje med det Svar men forlangte en Forklaring. Da svarede Proprietæren med den landlige Ligefremhed, hans Forretningsven netop havde gjort Regning paa, at „Situationen" (hans Yndlingsord) jo totalt havde forandret sig, siden Per — hvad han nu kunde begribe — ikke længer var Philip Salomons tilkommende Svigersøn. Samtidig udtalte han sin Forundring over dette Brud med det rige Købmandshus, ja søgte endogsaa at udfritte ham om Grunden til det. Men da rejste Per sig med

en Mine, der ligesom slog Manden paa hans Mund, og sagde:

„Kort og godt. — Det er virkelig Deres Mening, at De ikke vil skaffe mig et Laan som det, jeg her taler om?“

Proprietæren blev igen lidt usikker. Denne bydende Tone genvakte for et Øjeblik den frygtagtige Respekt, Per i sin Tid havde indgydt ham ved sin Optræden overfor Max Bernhardt. De tykke Arme var sunket ned, Hænderne laa foldede over Bugen, Tommelfingrene drejede rundt og de smaa, hvidfrynsede Øjne saae op paa Per med et grundende Udtryk, mens han endnu engang i Stilhed gjorde hans Regnskab op og vejede Muligheder og Risiko mod hinanden.

„Nej,“ — kom det efter endte Overvejelser som et Træskospark. „Jeg vil it' befat' mig med'et.“

Næsten før Ordene var udtalte, havde Per grebet sin Hat og var ude af Døren.

Udenfor blev han roligere. Han sagde til sig selv, at han ikke havde nogen Ret til at beklage sig. Han havde selv været med i den kannibalske Offerdans omkring Guldkalven. Hvad Under, at Dyret stangede nu, da han ikke længer vilde blote!

Men hvad skulde han gøre? Penge maatte han skaffe. Han ejede knap hundrede Kroner i Kontanter.

Han var gaaet ind i Frederiksberg Have. Længe sad han her paa en Bænk og brød sit Hoved med at finde en Udvej. Men den Opfindsomhed, der var hans Styrke som Tekniker, svigtede ham heller ikke under disse Vanskeligheder. Da han en Timestid efter rejste sig og gik hjem, havde han sin Plan færdig. Han vilde henvende sig til Oberst Bjerregrav, hvem han jo ovenikøbet var

et Besøg skyldig. Dog var det ikke hans Mening at prøve paa at laane Penge af ham; Obersten skulde blot være hans Mellemmand og Fortaler overfor Etatsraad Erichsen, den bekendte Mæcen, som han engang havde set i det salomonske Hus, og som, saavidt han vidste, før havde understøttet Folk af hans Fag. Netop fordi han havde truffet Etatsraaden i sine forhenværende Svigerforældres Hjem, kunde han ikke faa sig til personlig at søge ham; og forresten vilde det i alle Tilfælde falde ham svært at gaa op til en fremmed Mand i et saadant Anliggende.

Endnu samme Eftermiddag sad han i Oberstens Arbejdsværelse, i den samme lille Rørsofa, hvor han for godt tre Aar siden saa forhaabningsfuldt havde udviklet sine Fremtidsplaner. Obersten sad tilbagekastet i sin Skrivebordsstol og betragtede ham med et halvt medlidende, halvt nysgerrigt iagttagende Blik over sin vandret liggende Næseklemmer. Af sin Søstersøn, Dyhring, havde han faaet at vide, at det skulde være Uoverensstemmelse i det religiøse, der havde foranlediget Per til at hæve sin Forlovelse; og skønt han — Gudbevares! — i høj Grad anerkendte dette Motiv, saae han dog paa ham som paa En, der ved et Ulykkestilfælde havde taget Skade paa Forstanden.

Per begyndte med at gøre en Undskyldning, fordi han saa sent besvarede hans ærefulde Besøg; men han havde — som han ytrede — „af personlige Grunde“ følt Trang til i nogen Tid at holde sig borte fra København.

Obersten gav Kvittering for denne Tilstaaelse ved en hensynsfuld Tavshed.

Uden Omsvøb fortalte derpaa Per om sine økonomiske Vanskeligheder og udviklede, hvorledes

han havde tænkt sig at komme over dem. Han havde Grund til at tro, sagde han, at ifald han turde gøre Regning paa Oberstens velvillige Bistand, vilde han kunne opnaa en Understøttelse af Etatsraad Erichsen, saa meget mere som han vidste, at denne i Forvejen fra anden Side var bleven paavirket til Gunst for ham.

Skønt Obersten var ganske klar over, at han for sit Vedkommende ikke vilde have noget med den Ting at gøre, udtalte han sig dog særdeles imødekommende, lovede at tage Sagen under Overvejelse og derefter at lade høre nærmere fra sig. Han betragtede Per som en syg Mand, hvem man gjorde bedst i at snakke efter Munden. Og unægtelig saae han i Øjeblikket noget overspændt ud, som han sad der og lod Munden løbe med adskilligt mere, end han selv rigtig vidste af. De sidste Tiders mange oprivende Sjælekampe og den Glæde, han nu følte ved endelig at have overvundet sit fortidige Menneske, havde skabt en lidt naiv Trang til Fortrolighed hos ham. Ogsaa paa anden Maade havde han forandret sig. Han var bleven gulbleg og mager, med dybe Skygger under Øjnene. Desuden havde han under Opholdet paa Kærsholm ladet Haar og Skæg vokse, og baade i hans Klædedragt og i hans Maade at udtrykke sig paa kunde man med lidt god Vilje spore en begyndende Bestræbelse efter at tage en vis, evangelisk Folkelighed til Mønster for sin Optræden.

Da han var gaaet, sad Obersten nogen Tid stille i sin Stol og faldt hen i sørgmodige Betragtninger. Stakkels Fyr! tænkte han,—han gik sandsynligvis nu sin Undergang imøde! Og han havde dog saa rige Evner, ja var vel egenlig et Geni! . . . Unægtelig tilfredsstillede det paa en

Maade hans Selvfølelse, at det altsaa heller ikke dennegang blev til noget med den Reformation, som i sin Tid var mislykkedes for ham selv. Men for Fædrelandets Skyld kunde han dog ikke glæde sig derved. Han havde paa det sidste sat saa store Forhaabninger til Per. Han havde i ham set et Forvarsel om en Genopvaagnen af den danske Muldjordskraft, hvorved Landet endelig skulde befries for den Yngel af Jøder og andre Halvtyskere, der havde benyttet sig af Nationens Udmattelse efter Krigen til at tilsnige sig Styret.

Hans Tanker standsede ved Søstersønnen, der netop i de samme Dage havde gjort et nyt Kup. For at sikre sig Støtte af hans Blad havde man valgt Dyhring ind i Bestyrelsen for et af Landets største Aktieselskaber, hvad der aarlig vilde kaste nogle Tusinde Kroner af sig uden en Fingers Arbejde. Snart sad han efter al Sandsynlighed ogsaa i Rigsdagen. Den Knægts Held var nærved at faa ham til at tvivle om et retfærdigt Forsyn. Uden Handlekraft, uden Tro, uden Fædrelandsfølelse skred han ustandselig frem i Magt, Betydning og Anseelse, mens den virkelig udvalgte, den fødte Fører, der baade besad Styrke og Sundhed og ikke heller manglede Fædrelandskærlighed, bukkede under. Men saadan var det jo bestandig i Danmark. Slægt efter Slægt groede op — rødkindet og klarøjet, frimodig og stærk. Og Slægt efter Slægt gik i Graven, brudt og bøjet — altid overvunden. Det var, som om en skjult Sygdom tærede paa Nationens Kraft, udmarvede dens bedste Ungdom og lagde Landet aabent for Fremmedes Erobring.

* * *

Per havde lejet sig et Værelse hos en gammel Enkefrue i en Villa, der laa ved en af de smaa Sideveje bag Frederiksberg Have. Han havde valgt denne Yderende af Byen ikke alene for at bo i Nærheden af Landbohøjskolen, hvor han skulde høre Forelæsninger, men ogsaa for at være saa langt som muligt fra Bredgade-Kvarteret og de andre Steder, som gemte Fortidens trykkende Minder. Hans Værelse var et lille, tarvelig udstyret Loftskammer, og som sædvanlig gjorde han ikke selv noget for at skabe Hygge omkring sig. Han tænkte blot paa hurtigst muligt at gøre sig færdig til sin Eksamen, saa han igen kunde komme bort fra Byen.

I god Tro til Oberstens Tilsagn og overbevist om, at hans Pengesager nu nok vilde blive ordnede, lod han sine Bøger, Tegninger og øvrige Ejendele hente hjem fra Hotellet, hvor de havde været opbevarede under hans Fraværelse. Foreløbig maatte dog baade Bøger og Tegninger gemmes hen igen; han kunde ikke beskæftige sig med andet end at forberede sig til Undervisningen paa Skolen, som begyndte den første September. Men saasnart Eksamen var overstaaet, og han var kommen til Ro derovre ved det lille Udtørringsarbejde omkring Kærsholm, som forhaabenlig blev til Virkelighed, skulde der tages fat for Alvor. Han havde allerede forskellige gode Ideer til Forbedring af sine Vind- og Bølgemotorer, og det var jo det store Fortrin, en Opgave som denne havde fremfor f. Eks. Kanalprojektet, at den kunde bringes til Udførelse i Ensomhed og Frihed; den tvang ham ikke ind i noget Afhængighedsforhold til andre, endsige til Makkerskab med Personer af Max Bernhardts og Nørrehaves Kaliber. Derude paa Landet vilde han des-

uden ganske anderledes have Lejlighed til at anstille saadanne praktiske Prøver, som i Længden ikke kunde undværes. Rimeligvis vilde han endogsaa blive nødt til at bygge sig et Par smaa Forsøgsmotorer . . . Men alle disse Tanker maatte foreløbig hvile. En af hans Professorer, til hvem han straks havde henvendt sig for at kunne lægge en Plan for sine Øvelser, havde anbefalet ham at regne med en Studietid af halvandet Aar. Selv fastslog han at ville nøjes med den halve Tid. Og han optog i den Anledning paany sin Ungdoms frejdige Løsen: Jeg vil.

Saa sad han da igen i et fattigt lille Kammer og kæmpede for Livet og sin Fremtidslykke. Ligesom i sin Tid i Nyboder stod han op om Morgenen ved Fabrikernes Hanegal, og hans Vindu var i Almindelighed det sidste, bag hvilket Lyset om Aftenen slukkedes paa den lille, landlig stille Villavej. Skønt hans Maal, saa stort det ogsaa var, ikke længer havde nogen eventyrlig dragende Gyldenglans over sig, tog han fat paa Arbejdet med en Iver og Udholdenhed som ingensinde før, uden at hæmmes af disse pludselige, pinlige Anfald af Modløshed, der i forrige Tider saa hyppigt overfaldt ham. Han ventede sig ikke noget stort materielt Udbytte af sin Opfindelse, ja han ønskede sig det knap. Det vilde være ham Belønning nok at vide, at han virkede for Menneskehedens Vel. Alt, hvad han for sit personlige Vedkommende haabede af sit Arbejde, var, at han ved dets Hjælp skulde faa Lov til at leve et jævnt og muntert, virksomt Liv i inderlig Forening og Forstaaelse med den, hans Hjerte længtes efter.

Men paa sin Kærlighed til Inger vovede han dog endnu ikke rigtig at opbygge nogen Fremtid.

Saa ofte hans Tanke begav sig paa Vej til Bøstrup Præstegaard, var det, som om den standsedes af en sværdbærende Kerub. Her maatte bies. Til Paradiset var han endnu ikke værdig,— ja nu, da han var bleven sig sit Syndefald fuldt bevidst, syntes han ofte, at han ikke engang havde Lov til at haabe paa saa rig en Lykke. Overfor Uskyldigheden og det rene Hjerte maatte han slaa Øjet ned; det var hans Straf. Han maatte gaa skjult med sit Haab som Tyven med sin Lygte og turde foreløbig kun glæde sig til selve Gensynet. Ved Afrejsen fra Kærsholm havde Hofjægermesterinden spurgt ham, om han ikke kunde tænke sig at tilbringe Julen hos dem. Og med et ligesom opmuntrende lille Smil havde hun tilføjet, at man vistnok ogsaa i Præstegaarden vilde blive glad ved at se ham igen.

Den første Søndag efter sin Tilbagekomst tog han ind til Byen for at gaa i Vartov Kirke. Det var en dejlig Solskinsdag, og han gik i god Tid hjemmefra, fordi han vilde gaa hele Vejen og spare Kørepengene. Men da han kom ind i Alleen og mødte den brogede Strøm af glade Folk, som drog udefter for at tilbringe Søndagen i det Grønne, satte han sig alligevel ind i en Sporvogn.

Et Kvarter før Tiden naaede han den lille Bedesal i Løngangsstræde. Her var allerede fuldt, ja overfyldt. Mens der i adskillige af Byens store Kirker prækedes for halvtomme Bænke, var der altid Trængsel i den grundtvigske Menigheds uanselige Moderhjem. Vel var det snart længe, siden den store Kirkefaders egen Røst havde lydt der; men hans Aand rugede endnu over Stedet, og fra hele Landet søgte man dertil som til en hellig Plet, hvor Gud paany havde aaben-

baret sig for sit Folk i en brændende Tornebusks Lignelse.

Med noget Besvær fik han arbejdet sig frem til en Staaplads ved den ene Væg. Gennem en Række Vinduer paa den modsatte Side stod Solen ind i brede Strimer og lagde som et Helgenskin omkring Hovedet paa dem, der sad i Nærheden af Kirkens Midtergang. Blandt disse mange glorieomstraalede Hoveder var der et, som under den første Del af Gudstjenesten ofte vendte sig om imod ham, uden at han mærkede det. Først midt i anden Salme fangede det hans Blik. Han saae et lyst Øjepar under mørke, sammenvoksede Bryn, og det foer igennem ham, da han genkendte sin Søster Signe. Ved Siden af hende sad hans yngre Brødre, Tvillingerne; de sad Skulder mod Skulder og saae i en fælles Salmebog og havde aabenbart endnu ikke faaet Øje paa ham.

Han følte, hvordan hans Kinder blussede, og han kunde næsten ikke faa sig til at besvare Søsterens Nik. Det var ikke faldet ham ind, at han kunde træffe nogen af sin Familje her. Han havde overhovedet ikke tænkt paa, at han udsatte sig for at blive set af Bekendte. Signe derimod syntes knap nok overrasket. Hun nikkede igen roligt til ham uden at afbryde sin Sang, — det var, som havde hun Søndag efter Søndag siddet her og ventet ham.

Straks Dagen efter sin Tilbagekomst til København havde han søgt sine Søskende i Moderens gamle Lejlighed ved Gl. Kongevej; men han havde rigtignok følt det som en Lettelse, da han ikke traf nogen hjemme, og han havde hidtil ikke gentaget Forsøget. Han vidste ikke, hvorledes han skulde faa sagt dem, at han ikke længer var forlovet, og hvad der i det hele var foregaaet med

ham. Han frygtede det Indtryk, Synet af deres Sejrsglæde skulde gøre paa ham, og det var da ogsaa den, han allerførst havde spejdet efter i Søsterens Ansigt.

Sangen sluttede, og Præsten viste sig paa Prækestolen over Alteret. Men Per var ikke længer i Stand til at fastholde Tankerne ved, hvad han hørte. Det gik ham ikke dennegang stort bedre end ved hans første, saa mislykkede Kirkegang forleden i Borup. Hvor meget han end anstrengte sig for at samle sit Sind, — han følte sig igen saa fortvivlet udenfor det hele.

Ogsaa rent legemligt følte han sig efterhaanden uvel. Han havde de sidste Dage ikke været rigtig rask. Han havde igen haft en Mindelse af sine gamle Smerter i Mellemgulvet, og hans Søvn havde været urolig, gennemjaget af forvirrede Drømme. Den daarlige Luft i den overfyldte Kirke, Solen, der skar ham i Øjnene, Anstrengelsen ved at staa op saa længe, dertil Spændingen for det forestaaende Genmøde med Signe og Brødrene, alt dette gjorde ham tilsidst helt svimmel. Der var et Øjeblik under Bønnen efter Prækenen, hvor han troede, at han skulde faa ondt.

Da han efter Gudstjenestens Slutning mødtes med sine Søskende udenfor Kirken, følte han sig alvorlig syg. Signe saae det straks og spurgte, hvad der fejlede ham. I det samme begyndte det at flimre for hans Øjne, og han maatte søge ind i Portnerstuen, hvor han besvimede.

Da han var kommen til sig selv igen, ledede Brødrene ham ud til en Droske. Han hørte Signe give Kusken Ordre til at køre til det fælles Søskendehjem, og han forsøgte ingen Indvending. Han følte sig saa uendelig kraftesløs og træt og

troede, at han skulde dø. Saa saare han var bragt tilsengs, faldt han i Søvn.

Nogle Timer efter slog han Øjnene op i et halvmørkt, lavloftet Værelse med et enkelt Vindu, for hvilket Gardinet var rullet ned. Det varede noget, før det gik op for ham, hvor han var; og da saae han sig sky omkring. Der stod Moderens Mahogni-Sekretær med de runde, benhvide Nøgleskilte; de stirrede hen paa ham som forbavset opspilede Øjne. Der var Kurvestolen, som han huskede fra sin Faders Dødsværelse. Og Puffen med det haandbroderede Sæde, som Moderen altid var saa øm over. Derhenne paa Spejlkonsollen laa endnu som i hans Drengeaar den store, afrikanske Konkylie, i hvis blodrøde Indre Havets vilde Sange tonede . . . dette koglende Spøgelsebrus, hvortil han som Barn havde lyttet med saa megen Undren, og som maaske allerførst havde vakt hans Drøm om det Fjernes og Fremmedes eventyrlige Herlighed.

Han aandede dybt ud i en lykkelig Følelse af Befrielse. Ja, han var hjemme nu! Drømmenes vilde Luftridt var tilende. Han var vendt tilbage til Virkeligheden. Han havde atter faaet Fodfæste paa den moderlige Jord.

Døren til det tilstødende Værelse stod paaklem, og han hørte sine Søskende smaasnakke derinde. Det lød saa hjemligt, saa hyggeligt. Og nu slog det gamle Taffelur inde hos dem . . . tre klare, æteriske, sølvklingende Slag. Hvor han kendte den Lyd! Det var, som steg med den hans hele Barndom forklaret frem af Tidens Skød. Han mindedes, hvordan han som lille Purk havde lyttet andægtig til dette Ur, der samvittighedsfuldt ringede over hver udrunden Time ligesom Kirkeklokken over Lig. Senere havde han

grundet over, om det var den døende Times Sjæl, som udløstes og foer til Himmels i denne sølvklare Tone. Selv efterat hans Fantasi havde vendt sig fra det Hinsidige og fundet Tumleplads paa Jorden, havde disse regelmæssige, ligesom alvorsfuldt manende Timeslag kunnet stemme ham sært højtidelig. I Grunden havde han vel aldrig helt frigjort sig for denne Andagtsfølelse overfor den rindende Tid. Hvor gammel han end var bleven, han kunde ikke høre et Ur slaa uden at faa en Fornemmelse af, at der bragtes ham et lønligt Bud dybt inde fra Evigheden.

Han kom til at tænke paa Moderens efterladte Brev. Det havde den hele Sommer ligget i hans Erindring som en stor, angstfuld Forventning. Han havde ikke haft Mod til at skrive efter det og havde dog længtes efter at læse det. Nu følte han sit Sind beredt og vilde derfor bede Søsteren om det. Han var begyndt at forstaa, hvordan Angsten for Moderens Straffedom havde virket som en skjult Tilskyndelse under hans sidste Kamp med Mørkets Magter. Ligesom fra den anden Side af Graven havde Moderen rakt ham en hjælpende Haand til dette første, vanskelige Skridt ind paa Frelsens Vej, der havde kostet ham saa megen Overvindelse.

Han vilde til at kalde paa Signe. Men i det samme blev der ringet ude paa Forstuedøren. Lidt efter hørte han Eberhards Stemme derinde i Stuen ved Siden af.

Han laa en Tid og lyttede til denne Stemme, der saa mærkelig lignede Faderens. Ogsaa den Maade, hvorpaa Broderen gik op og ned ad Gulvet, mens han talte, var saa aldeles Faderens, at det næsten blev uhyggeligt. Han hørte Signe fortælle ham, hvad der var sket; og skønt de

begge talte med dæmpede Stemmer, kunde han nogenlunde følge deres Ordveksling. Eberhard bebrejdede Søsteren i ret opirret Tone, hvad hun havde gjort. Det havde været rigtigst, sagde han, straks at køre ham til et Hospital. Naar man ikke med Sikkerhed vidste, hvad et Menneske fejlede, var det altid det eneste korrekte. Maaske var det ovenikøbet en smitsom Sygdom. Der burde i det mindste øjeblikkelig være sendt Bud efter Lægen.

Per vendte sig om paa Siden; han vilde ikke høre mere. Et Øjeblik brødes han med en Følelse, der begyndte at sætte sig op mod hans forsonlige Stemning. Han sagde til sig selv, at Broderen havde Ret. I hvert Fald: nu maatte og skulde Udsoningsværket fuldendes. Øjeblikket var kommet, da han i Gerning skulde vise, at det var Alvor med hans Bodsgang.

„Eberhard!“ kaldte han.

Broderen kom ind, og lidt efter ogsaa Signe, der stillede sig hen ved Sengens Fodende.

„Jeg tror ikke, I behøver at ængste Jer,“ sagde han hurtigt, ligesom med et Viljesspring udover sig selv. „Jeg fejler vist i Grunden ingenting. Jeg har blot været lidt overanstrengt i den sidste Tid. Jeg føler mig igen helt vel.“

„Naa ja, du ser jo heller ikke netop daarlig ud,“ sagde Eberhard; han havde rakt ham Haanden, og hans Tone var ogsaa helt venlig og deltagende. „Men en Besvimelse er dog altid en alvorlig Ting.“

„Jeg har været uoplagt — andet er det vist ikke. Og saa var jeg uheldigvis kommen til at staa med Solen i Øjnene; det taaler jeg aldrig. Jeg føler mig ganske rask nu.“

„Jeg holder dog bestemt paa, at der bliver

sendt Bud efter Lægen. Dersom han er hjemme, kan vi have ham her om et Øjeblik."

„Ja, naar det kan være Jer til Beroligelse, saa — naturligvis. Men, som sagt, jeg tror ikke, mit Ildebefindende har noget med egenlig Sygdom at gøre. Det var bare den Sol . . . og saa maaske den daarlige Luft."

„Ja, om Grunden skal jeg ikke udtale mig," sagde Eberhard lidt afvisende. „Men ogsaa i den Henseende vil Lægen bedst kunne give Besked."

Trods sine gode Forsætter havde Per ikke kunnet lade være med at spejde ogsaa i Broderens Udtryk efter den Triumf, han mest af alt frygtede. Men Eberhard stod med Ryggen til Lyset, og desuden var hans Ansigt med det fremtrædende Underbid i endnu højere Grad end Søsterens en ubevægelig Lædermaske, hvis Liv helt var samlet i Blikket.

Per gentog, at han naturligvis bøjede sig for deres Ønske; kun bad han om, at der maatte blive sendt Bud efter den Professor Larsen, han engang før havde raadspurgt i et lignende Tilfælde.

Men denne Anmodning blev taget ham meget ilde op baade af Eberhard og Signe. De saae paa hinanden, og Broderen sagde:

„Vi har jo vor Huslæge. Han er ganske vist ikke Professor; men det er en Mand, til hvem vi har fuld Tillid."

„Moder havde ingen anden," tilføjede Søsteren.

Per forstod dem ikke straks. Han sagde, at det vilde være ham ubehageligt at blive tilset af nogen anden Læge end den, som engang før havde undersøgt ham, og som derfor ogsaa bedst var i Stand til at dømme om hans Tilstand.

Men Eberhard vilde ikke give Køb.

„Jeg skal ikke udtale mig om dit Forhold til Professor Larsen," sagde han. „Men vi for vort Vedkommende kan ikke forbigaa vor egen Læge, saa meget mindre som vi ikke har nogen Grund til at være utilfreds med ham. Rimeligvis tager Professor Larsen ikke engang ud paa denne Tid af Dagen, i hvert Fald næppe til Folk, der ikke hører til hans faste Klientel. Saa alene af den Grund —."

Men Per forstod nu, at de havde opfattet hans Ønske som en utidig Vigtighed, et Forsøg paa at gøre sig til af fornemme Vaner, og denne Miskendelse krænkede ham. Han sagde, at naar det var dem saa meget imod at se Professor Larsen her, vilde han hellere staa op og tage hjem.

Da Eberhard forstod, at det var Alvor, trak sig misfornøjet bort for at give Pigen Ordre.

Signe vilde følge ham, men Per holdt hende tilbage.

„Signe", sagde han. „Du har jo det Brev, Moder har skrevet til mig, ikke sandt?"

„Vil du have det nu?"

„Ja, Tak. Det har jo føjet sig saa underligt, at jeg kan læse det her, hvor det er skrevet."

Signe tog tavs et Nøgleknippe frem, aabnede en Skuffe i Sekretæren og kom tilbage med et forseglet Brev og en lille Pakke, der indeholdt Faderens Ur.

Først da Per var bleven ene, vovede han at se paa Brevet. Og der gled en Taage for hans Øjne, da han læste Udskriften, der var skrevet med Moderens egen, usikre Haand: „Til min Søn Peter Andreas, — at læse i en stille Time." Saa brød han Seglet og læste:

„I Vorherres Jesu Kristi velsignede Navn!

Dette skriver jeg til dig, min Søn, for endnu en sidste Gang, inden mine Øjne lukkes, at prøve paa at tale til dit Hjerte, som du har tilsluttet, ej alene for din Moder og din i Herren hensovede Fader og alle andre, som staa dig menneskelig nær, men ogsaa for Gud den Almægtige og hans Naade ved Jesum Kristum. Jeg skriver dette, skønt jeg jo ikke engang veed, hvor du lever og færdes. Bestandig skjuler du dig for os, og du har vel dine Grunde dertil. Dine Søskende ville vide, at du befinder dig langt borte, i Frankrig eller Amerika. Men hvor du saa er, eet veed jeg, paa Guds Veje er du ikke. Du har jo valgt at trælle under Verdens Aag, og der staar skrevet, at den, der forhærder sig i Trods og Synd, for ham bliver Evangeliet skjult indtil Dagenes Ende.

„I en af sine Prædikener brugte din Fader engang det Billede om det gudløse Menneskes Liv, at det er som en Indespærring i en Fængselskælder uden mindste Sprække, hvorigennem Himmellyset kan trænge trøstende ind, og uden anden Udgang end en Falddør, der svigefuldt lukker over en bundløs Afgrund. Min ulykkelige Søn! Maatte Sandheden af dette Billede gaa forfærdende op for dig. Maatte du fatte det Ord, at om vi leve efter Kødet, da skulle vi visselig dø, men dersom vi døde Legemets Gerninger formedelst Aanden, skulle vi leve evindelig. Ja, maatte du kun lære at grue for dig selv, saa var der endnu Haab om, at du kunde finde Vejen til din Forløser og bortvende dit Sind fra det Onde og bede om Naade og dine Synders Tilgivelse for Jesu Blods og Døds Skyld.

„Meget havde jeg endnu at sige dig, min kære Søn; men min Haand er træt, og mine Øjne

matte. Saa være da dette din Moders sidste Ord til dig i Forkrænkeligheden: Nedbøj dig for Herren din Gud med sønderknust Hjerte, at den hellige Aand skal blive udøst i dig formedelst vor dyrebare Frelser Jesum Kristum. Den Barmhjertige se i Naade til dig, at du ikke paa den yderste Dag skal vækkes af Dødens Søvn med det forfærdeligste af alle Ord: Gaa bort fra mig, Usalige, jeg kender dig ikke."

Per laa endnu med Moderens Brev i Haanden, da Eberhard en halv Timestid efter kom ind for at overbringe Professorens Svar. Ved Broderens uformodede Tilsynekomst skjulte han hastig Brevet under en Lagenflig.

Eberhard blev staaende i Døren. Han havde Hast og skulde gaa.

„Det var naturligvis, som jeg sagde," forkyndte han med Tilfredshed. „Josefine bringer den Besked, at Professoren ikke tog ud mere i Dag, naar der ikke var nogen overhængende Fare. Han skulde derimod gerne se herud engang imorgen Formiddag, ifald det ønskedes."

Per svarede blot med et Nik. Det var knap nok, at han opfattede, hvorpaa Meddelelsen gik ud. Ikke heller gik det straks op for ham, at der i Eberhards sidste Ord laa en fornyet Henstilling til ham om at afstaa fra sit Forlangende. Først da Broderen vendte sig om og ret ublidt trak Døren til efter sig, blev han i det hele rigtig nærværende.

Han forstod ikke selv den uhyggelige og knugende Stemning, Læsningen af Moderens Brev havde efterladt hos ham. Han havde været forberedt paa strengt fordømmende, ja skaanselsløse Ord; men den hele Skrivelse lod ham ganske kold. Hans første, bevidste Tanke, efter

at han første Gang havde gennemlæst den, havde været Ønsket om, at disse Afskedsord aldrig var kommen ham ihænde.

Han lagde dog hele Skylden for sin Skuffelse over paa sig selv. Han bebrejdede sig, at han ikke mere samvittighedsfuldt havde efterkommet den Paamindelse, Moderen havde givet ham udenpaa Brevet. Han burde ikke have læst det i et Øjeblik, da hans Sind endnu var lidt ophidset efter den lille Strid med hans Søskende. Han vilde nu gemme det hen og læse det paany i en mere „stille“ Time, naar han igen var helt alene hjemme hos sig selv. For ogsaa det havde virket forstemmende paa ham, at først Signe og siden en af Tvillingerne havde gjort sig et Ærende ind i Stuen, tydelig nok alene i den Hensigt at studere Brevets Virkning paa ham.

Uret inde i Dagligstuen slog nu fire, og han tænkte allerede med Bekymring paa, hvorledes Dagen skulde faa Ende. Skønt baade Signe og Tvillingerne i Løbet af Eftermiddagen gjorde deres bedste for at pleje og underholde ham, længtes han allerede tilbage til sit eget lille Kammers Ensomhed og Fred.

Ud paa Aftenen viste Eberhard sig igen. Han var endnu ikke flyttet sammen med de andre Søskende og kom her ellers kun til Middagsmaaltidet Klokken tre, saadan som han havde gjort det allerede i Moderens Tid. Det rørte Per, at han trods deres Skærmydsel var gaaet den lange Vej herud fra Kristianshavn alene for at høre til hans Befindende.

Til nogen fortroligere Samtale med ham eller med Signe kom det dog stadig ikke. Han kunde ikke engang blive klog paa, hvorvidt de overhovedet vidste Besked om hans Brud med Ja-

kobe. Han havde et Par Gange om Eftermiddagen forsøgt at lede Talen hen derpaa overfor Signe; men med øjensynlig Uro havde hun hver Gang givet sig til at tale om andre Ting. Ogsaa Eberhard syntes ganske utilbøjelig til at komme ind paa Emnet. Per havde en Fornemmelse af, at de med deres Omhu og Deltagelse dog stadig var paa deres Post overfor ham og navnlig havde en Tilbøjelighed til at udlægge selv den uskyldigste Ytring af ham som et Forsøg paa at gøre sig til af sin Fortid og sine Forbindelser.

I den Henseende tog han nu heller ikke meget fejl. Hverken Eberhard eller Signe havde foreløbig nogen stor Tillid til Oprigtigheden af hans Omvendelse, — dertil syntes han dem endnu langtfra nedbøjet nok. At hans Forlovelse med den jødiske Rigmandsdatter var bleven hævet, havde de hørt af andre, og herpaa byggede de et stort Haab; men hvorledes det nærmere forholdt sig dermed, vidste de ikke; og Signe ønskede for sit Vedkommende heller ingenting at vide, fordi hun overhovedet intet andet vilde kende af hans Liv, end hvad der laa indenfor Hjemmets og Troens Grund.

— — Den næste Formiddag kom saa Professoren for at foretage en Undersøgelse. Den lille Mand med det underlig tarvelige, ja snuskede Udseende og det sære Kældersprog var i de første Øjeblikke meget gnaven. Det var knap nok, han vilde mindes at have set Per før, og han begyndte med at sige, at han selv var syg og egenlig slet ikke burde være taget ud, en Udtalelse, som hans blygraa Ansigtsfarve og de store, blaasorte Hudposer, der hang ham under Øjnene, paa næsten uhyggelig Maade bekræftede.

Efter endt Undersøgelse blev han noget mere

tilgængelig. Han satte sig paa en Stol ved Siden af Sengen og sagde:

„Hvad er'et i Grunden, De vil ha' og vide? Madskabet ta'r for megen Plads op hos Dem, og De har et snavs Blodomløb, — men det sagde jeg Dem vistnok sidst."

Per mente, at disse pludselige Nerveforstyrrelser dog vel maatte have en bestemtere Aarsag. Han følte sig jo ellers ikke syg og havde — kunde man vel nok sige — endog en ualmindelig god og kraftig Legemsbygning.

„God og kraftig Legemsbygning? Muldjordskraftig — hva'? Naa ja, naar De selv er tilfreds! Jeg vil dog alligevel raade Dem til og la' være med og stille for store Krav til den Muldjordskraft. For det taaler den inte. Det sagde jeg Dem vistnok ogsaa sidst. Vi danske Mænd med vores udspilede Melgrøds- og Vandsuppemaver, vi duer inte til Nutidens Hastværk. Det er med os ligesom med Bønderhestene, de kan være gode nok til det gammeldags, jævne Luntetrav med daskende Haler; i et Kapløb knækker de sgu sammen. Det er inte længer Skulderbredden, der gør'et, Højstærede! Eller et Par velformede Laarmuskler. Det er Jern i Blodet og Fosfor i Hjernen, det nutildags kommer an paa. Og saa Nerver, der inte ligger begravede i overflødigt Fedt, kære! — Som sagt, la' vær' med og stol for meget paa Deres Konstitution. Den er inte til og jave med."

„Da har jeg netop i Øjeblikket al min Arbejdskraft behov," sagde Per og bad Professoren om at give ham Anvisning paa de Styrkningsmidler, han under disse Forhold ansaae for de bedste for ham.

Men Lægen rystede melankolsk paa Hovedet.

„Styrkningsmidler? Jeg kender ingen."

„Da jeg sidst talte med Dem“ — vedblev Per — „tilraadede De mig kolde Styrtebade, Gymnastik, i det hele en Hærdningskur.“

„Naa ja, noget skal man jo sige. Og skade kan den Slags vel heller inte. Men det vilde unægtelig have været betydelig bedre for Dem, om det var Deres ærede Bedste- og Oldefædre, jeg kunde have ordineret en saadan Kur. For det er dog vores salig Henfarnes tykke Dyner og gennemsvedte Uldtrøjer og den fra Fædrene nedarvede Sødsuppe og Tobaksfimsen og det hele Fromhedsliv i Studerekammeret, der nu hævner sig paa os. De er jo naturligvis Præstesøn, ikke sandt? Jeg slutter af Navnet, kan De vide. Og jeg kender af personlig Erfaring Menuerne i vores idylliske, børnerige Præstegaarde, hvor Bordbønnen gerne maa gøre Fyldest for en solid Kødret. — Har De forresten taget de Styrtebade nogenlunde regelmæssigt?“

Per svarede, at han i den senere Tid havde levet under Forhold, der havde vanskeliggjort en planmæssig Afhærdning.

„Sig hellere, at De inte har Smag for en saadan kold Vask. Og det er meget forstaaeligt. Den er langtfra behagelig, naar man inte fra Barnsben er bleven vænnet til den. — Tillader De, Højstærede, at jeg endnu engang kigger Dem i Gabet?“

Per aabnede Munden.

„Ja, jeg tænkte det nok. De fleste af Deres Kindtænder er væk! De har rimeligvis været temmelig gammel, før De blev præsenteret for det verdslige lille Naademiddel, der hedder en Tandbørste. Jeg var selv over tyve Aar. Indtil den Tid nøjedes jeg om Aftenen med paa Fædrenes Vis fortrøstningsfuldt at skylle Munden med et Fa-

dervor. — Naa, lad os inte fordybe os i disse gamle Jammerskader!“ afbrød han pludselig sig selv og trykkede Haanden ind i Siden med et Smertegisp.

Per vilde være bleven alvorlig forarget over denne Tale, dersom han ikke havde forstaaet, at det var en dødssyg og lidende Mand, der i sin Forpinthed knap selv rigtig vidste, hvad han sagde. Af samme Grund lod han sig heller ikke ængste synderlig af hans mistrøstige Udtalelser; han saae, at Manden hele Tiden var mere optaget af sin egen Tilstand end af hans.

Endnu et Spørgsmaal gjorde han ham dog. Han sagde, at Bylivet og Byluften, saavidt han kunde mærke, ikke rigtig passede for ham. Om Professoren derfor ikke troede, det vilde være heldigt, om han søgte at indrette sig saadan, at han fremtidig saavidt muligt levede paa Landet?

„Jo, Gud bevares! Tag endelig paa Græs! Der hører vi dog hjemme. Til Stenbroen duer vi endnu inte i dette Slægtled. Og maaske heller inte i det næste. — Naa, men bliv nu liggende et Par Dage og faa Deres ærede Nerver lidt i Ro. En Spiseskefuld Bromkalium om Aftenen kan jeg ogsaa nok tillade Dem. Og saa forresten, kære Lidelsesfælle, lad os bære vores fortykkede Tarme med Taalmodighed! Vi skal forhaabenlig inte opstaa med dem i Evigheden.“

* * *

Per havde ikke Ro paa sig til at blive i Sengen længer end til den næste Morgen; og efter endnu et Døgns Forløb tog han hjem til sig selv. Kort efter begyndte Forelæsningerne og Øvel-

serne paa Landbohøjskolen, og han forsvandt atter helt i sit Arbejde.

Den Paamindelse, han havde faaet, om at tage Vare paa sig selv, var han dog ikke overhørig. Hans Dag vedblev vel som før at have sytten-atten Timer; men han indrettede sig med mere Forstand, gik regelmæssige Spasereture og søgte i sin Ensomhed Adspredelse ved paa Pebersvendevis at iagttage og anstille Betragtninger over Livet, som dette rørte sig rundt om ham. Udenfor Frederiksberg Have og Vejene deromkring kom han dog sjelden uden om Søndagen, naar han tog ind til Byen for at gaa i Kirke. Han havde stadig en Sky for den østlige Byende og undgik saa vidt muligt ethvert Møde med gamle Studiekammerater eller andre Bekendte. Engang i en Sporvogn var han kommen til at sidde skraas overfor en af sine forhenværende Medstuderende, hvis overraskede, maabende og usikkert smilende Genkendelsesudtryk havde gjort ham saa nervøs, at han af lutter Angst for, at Mennesket skulde give sig til at tiltale ham og spørge ham ud, var steget af i Utide.

Med sine nye Studiefæller paa Landbohøjskolen knyttede han ingen Forbindelse. Sine Søskende besøgte han af og til, han havde ogsaa engang haft Genbesøg af Eberhard; men til nogen virkelig Fortrolighed kom det stadig ikke, fordi han nu ogsaa selv helst undgik det. I Vartov viste han sig af Forsigtighedshensyn ikke mere; han søgte de mindre overfyldte Kirker, hvor han kunde være sikker paa at faa en Siddeplads. Og forresten betragtede han sig heller ikke særlig som „Grundtvigianer“, ja var knap nok helt klar over, hvad denne Benævnelse i kirkelig Henseende betød. Ogsaa i sit Troesforhold var han

endnu en Ensom, en Søgende; og Moderens Brev, som han nu havde læst i de forskelligste Stemninger, forøgede kun hans Usikkerhed og gav ham meget at grunde over. Han kunde stadig ikke overvinde den Uhygge, han straks havde følt ved det. Han maatte tilsidst ligefrem tvinge sig til ikke at tænke paa det for ikke paany at blive et Bytte for Tvivlen.

Efteraaret var inde. Vildvinen blødte overalt paa Villamurene, og i Frederiksberg Have sejlede røde og gule Blade i de skyggemørke Kanaler. Han havde hurtig faaet Forkærlighed for dette stilfulde lille Parkanlæg, hvortil han fra sin Bolig kun havde godt et Hundrede Skridt. Navnlig holdt han af at gaa derinde i den tidlige Morgentime, naar der endnu kun var faa andre Spaserende. Høstnattens hele Friskhed slog ham da imøde fra de store, aabne Plæner, Duggen laa som Sølvspind over Græsset, og tavse Svaner gled ham stille forbi paa Kanalernes sorte Vande med en Holdning og Mine som forgjorte Eventyrprinsesser.

Paa andre Tider af Dagen kunde der være livligt nok i Haven og da navnlig nede i Alleen, hvor der overhovedet i Døgnets Løb udfoldede sig en Række vekslende Folkelivsscener, der var som et Anskuelsesbillede af hele Tilværelsen i dens lunefulde Omskiftelighed. Straks om Morgenen saaes her enkelte enliggaaende Damer og Herrer, mest ældre Folk, som efter deres Ansigtsudtryk at dømme ikke gik der for Fornøjelses Skyld. Det var den stille Betragtningens Time, da den tyknakkede Middagsgrosserer gjorde Bod for Gaarsdagens Champagne, og da den nervøse Frue efter en søvnløs Nat gjorde sig det Løfte at betvinge sin brødefulde Kærlighed, for hvis

Skyld hun ved en Misforstaaelse af Huslægen gennemgik en kraftig Karlsbaderkur. Men i et Nu blev der Røre overalt under Træerne. Det var Skoleungdommen, som mylrede ud af alle Husene og strømmede til fra Sidevejene. Og herefter skiftede Billedet næsten med Timeslaget. Efter Frokosttid viste de Gamle sig paa Fliserækkerne, alle disse mange Pensionister, der befolkede Kvarteret, de ældste eller svageste i Rullestol. Samtidig kom Smaabørnene og Barnevognene tilsyne, og disse Timer, hvor Alderdommen og de Spæde mødtes og tilsmilede hinanden, udgjorde Idyllen i Dagens lange Billedrække. Henne omkring den lille Kirke samlede der sig af og til et Opløb, enten det nu var en Barnedaab eller en Begravelse, der hidlokkede Nysgerrigheden. Senere paa Dagen var det Bryllupperne, som vakte Bevægelse. Naar Brudevognen med de hvide Heste kom op igennem Alleen, fik selv gamle Folk travlt for at komme tidsnok til at se noget. Men naar den sidste glade Bryllupsskare rullede ind til Byen, mødte den et andet Vogntog med stumme og blege Gæster. Det var de lave, sorte, helt tillukkede Vogne, som i Mørkningstiden førte Ligene ud til Kapellerne paa Kirkegaardene vest for Byen. En efter en kom de skumplende fra Hospitaler og private Hjem, enten ganske uden Følge eller ledsagede af en enkelt Droske. Paa samme Tid tændtes Lygterne i den Række smaaborgerlige Forlystelseshaver, der laa overfor den lange, hvide Kirkegaardsmur. Sangerindeknejper aabnedes, Hornorkestre larmede, Karuseller gik; og i Dødens Kølvand strømmede det levende og levelystne unge København herud i Sporvogn og Omnibus. Først efter Midnat blev der stille. Lygterne i Alleen slukkedes; og naar den sidste Dro-

ske var rullet ind til Byen med et forsinket Kærestepar, hørtes ingen anden Lyd end Klokkeslagene af Kirkens rustne Ur og nogle enlige, tungsindige Ørkenbrøl inde fra den zoologiske Have, hvor en stakkels Løve drømte bag Tremmerne i sit Fængsel.

Det var med Iagttagelser og Betragtninger af denne Slags, at Per underholdt sig paa sine Spasereture. Han var i sin Ensomhed bleven modtagelig for Indtryk af en Art, han ikke før havde kendt. Mange af Dagliglivets Smaating, som hidtil var gledet ham uænsede forbi, tog hans Fantasi fangen og sysselsatte hans Eftertanke

Imidlertid gik Dagene, og endnu havde han ikke hørt noget fra Oberst Bjerregrav. Dette begyndte at forurolige ham. Hans Smule Penge var opbrugt, ja han havde endogsaa maattet pantsætte noget Tøj for at kunne betale Professor Larsen. Saa skrev han til Obersten for at bringe sig i Erindring, og Dagen efter fik han ogsaa Svar, idet Obersten ganske kort meddelte, at han efter nøjere Overvejelse ikke saae sig i Stand til at tage sig af den Sag, hvorom han havde henvendt sig til ham.

Per blev siddende med Brevet i Haanden; det varede lidt, inden det gik op for ham, at han var bleven holdt for Nar. Saa lagde han det stille bort. Han kunde ikke engang rigtig harmes paa Obersten. Som man raabte i Skoven, fik man Svar! Han anklagede blot sig selv, der for at skaane sin Stolthed havde villet skubbe en anden frem i sit Sted. Javist var det ikke behageligt at skulle gaa til en fremmed Mand og bede om Penge. For ham, der havde drømt om at blive sine Medmenneskers Herre og Betvinger, var det ligefrem en grim Historie saadan at

maatte begynde at betle. Men det var kun Løn som forskyldt. Gud lod sig ikke spotte! Han havde ikke villet spare ham for denne ydmygende Tiggergang. Fuld Bod skulde der ogsaa paadette Punkt gives for Fortidens Forsyndelser.

Etatsraad Erichsen havde sit Kontor ved Højbroplads, paa en Førstesal i en af de store Hjørneejendomme, der vendte ud mod Kanalen. Per gik nogen Tid frem og tilbage nede i Porten for endnu engang at besinde sig paa, hvormed han skulde indlede, og hvad han i det hele skulde sige. Ogsaa oppe paa Trappen tøvede han et Øjeblik. Inde i en halvmørk Sal, hvis ene Hjørne var afskaaret med en Skranke, sad en Snes Mennesker og skrev ved store Dobbeltpulte. En ung Mand kom hen til ham og spurgte, hvad han ønskede. Per bad om at faa Etatsraaden i Tale.

Kontoristen maalte ham forundret.

Etatsraaden var ikke hjemme, sagde han. Etatsraaden var i Udlandet og kom ikke hjem før om et Par Maaneder. Om det ikke var noget, han kunde afgøre —?

Per havde allerede vendt sig mod Døren. For ikke at blive nødt til at sige sit Navn skyndte han sig bort uden Forklaring.

Da han igen stod nede i Porten, spurgte han sig selv: Hvad nu? Foran ham laa det brogede Frugt- og Blomstertorv i et kraftigt Septembersolskin. Storkysede Amagerkoner bredte sig mellem deres Kurve og raabte Købere an. Gartnerne holdt der i lange Rækker med deres Vogne, og Handelen gik livlig under Snakken og Kævlen og Tingen. Midt i al denne høstlige Overflod blev Per overfaldet af en Angst, som hidtil aldrig rigtig havde kunnet faa Tag i ham, — Angsten, ikke for Sjælens men for Legemets Nedværdi-

gelse, for det virkelige Livs Dæmoner: Sulten, Kulden, Smudset. Han tænkte paa den Snes Kroner, han endnu kunde skaffe sig ved Salg af Klæder. De kunde vel strække til for en Uge, maaske to. Og hvad saa?

Han tog sig sammen med et Viljesopbud og gik langsomt hjemad. Han maatte altsaa nu søge en anden Udvej, og han vilde ikke være mistrøstig. Hvilke Trængsler der end forestod ham, hvilke Ydmygelser der endnu var ham beskaaret, han ønskede dog intet ugjort, følte ingen Fristelse til at vende om og paany give sig denne Verdens Herre i Vold. At Vejen til Gud var en Prøvelsens Vej, var jo endelig heller ikke noget Nyt for ham; det havde han hørt allerede, da han sad paa Skammel ved sin Moders Seng. Naar han ikke desmindre nu var bleven saa overrasket og forskrækket ved Udsigten til virkelig at komme til at lide for sin Tros Skyld, saa maatte det jo være, fordi han hidtil havde opfattet disse Ord som en velklingende Talemaade. Og saadan forholdt det sig vist ogsaa. Det gik i det hele op for ham, at Pastor Blomberg, som i sin Forkyndelse kunde finde saa følte og rammende Udtryk for Glæden og Gevinsten ved Livet i Gud, manglede overbevisende Kraft, hvor Talen var om Ofrene og Lidelsen. Men det var paa Tide, han blev erindret om, at Ordene om den tornestrøede Sti og de saarede Fødder var at tage efter Bogstaven. Og dette skræmte ham heller ikke, fordi han forud følte, at det altsammen kun vilde føre ham nærmere til Gud og bringe Klarhed over meget af det, som nu var skjult for ham og i sin Skjulthed ængstede ham og gjorde ham usikker.

Dog — Midler til at opholde Livet maatte han jo skaffe sig, og han tænkte et Øjeblik igen paa

Hofjægermesterens. Men nej! Hellere alt andet! Diskretion var ikke de Folks Sag, det vilde ikke kunne undgaaes, at Historien kom Inger og hendes Forældre for Øre. Men hvilke Forestillinger maatte disse vel gøre sig om ham, naar de hørte, at han havde sagt Tak for udvist Gæstfrihed ved at bede om et Pengelaan? Desuden, Udfaldet af det Forsøg, han allerede havde gjort med Hofjægermesteren, viste tilstrækkeligt, at en saadan Anmodning vilde være ganske frugtesløs, saalænge hans Forslag til et Udtørringsanlæg derovre ikke var bleven endelig vedtaget og hans Stilling til det fastsat. Men hvad skulde han da gøre? En skriftlig Henvendelse til Etatsraad Erichsen vilde sikkert ogsaa være unyttig, og et Forsøg paa at faa et af Byens tekniske Bureauer til at afkøbe ham hans to Patenter havde han i Forvejen gjort uden at opnaa noget Resultat.

Han besluttede da at se Tiden an og foreløbig slaa sig igennem med, hvad han kunde skaffe sig ved at sælge eller pantsætte Resten af sin overflødige Garderobe og saadanne andre Værdigenstande, som nu kunde undværes. Han vilde regne med den Mulighed, at Udtørringsanlæget snart blev vedtaget, og han vilde da ligefrem stille Fordring om en forlods Pengeudbetaling. I et Brev, Hofjægermesterinden havde sendt ham som Svar paa hans Taksigelsesskrivelse, havde hun rigtignok ikke mere end netop omtalt Sagen men dog skrevet, at hun stadig havde godt Haab for den; samtidig havde hun gentaget sin Indbydelse til at tilbringe Julen paa Kærsholm.

Der gik nu nogle Uger. Man kom ind i Oktober, og endnu havde der ikke vist sig nogen Udsigt til Hjælp. Alligevel opgav han ikke Haabet om, at det skulde lysne for ham. Han kunde li-

gesom ikke tro paa, at Gud vilde træde ham endnu dybere i Støvet. For at faa sine Midler til at strække til det længst mulige undte han sig tilsidst næppe Føden. Hvad det galdt om, var jo at holde ud, i det mindste indtil han havde faaet sin Eksamen. Han vilde vel da kunne faa en eller anden Ansættelse og kunde i hvert Fald slaa sig ned et eller andet Sted som privat Landinspektør og bie paa sin Tid. Men uden Eksamen, uden Penge eller Forbindelser havde han kun Udsigt til at sulte ihjel eller slaa sig igennem som slet og ret Nævearbejder.

Dagene — mørke og sludfulde Efteraarsdage — gik hen i Uro og Spænding. Hver Formiddag stod han ved sit Vindu paa den Tid, da der kunde ventes jysk Post, og spejdede efter den røde Frakke. Det var fra Kærsholm, Frelsen maatte komme. Han stod endnu til Stadighed i Brevveksling med Hofjægermesterinden, hvem det aabenbart var en Tilfredsstillelse at være Budbringer mellem ham og Bøstrup Præstegaard. Hun sendte vel aldrig ligefrem Hilsen fra Inger men lod ham dog tydelig forstaa, at han ikke var glemt af hendes unge Veninde, og at de ofte talte sammen om ham. Ogsaa om Udtørringsforetagendet skrev hun hver Gang men mere og mere forbeholdent. Der var bleven holdt et Par Møder af Lodsejerne, og hendes Mand havde taget sig ivrig af Sagen. „Men der er desværre megen Uenighed om den," — skrev hun sidst — „saa Udsigterne er vist i Øjeblikket ikke lyse."

Som for at føje Spot til Skade indløb der i de samme Dage et anbefalet Brev til ham; det naaede ham ad lange Omveje og havde blandt andre Steder ogsaa været paa Kærsholm. Brevet kom fra Rom og sendtes ham af den unge Kunst-

ner, som paa Bestilling af Baronessen havde modelleret hans Byste dernede. Billedhuggeren skrev, at Bysten nu stod færdig i Marmor og kunde afsendes naarsomhelst. Han havde, forklarede han, allerede for nogen Tid siden tilsendt Baronessen en Meddelelse derom tilligemed en høflig Anmodning om at faa det aftalte Honorar tilsendt; men til sin Forbavselse havde han faaet sit Brev tilbage fra hendes svenske Godsadministrator med den Besked, at Hendes Naade ikke erindrede at have gjort nogen saadan Bestilling, og at hun iøvrig heller ikke havde været berettiget dertil, uden forud at have indhentet sine Formynderes Samtykke. I den Anledning bad nu Billedhuggeren ham, som jo bedst kendte Sagens Sammenhæng, om at være hans Talsmand overfor rette Vedkommende og hjælpe ham til at faa sit haardt tiltrængte Tilgodehavende.

Per blev højst pinligt berørt af dette Brev, ikke saameget endda for selve Anmodningens Skyld som paa Grund af de Minder, det vakte fra en Tid, der nu syntes ham at tilhøre hans dybeste Fornedrelse. Han blussede af Skam, naar han tænkte paa denne Byste med den frække, tillavede Imperatormine; og han ønskede, han havde kunnet sende Manden Pengene, alene for at kunne bede ham sønderslaa sit „Kunstværk“ og strø det ud paa Landevejen som nyttige Skærver. Nu saae han sig endda nødsaget til foreløbig at lade det høflige Brev ubesvaret, fordi en Henvendelse til Hofjægermesterinden eller hendes Mand om dette Mellemværende maaske kunde indvirke skadeligt paa den Sag, hvoraf i Øjeblikket hele hans egen Velfærd afhang. De kunde let tage ham en saadan Indblanding i Baronessens Anliggender

meget ilde op, saa meget mere som Hofjægermesterinden aldrig overfor ham helt ud havde tilstaaet Søsterens Utilregnelighed.

Saa gik der igen nogle Uger, og i Slutningen af November stod han foran Katastrofen. Stykke efter Stykke var forsvunden fra hans Klædeskab; ogsaa Størsteparten af sine Bøger havde han solgt, ja selv de to Diamantknapper, han i sin Tid havde faaet af Jakobe, og som det havde været hans Agt ved Lejlighed at tilbagesende, havde han maattet forgribe sig paa og sælge for Spotpris. Nu skulde han om et Par Dage betale Lejen for sit Værelse, og han var desuden kommen i Gæld hos Opvarteren i den Beværtningshave, hvor han spiste.

Han havde paa det sidste ikke længer kunnet arbejde for Uro. Ogsaa den mangelfulde Ernæring havde udmattet ham. For første Gang i hans Liv var den røde Farve helt svunden fra hans Kinder. Hos sine Søskende viste han sig ikke i denne Tid. Han vidste godt selv, at han saae daarlig ud, og han frygtede deres Spørgsmaal om Aarsagen.

I sin Nød havde han vovet sig til et nyt Forsøg hos Etatsraad Erichsen men med nøjagtig samme Udbytte som forrige Gang: Etatsraaden var bleven syg paa Rejsen og ventedes først hjem efter Jul. Han maatte da nu forsøge det yderste Middel og henvende sig til en Pengeudlaaner, en Aagerkarl. Han gennemgik en Dag i Bladene de enslydende Bekendtgørelser med Smaatryk, hvormed disse Menneskevenner daglig bragte sig i Erindring, og han bestemte sig tilsidst for en Mand ved Navn Søndergaard, et Navn, der i hans Øre havde noget tillidvækkende ved sig, fordi der hjemme i hans Barndomsby havde boet

en skikkelig gammel Kagekone, der hed saadan. Da han vidste, at man bedst traf den Slags Folk om Aftenen, naar det var bleven mørkt, ventede han til henimod Sekstiden og gik saa ind til Byen.

Hr. Søndergaard, der kaldte sig Ejendomskommissionær, boede i en af de stille Smaagader omkring Domhuset, hvorigennem Folk skyder Genvej, naar de har travlt, men hvis Navne de færreste kender. Per maatte da ogsaa spørge sig frem og læse paa Hjørnetavlerne for at finde den rigtige Gade. Det var et lille, smalt og mennesketomt Stræde med en eneste Lygte, som netop stod foran det Hus, han søgte. Han traadte ud paa Gaden og saae op mod anden Sal, hvor Hr. Søndergaard skulde bo. Der var kun tre Vinduer, og der saaes Lys i dem alle. Manden var da rimeligvis hjemme.

En lille, rødlokket Pige paa seks-syv Aar lukkede op. Det vil sige, hun holdt Døren paaklem og kiggede ud paa ham med et Par store, blaa Dukkeøjne; og da hun ikke forstod, hvad han sagde til hende, spurgte hun ganske barnligt, om han vilde tale med hendes Far. Saa løftede hun sig paa Taaspidserne for at løse Sikkerhedskæden og viste ham ind i et Værelse, en almindelig københavnsk, smaaborgerlig Dagligstue med Tæppe under Bordet, Skilderier paa Væggene, Albums og billigt Nips paa en Etagere.

Per var behagelig overrasket; her saae slet ikke uhyggeligt ud. Henne paa et Skrivebord ved Vinduet stod en Lampe med en Skærm af rødt Silkepapir. Mellem Portræterne over Sofaen saaes endog en ornatklædt Præst og et Fotografi af en Landsbykirke. Og nu kom Hr. Søndergaard selv ind fra den anden Stue — en høj, førladen Skikkelse med et rødgraat Fuldskæg. Hans Væ-

sen var i de første Øjeblikke noget usikkert. Det faldt ham aabenbart lidt vanskeligt at bedømme Per, der var bleven staaende i Halvmørket henne ved Døren, og som selv havde paa Følelsen, at han med sit store, mørke Skæg og sin lange, helt op i Halsen tilknappede Regnfrakke gjorde et fremmedartet Indtryk i disse Omgivelser. Hr. Søndergaard bad ham tilsidst med et Skrabud tage Plads og spurgte, hvormed han kunde være ham til Tjeneste.

De satte sig.

Hr. Søndergaard havde lige rejst sig fra sit Aftensbord. Han havde endnu ikke tygget helt færdig, og der stod en meget kendelig Os af Ostebrød omkring ham. Per gik straks løs paa Sagen, nævnte den Sum, han ønskede at laane, gjorde Rede for sine Fremtidsudsigter og for den Sikkerhed, han kunde stille, og tilbød desuden, da denne indskrænkede sig til hans to Patenter, at livsforsikre sig for et Beløb, der svarede til Laanets Størrelse. Hr. Søndergaard sagde ingenting. Han sad i en Armstol ved Skrivebordet, og nu, da Per saae ham fuldt belyst af Lampen, gjorde han ikke længer et saa fordelagtigt Indtryk. Ud af et rødplettet Ansigt med store, svampede Kinder væltede et Par gullige Øjne, der havde et højst ubehageligt, stift og nærgaaende Blik. Saa havde han aabenbart ogsaa spist vel rigeligt til Aften. Hvert Øjeblik hoppede hans runde Mave i Vejret under kraftige Opstød, som han ikke gjorde sig ringeste Umage for at skjule.

Imidlertid opfattede Per hans Tavshed som et godt Tegn og gav sig til at spørge om Laanebetingelserne. Men i Stedet for at svare herpaa spurgte den anden ham, hvilke Kavtionister han kunde møde med.

„Kavtionister? Forlanges der Kavtion?“

Hr. Søndergaard mødte Pers Overraskelse med et vantro Smil.

„Naa, saa det har De kanske ikke tænkt paa? Jo, nogen Sikkerhed skulde man dog gerne have. Og naar De har saa gode Udsigter, som De siger, saa kan det vel heller ikke være svært for Dem at skaffe et Navn eller to. — Hvormeget var det, De sagde, De ønskede at laane?“

„Tusinde Kroner.“

„Og for hvor lang Tid?“

„Jeg havde tænkt mig et Aar. Inden den Tid haaber jeg ganske sikkert at kunne tilbagebetale baade Summen og de paaløbende Renter.“

„Ja se, Renterne afdrages nu forud,“ sagde Hr. Søndergaard henkastende og tog i det samme en stor Bog, der laa paa Skrivebordet. Det var Københavns Vejviser.

Den lille Pige, der havde lukket op for Per, var imidlertid kommen ind i Stuen med en Dukke i Favnen. Hun havde et Øjeblik staaet lænet op ad Faderen, der med Stolthed havde ladet sin fede Haand køre rundt i hendes røde Krøltop. Nu, da han havde maattet slippe hende for at blade i Bogen, krøb hun op paa hans Skød og betragtede herfra Per med et forkælet Barns selvtilfredse og næsvise Mine.

„Jeg kan ikke finde Deres Navn her,“ sagde Hr. Søndergaard efter nogen Leden.

„Jeg opholdt mig sidste Aar i Udlandet,“ forklarede Per.

„Ja saa — De var i Udlandet.“

De gule Øjne gled atter op med et mistænksomt undersøgende Blik, der akkurat naaede over Bogens Kant. Saa gik de ned igen.

„Her staar en B. Sidenius, forhenværende Provst. Er det af Deres Familje?“

„Nej.“

„Saa er her F. Sidenius, Bogholder. Er det —?“

„Nej.“

„E. Sidenius, cand. jur., kgl. Fuldmægtig. Det er maaske heller ikke af Deres Familje?“

Per tøvede med Svaret.

„Jo,“ sagde han saa.

„Det er maaske endda en nærmere Paarørende?“

„Det er min Broder.“

„Men kan De da ikke faa ham til at kavtionere? Saa kunde Sagen maaske nok gaa i Orden.“

„Nej, det kan jeg ikke,“ svarede Per afgørende og blev forvirret.

„Naa, det kan De ikke.“ — Øjnene viste sig paany over Bogens Kant. — „De staar maaske ikke i nærmere Forhold til nævnte Herre?“

„Jeg kan i hvert Fald ikke anmode ham om den Slags Tjenester.“

„Ikke? — Ja, saa kan der vist heller ikke blive noget ud af den Ting,“ sagde Hr. Søndergaard i forandret Tone og smækkede Bogen i.

Der fulgte en Pavse. Per blev siddende. Han var angst for at gaa derfra uden mindste Haab. Gadernes Mørke og Ensomheden derhjemme i hans Kammer rejste sig bag ham som et opspilet Afgrundsgab. Men at henvende sig til Eberhard i denne Sag — nej, nej, det var umuligt! Det kunde han ikke.

Han sagde da, at han vilde kunne nøjes med fem Hundrede Kroner, ja med mindre, og tilbød desuden at stille i Pant, hvad han endnu ejede af Gangklæder og Bøger. Men Hr. Søndergaard var nu bleven den overlegne. Han faldt ham i

Talen med en nærgaaende Bemærkning om Folk, der bildte sig ind at kunne faa Penge paa deres pæne Ansigt. Gode Udsigter! Det manglede bare! Paa den Maade kunde Enhver komme rendende op fra Gaden og blive beslaaet. For gode Udsigter, det havde de sgu allesammen. Nej, solide Garanter eller Pant i virkelige Værdigenstande — ellers var der ikke noget at faa hos ham.

Saa rejste Per sig og gik.

Han vilde ikke hjem. Hans Tanker flakkede raadvildt om. Hvad skulde han gribe til? . . . Der stod en morderisk Kamp i hans Indre. Selvfølelsen vilde rejse sig til Oprør mod Gud; men samtidig talte en myndig Stemme inden i ham og sagde: Du erkender jo meget godt din Doms Retfærdighed. Der skal bødes, hvor der er syndet. Saa fuldfør da din Bod! Her staar du foran Prøven. Dette er Naaleøjet, som du ikke slipper udenom, dersom din Sjæl skal finde Fred.

Han var, uden selv at vide hvordan, kommen gennem Smaagaderne ud paa Kongens Nytorv, hvor Livet rørte sig festligt trods Taage og Søle. Vogne gennemkrydsede den store Plads i alle Retninger. Fra Teatrets Loggia straalede der Lys. Ogsaa Hotellet paa den anden Side var stærkt oplyst, og Butiksvinduer og Gadelygter strøede Guld over den vaade Stenbro. I sin overnervøse Tilstand og uvant, som han var bleven, med Bytummelen stod han et Øjeblik helt bedøvet. Vognlarmen følte han som en Blyklump i sit Øre. Jorden rystede under ham. Et „Varsko“ vakte ham op. En Droske kørte ham saa tæt forbi, at Hjulene strejfede hans Ærme og overstænkede ham med Gadeskarn. Ved Skæret af en Lygte skimtede han i Forbifarten et selskabsklædt Par derinde. Damen var i lyseblaa Silke og vendte

en diamantlynende Øreflip imod ham. Herren var i Uniform og havde Brystet fuldt af Ordner. En anden Vogn kom forbi fra den modsatte Side. Derinde sad et ungt Par og gantedes.

Per drev langsomt videre og stadig bort fra Hjemmet. Modstandsløst førtes han som af selve Fristerens Haand ind i Store Kongensgade, paa Vej til sine forhenværende Svigerforældres Bolig. Stemmen inden i ham talte igen og sagde: Vend om! Stands i Tide! Du gaar din Undergang imøde! — Men han blev ved at gaa.

Han drejede om et Hjørne og var nu inde i den lille Tværgade, hvor „Palæet“ laa. Saa stod han foran Huset, ovre paa den anden Side af Gaden, hvor der var Skygge. Han saae, at der var Selskab derinde. Han kunde skimte de tændte Kroner gennem Vinduernes svære Silkeforhæng.

Af Frygt for at vække Opmærksomhed gik han et Stykke henimod Bredgade men vendte straks efter tilbage. Og paany løftede hans Sjæl sig anklagende mod Gud og sagde: Alt dette har jeg ofret dig! Som en udelukket Hund staar jeg her, frysende, overstænket af Gadesnavset . . . og dog vil du ikke vise dig barmhjertig!

Med eet trak han sig dybere ind i Skyggen ved Husvæggen. Han havde set Porten derovre blive aabnet. En lille, paraplybærende Mandsperson blev lukket ud. Hvem var det? Ivans ilfærdige Fodskifte var det ikke. Var det Eybert? Jakobes gamle Tilbeder? En latterlig Skinsyge blaffede gøglende gennem hans Sind . . . Da saae han ved Lygteskæret en krumnæset Profil, et graasprængt Hageskæg, et Par store, indadvendte Fødder . . . Aron Israel.

Som et Lynstød gik det igennem ham: Her var Frelsen! Aron Israel vilde hjælpe! At han

ikke havde tænkt paa ham! „Algodheden i Menneskeskikkelse“. For ham vilde det sikkert intet betyde, at han ikke længer var Philip Salomons Svigersøn. Han havde jo allerede før hans Forlovelse med Jakobe vist ham saa megen Deltagelse og røbet en saa ærefuld Tillid til hans Fremtid. Til ham kunde han tale frit.

Han fulgte efter ham ind i Store Kongensgade. Men Stemmen i hans Sjæls Inderste tog igen myndigt tilorde og sagde: Gaa hjem! Hvad vil hans Godhed hjælpe? Du kender nu Guds Krav til dig. Opfyld det! Du slipper ikke udenom. Dag for Dag vil Kravet lyde fuldere i dit Øre, og du finder ikke Fred, før du enten følger Budet eller paany forhærder dig. Opsæt ikke Afgørelsen! Netop for din Stoltheds Skyld, som du er saa øm over, ting ikke om fornyet Frist! Rask til Værket! Gud venter.

Han havde sagtnet sine Skridt. Paa Hjørnet af Kongens Nytorv standsede han sin Forfølgelse. Med en Dødsdømts Blik saae han efter den lille Mand, der forsvandt forbi Lygten under Uret og ind i Grønnegadekvarteret.

Saa gik han langsomt den lange Vej ud til Frederiksberg. Klokken var over ni, da han naaede hjem. Han tændte ikke Lys. Vilde heller ikke gaa i Seng. Han satte sig ved sit Bord med Hovedet i sine Hænder og blev siddende saaledes i Mørket den halve Nat næsten uden at røre sig.

— — Den næste Formiddag gik han ind til Eberhard, og Broderen lettede ham ikke den vanskelige Tilstaaelse. Han sad tavs med tillukket Mine og sparede ham ikke for en eneste Oplysning. Han nægtede dog ikke at hjælpe. Kun vilde han ikke høre Tale om nogen Slags Kavtion, og desuden ønskede han at overveje

Sagen nøjere og raadslaa med de andre Søskende, idet det jo — som han udtrykte sig — vilde være naturligst og mest i Forældrenes Aand, om Laanet blev ydet ham af dem alle i Forening.

Per forsøgte ingen Indvending. Han var med eet bleven saa underlig ligegyldig for det hele. Den Fred og livsalige Opløftelse for Sjælen, han havde ventet sig af sin Underkastelse, mærkede han intet til. Tværtimod. Han syntes, han aldrig havde følt sig mere nedslaaende tom, mere forladt af alle gode Magter end netop i dette Øjeblik.

Fireogtyvende Kapitel.

Dengang man i Bøstrup Præstegaard fik at vide, at Per havde hævet sin Forlovelse med den københavnske Rigmandsdatter, var Pastorinde Blomberg bleven alvorlig opskræmt. Da hun nu hørte, at Per ventedes tilbage til Kærsholm i Juleferien, talte hun en Aften i Sengen aabent til sin Mand om sine Bekymringer og foreslog at sende Inger bort til den Tid. Herom vilde Præsten dog ikke høre Tale. Der var ganske vist heller ikke for ham noget tillokkende ved Udsigten til at skulle bortgive sin Datter til en Mand med Pers Fortid; men man skulde, sagde han, være varsom med at agere Forsyn. Den unge Mand havde jo desuden indset sine Vildfarelser, og at hans Omvendelse virkelig var oprigtig ment, derfor borgede de store, materielle Goder, han havde ofret for sin sjælelige Velfærds Skyld.

„Vi tør ikke bruge Magtsprog i Troesanliggender. Og Kærlighed er Tro. Men jeg vil en Dag tale ligefrem med Inger om Sagen. Hun skal netop vide, at vi ikke vil lægge Baand paa hendes Hjerte. Det vil forhøje hendes Ansvarsfølelse.“

Inger havde fra først af slet ikke sat Pers Brud med den københavnske Dame i nogen Forbin-

delse med sig selv. Skønt hun ellers godt kendte sit eget Værd, opfattede hun det skete udelukkende som et Resultat af Bekendtskabet med hendes Fader. Det var hendes Veninder, de to Frøkner Clausen, der satte hendes Tanker paa det rigtige Spor, og hun havde siden levet i en egen behagelig Svimmelhed ved at høre om de mange Millioner, Per skulde have givet Afkald paa for hendes Skyld.

Hvad hun ellers følte derved, var hende længe temmelig uklart. Nogen særlig Optagethed af Pers Person var hun sig ikke bevidst. Naar hun tænkte paa ham, huskede hun egenlig kun hans Øjne, maaske fordi hendes Fader hin Aften efter hans første Besøg i Præstegaarden havde sammenlignet deres Blik med en aaben Havstrand, hvor solbeskinnede Maagesværme kresede omkring halvbegravede Vrag i Sandet, — „Minderne om Vintermørkets og Jævndøgnsstormenes Ødelæggelser". Hun havde dengang studset over dette Udtryk, hvis Hentydninger hun ikke forstod. Nu, da hun forstod dem bedre, sysselsatte disse blege, sørgmodige Havmandsøjne hendes Fantasi og beherskede helt hendes Erindring om ham. Samtidig var dog netop den Fortid, hvorom de fortalte, den værste Anstødssten for hendes Følelser. At give sig bort til En, der før havde været forlovet, stod for hende som noget, hun umulig vilde kunne gøre. Men unægtelig mildnede det paa Sagen, at hun intetsomhelst kendte til den paagældende Dame men derimod havde set, hvor ulykkelig og forpint han havde følt sig i Forholdet.

Hun troede da ogsaa nok, at hun syntes om ham; men om hun nogensinde vilde kunne komme til at holde rigtig af ham, at elske ham, det

vidste hun ikke, fordi hun overhovedet endnu kun havde højst uklare Begreber om, hvad Elskov var. Hendes to Veninder havde rigtignok villigt staaet tilrede med Oplysninger derom. Navnlig havde den robuste Gerda altid gerne villet betro hende baade, hvad hun personlig erfarede, og hvad hun gennem andre fik opsnuset om Kærlighedslivets Mysterier. Men Inger havde aldrig villet høre paa hende; den Slags Ting havde hidtil ikke interesseret hende.

Højst perpleks blev hun nu, da Faderen en Eftermiddag et Par Uger før Jul, just som de et Øjeblik var bleven alene i Dagligstuen, gav sig til at tale om Per og om hans sandsynlige Genbesøg der paa Egnen.

„Som du vistnok veed, min Pige, er Hr. Sidenius ikke længer forlovet. Og nu vil jeg ganske aabent spørge dig, om du maaske af Hensyn til, hvad Folk kan finde paa at udlede af dette Skridt, helst vil være fri for at se ham her i Præstegaarden. Svar du kun lige ud!“

Inger opfattede Spørgsmaalet som et maskeret Frieri. Hun tænkte sig, at Per havde skrevet til hendes Forældre, og hun blev til sin Beskæmmelse saa forvirret, at hun ikke kunde svare noget.

Men for Pastor Blomberg var denne Tavshed og Blusset paa hendes Kinder ogsaa Svar nok. Om Aftenen i Sengen talte han derom til sin Kone og gentog, at der ikke maatte øves noget Pres paa Barnet; de maatte saa haabe paa, at Vorherre vilde give hendes Hjertes Valg sin Velsignelse og føre det til Lykke for hende. Paa den Indvending, at Per jo ingenting var og næppe engang havde Udsigt til nogen Stilling, hvormed han kunde ernære en Familje, svarede Præsten

fortrøstningsfuldt, at ogsaa i den Henseende vilde Gud nok hjælpe; og han tænkte derved særlig paa den Strømregulering, hvorom der havde været Tale, og som sikkert vilde kunne kaste en Del af sig.

Udsigterne for denne Sag var rigtignok i Øjeblikket alt andet end lyse. Der var i Løbet af Efteraaret paa Foranstaltning af Hofjægermesteren bleven afholdt et Par offenlige Møder om den; men det havde vist sig umuligt at skabe Enighed mellem de to-tre Hundrede større og mindre Lodsejere, hvis Interesser berørtes af den, og uden hvis udelte Tilslutning der intet kunde udrettes. Skønt i Grunden hver enkelt var overbevist om, at den foreslaaede Ordning vilde kunne blive fordelagtig for ham, modsatte man sig den — eller stillede sig dog uvillig til den — af Ængstelse for, at Ens Nabo eller Svoger eller Broder skulde tjene endnu mere ved den eller komme forholdsvis billigere til sin Fordel. Saa undte man nu heller ikke Hofjægermesteren Æren af at sætte et saa betydningsfuldt Foretagende i Værk. De store Bønder var tilsidst helt udeblevne fra Møderne, og man betragtede dermed Planen som uhjælpelig strandet.

Men nu blandede Pastor Blomberg sig pludselig i Sagen. Med den lykkelige Evne, han besad, til bestandig i sine smaa Privatinteresser at se Samfunds- eller Menighedsanliggender af vidtrækkende Betydning besluttede han — som han sagde til sin Kone — „at gribe om denne grimme Brændenelde," der syntes ham et nedslaaende Eksempel paa, hvorledes Ufordrageligheden og Mistroens Ukrudt kunde vedblive at skyde op i et ved Aanden lutret og frigjort Samfund. Først søgte han underhaanden at indvirke paa nogle

af dem, paa hvis Godtykke et gunstigt Udfald fortrinsvis beroede; men da han mødte Modstand, blev han vred og gik angrebsvis tilværks. Ved et stort Opbyggelsesmøde, hvor hele hans Menighedskres var samlet, trak han Sagen frem midt i sin Tale og advarede i kraftfuldt manende Ord mod af smaalig Egenkærlighed at lægge Hindringer i Vejen for Fremskridt, der kunde tjene Næringslivets Trivsel og dermed ogsaa fremme Udviklingen af et sundt og lykkeligt og ærligt Kristenliv.

Hans Ord vakte stor Bestyrtelse, hos adskillige desuden alvorlig Misfornøjelse, først fordi de fremkom paa et Opbyggelsesmøde, dernæst fordi man allerede havde hørt Rygter om en forestaaende Forbindelse mellem Inger og Planens unge Ophavsmand. Men Blomberg lod som ingenting. Det var ikke første Gang, han havde opvakt en øjeblikkelig Forargelse i sin Menighed med en vovet Udtalelse. Han kendte sin Magt og lod Folk knurre. Han havde opnaaet, hvad han foreløbig tilsigtede: at blæse nyt Liv i en Sag, der i hans Øjne nu var bleven intet mindre end en Velfærdssag for Egnen. Rundtom i Bøndergaarde og Husmandshytter drøftedes hans Tale, og hermed genoptoges i Virkeligheden Forhandlingerne om Pers Projekt.

* * *

Dagen før Juleaften rejste Per over til Kærsholm, hvor han fandt alt ganske uforandret med den Undtagelse, at Baronessen nu var borte, og at Hofjægermesterens Ansigtsfarve var bleven endnu mere lig et vissent Ahornblads. Om det saa var den lille Os af Tørverøg fra Køkkenet,

sporede han den straks og fornam den som en hjemlig Velkomsthilsen.

Hofjægermesterinden var ikke længe om at opdage, at der derimod var foregaaet en Forandring med ham, og det ikke alene i det Ydre. Det anede hende, at han havde haft en eller anden alvorlig Oplevelse; men trods alle sine Bestræbelser for at tillokke sig hans Fortrolighed ved at lægge en moderlig Deltagelse for Dagen kunde hun ikke faa ham til at udtale sig derom, hvad der tilsidst krænkede hende en Smule.

Første Juledag fulgte Per hende til Højmesse i Bøstrup Kirke. Hofjægermesteren befandt sig ilde og maatte blive hjemme. Salmesangen var netop begyndt, da de kom ind i Kirken. Med den ene Haand i Kjolelommen gik Pastor Blomberg frem og tilbage i Kirkens Midtergang og nikkede omkring til Venner og Bekendte paa samme Tid, som han sang med kraftig Røst. Af og til standsede han nedenfor Trappen til Koret og skuede ud over det tætfyldte Kirkerum, mens hans Ansigt lyste af evangelisk Glæde.

Pers Blik havde straks søgt Inger, der sad ovre i den modsatte Stolerække ved Siden af sin Moder. Hun var helt sortklædt, hvad der gav hendes lysblonde Skikkelse en egen fin og blid Ynde. Ikke en eneste Gang løftede hun Øjnene fra sin Salmebog. Selv ved Lyden af det Silkebrus, hvormed Hofjægermesterinden overalt anmeldte sit Komme, og som havde faaet hendes Moder til at vende sig om for at hilse, saae hun ikke op. Derimod havde hendes Kinder meget tydelig skiftet Farve; og Per, som havde nogen Grund til at tro, at hun ikke var uvidende om hans Medværen, tog dette som et Sejrstegn og fik heftig Hjertebanken af Forventning.

Efter Gudstjenesten blev han og Hofjægermesterinden tilligemed nogle andre af Dagens Kirkegængere buden over i Præstegaarden til Kaffe. Disse Kaffeindbydelser, som altid foretoges af Præsten personlig, var Dragesæden i den blombergske Menighed; der blev bestandig givet nøje Agt paa og holdt et indviklet Regnskab over, hvem denne Udmærkelse blev til Del. I Præstegaarden traf Per fire Bønder med tilhørende Koner, paa hvis Ansigter der med forskellig Skrift men lige tydeligt stod skrevet, at de hørte til Egnens velstaaende og indflydelsesrige Personer. At Pastor Blomberg kunde have nogen bestemt Hensigt med at føre ham sammen med disse Folk, faldt ham ikke ind, endda Præsten var besynderlig ivrig for at faa ham forestillet for dem alle. Reguleringsarbejdet blev nu heller slet ikke bragt paa Bane fra nogen af Siderne, og desuden varede Sammenkomsten ikke stort mere end en halv Timestid. Præsten skulde til Sidsttjeneste i Annekset og tilkendegav selv, at man skulde gaa. Først brød Bønderne op, kort efter tog ogsaa Hofjægermesterinden og Per afsted, — og Inger kunde igen aande frit.

Hun havde hele Tiden gaaet med Hjertet i Halsen af Frygt for at blive ene med Per. Hun levede stadig i den Indbildning, at han havde skrevet til hendes Forældre og paa Forhaand sikret sig deres Samtykke til Forbindelsen; men hun var endnu ikke bleven enig med sig selv om, hvorvidt hun holdt af ham eller ej. Eller rettere: hun kunde i sin Uerfarenhed stadig ikke komme til Klarhed over, om det, hun følte for ham, virkelig var Kærlighed. Hun syntes jo nok, at han havde noget over sig af det ikke helt almindelige, som absolut maatte findes hos den,

til hvem hun skulde skænke sin Haand. Hun troede ogsaa nok, at han var god og vilde være omhyggelig for hende; og hun kunde heller ikke skjule for sig selv, at Forventningen om Gensynet havde gjort hende urolig og holdt hende længe vaagen de sidste Nætter. Ja, denne Morgenstund lige inden Kirketid havde hun, rent ud sagt, pludselig faaet en heftig Mavepine. Men var det Kærlighed?

Saalænge Per var tilstede, havde hun næsten været overbevist om, at hun ikke holdt af ham. Den Forandring, der var foregaaet med hans Ydre, bidrog nu ogsaa til at gøre ham ligesom fremmed for hende, omend hun fandt, at den ikke misklædte ham. Nu, da han var borte, syntes hun alligevel, at der var bleven underlig tomt i Præstegaarden, og Resten af Dagen sneg sig hen for hende, uden at hun rigtig kunde finde Hvile noget Sted. Hun flyttede sig fra Stol til Stol, fra Stue til Stue og begyndte at føle det som en Ulykke, at hun nogensinde havde lært ham at kende. Denne Uro og Usalighed, der var hendes Natur saa fremmed, pinte og beskæmmede hende. Tilsidst sad hun ved Vinduet inde i sit eget lille Kammer og stirrede fortabt ud i Haven, hvor Solen i sin Nedgang forblødte bag de rimhvide Træer.

Hun tænkte paa en eventyrlig Skikkelse — en Sagnhelt, som Per under Besøget havde kaldt frem i hendes Erindring, og hvis Billede siden havde forfulgt hende. Med sit tavse, indesluttede Væsen, sit blege Ansigt, sit store, mørke Skæg og disse underlige Havmandsøjne havde han mindet hende om „Den flyvende Hollænder“, saaledes som denne var bleven fremstillet i en Opera, hun for et Aarstid siden havde hørt i

København. Navnlig saae hun hele Tiden for sig det højtidelige Optrin, hvor den stakkels omflakkende Sømand, jaget af Hjemløshedens Forbandelse, har søgt Ly mellem de norske Skær og under langsomme og dæmpede Paukeslag fra Orkestret træder ind i Kystbondens Stue, hvor Husets unge Datter sidder ensom og synger ved sin Rok. Og hun lagde pludselig Hovedet ned paa sin Arm og tænkte, at hun dog vistnok alligevel elskede ham, endda hun ikke var glad.

Hun ventede bestemt, at den næste Dag vilde bringe Afgørelsen. Sammen med Forældrene var hun buden til Middag paa Kærsholm, og saa vidt hun vidste, vilde der ikke komme andre. Men tidlig om Morgenen kom Stafetten fra Herregaarden og meldte Afbud; Hofjægermesteren var om Natten bleven alvorlig syg af sit gamle Maveonde.

Om Eftermiddagen kom Hofjægermesterinden selv, ledsaget af Per, for at gøre Undskyldning. I Samtalens Løb gjorde hun en Hentydning til de fire Bønders Besøg i Præstegaarden den foregaaende Dag og udtalte, at der nok allerede i nogen Tid havde været Tale om at indvarsle til et nyt Møde angaaende Strømreguleringsplanen, hvad hun oprigtig glædede sig over.

„Sagen gaar saamænd nok i Orden," sagde hun. „Og vi faar Lov til at beholde Hr. Sidenius her."

Pastor Blomberg, der gik frem og tilbage paa Gulvet med Hænderne paa Ryggen, standsede ved disse Ord med et alvorsfuldt Udtryk.

„Ja," sagde han. „Jeg vil heller ikke opgive Haabet om, at Fordragelighedens Aand tilsidst skal sejre i denne Sag."

Præstefruen sagde ingenting. Hofjægermester-

inden derimod blev mere og mere veltalende, og det viste sig nu, at hun havde et helt Arrangement for Pers Fremtid færdigt i Hovedet.

„De husker nok den lille hvide Villa inde ved Stationen. Den er jo ledig nu efter Enkepastorinde Petersens Død, og jeg kan ikke tænke mig nogen mere passende Bolig for Hr. Sidenius. Den tager sig nydelig ud fra Vejen og skal være meget velholdt med en smuk Have og fortrinlige Udenomsbekvemmeligheder. Jeg kan ikke tænke mig en mere henrivende Beliggenhed.“

Inger havde rejst sig. Hun var opbragt og skamfuld over denne Snak, hvis Hensigt hun godt forstod. Hun havde i det hele tabt meget for Hofjægermesterinden i den senere Tid. Ikke alene forstod hun nu, at denne længe paa underfundig Maade havde arbejdet paa at faa hende gift med Per; men hun begyndte ogsaa at ane, at der under hendes Iver herfor skjulte sig en utilladelig Optagethed af Pers Person, den hun undertiden havde berømmet for hende paa en højst usmagelig Maade.

Efter Kaffen gik Selskabet en lille Spaseretur gennem Haven og ud over Bakkerne, men til nogen Enesamtale mellem Inger og Per kom det heller ikke dennegang. Fru Blomberg holdt stadig Øje med dem, og straks efter Hjemkomsten kørte Vognen for Døren. Hofjægermesterinden maatte hjem til sin syge Mand, og Per blev overhovedet ikke anmodet om at blive.

Ved Afskeden omfavnede Hofjægermesterinden Inger og vilde kysse hende paa Munden; men Inger vendte mut Øret til. Hofjægermesterindens Kærtegn, som hun engang havde været saa taknemlig for, var i den sidste Tid bleven hende ligefrem imod.

Der gik nu flere Dage, hvori de to Forelskede ikke saaes. Hofjægermesterinden var bundet til Hjemmet af sin Mands Sygdom, og af den Grund maatte ogsaa Per give Afkald paa al Deltagelse i Egnens store Juleselskabelighed. Herover beklagede han sig dog kun, forsaavidt som det hindrede ham i at komme sammen med Inger. Han vidste, at hun baade for sin Skønheds Skyld og som Pastor Blombergs Datter var det fejrede Midtpunkt i Ungdommens Lag, at hun overalt var den selvskrevne Himmeldronning eller Eventyrprinsesse i de festlige Juleoptog og gammeldags Folkedanse, om hvis Genindførelse i Menigheden han allerede om Sommeren havde hørt saa megen Tale. Endskønt han troede at vide, at der ikke fandtes andre unge Herrer der paa Egnen end nogle halvt bondeagtige Proprietærsønner og maaske et Par grønne Studenter, følte han sig ikke ganske beroliget herved, og Tiden faldt ham desuden saare lang paa Kærsholm dennegang. Den krølskæggede Forvalter bød ham daglig med ud paa Jagt; men han havde ganske tabt Smagen for den Slags Adspredelser; han holdt sig helst inden Døre, ogsaa fordi han stadig haabede paa, at Inger skulde komme der paa Besøg. Endog for Hofjægermesterindens Tilrettelægning af hans Fremtid, ja selv for Underhandlingerne om hans Projekt havde han foreløbig ikke stor Opmærksomhed, fordi disse Tings Betydning jo ganske afhang af, om han virkelig turde tro paa at eje Ingers Kærlighed.

Inde i hans Værelse hang der ligesom sidst en Hylde fuld af forskellige Slags Bøger; og hos disse søgte han sin Underholdning. Men mod Sædvane tog han dennegang sin Tilflugt til Morskabslæsning, gennembladede Romaner, Skue-

spil og Noveller, der kunde sluge Tiden og døve hans Utaalmodighed. Han havde desuden følt nogen Skyhed overfor religiøse Bøger siden den Dag, da han havde maattet ydmyge sig for sine Søskende for at fuldføre Boden for sin Fortid. Den Gud, han havde lært at kende under disse Efteraarets Kampe, kunde han ikke ret forlige med det Billede af en vennesæl og altforbarmende Trøster, der havde lyst ham saa forjætteisesfuldt imøde fra de blombergske Opbyggelsesskrifter. Et Par Gange kiggede han dog lidt i dem; men han følte under Læsningen den samme Skuffelse, som han havde følt allerede i Kirken under Pastor Blombergs Julepræken. Hans Tanker fandt ikke længer nogen Hvile i disse kønne og fine men saa almindelige Betragtninger over Liv og Død og Synd og Naade. Han var i sin religiøse Erkendelse vokset ud over det Udviklingstrin, hvor man tilfredsstilles af det, der bevæger Følelsen uden at opbygge Forstanden. Hans Aand vilde næres, hans Sandhedstrang mættes; men her bødes der ham Blomster for Brød. Han havde ogsaa besluttet at unde sine Tanker en midlertidig Hvile. Han var træt af den frugtesløse Søgen. Han vilde for en Tid stænge Porten til det uvejsomme Hinsidige og samle Sindet om det store Tærningekast, der skulde bestemme over hans Liv og Lykke her i Endelighedens Verden.

Han havde tidligere ikke kunnet tænke sig at fri til Inger, før han havde sin Eksamen overstaaet og havde faaet en Stilling eller dog Udsigt til en nogenlunde betrygget Fremtid. Men der var i disse Dage, hvor han utaalmodig og skinsyg ventede hendes Komme fra Time til Time, vaagnet noget af hans gamle Vovemod i ham;

og han var nu fast bestemt paa at opnaa en Afgørelse, saasnart det kunde lykkes ham at blive ene med hende.

Dagen før Nytaarsaften fik han endelig en Lejlighed til at forny sit Besøg i Præstegaarden. Han havde hørt, at der et Par Gange havde været Bud derfra med Forespørgsel om Hofjægermesterens Befindende; og da der nu om Morgenen havde vist sig Tegn, der tydede paa en gunstig Vending i Sygdommen, spurgte han ved Frokostbordet, om han ikke skulde tage til Bøstrup og bringe Præstefamiljen den glædelige Efterretning.

Hofjægermesterinden brød ud i en lille Latter.

„Det har De virkelig været længe om at hitte paa," sagde hun med den lidt frivole Biklang i Stemmen, som et Par Gange før havde bragt ham til at studse.

Straks efter Frokosten tog han afsted. Han vidste, at man i Præstegaarden spiste Klokken Tre, og han havde regnet ud, at han i Tiden mellem Et og To bedst kunde gøre sig Haab om at træffe Inger alene i Dagligstuen. Moderen var da rimeligvis beskæftiget i Køkkenet, Faderen i sit Studerekammer; i hvert Fald havde Inger paa den Tid sin Musiktime, den hun, som Hofjægermesterinden engang havde sagt, med sin strenge Pligtfølelse nøje passede Dag efter Dag Aaret rundt med Undtagelse af Helligdagene.

For at kunne komme saa ubemærket som muligt havde han afslaaet Tilbudet om en Vogn. Vejret var desuden smukt, Føret godt, og han trængte til Bevægelse efter den lange Indesidden. Vintersolen kastede sine lange Skygger henover Markerne, hvor hist og her et Par svangre Faar gik og pillede paa Baargræsset. Han var ved

godt Mod og saa rolig, at han selv forundrede sig derover. Med en ejendommelig, næsten religiøs Betagethed hørte han Lyden af sine taktfaste, sideniuske Skridt paa den frosthaarde Jord. Det var, som om noget i denne Lyd forbandt ham med en Verden langt, langt borte, hvorfra der paa hemmelighedsfuld Vis tilstrømmede hans Legeme Kraft, hans Sind Fortrøstning, hans Tanker Fred.

Nu gik naturligvis alting ganske anderledes, end han havde beregnet. Den første, han saae, da han kom ind gennem Præstegaardsporten, var Fru Blomberg, der stod midt i Gaarden omringet af sine Høns. Med knebent afmaalt Venlighed takkede hun for den Hilsen, han overbragte, og bød ham indenfor. Her sad Inger ganske rigtig ved Klaveret; men Moderen veg ikke fra Stuen, og Spørgsmaal og Svar naaede ikke langt udover Hofjægermesterens Sygdom. Tilsidst kom Præsten ind i sin lille, sorte Lastings Jakke og erobrede øjeblikkelig Samtalen, og Per var allerede forberedt paa at maatte gaa bort med uforrettet Sag.

Da hørtes der dundrende Hovslag udenfor i Gaarden; en gammeldags Kaleschevogn svingede op for Døren. Det viste sig at være en ældre Nabopræst og hans Frue, der kom for at gøre Julevisit. Der var i Forvejen bleven bragt en Bakke ind med Vin og Kager; nu kom der tillige Chokolade og Kaffe, og Inger hjalp til med Opvartningen. Per rejste sig for at gaa; men da Pastor Blomberg bad ham om at blive der til Middag, lod han sig uden Vanskelighed overtale.

En Timestid efter tog de fremmede Præstefolk bort; og i de Par Minutter, der hengik, mens Pa-

stor Blomberg og hans Kone fulgte dem ud til Vognen, blev Inger og Per forlovede.

Da Fru Blomberg kom ind igen, saae hun straks, at der var sket noget. Inger stod henne ved Blomstervinduet med Ryggen til Stuen; Per ved Siden af.

„Hvad gaar her for sig?“ spurgte hun næsten brysk.

Per traadte et lille Skridt frem imod hende og sagde, ligesom undskyldende, med en Hovedbøjning:

„Jeg har friet til Deres Datter, Frue!“

Nu kom ogsaa Præsten trampende ind i sin stumpede Jakke, og da han hørte, hvad der var foregaaet, fik hans Ansigt et meget alvorligt Udtryk. Til en Begyndelse gav han ogsaa forskellige pligtmæssige Bekymringer Luft; men — let overvundet som han blev, hvor der taltes til hans Følelse — smilte han snart, udbredte Armene mod Inger, kaldte Per sin Søn og gav dem med Taarer i Øjnene sin Velsignelse.

Hvorledes Frieriet i Grunden var gaaet for sig, vidste Per knap nok selv. Han maatte bagefter lade sig det fortælle af Inger, og hun fremstillede det paa en Maade, der ikke var fri for at kaste et lidt komisk Skær over ham. Hun sagde, at hun ved de fremmede Præstefolks Bortgang havde villet følge med Forældrene ud til Vognen; men Per havde da pludselig grebet hende om Haanden og holdt hende tilbage.

„Jeg havde virkelig nær skreget, saa haardt du tog. Du skulde bare vide, hvor ondt det gjorde.“

Hun sagde dette uden alt Skælmeri. Det var en alvorlig ment Beklagelse. I det hele var hun foreløbig mindre optaget af Per end af Tanken

om den Lykke, hun havde skænket ham. Til nogen Slags Fortrolighed mellem dem kom det da heller ikke. Per kunde mærke, at hun ligefrem undgik at komme paa Tomandshaand med ham. Af Frygt for et Afslag vilde han derfor ikke engang ved sin Bortgang, da de endelig et Øjeblik var bleven alene i Forstuen, bede om et Kys, og han følte sig i Virkeligheden heller ikke krænket af hendes Skyhed. Det var jo netop denne stolte Blu, der fra først af mere end noget andet havde gjort hende saa indtagende for ham, og han lovede sig selv at være taalmodig og ikke saare den.

Ved en Konference inde i Præstens Stue var det bleven bestemt, at Forlovelsen skulde holdes hemmelig, indtil han havde faaet sin Eksamen. Det var Fru Blomberg, der afgjort havde holdt herpaa, og Per havde villigt bøjet sig. Heller ikke Hofjægermesterinden maatte faa noget at vide før andre. Det havde Inger udtrykkelig forlangt. Men da Per kom tilbage til Kærsholm, gik det alligevel galt; hans Ansigtsudtryk røbede ham.

„De er bleven forlovet!“ udbrød Hofjægermesterinden, saasnart hun saae ham.

Saa maatte han gaa til Bekendelse og lod sig endda lokke til at fortælle mere om Dagens Hændelser, end han bagefter var rigtig glad ved.

* * *

Per fik paany Lejlighed til at erfare, at som en Ulykke sjelden kommer alene, har ogsaa Lykken gerne Følgeskab. Et Par Dage senere modtog han et uventet Besøg. To af de Bønder, han Juledag havde truffet i Præstegaarden, kom en For-

middag kørende til Kærsholm og bad om at faa ham i Tale. Det var to høje, stoute, vadmelsklædte Mænd med megen naturlig Værdighed i deres ydre Optræden. Per bad dem sidde ned, og skønt han var saa ganske uforberedt og desuden manglede Øvelse i at tale med Bønder, kom det til en Forhandling, der strakte sig over det meste af et Par Timer. De to Mænd begyndte med udtrykkelig at erklære, at de ikke kom som Udsendinge fra Nogen; de havde kun søgt ham, fordi de „havde hørt noget om", at han vilde paatage sig ved en Omregulering af Aaløbet at sænke Vandstanden i Engarealerne deromkring. Dersom dette forholdt sig rigtigt, sagde de, vilde de for deres personlige Vedkommende muligvis ved Lejlighed tage Sagen nærmere under Overvejelse. I det hele prægedes deres Udtalelser af en beregnende Forsigtighed og en smaalig Mistro, der stod i besynderlig Modstrid med Skikkelsernes Kraft og Holdningens Selvfølelse. Skønt det tydelig fremgik af de Spørgsmaal, de rettede til Per, at de havde sat sig endog meget grundigt ind baade i Sagens tekniske og juridiske Side, vilde de dog stadig give det Udseende af, at de kun kendte Forslaget ganske løseligt; og da den ene af dem engang lod falde et Ord om Muligheden af et nyt Mødes Sammenkaldelse, skyndte den anden sig at tilføje, at det jo endnu var meget tvivlsomt, om der vilde komme noget ud heraf; hvorefter den første rent ud erklærede, at han for sit Vedkommende ikke troede, der var nogen Stemning for Sagen.

Da de var gaaet, havde Per nærmest et Indtryk af, at de var kommen for at forberede ham paa et endeligt Afslag. Men Hofjægermesterinden, for hvem han bagefter gengav Samtalen,

og som kendte Bøndernes Forhandlingsmaade bedre, lykønskede ham og sagde med sin lille vovede Latter, at han nu godt kunde lade tage Maal af sin Bryllupsskjorte. Ogsaa i Præstegaarden gav man ham det bedste Haab; og det varede heller ikke længe, før det rygtedes, at de to Mænd var rejst til København for at tale med Egnens Rigsdagsmand om at skaffe et Tilskud fra det Offenlige til Arbejdets Udførelse.

Per tilbragte efterhaanden det meste af sin Dag i Præstegaarden, og Inger gav sig for hvert Besøg mere uforbeholdent hen i sine Følelser for ham. Hun kom vel ingensinde ud af sin ligevægtige Ro og blev stadig lidt mut, naar han kyssede hende; men til Gengæld kunde hun være helt rørende i sin Omhu for ham. Naar han kom dertil i daarligt Vejr, sørgede hun altid for straks at skaffe ham en varm Drik, som hun saa tvang ham til at sluge næsten kogende; og naar han gik eller kørte bort om Aftenen, tog hun gerne ved deres Afsked ude i Forstuen sit lille Silkesjal af Skuldrene og knyttede det egenhændig om hans Hals, for at han ikke skulde forkøle sig. Hendes Kærlighed havde endnu ikke viklet sig ud af Moderlighedens Svøb, og Per lod sig uden Kny behandle som et Barn, en egensindig Unge, hvis Unoder hun overbærende fandt sig i.

Med de indre Forhold i Præstegaarden var Per hurtig bleven fortrolig. Han havde blandt andet ikke været længe om at opdage, at der kun raadede een Vilje der i Huset, og at denne sad i Præstens Lomme. Der var dog ikke Tale om, at Pastor Blomberg som Familjefader nogensinde optraadte despotisk. Han herskede i Kraft af en naturlig Overlegenhed, hvormed han ligesom umyndiggjorde sine Omgivelser uden al Anven-

delse af Tvang eller Overtalelse. Der var heri noget, der ofte fik Per til at tænke paa sin egen Fader og dennes Stilling til Moderen og hans Søskende. Ogsaa ved andre Forhold blev han undertiden mindet om sit Barndomshjem, saa forskellig Livet og Tonen i de to Præstegaarde iøvrigt havde været. En Dag, da han kom dertil, mærkede han saaledes en underlig Forstemthed hos alle. Svigerfaderen var paa sit Værelse og lod sig ikke se. Inger og hendes Moder sad med højtidelige Miner inde i Dagligstuen og syede, mens et Par af de mindre Børn legede stille og forskræmte inde i Spisestuen ved Siden af. Da han var bleven ene med Inger, fortalte hun ham, at en af hendes Brødre, den tolvaarige Niels, var bleven grebet i en Usandhed, og skønt Faderen havde Bevis herfor, havde Drengen ikke villet tilstaa men var bleven ved at nægte. Faderen havde da sammenkaldt alle Børnene og holdt en Tale til dem, hvorefter den lille Synder under Taarer var gaaet til Bekendelse. Han var nu lukket inde i et af Gæsteværelserne og maatte ikke komme udenfor Præstegaarden i Resten af Ferien.

Per hørte lidt forlegent paa denne Beretning, fordi den i hans Erindring genkaldte et Optrin fra hans egen Barndom — hin Scene ved Middagsbordet derhjemme efter Opdagelsen af hans Æbletyveri, denne uhyggelige Scene, der altid havde staaet for ham som hans Barndoms afgørende Oplevelse, og som han endnu ikke kunde tænke paa, uden at den hele vilde Jagt af Fortidens trodsige og hævngerrige Følelser jog genfærdsagtig gennem hans Sind. Han vilde derfor helst bort fra Emnet, og da Ingers Moder nu kom

tilbage, var han glad ved, at Samtalen af sig selv gled ind i et andet Spor.

I hans Forhold til Svigermoderen var der lidt efter lidt foregaaet en lykkelig Forandring. Af Hensyn til Inger havde han gjort sig megen Umage for at overvinde hendes Uvilje mod ham, hvad nu virkelig syntes i Færd med at lykkes. Han havde opdaget, at hun satte Pris paa at blive underholdt, mens hun syede, og helst paa den Maade, at der blev læst højt af en eller anden Bog fra Læsetasken. Hver Eftermiddag havde han derfor foredraget nogle Kapitler af en af de saakaldte Skolelærerromaner, som var meget yndede der i Huset; og skønt Bogen ikke morede ham, fandt han efterhaanden Behag i disse Timer, hvor han hørte sin egen Stemme sammen med Lyden af Ingers og Svigermoderens flittige Naale og det hyggelige Smaabulder henne i Kakkelovnen.

Dagen efter Helligtrekonger rejste han tilbage til København. Han turde nu ikke længere være borte fra sit Arbejde, og desuden havde det igen taget en slem Vending med Hofjægermesterens Sygdom, der lod til at være af en alvorlig Karakter. Den sidste Dag tilbragte han helt og holdent i Præstegaarden, og ved Afskeden saae han for første Gang Inger rigtig bevæget. Hun havde Taarer i Øjnene og blev ved at holde om hans Haand, som om hun daarlig kunde slippe den. Da han kørte bort, stod baade Svigerforældrene og alle hans smaa Svogre og Svigerinder sammen med hende ude paa Stentrappen og vinkede, indtil han var ude af Porten; og bagefter gik Inger ud i Haven og steg op paa Gærdet for herfra at tilvifte ham det sidste Farvel.

Trods alt dette var han en lille Smule skuffet.

Han havde til det sidste Øjeblik haabet paa, at Inger vilde have bedt Forældrene om Lov til at følge ham til Stationen, for at de kunde være ogsaa den lille Tid sammen. Ganske vist var Vejret koldt og blæsende; men det undrede ham alligevel, at hun slet ikke havde haft Tanke herfor. Som han nu sad der i Agestolen med den tomme Plads ved sin Side, kom han uvilkaarligt til at tænke paa Jakobe. Han mindedes et Udtryk, hun engang i et af sine Breve havde brugt om sin Længsel efter ham. Hun havde skrevet, at hun gerne rejste Jorden tre Gange rundt for at være sammen med ham blot et eneste Minut. Han kunde huske, at han dengang havde fundet Udtrykket hysterisk. Nu, da han selv elskede, forstod han det.

Efter en god halv Times Kørsel saae han Stationen foran sig, og lidt efter kom han forbi det lille Hus, som Hofjægermesterinden havde udset til at blive hans og Ingers Kærlighedsbo. Huset, som laa et Stykke fra Vejen ved Foden af en Bakke, var bygget i Villastil og havde en ret anselig Have, der selv nu i sin Vinternøgenhed gav Stedet et hyggeligt og indbydende Udseende. Han blev sært højtidelig stemt ved Synet. Var det muligt, at dette fremmede Hus engang skulde blive hans Hjem, at denne lille lune Rede stod der og ventede paa at gemme hans Lykke? Skulde han, der havde forbrudt sig mod alle Livets Skytsaander, engang sidde derinde bag de nu saa tomme Vinduer med Inger ved sin Side, beskærmet af de samme milde og gode Magter, han saa taabeligt havde trodset? Skulde hans Børns Latter og Graad engang lyde herud paa Vejen fra den nu saa stille og øde Have? Og deroppe paa Bakken bagved Huset, — ja, deroppe skulde

hans Forsøgsmølle rejses og maaske en Dag forkynde Verden en stor Sejr.

Han smilte hen for sig i dyb Bevægelse. Han tænkte ved sig selv, at var Gud en streng Dommer, som straffede Overtrædelsen haardt, ja skaanselsløst, saa var han ogsaa en gavmild Herre, der belønnede kongeligt!

Da han var kommen ind i en Kupe og Toget skumplede afsted, befandt han sig ene med en lille, hvidhaaret Mand, i hvem han snart genkendte den Præst, der sammen med sin Frue havde gjort Visit hos hans Svigerforældre den Dag, han blev forlovet. Præsten, en munter og snaksom Herre, genkendte nu ogsaa ham, og der kom en Samtale i Gang.

„De er jo en Søn af afdøde Pastor Johannes Sidenius, ikke sandt? Deres Fader har jeg kun kendt løseligt; han var jo en Mand, der ikke blandede sig meget mellem sine Embedsbrødre men foretrak et Liv i virksom Tilbagetrukkenhed. Deres Moder derimod kendte jeg i mine unge Dage ganske nøje. Vi var Bysbørn — begge to fra Vejle — og nogenlunde jævnaldrende. Jeg kan se, at De ligner hende ikke saa lidt. Allerede da jeg forleden traf Dem ovre hos vore kære Blombergs, slog det mig, at der var Nogen, Deres Ansigt mindede mig om. Jeg huskede dengang ikke paa, hvad Deres Moder var født. Først bagefter gik det op for mig, at det var de Thorsenske Træk, jeg havde genkendt. Nu er det, som om jeg ser Deres Bedstefader lyslevende for mig. Ja, ham har De rimeligvis ikke kendt. Han var en herlig Mand, munter og livsglad indtil sin Dødsdag, altid levende interesseret for alt, hvad der skete omkring i Verden. Hans gæstfri Hjem var til megen Velsignelse i den lille Smaastad,

og Deres Moder var Sjælen i Ungdommens uskyldige Forlystelser. Ak ja! De lykkelige Dage! — Jeg husker saadan engang i Juleferien, der skulde være Maskebal paa en Proprietærgaard en Milsvej fra Byen, og alle vi unge Mennesker havde faaet Indbydelse og glædede os naturligvis forfærdelig. Saa skulde det netop ske, at det den Eftermiddag faldt ind med en forrygende Snestorm. Det blev et Knog og Fog, saa Ingen turde vove sig afsted, og der var jo almindelig Fortvivlelse. Saa, bedst som vi alle sidder trøstesløse inden Døre, hører vi Kaneklokker og Piskesmæld i Gaden, og da vi løber til Vinduerne . . . hvem ser vi andre end Kirstine Thorsen paa Vej til Ballet. Hun havde ikke villet høre Tale om at blive hjemme. Hun havde tilsidst erklæret, at dersom Ingen vilde køre hende, spadserede hun derud tilfods i sine hvide Strømper. Saa fik naturligvis ogsaa vi andre Mod, og det lidt forvovne Eventyr spændte saamænd meget lykkeligt af, og vi morede os allesammen vidunderligt."

„Undskyld," afbrød Per lidt forlegen. „Pastoren maa sikkert tage fejl. Det kan ikke have været min Moder."

„Men er De da ikke en Søn af afdøde Johannes Sidenius?"

„Jo."

„Og hed ikke Deres Moder Kirstine? Og var hun ikke en Datter af Distrikslæge Eberhard Thorsen i Vejle?"

„Jo."

„Ja, men saa kan jeg jo ikke tage fejl!"

„Min Moder havde vist en Søster."

„Aa, stakkels Signe, ja! Ak nej, hun var svag og sygelig og døde allerede som ganske ung. Deres Moder derimod var den blomstrende Sund-

hed selv, ikke høj af Vækst jo, men fin og yndefuld. Jeg husker en anden Gang, det var om Sommeren, vi Unge havde faaet arrangeret, hvad vi kaldte en Sammenskuds-Skovtur, og kørte i tre store Holstenskvogne ud til en Skov et Par Mil fra Byen. Skovens Ejer var en Baron, som af en eller anden Grund levede paa Krigsfod med Befolkningen. Der var ogsaa slaaet store Plakater op ved alle Indgangene med strenge Regler for Opholdet i Skoven, skønt den strakte sig over et Areal paa flere Hundrede Tønder Land og han selv boede langt derfra. Man maatte ikke forlade de afstukne Veje, ikke raabe eller lege for ikke at skræmme Vildtet, og navnlig var det strengelig forbudt at indtage Maaltider derinde. Det var vist disseher Forskrifter, der havde vakt saa megen Uvilje mod Manden, og i vor overgivne Stemning beslutter vi os til at trodse dem. Vi lejrer os udenvidere paa en Grønning midt i Skoven, faar Madkurvene og en Kaffemaskine frem og har det dejligt. Saa paa engang faar vi allesammen som et Slag paa Munden. Lige imod os kommer to Mænd, det var selve Baronen og en Skovbetjent. Baronen havde Ord for at være en stor Grobrian, og bare hans Udseende var da ogsaa frygtindjagende nok. Han var en stor, svær Mand, rødblaa i Ansigtet som en Kalkun. Vi vidste ikke, hvad vi skulde gøre, og var gruelig forskrækkede allesammen. Saa rejser Deres Moder sig, skænker i en Fart en Kop Kaffe og gaar med den i Haanden tværs over Græsset lige imod Baronen. Jeg ser hende endnu ganske tydelig for mig i en lyslilla, klar Kjole og en stor, kalescheformet Straahat med Blomster paa. Hun havde saadan en nydelig lille Figur og dertil en Gang saa let og svævende, saa det var en Lyst

at se. Saa nejede hun for Hr. Baronen og bad ham nok saa skælmsk gøre os den store Ære at være vor Gæst i det Grønne. Det var mere, end han kunde modstaa. Han var i Grunden en godhjertet Mand, og det endte da ogsaa med, at han indbød os til at gæste ham paa Slottet paa Tilbagevejen og smage paa hans Champagne. Den Dag glemte vist Ingen af os siden. Har Deres Moder aldrig fortalt derom?"

„Nej."

Toget standsede ved Købstaden, hvor den snaksomme Gamle steg ud. Per var glad ved at blive alene. Præstens Fortællinger havde gjort et eget nedstemmende Indtryk paa ham.

Idet han kørte videre, tænkte han paa, hvor lidt han i Grunden kendte til sin mødrene Slægt og Moderens Ungdom. Mens det altid havde været Faderen en stolt Tilfredsstillelse at mindes sin Opvækst og fortælle om Livet i sin Faders fattige Præstegaard, havde Moderen ligesom haft en Sky for at tale til sine Børn om sit Hjem og sine Paarørende. Hendes eneste Broder, der var Læge et Sted paa Fyen, havde Per ikke engang set. Han kom aldrig i Præstegaarden, og hans Navn nævntes kun sjælden der.

Per blev siddende ved Vinduet med Haanden under Kinden og saae mismodig ud paa de forbidrejende Marker, hvorover det allerede var begyndt at mulme. Og han begyndte at forstaa det angstfulde Gys, der uvilkaarlig var gaaet ham gennem Sjælen hin Dag under Læsningen af Moderens efterladte Brev.

Femogtyvende Kapitel.

Natten mellem den niende og tiende Januar var der Nød paafærde nede i den lille schlesiske By Hirschberg nær Breslau, hvor Jakobe havde opholdt sig de sidste Maaneder for i Ensomhed og Stilhed at vente paa sin Nedkomst. Tidlig om Morgenen var der bleven telegraferet efter Veninden i Breslau, det eneste Menneske, til hvem hun havde betroet sin Hemmelighed. Senere paa Dagen var der ogsaa ved Telegram bleven hidkaldt en Læge derfra, og Jakobe havde gennemlevet et Rædselsdøgn, som hun, der dog var fortrolig med Lidelsen, bagefter ikke taalte at tænke paa. Barnet kom levende til Verden men døde umiddelbart efter Fødslen. Jakobe fik ikke engang Lov til at se det, fordi man havde været nødsaget til at lemlæste det for at frelse Moderens Liv.

I fire Uger laa hun tilsengs. Det blev halvvejs Foraar dernede, før hun kom saa meget til Kræfter, at hun, vel indpakket, kunde sidde ude i sin Værtindes lille Have og se ud mod Schneekoppe og de andre hvidklædte Højder, der løftede sig over det vaargrønne Landskab. Hun kunde dog

slet ikke glæde sig over al den Skønhed, som omgav hende. Hun var saa fortvivlet over Tabet af sit Barn, følte sig saa tomhændet, saa unyttig og tilovers i Verden og dertil saa hjælpeløst svag, at hun bestandig maatte græde. Hun havde i de sidste Maaneder før Barnets Fødsel levet saa inderligt og fortroligt med det i sine Tanker, havde desuden rent legemligt følt det som mere end Halvparten af sig selv, at det nu var, som om der næsten ingenting var bleven tilbage af hende. At der samtidig var taget en stor Byrde fra hende, tænkte hun ikke paa. Skammen, Ydmygelsen, Forældrenes Sorg, Husvennernes Medlidenhed, alt, hvad der før havde tynget og naget, var efterhaanden bleven aldeles betydningsløst for hende i Sammenligning med den Glæde, hun ventede paa, og de Forhaabninger, hun knyttede til dette Barn, ved hvilket hun selv skulde faa nyt Liv.

Fra Hjemmet, hvor man stadig troede hende i Breslau, skrev baade Moderen og Faderen regelmæssig til hende om alt, hvad der skete i Familje- og Vennekresen. Hun fik saaledes at vide, at Eybert havde giftet sig med en ung Pige paa sytten Aar, at hendes Svoger, Dyhring, var bleven Rigsdagsmand, og at Nanny havde været paa Hofbal og var bleven forestillet for en af Prinserne. Men det var hende altsammen saa ligegyldigt. Hun sad der i sin lille Have med en Pude bag Nakken og en Skammel under Fødderne og saae med lange Blikke efter Børnene, der gik forbi paa Gangstien udenfor.

Det var mest Fattigbørn, hun saae, — blege, forkomne Stakler af den Slags, hvoraf det vrimler i Fabriksbyer, selv i saadanne smaa og landsbyagtige, hvor Fortovene grønnes ved Foraars-

tid. To Gange om Dagen stormede de der forbi paa Vejen til og fra Almueskolen, som laa i Nærheden. Særlig havde hun lagt Mærke til en Purk paa en halv Snes Aar med en usund, blaalig Ansigtsfarve og store Kirtelsaar under Næsen og paa Kinderne. Han kom altid langt bagefter de andre, trissede afsted med sin Tavle under Armen paa et Par slæbende Trætøfler ligesom en gammel Mand. Da hun var kommen saa vidt til Kræfter, at hun kunde bevæge sig lidt udenfor Haven, standsede hun ham en Dag og tiltalte ham med et Par venlige Spørgsmaal. Drengen stirrede uforstaaende og sky op paa hende med et Par store, blaa, glædeløse Øjne og fortsatte saa sin trætte Gang uden at svare. Da han havde gaaet et halvhundrede Skridt, skottede han ængstelig tilbage; og da han saae, at hun var bleven staaende for at følge ham med Øjnene, skød han Ryggen i Vejret som for at dække sig mod en Fare. „Stakkels Fyr!“ tænkte hun højt og gik videre; — der havde været noget ved denne lille forsømte Dreng og hans tidlige Menneskefrygt, der fik Moderhjertet til at banke.

En Dag nogen Tid derefter fulgte hun ham paa Afstand for at se, hvor han boede, og hun saae ham da forsvinde ind i en lang, lav Arbejderlænge med en Gadedør for hver to eller tre Fag Vinduer. Ved at høre sig for i Nabolaget lykkedes det hende at faa at vide, hvem hans Forældre var, og under hvilke Forhold Familjen levede. Det var den sædvanlige Fabriksarbejder-Tragedie. Baade Mand og Kone arbejdede ved Maskinerne og overlod Børnene til Forsynets Varetægt. I Hjemmet sultede de, i Skolen fik de Prygl, paa Gaden vogtede Politiets Øjne paa dem. Og

under saadanne Forhold forhærdedes eller sløvedes de; blev til Forbrydere eller Døgenigte.

Jakobe havde ikke før været Fattigdommen saa nær paa Livet, og disse Tilstande gjorde et stærkt Indtryk paa hende. Hun skaffede sig Oplysninger om Fabrikernes Dagløn, om Arbejdstiden, om Boligernes Indretning, om Fabrikslokalernes hygiejniske Forhold, om Alderdomsunderstøttelsen o. s. v.; og alt, hvad hun saaledes erfarede, rejste et mægtigt Oprør i hendes Sind. Udtrykket „Kapitalmagtens moderne Barbari", som hun saa ofte havde truffet i Arbejderbladene uden at føle sig overbevist af dets Voldsomhed, saae hun pludselig for sig som trykt med Blod.

Hun slog sig heller ikke længe til Ro med en passiv Deltagelse for de Underkuede. Som overhovedet ethvert stærkt Indtryk altid kaldte paa Virksomhedsaanden i hende, førte ogsaa denne nye Følelse hende tilsidst ud i Handling. Med Bistand af sin Værtinde, en skikkelig Underofficersenke, fik hun uden lange Overvejelser indrettet en Slags Marketenteri ude i Haven, hvor de forkomne Børn paa deres Vej til og fra Skolen gratis kunde faa et Maaltid Mad og en varm Drik. Den Sum af Ømhed og Opofrelsestrang, hun havde opsparet til sit eget Barn, kom nu denne Flok af Hjemløse tilgode, udøstes over et halvhundrede skurvede Hoveder og voksede dermed. I Begyndelsen holdt Børnene sig frygtsomt tilbage, og Sagen var begyndt at vække Latter i Byen. Dog, Suppeduften, der trængte ud gennem Stakittets Tralværk, og Synet af de altid dækkede Borde overvandt lidt efter lidt Børnenes Skyhed. Endog den lille graablege Knøs med

de store Kirtelsaar sad en skøn Dag derinde i Haven og proppede sig.

For Jakobes Vedkommende førte dette Forsøg videre. Efterhaanden som hendes legemlige Kræfter vendte tilbage, udøvede Livets Røre sin gamle Tryllemagt over hende og fyldte hendes Hjerte helt. Hun skrev derom til sin Veninde i Breslau:

„Har du nogensinde rigtig tænkt over, hvilken fortvivlet Lod vor Tid — vor store, skønne, virksomme Tid! — har beredt Børnene i fattige Forhold, og hvor ubarmhjertig lidt der fra Samfundets Side hidtil er gjort for at skabe dem en menneskelig (eller blot naturlig) Tilværelse? Fra et tomt Rum, der kaldes et Hjem, og hvor de sjelden ser hverken Mor eller Far, drives de smaa Stakler til en Skole, der for de fleste staar som en offenlig Straffeanstalt, og som i mange Tilfælde heller ikke er meget andet. Samfundet, som de skulde lære at se hen til med Tillid og Fortrøstning som deres usvigelige Forsorg og Beskytter, møder dem overalt i sin mindst tiltalende Skikkelse: som en ufordragelig Skolemester, et brutalt Politi, et nærgaaende Fattigforstanderskab, en Præst, der taler til dem om Død og Dom og Helvede. Hvor skal der under disse Omstændigheder kunne vækkes en Samfundsaand i dem, hvoraf engang i Tidernes Løb en virkelig, borgerlig Broderskabsfølelse kan udvikle sig? Paa en Befæstelse af det opløste Familjeliv nytter det vist næppe at tænke. Forældrehjemmet, der før var Samfundslivets Basis, er vistnok en Institution, der er dødsdømt af Udviklingen. Men hvad skal der da sættes i Stedet? — Dette Spørgsmaal optager mig i denne Tid, saa jeg ligger og drømmer om det om Natten. For de Voksne har det

Offenlige sørget. De har Kirke og Variete, Foredragssale og Ølknejper, Teater og Bønnemøder. Men nu Børnene? Sig mig, hvor skal de smaa Stakler vende sig hen i deres Hjælpeløshed? Jeg ser ingen anden Løsning end den, at Skolen efterhaanden maa træde i Hjemmenes Sted. Men — naturligvis! — Skolen maa da langsomt omskabes, maa lidt efter lidt føres tilbage til sit Udspring og blive noget af, hvad Klostret i gamle Dage var, et Asyl, et Fristed, en altid aaben Tilflugt. Men den maa samtidig blive noget ganske andet. Den maa ved sit blotte Ydre, ved Lokalernes Udsmykning, ved Undervisningens Form virke paa eengang hjemligt og festligt paa det barnlige Sind. For der skal jo altsaa her gives Børnene det Grundfond af lyse og frugtbare Livsindtryk, som de senere kan have at tære paa, og som kan gøre dem mere modstandsdygtige i Tilværelseskampen end Fortidens (og adskillig af vor egen Tids) klosterligt optugtede Ungdom, der ved enhver Skuffelse straks mister Troen til Livet, taber Tilliden til Lykken og ligesom Børn, der har stødt sig, søger Trøst i Skødet paa deres gamle, golde Amme, Kirken.

„Men jeg ser et stort Udraabstegn i dit Ansigt. Hvorfor fortæller hun mig alt dette? spørger du. Og du har Grund til at forundres. Men jeg maa sige dig det, som det er. Der er her i min Ensomhed ligesom gaaet en ny Verden op for mig, og jeg er vistnok endnu lidt fortumlet deraf. Veed du, jeg tænker for Alvor paa at gøre et Forsøg med at føre Tanker som de ovenstaaende ud i Livet. Jeg omgaaes med vilde Planer om at oprette en Fattigskole i København efter det Mønster, jeg her skitserer. Det vil koste mig min tilkommende Formue; men nu, da jeg Ingen

har at efterlade den til, — kan jeg da anvende den bedre? Naturligvis, det er jo ikke noget, der kan ske hverken idag eller imorgen. Jeg maa først sætte mig grundigt ind i alt, hvad man hidtil har forsøgt i samme Retning, i det hele studere Skolesagen fra Bunden. Jeg mindes at have hørt eller læst, at der et Sted i Amerika har rejst sig en Bevægelse af lignende Art, saa du maa ikke blive altfor forskrækket, dersom du en Dag faar Underretning om, at jeg agter mig over Atlanten. Foreløbig bliver jeg dog her hos mine Plejebørn. Fra den lille Grav paa Kirkegaarden kan jeg heller ikke endnu skilles. Du ser mig derfor næppe saa snart — —."

* * *

Ved Foraarstid bestod Per sin Eksamen med Ære; men hans Glæde derover formindskedes ved, at han næsten lige fra Eksamensbordet maatte spasere hen i en Kaserne og krybe i Soldatertrøjen. Det var igen en af Fortidens Forsømmelser, han her maatte bøde for. Han havde Aar efter Aar søgt Udsættelse for Opfyldelsen af sin Værnepligt i et dristigt Haab om, at han paa en eller anden Maade ved Hjælp af Philip Salomons Indflydelse helt skulde kunne unddrage sig den. Han var bleven udtaget til Ingeniørrekrut, og hele Sommeren maatte han marschere ude paa de københavnske Fælleder og grave Løbegrave og flette Skansekurve sammen med et Par Hundrede unge Mennesker, der i hans Øjne kun var halvvoksne Drenge. Hvad der pinte ham mest derved, var ikke den legemlige Anstrengelse, saa uvant den end var ham, men den aandelige Sløvhed, hvortil det hele Kaserneliv

førte. Han havde medbragt nogle Bøger i det Haab, at han i sin Fritid skulde faa Lejlighed til at læse en Del; men udenfor Geleddet fik han nok at gøre med at tilfredsstille Legemets Krav; Maden og Søvnen blev hans Herrer; og desuden vænnedes han saaledes til at udføre alt paa Kommando, at det tilsidst syntes ham helt unaturligt at foretage sig noget frivilligt.

Allerede om Efteraaret udløstes han af denne aandelige Død. Endnu engang bistaaet af Lykken fik han ved Lodtrækningen efter Rekruttidens Ophør et af de meget faa Numre, der fritog for Vintertjeneste, ja endog for al senere Indkaldelse. I de sidste Dage af September rejste han frisk paa Sjæl og Legeme til Jylland, hvor hans og Ingers Forlovelse nu blev højtidelig kundgjort. Hofjægermesteren var i Mellemtiden død; men dette havde snarere fremmet end hæmmet Forhandlingerne om Strømreguleringen, og Forberedelserne var da ogsaa nu naaet saa vidt, at Per til sin store Glæde straks kunde begynde paa Arbejdet.

Allerførst tog han dog fat paa at indrette sig en Bolig i den lille Villa i Udkanten af Stationsbyen, som Hofjægermesterinden allerede i Julen havde udset til ham, og som endnu stod ledig. Der var fem smaa Værelser foruden Køkkenlejlighed og et Par Loftskamre. Foreløbig anskaffede han kun Møbler til de to af Værelserne og indrettede sig endda ganske tarveligt. Den Mangel paa Evne til at skabe Hygge om sig, der var ham egen, og som havde sat sit Præg paa alle hans Boliger baade herhjemme og i Udlandet, mærkedes ogsaa her. Paa en Avktion efter en Landsbykøbmand købte han et Par malede Borde, en Voksdugssofa, nogle Træstole og lignende Ting;

og naar han lod sig nøje med et saadant Pluksammen, var det ikke — som han selv troede — udelukkende af økonomiske Grunde, for saa hurtig som muligt at kunne tilbagebetale, hvad han skyldte sine Søskende og Philip Salomon, men ogsaa fordi han som den Sidenius, han nu engang var, inderst inde husede en middelalderlig Klosterbroder, for hvem asketisk Levevis og haardføre Vaner havde noget skjult tillokkende. Til Husholderske havde hans Svigermoder skaffet ham et gammelt Tyende, der engang havde tjent i Præstegaarden, og en Dag i Oktober, mens Sommerens sidste Efterladenskaber fløj for Vinden, satte han for første Gang Foden under eget Bord.

Selve Byen — Rimalt hed den, — var en af de sædvanlige Nybyggerpladser, som hastig og derfor med et Præg af Tilfældighed danner sig omkring en Jernbanestation i en befolket Egn. Der var en Kro, en Realskole, et Apotek, nogle Købmænd og Haandværkere, derimod hverken Kirke eller Præstegaard. Et Stykke fra Stationen førtes Banen over Aaløbet ved en anselig Bro, og det var Togets hule Dundren paa denne, som Per i sin Tid havde hørt over Engene helt ude ved Kærsholm. I to Miles Omkres stillede Folk deres Ure efter den.

Paa begge Sider af denne Bro laa hans Arbejdsfelt. Det strakte sig langsmed Aaen, en Mil ad den ene, en halv Mil ad den anden Kant, og indbefattede Englodderne i Rimalt, Bøstrup og Borup Sogne. Hver Morgen kørte han ud i sin egen lille Gig for at optage Kort, udstikke Afløbslinjer, rette Raamærker o. s. v., og han kom herved efterhaanden i personlig Berøring med de fleste af Egnens Bønder. De vandt ikke hans

Hjerte ved disse Underhandlinger. Taget saaledes enkeltvis gjorde de et ganske andet og langt mindre imponerende Indtryk paa ham, end da han hin Sommerdag saae dem i sluttede Rækker ved det store Folkemøde i Skoven. Desuden, da han manglede Forudsætninger for at kunne bedømme dem som Individer, virkede de allesammen ens paa ham. Han saae overalt væsenlig kun Standsejendommelighederne: Pengegriskheden, det smaalige Rethaveri, den skamløse Seen paa Fingrene, alle disse uædle Egenskaber, der fremavles i snevre og afsidesliggende Samfund under fattige Forhold. Han bestyrkedes her i en Erfaring, han havde gjort allerede som Soldat. Der havde i hans Kompagni været baade Købstadhaandværkere og Bønder, særlig Vestjyder; og det havde slaaet ham, hvor frisk og virksom Medfølelsen ofte kunde ytre sig hos de første, endda de fleste af dem tilhørte den københavnske Bærme, medens Bønderne var aldeles blottede for Kammeratskabsfølelse, ja end ikke syntes at have nogen klar Forstaaelse af dens Væsen. De levede ikke i Ufred med Nogen, holdt endogsaa godt sammen indbyrdes; men aldrig faldt det dem ind at gøre Nogen en Tjeneste uden at være sikker paa Gentjeneste; aldrig vovede de selv at anmode om en Haandsrækning uden at tilbyde et Vederlag.

Per kunde komme helt nedslaaet hjem om Aftenen, naar han — som det undertiden hændte — havde spildt det meste af sin Arbejdsdag, fordi et Par Naboer, som endog var gode Venner, ja Troesbrødre og politiske Meningsfæller, ikke havde kunnet blive enige om Ejendomsretten til en Straasbred Grøftejord, der kunde køres bort i et Par Trillebøre. Trods det store Vækkelsesarbejde,

der var gjort her i den sidste Menneskealder, hang den kristne Broderskabsfølelse endnu udenpaa Klæderne som en festlig Stemning, der omsluttede Folk ved Forsamlinger og i Kirken men dryssede af under Hverdagslivets Træskogang og navnlig slet ikke paavirkede Pengepungen.

Nogen synderlig Oplivelse fandt han heller ikke i Omgangen med sine Standsfæller hjemme i Rimalt. Hver Aften efter Postens Ankomst samledes Realskolebestyreren, Apotekeren, Stationsforstanderen og et Par Købmænd i Kroens Sofastue til en Slags Klub, hvortil ogsaa han var bleven indbudt. Her sad man omkring et Bord under en søvnig Hængelampe og røg Tobak og læste Aviser og drak Toddy. Af og til kom der en Samtale igang, idet man drøftede Avisernes Indhold; og næppe noget Sted paa Jorden blev Verdensbegivenhederne behandlet med større Overlegenhed end ved dette Aftensæde i den jyske Landsbykro. Realskolebestyreren var Klubbens prægende Aand. Han var en Mand paa et halvhundrede Aar, et godt Hoved med en Del spredte Kundskaber, som han i en Diskussion forstod at anvende med stor Slagfærdighed. Han var gammel Student og cand. phil., havde ogsaa engang gjort et mislykket Forsøg paa at spille en Rolle som Politiker og var nu havnet i denne Afkrog af Landet som Leder af en Drengeskole med fyrretyve Elever. Det var for denne Mand en personlig Tilfredsstillelse at forringe Betydningen af alt, hvad der havde det Held at vække Opmærksomhed omkring i Verden. Krigsforviklinger, Nordpolsrejser, betydningsfulde Begivenheder i Videnskabens eller Kunstens Verden, Fagforeningsbevægelsen og Arbejderstandens vældige Opmarsch, alt vakte kun en overbæ-

rende Medynk hos ham. Selv Tidens store tekniske Fremgang, som dog Bønderne fulgte med barnlig Undren, imponerede ham aldeles ikke.

„Nu ja," sagde han en Aften, da Aviserne havde bragt en Meddelelse om den nylig opfundne Telefon, om hvis Indretning og Virkemaade Per havde maattet give en nærmere Forklaring. „Det er egenlig ufatteligt, at en saadan Opfindelse ikke er gjort for længe siden. Det er i Grunden aldeles latterligt, at jeg ikke kan sidde her og ganske rolig samtale med en Mand i Kina, ja ikke alene tale med ham, men se ham, føle ham, lugte ham. Og saadan er det jo paa alle Omraader. Vi er syv Døgn om at naa fra Evropa til Amerika. Det er jo aldeles beskæmmende! Vi burde højst være syv Timer om det Stykke Vej. Vi burde med andre Ord kunne komme fra København til New York mellem Frokost og Middag. Først naar vi er naaet saa vidt, tager jeg min Hat af for Naturvidenskaben."

Ogsaa Apotekeren holdt af at høre sig selv tale, skønt han gerne standsede midt i sine Sætninger, fordi han ikke vidste, hvad han vilde sige. Stationsforstanderen, en afskediget Officer, underholdt sig derimod mest med sit Glas, mens de to Købmænd var andægtige Tilhørere til de boglærde Herrers Udviklinger.

Per fandt ingen Behag i disse Sammenkomster og mødte kun sjelden. Til Bøstrup Præstegaard kunde han ikke komme hver Aften; dertil var Vejen for lang. Hans Hest skulde hvile, og det var saa sin egen Sag efter en anstrengende Dag at gaa de tre Fjerdingvej frem og tilbage i al Slags Vejr og Føre. Men hjemme hos ham selv var der ensomt og trist. Ganske vist havde han

sine Bøger til at holde ham med Selskab, og til dem tyede han da ogsaa i de lange Aftener, som nu var nærved at overskride Dagen i Længde. Men rigtig Ro til at genoptage Arbejdet paa sin Opfindelse fandt han foreløbig ikke; dertil færdedes hans Tanker for stundesløst frem og tilbage paa Vejen til Præstegaarden. Først naar han virkelig fik fæstet Bo og kunde høre Inger gaa og nynne omkring ham, vilde han faa Fred i Sindet til en regelmæssig ordnet Hjemmesyssel.

Allerede ved Juletid begyndte han derfor at snakke om Bryllup. Svigerforældrene vilde først ikke høre Tale derom, fordi Inger var saa ung. Heller ikke ansaae de endnu hans Fremtid for tilstrækkelig betrygget. Inger selv gik ogsaa kun modstræbende ind paa Tanken; men efter en Del langvarige og for Per undertiden ret ydmygende Forhandlinger satte han dennegang sin Vilje igennem, og det blev bestemt, at Bryllupet skulde finde Sted i Maj.

Ved Siden af Ensomhedens Tryk og Savnet af et virkeligt Hjem havde han nu ogsaa haft en tredje (men hemmelig) Grund til at fremskynde Giftermaalet. Han kunde ikke rigtig komme ud af det med sin Svigerfader. Hans Udvikling havde efterhaanden ført ham saa langt bort fra den blombergske Livsopfattelse, at denne næsten var bleven ham imod. Forestillingen om en saadan bedsteborgerlig Vorherre, der under almindelig Tilslutning styrede Verden efter de fortrinligst anerkendte, humane Principper, virkede nu halvvejs komisk paa ham. I de uvejrsagtige Stemninger, som var gaaet gennem hans Sind i det sidste Aar, havde han anet en Verdensvilje af en mægtigere Art, med et vældigere Maal. Ogsaa hans daglige Omflakken der paa Egnen og den for-

øgede Livsindsigt, den gav ham, havde fjernet ham fra den blombergske Gudfadertro. Fattigdommen i Husmandshytterne, Sygdommens og Vankundighedens Ødelæggelser, den hele — menneskelig set — fortvivlende Uretfærdighed i Livsgodernes Fordeling fremdrev en Trang til fornyet religiøs Erkendelse, til en dybere Indtrængen i Tilværelsens mysteriøse Logik. Og da dette ikke længe forblev ubemærket af Svigerfaderen, gav det Anledning til adskillig Misstemning. Pastor Blomberg, der saa frisindet tillod Folk at mene om Vorherre og Verdensordenen omtrent, hvad de fandt for godt, var derimod meget nøjeseende med, hvilke Tanker man gjorde sig om ham selv; og han var fra sine Omgivelser saa vant til bestandig at høre Ekkoet af sin egen Røst, at han tog enhver Modsigelse som Tegn paa Vrangvilje og ondt Sind. Han, som sjelden viste synderlig Respekt for andres Meninger, ja som undertiden ikke var bange for at spøge ret ungdommeligt med andres religiøse Overbevisning, optraadte, saasnart han selv blev angrebet, med en kirkefaderlig Myndighed, hvori han ikke gav nogen født Sidenius det mindste efter. Per havde i den Anledning ofte maattet tænke paa, hvad Jakobe engang havde sagt eller skrevet til ham om den selvbedrageriske Nidkærhed, hvormed Kirken fra Arilds Tid under Fromhedens Fane havde tilfredsstillet et selvsygt Magtbegær.

Det var da ogsaa ved ganske andre Kilder, hos en hel anden Slags Personligheder, han i denne lange Vinters Ensomhed søgte Næring for sin Aand og uddybede sin Forstaaelse af Livets gaadefulde Tale.

Han var med Aarene bleven et Stykke af en Bogelsker. Hans Øjne blev uvilkaarlig tiltrukket

af ethvert trykt Bind, der kom indenfor hans Synskres. Noget af det første, han saae efter, naar han kom ind i Bøndernes Stuer, var de smaa Boghylder, som i Reglen fandtes der, og han gik sjelden bort uden at have undersøgt deres Indhold. Dette var iøvrig næsten overalt det samme: Biblen, et Par historiske Romaner af Ingemann, Holbergs Komedier, et Bind populær Naturvidenskab, et Par Landmandsskrifter, noget af den saakaldte Skolelærerliteratur eller dens Fortsættelse Kapellan- og Højskolepoesien, desuden en Række egenlige Opbyggelsesskrifter, særlig naturligvis de blombergske. Enkelte Steder kunde man ogsaa finde et tilfældig opbevaret Eksemplar af ældre Tiders religiøse Literatur, smaa, tykke Bøger med de besynderligste Titler. En hed „Frelsens Olje". En anden „Liden gylden Skatkiste". En tredje „Fire Bøger om Kristi Efterfølgelse". En fjerde „Jesu blodige Vunder og Saar som det sikreste Tilflugtssted for alle i Nød bestedte Syndere". Folk blev næsten forlegne, naar man fandt dem i Besiddelse af saadanne pietistiske Skrifter fra en uoplyst Tidsalder; og da i Virkeligheden heller Ingen læste i dem længer, havde det ikke været svært for Per at erhverve nogle Stykker af dem til sin Bogsamling. Han havde anskaffet dem alene for Snurrighedens Skyld; men som han en Aften sad og bladede i en af dem, idet han særlig eftersøgte saadanne Steder, der var stærkest mærkede af Fortidens Læsning, gjorde han den Opdagelse, at disse gamle Folkeskrifters naive, snart platte, snart svulstige Tone, der i Grunden var ham imod, alligevel paa en sær Maade betog ham.

Og dette førte videre. Med sin uophørlig voksende Trang til at komme tilbunds i sig selv, til

at forstaa sit eget Væsen endog i dets flygtigste Fornemmelser, tog han fat paa en historisk Undersøgelse af det religiøse Liv i det Tidsrum, hvorfra Størsteparten af disse Skrifter stammede. Han førtes ved dette Studium helt tilbage til Pietismen under Kristian den Sjette og herfra atter fremad gennem Oplysningstidens herrnhutiske Separatisme til den mærkelige Lægmandsbevægelse i Aarhundredets Begyndelse, hvoraf Samtidens store, folkelig-religiøse Vækkelse langsomt var vokset frem. Skildringerne af hine fynske og jyske Bondesønner og Landsbyhaandværkere og deres støtte og stædige Kamp mod Datidens rationalistiske Rettroenhed fængslede ham stærkt. Disse Ensomme, der paa Apostelvis vandrede fra By til By og vidnede, og som af den Grund bespottedes af Mængden, forfulgtes af Præsterne og kastedes i Fængsel af Øvrigheden; disse smaa Menigheder rundtom med deres evangeliske, fra Verden helt bortvendte Liv, — det var jo selve den hellige Historie gentaget paa hjemlig Grund.

En Illustration til disse Fortidsskildringer havde han desuden fundet her i Svigerfaderens eget Sogn. I et lille hvidkalket og velholdt Hus paa Bøstrup Mark boede en Træskomager og hans Familje, der levede ganske for sig selv uden at søge Omgang med Egnens øvrige Befolkning. Manden kørte en eller to Gange om Aaret ind til Købstaden med et Læs af sine Trævarer og solgte dem til de Handlende; ellers holdt han sig ved Hjemmet, over hvis Indgangsdør der paa et Bræt var malet de Ord: „Jeg og mit Hus vi ville tjene Herren“. Per var uforvarende dumpet derind engang, da han havde været paa Rundtur i Egnen for at sikre sig nogle flinke Faskinbindere til Sommerens Arbejde i Marken. Inde i Stuen fandt

han en yngre Kone ved en Vugge; et Par Smaabørn sad paa Gulvet og legede stille. Døren til Værkstedet ved Siden af stod aaben, og derinde sad Manden overskrævs paa sin Skærebænk og snittede. Ved Synet af Per rejste han sig og kom ind i Stuen med forlegen Mine. Det var en midaldrende Mand, høj og lidt ludende. Hans skægløse, noget blege Ansigt med de halvt nedslagne Øjne huede ikke Per. Heller ikke Konen, der henne fra Vuggen skottede til ham med et næsten fjendtligt Blik, gjorde noget rigtig tiltalende Indtryk paa ham. Manden bød ham vel at sidde ned, men det skete uden Gæstevenlighed. Forslaget om at lade sig hverve for Sommeren til Arbejde ved Aareguleringen afviste han øjeblikkelig og paa en Maade, der ligesom fjernede den hele Sag langt fra ham. Alligevel blev Per siddende lidt. Der var — trods alt — noget ved denne huslige Scene, der indtog ham. I den lille Stue herskede der en Renlighed og Orden, som var noget ganske ualmindeligt i saadanne Smaakaarshjem. Det var, som om der ventedes fornemt Besøg. Man kunde tro, at Huset altid stod saaledes beredt til at modtage en højbaaren Gæst. Her raadede aabenbart en Gudsfrygt, der ikke bare var en Stemning for festlige Lejligheder, men som virkelig havde formaaet at omskabe et Par Mennesker indtil selve deres Væsens Grund. Blot i den Maade, hvorpaa Manden i Samtalens Løb tog et af Børnene op paa sit Skød og tørrede det under Næsen med sin Finger, var der en egen fremmedartet, højtidelig Blidhed, som slet ikke virkede latterlig.

Henne i Præstegaarden var Per bagefter bleven oplyst om, at Familjen hørte til en Sekt, der kaldte sig selv „de Hellige“, og som i den senere

Tid havde fundet nogen Udbredelse flere Steder i Landet. Svigerfaderen havde rent ud kaldt dem nogle Hældører og sagt, at han betragtede deres Tilstedeværelse som en Skam for Menigheden.

Hvergang Per siden læste om Skomagersvenden Ole Henrik Svane, om Kristen Madsen paa Fyen eller de andre Lægprædikanter fra den religiøse Genopvækkelses Tid, saae han for sig den lille, forventningsfuldt stille Stue derude paa Bøstrup Mark. Flere af de Præster, hvis Navne han hyppigst stødte paa under Læsningen, kendte han desuden hjemmefra gennem sin Faders Omtale; et Par af dem tilhørte endda hans egen Slægt. Alt dette tilsammen var det, der gjorde Skildringerne saa levende for ham, Skikkelserne saa nærværende.

Men samtidig naaede han herigennem til en nedslaaende Erkendelse. Ved at sammenligne saadanne Menneskers inderlige Forsynstro med sin egen følte han, at han hverken var eller havde været eller nogensinde vilde kunne blive en virkelig troende Kristen. Ja, han kunde ikke engang længer ønske at blive det.

Det var endda mindre den strenge Verdensforsagelse, der skræmmede ham tilbage. Tilfredsstillelsen ved et saadant indadvendt, verdensfjernt Liv forstod han netop bedst. Det var Lidenskaben i deres Bønner, Arten af deres Forhaabninger, som forfærdede ham. Han havde i de sidste Aar selv bedt ofte. Men Bøn og Andagt havde for ham væsenlig tjent som et Styrkelses- og Renselsesbad for Sjælen, en Flugt fra jordisk Urenhed og Begær. Dog forstod han ogsaa dem, som tiltroede Bønnen Magt til virkelig at afværge Ulykker og bringe Hjælp i Farens og Nødens Stund. Men gennem hine dybt fromme Krist-

nes Bønner gik der som et Suk efter Trængsel og Smerte. I deres Sky for Verden, i deres Angst for Fristelsen, med deres Opfattelse af den Kristnes Liv som en uophørlig Pilgrimsgang nedbad de selve Vanheldet og Forfølgelsen over deres Hoveder.

„Bespis mig, o Herre, med Taarebrød og giv mig bredfuldt Maal af Taarer at drikke. Dig overgiver jeg mig og alt, hvad mit er, til Tugt og Beskæmmelse. Din Revselse tynge paa mig, og din Svøbe belære mig. Thi det er Naade for din Ven, at han af Kærlighed til dig skal lide og plages. Jeg takker dig, at du ikke har skaanet mine Synder, men tugtet mig med haarde Slag."

Naar han traf paa saadanne Ord, gik der ham det samme uvilkaarlige Gys gennem Sjælen, som dengang han havde læst Moderens efterladte Brev. For en saadan brændende Tro, der fortærede selve Blodets Grunddrifter, veg hans naturlige Menneske tilbage.

„Sandelig, det er en Elendighed at leve paa Jorden," skrev Thomas a Kempis i sin Bog om Kristi Efterfølgelse. „At spise, drikke, vaage, sove, hvile, arbejde og at være de øvrige Naturens Fornødenheder underkastet er sandelig en stor Elendighed og Plage for det gudfrygtige Menneske. O, gid der ikke var andet at gøre end at lovprise Herren vor Gud; da vilde du være langt lykkeligere end nu, hvor enhver af dine Fornødenheder gør dig til Kødets Tjener."

Hvad der ganske særlig foruroligede ham ved disse Undersøgelser, var noget, der iøvrigt allerede for Aar tilbage havde dæmret for ham under hin tilfældige Fordybelse i en Oversættelse af Platons „Fædon". Det var en stadig klarere Forstaaelse af, at Kristendommen var

langt ældre end Kristus, i hvem den kun havde fundet sin Fuldkommengørelse, i hvert Fald foreløbig; at han altsaa ikke kunde trøste sig med, at den vilde være bleven et rent forbigaaende Fænomen, dersom ikke Stats- eller Fyrstemagt havde set sin Fordel ved at hjælpe den op paa Aandens Højsæde. Den syntes at have sine Rødder i selve den menneskelige Urgrund, at suge Næring fra et Instinkt, der laa udenfor Naturen, og som, hvor det i det hele taget fandtes, tilsidst overvandt denne.

„Thi Legemet foraarsager os tusinde Bryderier, opvækker Uro og Forvirring og forstyrrer os, saa vi for dets Skyld ikke formaar at skue det sande. Medens vi lever, vil vi kun da komme Erkendelsen nærmest, naar vi har saa lidt som mulig med Legemet at skaffe og ikke mere Omgang med det, end det er højst nødvendigt, og ikke lader os opfylde af dets Natur.“

Saaledes talte selve Sokrates. Og Buddha? Der var et løsrevet, buddhistisk Citat, der sad indbrændt i hans Hjerne og lyste som en Fosforskrift, hver Gang der blev mørkt i hans Indre:

„Den, som intet elsker her paa Jorden og intet hader og intet attraar, kun han har ingen Lænker og er uden Frygt.“

Fra alle Verdenshjørner det samme Svar! Ned gennem alle Tider den samme Fordring: Selvets Fornægtelse, Jeg'ets Udslettelse; thi Lykke var Forsagelse. Men fra Verdens Side lød det omvendt: Selvhævdelse, Egenkærlighed, Legemets Kraft og Viljens Mod; thi Lykke var Tilegnelse. Her fandtes da ingen bærende Bro over Svælget. Aandens Gilding eller Legemets — saadan stod Valget! Denne Afgørelse kom man ikke udenom, naar man ikke, som hans Svigerfader og saa

mange med ham, besad en lykkelig Evne til selvbedragerisk at lukke Horisonten med en lyrisk Stemningstaage. Man maatte tage sit Standpunkt, vælge sit Parti, sværge til Korset eller til Champagneglasset, — og ikke nølende og ængsteligt, men med tillidsfuld Beslutsomhed, ja Begejstring.

Saaledes endte han igen ved Troen som Livets opholdende og retfærdiggørende Kraft. Men en saadan fortrøstningsfuld Tillid havde han ikke længer, hverken til Himlen eller til Jorden. Med Verdens Børn vilde han ingen Forligelse, og mellem Kristne hørte han heller ikke hjemme. Og allermindst kunde han vende tilbage til den blombergske Uskyldighedstilstand og som et Barn — uden Svimmelhed — plukke Blomster paa Randen af Afgrunden, ufølsom for Dybets dæmonisk dragende Magt.

* * *

En Graavejrsmorgen i Begyndelsen af Marts holdt Pers forspændte Gig udenfor hans Dør og ventede. Da han endnu ikke selv havde Staldrum, maatte han anbringe sit Køretøj paa Kroen, og det var Kroens Karl, som stod der ved Hesten og smaabandede, mens han slog Armene over hinanden for at holde Varmen. Han havde allerede ventet over et Kvarter.

Endelig tumlede Per søvndrukken ud i sin store Kavaj, steg tavs tilsæde, tog Tømmen af Karlens Haand og skumplede afsted. Han havde som sædvanlig siddet oppe den halve Nat og læst, og da han var kommen i Seng, havde Tankerne holdt ham vaagen, saa han først var fal-

den i Søvn hen paa Morgenstunden. Men nu viftede den friske Blæst ham hurtig Drømmetaagen fra Øjnene. Vognen var just heller ikke egnet til at lure i; det var en gammel, udslidt Jumpekasse, saa mør i Værket, at Fjedrene slog sammen ved den mindste Ujævnhed i Vejen. Til Gengæld var Hesten en paalidelig norsk Fjordhest, der blot havde den Vane af lutter Forsigtighed at løbe i Bugter fra den ene Grøftekant til den anden, saasnart Vejen hældede en Smule. Den havde et Par Øjne saa fintmærkende som et Nivellerinstrument, opdagede den mindste Afvigelse fra det vandrette Plan. For sin Kuskeæres Skyld havde Per i Begyndelsen ment at maatte plukke disse Unoder ud af den ved Hjælp af Pisken; men han havde snart fattet Kærlighed til det lille fromme og fodsikre Dyr, der Dag for Dag slæbte ham gennem Egnen i al Slags Vejr, og han lod nu Hesten faa sin Vilje.

Saavidt muligt indrettede han sig saaledes, at han kunde lægge Vejen om ad Bøstrup for i Forbifarten at sige Godmorgen til Inger. Han vidste, at hun paa den Tid gik ude i Haven for at spejde efter ham, og disse Morgen-Udfarter fik af den Grund en egen stor og festlig Stemning over sig. Men ogsaa selve Kørslen var ham paa denne Tid af Dagen til megen Nydelse, navnlig en saadan Morgen med friskt Vejr, naar Skyerne jog lavt henover Jorden og Krageflokkene skrigende lod sig vugge paa Stormen. Der var i saadanne Øjeblikke intetsomhelst sværmerisk i hans Forhold til Naturen. Han havde ikke længer — som i sin Tid, da han laa og fiskede paa Aaen ved Kærsholm — nogen Fornemmelse af mysteriøse Aabenbarelser. Det var atter ligesom i hans Drengeaar et rent legemligt Velbehag, han

følte ved Synet af den flyvende Skyhimmel og de svajende Trætoppe. Hans Muskler svulmede, Blodet fik Fart. Det var, som om Naturen umiddelbart skænkede ham af sin Kraft.

Naar han da tænkte tilbage paa, hvad der havde holdt ham vaagen om Natten, og hvorledes han havde syntes ikke at kunne faa Fred i sin Sjæl, før han havde udgrundet Verdensgaaden, maatte han næsten smile. I disse Øjeblikke, mens Eftertanken endnu blundede, og før Dagens mange Smaafortrædeligheder havde faaet Lov til at plumre hans Sind, aabnede han sig atter tillidsfuldt for Verden og dens naturlige Tillokkelser. Alt dunkelt og tvivlsomt i Tilværelsen blev ham i en saadan Morgentime saa betydningsløst i Sammenligning med det ubestridelige Faktum, at han sad her ung og sund i sin egen Vogn, paa Vej til sin Kæreste for at indvie Dagen med et Kys paa hendes søde Mund. Han priste den Gud, han knap nok længer troede paa, lovede Livet med dets Lyst og Sorg og Møje, der altsammen syntes ham Tak værd, hvortil det saa end førte. Hvorfor da gruble? Selvgjorte Plager var Fandens Værk. Det var i Grunden blot farisæisk Selvophøjelse ikke at ville lade sig nøje med de Bekymringer, Livskampen skabte. Om to og en halv Maaned skulde hans Bryllup staa. Den 20. Maj, Ingers Fødselsdag, skulde han hjemføre hende som blomstersmykket Brud, og hans triste Ensomhedsaar var endte!

Det var hans Hensigt denne Dag at aflægge et Besøg, der længe havde optaget ham. Blandt de Engskifter, der vilde blive berørt af hans Strømregulering, var der ogsaa et Par, der tilhørte Præstegaarden i Borup, og det var hertil, han i den Anledning agtede sig hen. Han havde

ikke talt med Pastor Fjaltring siden hint tilfældige Sammentræf i Høladen under Tordenvejret for godt halvandet Aar siden. Han havde et Par Gange kørt ham forbi, naar den sære Mand i Skumringen gik sine ensomme Spasereture paa afsides Veje, og han havde da ogsaa regelmæssigt hilst ham, dog — som det syntes — uden at blive genkendt. Men overalt paa Egnen havde han hørt Folk snakke om ham og om hans ulykkelige Familjeliv. Navnlig gik der de utroligste Historier om hans Kone; hun skulde ikke alene være ganske ødelagt af Drik men desuden i sine yngre Dage have begaaet kønslige Udskejelser af den groveste Art. Desuden bar nok hendes Skødesløshed og Dovenskab Hovedskylden for, at Præsten gentagne Gange havde haft økonomiske Vanskeligheder af den alvorligste Art. Alt dette havde vakt Pers Deltagelse for Manden. Naar han ikke desmindre havde udsat sit Besøg hos ham saa længe, var det, fordi han tænkte sig, at han som Pastor Blombergs Svigersøn næppe vilde faa nogen synderlig venlig Modtagelse, idet Svigerfaderen jo foruden Størsteparten af hans Menighed havde berøvet ham en væsenlig Del af hans haardt fornødne Indtægter.

Vejen sænkede sig i et stort Sving ned mod Bøstrup By, og pludselig lyste det op i hans Ansigt. Derhenne bag Præstegaardens Havelaage øjnede han Inger, der stod med et Sjal over Hovedet og kiggede efter ham.

„Du Syvsover!“ raabte hun ham imøde. „Hvor bliver du af?“

„Har du ventet?“

„Jeg er som Is over hele Kroppen.“

„Stakkel dog!“

Han var nu naaet hen til hende og kørte Ha-

vegærdet saa nær, at deres Munde — i Skjul af en Hyben — kunde mødes over Stakittet.

„Godmorgen, min egen Ven!“

„Godmorgen! Hvor skal du hen idag?“

„Aa, jeg har travlt. Jeg maa straks afsted.“

„Du er ikke til at udholde. Altid har du travlt. Farvel da! Kommer du i Aften?“

„Det gør jeg!“

Et nyt Kys og endnu et og „et lille et i Tilgift“ — som Per sagde.

„Aa, du stygge Dreng! Farvel da!“

„Farvel!“

„Farvel! . . . Og kom rigtig tidlig!“

„Det skal jeg nok!“

„Farvel, min Ven!“

„Farvel!“

„Farvel!“

„Blakken“ havde sat sig i Bevægelse, men de blev ved at holde hinanden i Hænderne, indtil de ligefrem reves fra hinanden. Saa atter „Farvel, Farvel“, og Viften, indtil Vognen forsvandt bag et Gaardhjørne.

— — Henimod Middagstid, efter at have tilbragt nogle Timer ude i Engene med sit Vinkelinstrument, kørte Per ind i Borup Præstegaard.

Pastor Fjaltring var hjemme og modtog ham i sit Studereværelse. Det var et stort, halvmørkt Rum, næsten en Sal, med kun to smaa Vinduer. Skønt der var en Del Møbler derinde, saae der paa Grund af Stuens Størrelse tomt ud. Ved Pillen mellem Vinduerne stod en Pult med en opslaaet Bog; og herfra traadte den besynderlige Huleboer ham imøde, saasnart han var kommen indenfor Døren.

Der var i Præstens Væsen den samme sære Blanding af Forlegenhed, Nysgerrighed og Selv-

følelse, som havde slaaet Per allerede hin Dag i Kirken. Han blev staaende i nogle Skridts Afstand fra ham og hilste yderst høfligt men i Tavshed og med Hænderne bag paa Ryggen. Hvorvidt han genkendte ham eller ej, var det ikke let at blive klog paa. Da Per havde forestillet sig, gjorde Præsten en Haandbevægelse henimod Sofaen, tog selv Plads i en Armstol noget derfra og spurgte forretningsmæssigt, hvormed han kunde være ham til Tjeneste.

Per fremførte sine Spørgsmaal, der angik Uddybningen af nogle Grøfter i Præstegaardens Englod. Præsten svarede, at han i Grunden ikke havde Lov til paa egen Haand at træffe Bestemmelser om Embedsjorden; men da det her kun drejede sig om Ubetydeligheder, turde han vel nok paatage sig Ansvaret. Kun vilde han bede om, at der til mulig fremtidig Bevisførelse maatte blive udfærdiget en kort, skriftlig Fremstilling af de Ændringer, der ønskedes foretagne; hvilket Per beredvilligt lovede.

Den hele Forhandling stod ikke paa i mere end nogle faa Minutter og efterfulgtes af en længere Pavse. Præsten sad bøjet frem over sine sammenlagte Hænder og ventede aabenbart paa, at Per skulde gaa. Men da Per virkelig gjorde Mine dertil, syntes han alligevel at blive noget ængstelig for at have været uhøflig. Han spurgte ham, hvor han boede, og hvad han syntes om Egnen; og da han hørte, at Per havde opslaaet sin Bolig ved Stationen, sagde han, at han altsaa ikke kunde savne Omgang; der var jo efterhaanden opvokset en hel lille Købstad dernede ved Rimalt. Og han nævnede Realskolebestyreren og Apotekeren og et Par andre af Egnens Folk. Svi-

gerfaderen eller Hjemmet i Bøstrup Præstegaard omtalte han derimod ikke med et Ord.

Per, som fra hint Uvejrs-Møde havde bevaret et ganske stærkt Indtryk af Præstens Personlighed, følte sig lidt skuffet af disse almindelige Talemaader. Saa krænkede det ham ogsaa, at han saaledes udenvidere blev slaaet i Hartkorn med Medlemmerne af Toddy-Klubben derhjemme, saa meget mere som Præsten selv — efter hans Tone at dømme — ikke værdsatte de Folk synderlig højt. Han sagde derfor med en vis Vægt, at han ingen Omgang havde der i Byen men tværtimod levede meget ensomt i Selskab med sine Bøger.

Præsten løftede Hovedet lidt. Han saae stadig ikke paa ham; men der kom et Øjeblik et opmærksomt, ligesom lyttende Udtryk i hans lille gulblege, skægløse Ansigt.

„Naa ja," sagde han. „Det tilbagetrukne Liv i Tankens Verden kan sagtens ogsaa have sin Tilfredsstillelse. Og sin Hygge. Man tør maaske sige sin Velsignelse."

Og han tilføjede med et lille Smil, at Ensomheden jo undertiden endog var meget selskabelig. Naar man med tilstrækkelig Grundighed søgte ind i sig selv, fik man ofte en skuffende Fornemmelse af at have Fremmede hos sig.

Per, der følte sig personlig ramt af Bemærkningen, sagde med et Forsøg paa at udvide Lignelsen, at saadanne Fremmede desværre ofte var ret besværlige Gæster, der skabte Uro og Uhygge.

Atter gled det studsende, ligesom lyttende Udtryk flygtigt henover Præstens bortvendte Ansigt. Han gik dog ikke nærmere ind paa Emnet, tilføjede blot som en Afslutning, at man jo ogsaa gerne tyede til andres Tanker for at forjage sine

egne. Bøger virkede saa rart afledende. De Betragtninger, Folk førte tilbogs og lod trykke, var i Almindelighed ikke opskræmmende.

Der blev igen en Pavse. Præsten var aabenbart her kommen ind paa noget, hvorom han ikke ønskede at udtale sig nærmere. Per forstod, at han var paa sin Post overfor ham, og at der ikke kunde komme nogen Samtale igang. Han rejste sig derfor, og Præsten gjorde ingen fornyet Anstrengelse for at holde ham tilbage. Dog var han ingenlunde uhøflig. Ved Afskeden rakte han ham endog sin Haand — en besynderlig tør og hed Haand — og gjorde kavalermæssigt en Undskyldning, fordi han af Frygt for Træk ikke fulgte ham ud i Forstuen.

Saa kort og lidet betydende dette Møde havde været, var Per dog ikke saa lidt opfyldt af det; og da han sad ved Aftensbordet i Bøstrup Præstegaard, gav han sig til at tale om det paa en Maade, som Svigerforældrene tydeligvis ikke syntes om. Saasnart han mærkede dette, tav han, hvorpaa Svigerfaderen glattede efter med den Vending, han sædvanlig brugte, naar hans Nabopræst kom paa Tale:

„Det er et stakkels beklagelsesværdigt Menneske! Jeg har oprigtig ondt af ham. Han skulde blot aldrig have været Præst!“

Allerede den næste Dag satte Per sig til at udfærdige den Redegørelse, Pastor Fjaltring havde anmodet om. Han gjorde sig megen Umage med den, renskrev den tilsidst paa et stort Ark tykt Papir og tilføjede ovenikøbet et omhyggelig udført Grundrids af hele Præstegaardens Engtilliggende.

En Ugestid senere, da hans Vej en Dag igen førte ham ad Borup til, kørte han ind i Præste-

gaarden for at aflevere Dokumentet. Præsten, der var saa lidt vant til, at der vistes ham Opmærksomheder, blev forlegen ved Synet af det smukke Arbejde og takkede ham hjertelig; og da Per straks gjorde Mine til at gaa, blev han ganske ulykkelig og bad ham undskylde, dersom han ved hans forrige Besøg maaske havde været noget uoplagt. For at faa ham til at blive trykkede han ham egenhændig ned i sin Sofa, og det varede dennegang ikke længe, før der kom en Samtale igang af en ret aabenhjertig Karakter.

Det var selve det medbragte Dokument, der blev Udgangspunktet for den. Per gav Præsten den Oplysning, at der var Brændtørv i Præstegaardsengen, endog i ganske betydelig Mængde. De laa temmelig dybt under Jordoverfladen og var lidt vanskelige at komme til; men sandsynligvis var de just af den Grund særlig gode. Han var overbevist om, ytrede han, at det vilde kunne lønne sig at anskaffe en lille Pumpemølle, som kunde holde en Udgravning tør, og saa forme Massen som Æltetørv.

Pastor Fjaltring, som var bleven staaende foran ham paa et smalt Løbetæppe, der laa midt henad det ellers nøgne Gulv, rystede paa Hovedet med et sygeligt Afmagts-Smil. Den Sag maatte han overlade til sin Eftermand, sagde han. Hans Helbred var ikke af den Beskaffenhed, at han turde regne med Fremtiden.

„Desuden," føjede han til, „om ogsaa Døden vil skænke mig Frist, veed jeg jo slet ikke, hvorlænge Kirkemyndighederne og mine nidkære Embedsbrødre vil give mig Lov til at præke for tomme Stolestader."

Per blev rød og forsøgte høflig en Indvending; men Præsten lod ham ikke komme tilorde.

„Jeg gør mig ingen Illusioner. Vor Tid har gjort Religionen til en Markedsvare, og man kan ikke fortænke Folk i, at de søger til de Boder, hvor de køber Afladen billigst.“

Per vendte Øjnene bort. Han fandt ikke Anklagen saa meget uretfærdig men følte sig for Ingers Skyld forpligtet til at tage sin Svigerfader i Forsvar. Han sagde, at de nyere religiøse Bevægelser i Folket, hvor overfladisk de end i Almindelighed virkede, dog vakte Sansen for aandelige Ting og saaledes forhaabenlig forberedte en ny Kulturperiode. Han havde paa sine Rejser gjort den Erfaring, at danske Bønder i Henseende til Aandslivlighed og Modtagelighed ragede højt op over deres Standsfæller i Udlandet, særlig i de katolske Lande. Men hertil svarede Pastor Fjaltring, at et saadant velvilligt, halvt beskyttende eller maaske bare nysgerrigt Forhold til det store Livsspørgsmaal i hans Øjne var værre end slet intet Forhold. Troen var en Passion, og hvor den ikke var det, drev man Abespil med Vorherre. Ad kunstig Vej at opdrive en vis Aandslivlighed hos Folket var saa langt fra at berede Jordbunden for en alvorlig og oprigtig Tro — eller blot for en alvorlig Tvivl — at sligt tværtimod dræbte de Spirer til et virkeligt Gudsforhold, der var nedlagt i enhver Menneskesjæl.

Han var gaaet et Par Gange frem og tilbage paa Løbetæppet og standsede pludselig henne i den anden Ende af Stuen. Det saae ud, som vilde han minde sig selv om ikke at vove sig for langt ud. Men det var for silde. Meddelelsestrangen i ham var bleven vakt, Ensomhedens Tankemylder trængte sig paa, og han kunde ikke længer holde Ordene tilbage.

Han sagde til Per, at den moderne Ingeniørvidenskab ikke kunde fritages for en Del af Ansvaret for den Udadvendthed og Overfladiskhed, som var Nutidsmenneskenes Forbandelse. Det var Maskinindustriens Jag, der nu ogsaa havde smittet det religiøse Liv. Som man paa alle Omraader var bleven vænnet til at faa sine Livsfornødenheder fremstillede med saa lidt personligt Arbejde som muligt, saadan krævede man nu ogsaa af Troen, at den lod sig erhverve uden for megen Kraft- og Tidsspilde. Og hos Ordets Forkyndere — det være sig nu Præster eller Lægfolk — skortede det jo gennemgaaende ikke paa Villighed til at imødekomme Kravet. Med Stolthed pegede vi her i Landet paa vore Højskoler, der jo ogsaa efterhaanden havde udviklet sig til formelige Etablissementer, hvor en garanteret Livsanskuelse tilvirkedes fabriksmæssigt i Løbet af tre-fire Maaneder. Det saae ud som et Mirakel, og var dog bare et Bedrag. For at opnaa den forlangte Simplifikation og Prisbillighed erstattede man ganske simpelt Religionen med Poesi, gav Tilværelsen et poetisk Overtræk, en skuffende Fernis. Udbyttet af den sidste Menneskealders saakaldte folkelig-religiøse Vækkelsesarbejde herhjemme havde efter hans Mening ikke været andet end en saadan ferniseret Materialisme.

Det udæskende i Pastor Fjaltrings Tone overfor ham forstemte Per lidt, saa meget mere som Præsten jo kun udtalte, hvad ogsaa han mente om de Ting. Men Manden var ikke længer til at standse.

Om Menneskets Sjæl og Vilkaarene for dens Trivsel — fortsatte han — vidste man ganske vist kun sørgelig lidt; men det syntes dog temmelig sikkert at fremgaa af Historiens som af

mange Enkeltmenneskers Vidnesbyrd, at som alt andet i Verden krævede ogsaa Sjælen Tid og Modstand for at udfolde sig. Det var vel ogsaa almindelig erkendt, at Lykke i verdslig Forstand gjorde Mennesket goldt. Sjælens rette Element var Sorgen, Smerten, Savnet. Glæden var en Levning af Dyret i os; derfor var det sagtens ogsaa, at Folk saa let i Medgangsdage forfaldt til allehaande Abenoder og Paafuglevaner, mens de i Sorgens Timer, naar de søgte ind i sig selv, ind til Personlighedens guddommelige Kilde, kunde faa et helt forklaret Udseende. Ganske vist, Kristendommen meldte sig i Verden som det glade Budskab; men skulde dette Ord tages bogstavelig, blev man stikkende i en uopløselig Modsigelse. En Tro, der meddelte Fred, Tryghed og Glæde, tilstoppede Sjælens Ernæringskilder, udslukte det aandelige Liv, helbredede Sygdommen ved at dræbe den Syge. Selve Ideen om et hinsidigt Paradis som en Fuldkommenhedens Bolig lod sig ogsaa vanskeligt forlige med vor nuværende religiøse Indsigt. Det Ord om det udelukkede Haab, som Dante havde anbragt over Nedgangen til sit Helvede, syntes med nok saa megen Føje — og i langt frygteligere Betydning — at kunne indridses over Porten til et saadant Himmerige, hvor der ikke længer var nogen Mulighed for Selvudvikling. Ja, for den indskrænkede Menneskeforstand tog det sig ud, som om det i det lange Løb maatte blive mellem de Uforløste, hos de evigt eller midlertidigt Fordømte, at man fandt de rene og lutrede Sjæle og den sande Salighed, opfattet som religiøs Erkendelse.

„Men rimeligvis har vi endnu slet ikke forstaaet Guds Mening med Evangeliet. Og i saa

Fald forklares herved igen den Kendsgerning, at Kristendommen efter to Aartusinders Forløb trods store Ord og Løfter ikke har faaet Held til at udrette mere for Menneskeslægtens moralske Fremgang. Visse Teologer benægter jo rent ud Kristi guddommelige Fødsel, og i Virkeligheden er Familjeligheden mellem ham og det gamle Testamentes Gud heller ikke let at faa Øje paa. Man kunde vel uden stor Overdrivelse sige, at den ene er den andens fuldkomne Modsætning, ja Vrængebillede. Kristus var jo ogsaa Jøderne en Vederstyggelighed. Men naar Kristus ikke er Guds Søn — hvem borger os saa for, at Vorherre ikke lod ham fødes og pines og lide en forsmædelig Død, for at han skulde tjene os til afskrækkende Eksempel?"

Pastor Fjaltring standsede atter brat sin Gang over Løbetæppet, ligesom ængstet af sine egne Ord. Hans Pande var under den lange Tale bleven rødflammet. Uafladelig jog der nervøse Trækninger fra Skuldrene op over Ansigtet.

„Ja, De forstaar forhaabenlig, at jeg ikke siger dette for at spotte. Jeg mener kun, at skal Kristusskikkelsen og dens Mission endelig gøres til Genstand for kritisk Værdsættelse — og dertil er Tiden sikkert kommen — saa lad det blive grundigt, uden Fordomme. Om saa vort Salighedshaab skal sættes paa Spil derved!"

Per vidste intet at sige til disse vidtsvævende Tanker; og Pastor Fjaltring havde øjensynlig ikke selv nogen Fornemmelse af, hvor langt han var kommen bort fra Udgangspunktet. Heller ikke mærkede han nu, at en Dør bagved ham aabnedes, og at hans Kone kom ind. Først da Per rejste sig og bukkede, vendte han sig om og blev i det samme tavs.

Per gjorde i Stilhed Folkesnakken den Indrømmelse, at den ikke havde overdrevet i sin Skildring af Pastorindens Ydre. Hun var uformelig tyk og havde et stort, kobberrødt Drankeransigt med et Par dødt stirrende Øjne, der syntes næsten hvide mod Ansigtshuden. Hendes Sjuskethed var saa meget mere iøjnefaldende, som hun aabenbart havde pyntet sig. Forhaaret var i Hast bleven glattet med Vand, og hun havde en temmelig ordenlig Kjole paa; men under den skævt siddende Kappe sad Resten af Haaret som Stopningen i en Pude, og under Kjolekanten saaes et Par udtraadte og ubørstede Sko.

Da hendes Mand havde forestillet Per, smilte hun meget indladende.

„Hr. Sidenius vil maaske gøre os den Fornøjelse at spise Frokost med os? Maden staar paa Bordet."

Per vidste ikke, hvad han skulde svare. Medfølelsen med den ulykkelige Mand knugede hans Hjerte. Han havde helst sagt Nej men frygtede for at krænke ved et Afslag og tog derfor mod Indbydelsen.

Det overraskede ham, at der i Pastor Fjaltrings Væsen overfor Konen ikke ytrede sig nogen alvorligere Misstemning. Han var ganske vist under hele Maaltidet en Del forlegen og temmelig adspredt; men i selve sin Optræden overfor hende var han ganske den hensynsfulde Ægtemand, opmærksom, ja galant. Selv havde hun øjensynlig ikke den mindste Forstaaelse af sin Skænsel. Hun var endog den, som førte Ordet, idet hun — temmelig forvirret — talte om København og om sine Erindringer fra Nordsjælland, hvor hendes Fader havde været Præst. Tilmed havde hun den Vane aldrig at høre efter, hvad

andre sagde, hvorfor hun tilsidst var den eneste, der talte.

Da de to Mænd kom tilbage til Studereværelset, følte Per straks, at deres afbrudte Samtale ikke længer lod sig genoptage. Præsten opfordrede ham heller ikke til at blive. Dog fulgte han ham ved Afskeden helt ud i Forstuen, takkede ham paany for den Opmærksomhed, han havde vist ham, og sagde, at det altid vilde være ham en Glæde at se ham, naar hans Vej faldt der forbi.

Per blev glad for Opfordringen og gjorde sig i den følgende Tid hyppig Ærinde i Præstegaarden i Anledning af Grøftegravningen i Engen. Tilsidst kom han der uden nogetsomhelst Paaskud og følte sig altid velkommen. Ved Gudstjenesten i Borup Kirke viste han sig derimod aldrig, og det var ikke alene Hensynet til Svigerfaderen, der holdt ham borte. Det Indtryk, han havde bevaret af Pastor Fjaltrings Præken fra den eneste Gang, han havde hørt ham tale, fristede ikke til en Gentagelse. Paa en Prækestol gjorde Pastor Fjaltring en underlig Mester-Jakel Figur. Han var en Sandhedssøger, ingen Stemningsvækker, endsige nogen Forkynder. Man skulde søge ham i hans Enebo. Og selv der kunde han undertiden ved et uformodet Besøg flagre besynderlig forlegent og ubehersket omkring ligesom et Møl, der pludselig træffes af Lyset. Enten følte han sig trykket ved Tanken om sin Paaklædning, der sjelden var beregnet paa at ses af Fremmede, eller han var et Offer for sin indbildte Sygdom og flyttede sig hvileløs fra Stol til Stol eller sad sammenkrøben med Haanden under sit indbundne Hoved. Overfor Per fortog dog denne Skyhed sig i Almindelighed ret hurtig, og havde han

først overvundet den, kunde han tale i Timer uden at trættes.

I Bøstrup Præstegaard nævnte Per aldrig sin fortsatte Forbindelse med den forkætrede Præst. Heller ikke for Inger omtalte han den. Han vidste, at hun paa Faderens Vegne vilde føle sig krænket af den, og han kunde foreløbig ikke gøre hende sin Optagethed af dette nye Bekendtskab forstaaelig, fordi hun endnu paa ganske barnlig Vis troede paa sin Faders Ufejlbarlighed. Det maatte vente, indtil de altid kunde være sammen. De enkelte Gange, hvor det var kommen til en lille Ordstrid mellem ham og Svigerfaderen om aandelige Ting, havde hun været meget vred paa ham bagefter og ladet forstaa, at det blev opfattet som ungdommelig Vigtighed af ham i saadanne Spørgsmaal at ville sætte sin Mening op imod Faderens.

Den Hemmelighedsfuldhed, som herved kom til at hvile over hans Besøg hos Pastor Fjaltring, satte sit Mærke paa de Indtryk, han bragte med derfra, tildelte dem et Skær af Mystik. Men hertil bidrog ogsaa Pastor Fjaltrings mærkelige og mangeartede Viden. Per stiftede her for første Gang Bekendtskab med saadan noget som den middelalderlige Teologi. Han førtes ind i Skolastikernes byzantinske Tanketempler, indviedes i de førreformatoriske Sværmeres gotisk-fantastiske Drømmesyner, hørte om Mænd som Mester Eckart, Johannes Tauler, Ruysbrock og Gerhard Groot, hvis Personligheder øjensynlig havde fristet Pastor Fjaltring til vidtløftige Studier. Men forresten syntes ingen Lærebygning eller Troesretning i Fortid og Nutid at være ham fremmed. Selv med visse uhyggelige Udslag af en forvendt religiøs Fantasi som Satansdyrkelsen, Rosen-

kreuzerordenen og den sorte Messe var han fortrolig, og han gengav ordret efter Hukommelsen lange Stykker af saadanne Lønsamfunds Forfattere.

Hvad der dog stadig optog Per mest under disse Besøg, var Pastor Fjaltrings egen Personlighed og det Præg af Selvoplevelse, han satte paa alt, hvad han talte om. Som han var fortrolig med alle Tankegange, syntes han at kende enhver menneskelig Lyst og Smerte af personlig Erfaring. Selv naar han talte om Helvede, skete det paa en Maade og med et sygt Blik, som om han havde været der og i Erindringen paany gennemlevede Rækken af dets Kvaler. Men ogsaa et Himmerig kunde i lykkelige Øjeblikke afspejle sig i hans fine, saa levende og skiftende Træk. Der kunde flygtigt glide et Udtryk over hans blege Ansigt, som om han fra det Fjerne opfangede Toner af Sfærernes Musik.

Naar Per bagefter sad i Bøstrup Præstegaard og hørte paa sin rødmossede Svigerfader, følte han i endnu højere Grad end tidligere, hvor ringe Værd en saadan billigkøbt Frejdighed havde i Sammenligning med en Tro, ja selv med en Tvivl, der havde kostet Kamp og Blod. Særlig faldt Modsætningen ham i Øjnene engang ved et af de saakaldte Privatkonventer, der et Par Gange om Aaret afholdtes i Præstegaarden, og hvor Egnens saakaldte frisindede Gejstlighed samledes for under Svigerfaderens Forsæde at drøfte Øjeblikkets kirkelige Stridsspørgsmaal. Selv i Pastor Fjaltrings mest gudsbespottelige Tale syntes der ham at være mere sand Fromhed end i den lutherske Gabmundethed og den hele friskfyragtige Spillen Kammerat med Vorherre, hvori disse Folk behagede sig. Naar han saae dem sidde der —

gemytlige, adspredte eller prægede af den skuespilleragtige Selvoptagethed, som Folkemøderne fremavlede — og forhandle om Syndsforladelsen eller Bønhørelsen med en velstoppet Pibe i Munden; naar han hørte dem overbyde hinanden i Billighedsfølelse og frejdig Imødekommen af Tidens Fordringer om en Religion til nedsat Pris, saa forstod han baade det Navn „Grossererne", som Pastor Fjaltring havde heftet paa dem, og dennes Betegnelse af et saadant lyrisk bevæget Stemningsliv som en „ferniserst Materialisme".

Ogsaa paa Svigerfaderens Karakter havde han faaet mere og mere at udsætte. Særlig var hans Kritik af den bleven vakt, efter at han ved et Tilfælde havde faaet Rede paa hint besynderlige Forhold til den gamle Bedstefader, som allerede Forvalteren paa Kærsholm i sin Tid havde omtalt for ham. Den Gamle boede ganske rigtig under kummerlige Forhold et Sted paa Fyen, og naar Sønnen havde lukket sit Hus for ham, var Grunden den, at han engang som en allerede ældre Mand havde forsyndet sig mod det sjette Bud og faaet et Barn med sin Tjenestepige. Pastor Blomberg, der viste saa stor Fordragelighed i alle religiøse Spørgsmaal, forstod til Gengæld ikke Spøg, naar det galdt Moralen. I Lighed med adskillige af sine Kaldsbrødre tog han i det hele paa Sædernes Omraade Oprejsning for, hvad Kirken i den senere Tid nødtvungent havde maattet ofre til Fornuften. Tilmed havde Per en lille Mistanke om, at Svigerfaderen i Grunden var ganske glad ved at have faaet dette Paaskud til at holde sig den besværlige, nu næsten blinde Olding fra Livet. Der havde nok aldrig bestaaet noget særlig hjerteligt Forhold mellem Fader og Søn, og Offervilligheden hos Pastor Blomberg

var overhovedet ikke stor. Mens han selv førte stort Hus og gentagne Gange temmelig ugenert havde krævet Menighedens Paaskønnelse bevidnet med klingende Mønt, var han meget paaholdende, hvor det galdt en Haandsrækning til andre. Mere end een Gang havde Per haft Lejlighed til at høre, hvorledes han aflandt sig med Fattigfolk, der søgte til ham om Hjælp, ved Løftet om at „indeslutte dem varmt i sine Bønner.“

Med alt dette tvivlede han dog ikke et Øjeblik om Oprigtigheden af sin Svigerfaders Religiøsitet. Men det var ham netop det mislige ved Sagen og det, der endelig bestemte hans Forhold til Troen, at denne, hvor den ikke som hos de i egenlig Forstand „Hellige“ helt udblæste det naturlige Menneske, syntes uden Evne til at virke forædlende og forfinende paa Sindet. Saa syntes snarere Tvivlen at besidde en saadan Genfødelsens Kraft. Naar han søgte at opgøre for sig selv, hvilken Betydning hans Bekendtskab med Pastor Fjaltring foreløbig havde haft for ham, fandt han den netop deri, at han hos denne havde fundet Trøst for den Tvedelthed i sin Natur, den Mangel paa Evne til at falde til Hvile i en bestemt formet Livsanskuelse, som ofte havde gjort ham saa modløs. I sin Tale kom Pastor Fjaltring altid tilbage til Tvivlen som Troens nødvendige Forudsætning, dens „vellystfulde, evigt undfangende Moderskød“. Som Dagen fødtes af Natten og denne igen af Dagen, og som alt Liv paa Jorden fremkaldtes af dette Vekselspil mellem Mørke og Lys, saadan betingedes ogsaa det religiøse Liv af et uafhjælpeligt Modsætningsforhold, der ved sine Brydninger vedligeholdt Sjælens Uro. En Tro, som ikke bestandig fornyedes gennem Tvivl, var en livløs Ting, et Kosteskaft, — en Krykke, ved

hvis Hjælp man maaske nok for en Tid kunde glemme sin Lamhed; men en virkelig, livsopholdende Kraft var den ikke.

I et af sine spøgefulde Øjeblikke havde han sagt:

„Dersom det er rigtigt, at Vejen til Helvede er brolagt med vore gode Forsætter, saa maa jo nødvendigvis Vejen til Himlen være banet med vore slette.“ Derpaa havde han udviklet, hvorledes der var mere Sandhed heri, end det i første Øjeblik kunde se ud til; thi — sagde han — ligesom det menneskelige Legemes Gang noksom bekendt var et bestandigt men betids afbrudt Fald, saadan var ogsaa vor Aands Udvikling hen imod Fuldkommenheden et uafladeligt Syndefald, af hvilket vi oprejstes ved en instinktmæssig virkende Selvopholdelsens Kraft, der var af guddommelig Oprindelse.

Idet Per kastede Blikket tilbage paa sin egen Udvikling, syntes han, at den næsten var som en forbilledlig Anskueliggørelse af disse Ord. Og han saae igen Fremtiden imøde med Haab og Fortrøstning.

* * *

I Bøstrup Præstegaard havde man allerede travlt med Forberedelserne til Bryllupet. Symaskinen summede den hele Dag, og Fru Blomberg tog hver Mandag ind til Købstaden, hvor Størsteparten af Udstyret blev bestilt. Ord som Drejl, Nøddetræ, Satin, Mellemværk, Reps, Bolster, Grenadine, Krølhaar, Dowlas slog Per om Ørene fra det Øjeblik, han kom ind ad Døren. Ogsaa Ingers Tanker syntes mere optaget af Snedker og Sadelmager end af den Kærlighedens

Indvielsesfest, der forestod; og Per følte sig mere og mere tilovers i Præstegaarden.

Selv gik han iøvrigt derhjemme i sit Hus og beredte det i Stilhed til at modtage hende. Han havde allerede ganske gode Indkomster. Foruden sin Hovedbeskæftigelse med Strømreguleringen havde han paataget sig forskellige Smaaarbejder rundt om i Egnen, hvorved han havde en klækkelig Fortjeneste. Han havde da ogsaa fuldtud tilbagebetalt, hvad han skyldte sine Søskende, ja han havde endog begyndt at lægge tilside til det første Afdrag paa sin Gæld til Philip Salomon og Ivan.

Nu lod han det temmelig forfaldne Hus istandgøre udvendig og indvendig, fik nye Tapeter paa Væggene og erstattede det gammeldags, kolde Murstensgulv i Køkkenet med et Bræddegulv. Hans Opfindsomhed fornægtede sig heller ikke ved denne Lejlighed men gav sig Udslag i forskellige smaa praktiske Indretninger til Forbedring af Skorstenstrækket, af Vandafløbet o. s. v. Han vidste, at intet vilde glæde Inger mere end et velindrettet Køkken, et køligt og luftigt Spisekammer, en friskkalket Kælder, et let tilgængeligt og velfyldt Brændselsrum. Hun havde arvet sin Moders Sans for Orden og Renlighed og kunde henrykkes af en skinnende Tallerkenrække eller af noget nypudset Kobbertøj omtrent som andre af et Kunstværk.

Nu gik det, som det plejer at gaa, at Udbedringen af den ene Ting aabnede Øjnene for Manglerne ved andre. Da Køkkenlejligheden stod færdig, syntes Per, at ogsaa Dagligstuen nødvendigvis maatte have et nyt Gulv. Uden at han rigtig selv mærkede det, smittedes han efterhaanden af Forberedelsesfeberen i Præstegaarden. Til Besøg

hos Pastor Fjaltring blev der ikke længer Lejlighed. Af lutter Frygt for, at Tiden ikke skulde slaa til, var han tilsidst — ligesom Inger — nær ved at ønske, at Bryllupet kunde blive udsat et Par Uger.

Da saa de nye Møbler begyndte at komme fra Byen og skulde stilles paa Plads, meldte der sig andre Bekymringer. Et Klædeskab viste sig at være for stort til den Væg, for hvilken det var bestemt. En Gardinstang var til Gengæld bleven for kort, og — hvad der et Øjeblik gjorde Inger helt utrøstelig — det nye Tapet i Dagligstuen stod ikke saa smukt til Tæppet og Møbelbetrækket, som hun havde ventet. Hvergang han kom til Præstegaarden, fløj hun ham imøde med bekymrede Spørgsmaal om en Vinduspilles Bredde eller Størrelsen af et Gulv; og naar han gik, glemte hun undertiden helt at besvare hans Kys for lutter Paamindelser.

Lige op til selve Højtidsdagen varede denne Flyttedagsuro; ja et Par Dage før Bryllupet steg den pludselig paa Grund af et Uheld til formelig Panik. Alle de bestilte Møbler var efterhaanden kommen; kun manglede endnu Sengene, som man havde ventet paa Uge efter Uge. Der var bleven sendt Bud efter Bud til Snedkeren i Byen med Forespørgsler, og denne havde stadig lovet at sende dem. Inger og hendes Moder talte tilsidst næsten ikke om andet end disse Senge, som stadig udeblev. Per følte sig lidt forlegen derved; han forstod ikke rigtig den Frimodighed, hvormed Inger, der ellers var saa sartfølende, gav sine Ængstelser Luft, ikke alene overfor ham, men ogsaa overfor alle andre, der kom i Præstegaarden. Spændingen forplantede sig endog ud i Byen. Overalt talte man om disse

Senge, og det kom som en Befrielse for alle, da det Dagen før Bryllupet blev bekendt, at de nu endelig var kommen og stod paa Plads.

Paa Festdagen skinnede Sommersolen ned over en flagsmykket By, og alle Folk var paa Benene, da Bryllupstoget drog til Kirke. Inger sad i en aaben Vogn ved Siden af en smuk, ældre Herre med bomuldsagtigt Fipskæg og en Rose i Knaphullet, hendes Morbroder. Hun saae nydelig ud, men maaske vidste hun det lidt for godt selv. Hendes Tanter, som havde pyntet hende, Veninderne, som havde sat Sløret og Myrtekransen paa hendes Hoved, Pigerne og Konerne i Præstegaarden, som havde fulgt hende tilvogns, alle havde de fortalt hende, at skønnere Brud var ingensinde kørt til Bøstrup Kirke.

Blandt Gæsterne var der ogsaa to af Pers Søskende, Eberhard og Signe. Iøvrigt saaes der alle Egnens kendte Folk, Justitsraad Clausens, Hofjægermesterinden, Højskoleforstanderen, flere Præster, Ombudsmænd for Menigheden, desuden enkelte Udvalgte fra Rimalt, ialt over et halvt Hundrede Personer.

Under Middagen i Præstegaarden trængte Nysgerrige ind i Haven for at høre Talerne gennem de aabentstaaende Vinduer. Bagefter blev der dækket Borde til dem ude under Træerne; alle Tilskuere skulde beværtes, og efterhaanden som Mængden strømmede til, fik Bryllupsgildet Karakteren af en Folkefest. — — —

Straks den næste Formiddag rejste de fremmede Gæster, først Eberhard og Signe, siden Morbroderen. Denne var en ret mærkelig Mand, lidt af en Eventyrer, der havde tumlet sig en Del omkring i Verden og tilsidst var havnet som handelskyndig Chef for et stort og meget anset

Skibsværft i Fiume, hvor han endnu boede. Han havde grebet den Anledning, som Søsterdatterens Bryllup gav ham, til efter mange Aars Forløb at gense sit Fædreland og havde opholdt sig en Ugestid i Bøstrup. Med sit fremmedartede Væsen og sine udenlandske Vaner havde han haft lidt vanskeligt ved at komme tilrette med Præstegaardens Beboere og da særlig med Pastor Blomberg, der rentud kaldte ham en gammel Laps. Derimod havde han fundet stort Behag i Per. Han havde et Par Gange gjort ham Følgeskab paa hans Rundture til de nu paabegyndte Udgravninger i Engene; og skønt han ikke var Tekniker af Fag, havde han meget godt forstaaet at bedømme Arbejdets Værd og havde bagefter overfor Søsteren og Svogeren udtalt sin Beundring med Ord, der — forsigtigt — antydede, at han fandt deres Svigersøn alt for god til at gaa her paa Landet og grave Grøfter for Bønderne.

Fru Blomberg, der hele Formiddagen havde været meget adspredt, kunde efter de fremmede Gæsters Bortrejse slet ikke faa Ro paa sig. Hun fulgte nu Broderen til Stationen for med det samme at se indenfor hos de Nygifte.

Hun fandt dem ved et forsinket Frokostmaaltid, ved hvilket der herskede en alt andet end hyggelig Stemning. Per var forfjamsket, Inger bleg, tavs, harmfuld. Fru Blomberg lod, som om hun ingenting mærkede. Hun anede, hvad der var forefaldet, og smilte lidt ved sig selv, — det var for hende, som om hun genoplevede sin egen Bryllupsmorgen for toogtyve Aar siden. Saa drak hun Kaffe sammen med de Unge og talte om Festen og de bortdragne Gæster. Bagefter fulgtes hun og Inger ud i Køkkenet og Spisekammeret

for at ordne lidt paa Stellet. Per gik ind i sit eget Værelse og opholdt sig der under Resten af Svigermoderens Besøg.

Han sad derinde ved Vinduet med Haanden under Kinden og saae ud over Markerne. Han vidste jo godt, at der ingen større Ulykke var sket. Han tvivlede ikke om, at Ingers Skyhed lidt efter lidt vilde fortage sig. Men han følte sig alligevel alvorlig skuffet og nedslaaet. Hvad der skulde have været hans Livs højtideligste Minde, var bleven et Optrin, hvorfra hans Tanker altid vilde vende sig med Skamfuldhed og Ubehag.

Hans Tanker sneg sig til en anden Bryllupsnat . . . den med Jakobe . . . og han kunde ikke lade være med at sammenligne. Men pludselig rørte der sig noget uhyggeligt i Dybet af hans Sind. Han følte som et giftigt Slangebid i Hjertet . . . Havde han maaske selv Skylden? Var det igen for sin Fortid, han her maatte bøde? — —

Seksogtyvende Kapitel.

Per følte sig i Begyndelsen ikke helt lykkelig i sit Ægteskab. Hans Haab om at kunne vække Inger til et mere selvstændigt aandeligt Liv gik ikke i Opfyldelse. Hun med sin ligevægtige, helt for det praktiske anlagte Natur og med sin Overbevisning om, at hendes Fader var Kristenhedens sidste store Høvding, begreb end ikke Hensigten med hans Overtalelsesforsøg. Ligesom sin Fader betragtede hun hans Optagethed af Pastor Fjaltring som et Udslag af ungdommelig Modsigelseslyst og Trang til at gøre sig interessant.

Nu havde unægtelig det Dobbeltliv, Per levede, og de ulige Paavirkninger, han udsattes for, efterhaanden bragt ham saaledes i Vilderede med Hensyn til sig selv, at han undertiden gjorde et ret forstyrret Indtryk. Han mærkede det tilsidst selv og søgte ængstelig efter et Holdepunkt.

Han fandt det, hvor han før havde fundet det, paa Natursiden af sin Tilværelse; og den, som førte ham dertil, var netop Inger. Hun var paa den Tid højtfrugtsommelig; og som saa mange unge Mødre havde hun ikke Tanke for andet end den forestaaende Nedkomst og Forberedelserne dertil. Ikke desmindre var hun fuldkommen fat-

tet; og denne Ro og den Sjælsstyrke, hvormed hun i al sin Umyndighed gik der og ventede paa sin Time, opfyldte Per med Beundring og gav ham meget at tænke paa.

Saa fulgte Fødselsnattens Sindsbevægelser, Ingers Sygeleje, Bekymringen baade for hende og for Barnet, dertil Faderglæden og den forstærkede Ansvarsfølelse, som denne vakte — alt tilsammen plantede ham atter solidt paa Virkelighedens Grund.

Helt formaaede han alligevel ikke at holde sig borte fra Borup Præstegaard. Det store, halvmørke Studereværelse med det smalle Løbetæppe og Pulten mellem de to lave Vinduer bevarede endnu en egen Tryllemagt over ham; men han stjal sig derhen med daarlig Samvittighed som en Dranker til Kroen, og Besøgene blev da ogsaa stadig sjeldnere, indtil de brat afsluttedes ved en forfærdelig Begivenhed, som længe skulde blive det staaende Samtaleemne der paa Egnen.

En Dag i Høsten opskræmtes Folk af Rygtet om, at Pastor Fjaltring var forsvunden. Han havde for et halvt Aarstid siden mistet sin Kone; men i Stedet for at føle dette som en Befrielse var han snarere bleven endnu mere dagræd og menneskesky. Da han nu savnedes, anede man straks en Ulykke. Per satte sig øjeblikkelig i Bevægelse for at lede Efterforskningen. Han sendte Mandskab ud for at gennemsøge Skovene og satte andre til at bundskrabe Aaen og alle Mosehuller deromkring. Tilsidst fandt man Præsten oppe paa hans eget Loft, hvor han havde hængt sig inde i et stort, tomt Klædeskab.

Per havde i de sidste Aar været saa at sige den eneste, Pastor Fjaltring havde været glad ved at se, og overfor hvem han havde udtalt sig med

nogen Aabenhjertighed. Endnu faa Dage før hans Forsvinden havde Per siddet flere Timer hos ham og ved den Lejlighed netop beundret den tilsyneladende Ro og Sjælsfatning, hvormed han talte om sig selv og sin Ensomhed. Med sine legemlige Lidelser spøgte han endog. For Smerter skulde man være taknemlig, havde han sagt; de bevarede Sindet friskt. Og han havde givet en humoristisk Historie tilbedste om, hvorledes han engang var kommen for Skade at nedsynke saa dybt i Grublerier over Arvesyndens Mysterium, at han havde været paa Nippet til at gaa fra sin Forstand.

„Men saa skænkede en naadig Trækvind mig en forfærdelig Tandpine, et rigtig godt og velsignet Kindtandsmartyrium, — og Pokker tog ved baade Arvesynd og andet saadant Djævelskab, saa jeg gerne havde givet selve min Daabsattest for en god Krydderpose.“

Nu, da han var borte og ved sit uhyggelige Endeligt selv havde vidnet om sin Livsfilosofis bristende Bærekraft, fik Per en lignende Fornemmelse af lykkelig undsluppen Livsfare som dengang, da han modtog Efterretningen om Løjtnant Iversens Selvmord. Ved hans feberhede Haand var han bleven ført ind i mørke, øde og vilde Egne af Aandens Verden, hvis skuffende Ørken-Luftsyn og Hildringer længe havde lokket ham paa Afstand. Og dog! Han vilde altid mindes den ulykkelige og ensomme Mand med Taknemlighed og Kærlighed. Endnu i sin Død var han bleven ham en Lærer og Befrier.

Derfor harmede det ham ogsaa at være Vidne til den hoverende Medlidenhed, som kom tilorde rundtom hos Folk, der sad hyggelig beskærmet af deres egen Lidenskabsløshed og aldrig havde

følt nogen titanisk Drift til at kæmpe med Guderne. Særlig opbragte Svigerfaderen ham med sin overbærende Hovedrysten.

„Ja, saadan maatte det jo ende! Det var næsten til at forudse. Hvad andet skal det vel føre til, naar man ikke kan naa til Forligelse med sig selv? Jeg har altid haft oprigtig ondt af ham, stakkels Mand!“

Der kilrede Per et hvast Svar paa Tungen; men som saa ofte før gemte han for Ingers Skyld sine Følelser hos sig selv og tav.

* * *

Nu gik der igen et Aar, og et til, og endnu tre, der alle forsvandt med den særegne, umærkelige Hast, som Tiden har paa Landet, hvor den enkelte Dag kan krybe langsomt nok afsted, men hvor Aarene flyver. I den lille Villa-Idyl under Rimalts grønne Banker tumlede allerede tre Børn, en fem Aars Dreng og to Smaapiger, ægte Sidenius'er, lysblaaøjede og brunlokkede. Den store Aaregulering var for længe siden heldig afsluttet, og Per havde ofte talt om at søge andetsteds hen; men Inger vilde nødig bort fra Egnen; hun elskede sit nye Hjem, som hun før havde elsket det gamle, og satte sin Stolthed i at gøre det til et Mønster paa Orden og Hygge.

Per havde iøvrigt heller ikke selv rigtig Mod til at bryde op fra de tilvante Forhold. Dagene gled saa fredeligt hen her, Børnene trivedes, og Inger var saa rørende glad og taknemlig, fordi hun fik Lov til at blive boende i Nærheden af Forældrene og sine gamle Venner. Udenfor sit eget Hjem følte han sig rigtignok stadig som en Fremmed der paa Egnen. Til Gengæld havde hans

egen lille Jordstump med Hus og Have vokset sig saa fast til hans Hjerte, at der sjelden behøvedes nogen langvarig Overtalelse for at faa ham til at opgive Tanken om et Opbrud. Saa havde han nu ogsaa — i hvert Fald indtil den allersidste Tid — haft tilstrækkeligt at gøre der paa Egnen med Landmaalervirksomhed og mindre Vej- og Broarbejder, som havde givet ham et godt Underhold. Han var endog omsider bleven en gældfri Mand.

Med hans Opfindelse var det derimod ingen Vegne kommen. Han havde bestandig sjeldnere følt nogen Lyst til at beskæftige sig med den, og med Lysten syntes ogsaa Evnen at være svunden. I hvert Fald var hans før saa frugtbare Hjerne bleven gold, og han havde nu afgørende lagt den hele Sag paa Hylden. Oppe paa Højen bagved Huset, hvor han i sin Tid havde tænkt sig sin Forsøgsmølle rejst, stod nu en Udsigtsbænk, og her sad han og Inger ofte sammen og saae paa Solnedgangen og smaasnakkede om Dagens Hændelser, mens Børnene legede i Græsset omkring dem.

Det var som oftest Inger, der førte Ordet. Han, den meget talende, var med Aarene bleven ordknap. Dog kunde han i enkelte Øjeblikke og navnlig i sit Forhold til Børnene blive næsten overgiven. I det hele skiftede hans Sindsstemninger saa hyppig og med en saadan Uberegnelighed, at det til Tider foruroligede Inger. Allerbedst som de sad og talte sammen i Fortrolighed, kunde han blive tavs og fraværende, som om hans Tanker var bleven indfangede af et eller andet, han ikke gerne talte om. I Timer, ja i Dage kunde denne Indesluttethed vare, og da maatte man

helst lade ham gaa og passe sig selv og ikke forsøge at trænge ind paa ham med Spørgsmaal.

I det første Aar af deres Ægteskab havde Inger — ligesom sine Forældre — opfattet denne Mangel paa Sindsligevægt som en Frugt af hans Bekendtskab med Pastor Fjaltring. Senere havde hun ment, at det var den ulyksalige „Opfindelse", som plagede ham. Dengang han endnu arbejdede paa den, havde han bestandig været misfornøjet, havde aldrig kunnet faa Ro nok men ladet sig forstyrre af den ringeste Støj i Huset og stadig beklaget sig over Rengøringen og Vinduespudsningen, der altid — som han havde paastaaet — forjog ham fra hans Værelse, naar han følte sig allerbedst oplagt. Hun havde derfor ogsaa gjort sit til, at han endelig slog Sagen af Tankerne. Nu var hun mest tilbøjelig til at sætte hans Stemningers Uberegnelighed i Forbindelse med hans legemlige Sygelighed, der paa samme Maade ytrede sig anfaldsvis, og som i det hele gjorde ham ømtaalig og pylret. Anden Forklaring gav han da heller ikke selv.

Det var igen bleven Høst; i Haven modnedes Bærfrugterne, og Inger havde travlt med at sylte og koge hen.

En Dag i Midten af September sad hun ude paa en Bænk under det store Valnøddetræ i Haven, hvor hun gerne tilbragte en Timestid om Eftermiddagen, mens Børnene fik Lov til at tumle sig udenfor paa Marken under Barnepigens Opsigt. I sin Ordenskærhed overholdt hun saavidt muligt en bestemt Tidsinddeling af Dagen; og denne Time under Valnøddetræet var viet til Eftertanke, til husmoderlige Planlæggelser og Betragtninger. Hun havde et stort Smækkeforklæde paa og holdt i Skødet et Lerfad fuldt af

mørkerøde Kirsebær. Et tomt Fad stod ved Siden af hende paa Bænken, og heri lagde hun Bær ved Bær efter først omhyggeligt at have udtaget Stenene af dem med en Naal. Som i alt, hvad hun foretog sig, var der noget yndefuldt i den Maade, hvorpaa hun med sikre smaa Bevægelser udførte Behandlingen, mens den pragtfuldt røde Saft dryppede fra de hvide Fingre. I Løvet over hendes Hoved viste sig de første høstlige Tegn. Et dødt, blegt Blad grinede hist og her frem mellem de grønne. Selv var hun midt i sin Højsommer, fuldmoden, yppig, næsten lidt matroneagtig trods sine kun syvogtyve Aar. Den legemlige Svaghed, der havde hæmmet hendes Udvikling under Opvæksten, var forsvunden med Giftermaalet. Hun følte sig kærnestærk og havde til sin Glæde og Stolthed selv kunnet amme sine Børn.

I Grunden var hun ogsaa lykkelig i sit Ægteskab, omend rigtignok paa en anden Maade, end hun havde tænkt at blive. Trods sit Sinds Ustadighed var Per en baade kærlig og omhyggelig Ægtefælle; men den galante Riddersmand, hun havde drømt om, var han ikke bleven. Til Tider undrede hun sig da ogsaa over, at hun holdt saa meget af ham, som hun gjorde. Men naar hun bar over med hans Luner, var det, fordi de talte til hendes Moderlighed. Under hans stadig tilbagevendende Anfald af mørke Stemninger — der tilmed var bleven hyppigere og langvarigere med Aarene — betragtede hun ham som en syg Mand, med hvem man ikke maatte gaa i Rette. Og desuden saae hun godt, at han altid selv var den, som led mest under dem.

Han havde netop for Tiden en af sine vanskelige Perioder. Det havde Dagen før været den lille Hagbarths Fødselsdag, og Per havde endnu

om Formiddagen været i sin fornøjeligste Stemning. Tidlig om Morgenen var han gaaet ud for at plukke Markblomster til at pynte Huset med, og da Børnene var kommen op, havde han leget „Kuk“ og „Saltebrød“ med dem ude i Haven. Børnene var henrykte, og hun havde bag Sovekammervinduet selv moret sig over at se ham krybe paa alle fire om bag Buskene for at skjule sig. Saa var Posten kommen, og Legen hørte op. Da hun en Timestid efter kom ind til ham i hans Stue, saae hun straks, at han ikke længer var den samme. Han sad henne ved Vinduet med Avisen i Skødet, og der var kommen disse dybe Skygger under Øjnene, som hun kun altfor godt kendte. Ved det festlig dækkede Middagsbord havde han til Børnenes tydelige Forbavselse og Skuffelse næsten ikke sagt et Ord; og da Bedsteforældrene ved Kaffetid kom kørende for at ønske til Lykke, havde han grebet et Forretningsanliggende som Paaskud til at tage bort og var ikke vendt tilbage før til Aftensmaden.

Der var noget i den Pludselighed og Voldsomhed, hvormed disse tungsindige Stemninger overfaldt ham, som i den sidste Tid paa en uhyggelig Maade havde mindet hende om den afdøde Hofjægermester. Ogsaa hos ham havde Sindets sygelige Ømtaalighed sikkert staaet i Forbindelse med hans legemlige Svaghed, maaske med den Kræft, der blev hans Død. Hun havde da ogsaa gjort sig selv det Løfte ved Lejlighed at tale alvorligt til Lægen derom.

Hun vaktes op af sine Tanker ved et Glædesraab oppe fra Højen. Det var den lille Hagbarth og hans ældste Søster Ingeborg, der var kravlet derop for at holde Udkig efter Faderen, og som

nu havde faaet Øje paa ham og „Blakken“ ude paa Vejen.

Inger rejste sig og gik ind med sine Fade for at give Pigen Ordre til at sætte Pers Middagsmad frem. For ikke at gøre Brud paa Husets Orden havde Per selv bestemt, at der ikke skulde ventes paa ham, naar han ikke kunde være hjemme til sædvanlig Spisetid. Inger havde personlig sat Portionerne af til ham — det var Sødgrød med hjemmebrygget Øl og røget Aal med stuvede Kartofler — og hun havde ikke øst op med en Teske. Per havde været borte siden om Morgenen, havde blot haft nogle Stykker Smørrebrød med i Lommen, og hun vidste, at han efter et saadant daglangt Ophold i det Fri vendte hjem med Ulvehunger. Det var igen aldeles som med Hofjægermesteren, hos hvem Sindets Nedtrykthed heller aldrig havde angrebet Appetiten. Tværtimod. Hun huskede endnu, hvorledes han i sit allersorteste Humør næsten havde været umættelig.

Nu holdt Per og „Blakken“ udenfor i Gaarden, omringet af Børnene og Hønsene og Barnepigen; kort efter kom ogsaa Gaardskarlen. Fra Barnepigens Arm rakte „Stumpen“ sig op imod ham for at faa et Kys, og de to ældste var allerede kravlet op ad hver sit Hjul og sad paa Sædet ved Siden af ham og sloges om Pisken. Inger stod inde bag det aabne Køkkenvindu og betragtede Scenen med moderlig Henrykkelse.

Lidt ublidt frigjorde Per sig tilsidst for de mange ivrige Barnearme og steg ned af Vognen, idet han gav Karlen en Ordre med Hensyn til Hesten.

Ogsaa han var bleven fyldig i de forløbne Aar; men han havde ikke Ingers sunde Ansigtsfarve,

og det store, lidt vildtvoksende Skæg gjorde ham ældre af Udseende, end han var.

„Har her været Nogen?“ spurgte han, da han var kommen til Sæde i Spisestuen og — uden at tænke paa, hvad han spiste — havde sat de første, forsvarlige Mundfulde tillivs.

„Nej, vi har været ganske ene,“ svarede Inger; hun havde taget Plads ved Bordet med et Strikketøj for at underholde ham.

„Var der noget med Posten?“

„Nej, kun Avisen.“

„Der er vel ikke noget Nyt i den?“

„Jeg veed det saamænd ikke. Jeg har ikke læst den.“

Der blev et lille Ophold.

„Læste du heller ikke Avisen igaar?“ spurgte han ligesom tøvende.

„Igaar? Det tror jeg ikke. Var der noget i den?“

„Naa — næ — der var bare igen et Referat af Forhandlingerne paa det Ingeniørmøde i Aarhus.“

„Du burde vist have været med til det Møde, Per. Det interesserer dig dog.“

„Hvad skulde jeg der? Jeg kender ingen af de Folk . . . Desuden er jeg jo heller ikke Ingeniør.“

„Kommer der da ikke ogsaa Landmaalere?“

„Det tror jeg ikke.“

„Men du er dog optaget af, hvad de forhandler.“

„Aa ja — engang imellem.“

„Hvad stod der da i det Referat, du taler om?“

„Det var bare en Forhandling om et vestjysk Kanal- og Frihavnsprojekt med Hjertingbugten som Basis. Det er det, som rundtom i Aviserne gaar under Navn af det Steinerske Projekt. Forresten er det — som du maaske husker — den samme Ide, jeg selv engang har haft.“

„Ja, var det ikke derom, du skrev din Bog?“

„Jo — det var derom, jeg skrev min Bog.“

„Er der da nu Tale om, at Planen skal udføres?“

„Det tror jeg ikke. Det københavnske Frihavnsprojekt er jo nu en fastslaaet Ting. Det var med det, at det andet konkurrerede.“

„Men saa er det da underligt, at de bliver ved med at snakke om det.“

„Aa, det er den jyske Lokalpatriotisme, der skal ha'e Luft engang imellem. Og for Hr. Steiner er det jo meget fordelagtigt, at Diskussionen holdes gaaende. Han gør da ogsaa, hvad han kan, for at holde Liv i den. Det lader til, at han har været Genstand for formelige Ovationer ved Mødet. Ved den store Middag forleden — Champagnen har rimeligvis flydt lidt rigelig — blev han i en Skaaltale kaldt for Danmarks Lesseps. — — Har du noget mere Grød?“

„Nej — det er kedeligt — vilde du have haft fler'? Men der er rigeligt af Eftermaden.“

„Ja, — Tak — saa er det godt.“

„Du skal forresten ikke spise dig for mæt. Husk paa, vi skal til Apotekerens iaften.“

Per skar en fortrædelig Grimace.

„Det er sandt! Det havde jeg glemt! — Hør, skulde vi ikke snart begynde at sige Nej til de Indbydelser? Vi har dog ingen Fornøjelse af den Slags Selskabelighed.“

„Nej synderlig morsomt bliver der vist ikke. Og jeg blev saamænd ogsaa helst hjemme. Men det kan dog ikke gaa an, at vi fornærmer Folk. Heller ikke for Fa'ers Skyld. Han vilde ikke synes om det. Folk finder vist, at vi allerede afsondrer os mere, end vi har Lov til.“

Herpaa fik hun ikke noget Svar, Per spiste videre i Tavshed. Bagefter fulgtes de ind til Kaf-

fen, som imidlertid var bleven bragt ind i hans Stue.

Denne laa paa den anden Side Gangen og var et temmelig indsnevret og mørkt Rum med et Gavlvindu ud til Markerne og en Tapetdør, der førte ind til Sovekammeret. Pers oprindelige — store og solrige — Arbejdsværelse havde han, efterhaanden som Familjen forøgedes, maattet afstaa til Børnene; og i Grunden befandt han sig ogsaa nok saa godt i dette mere beskedne, stille og afsidesliggende Kammer, som mindede ham om hans Ungdoms Enebo paa Frederiksberg eller i Nyboder. Det fandt end ikke altid Paaskønnelse hos ham, naar Inger søgte at live lidt op derinde med nogle friske Blomster eller et Par Potteplanter. Han taalte ikke godt Blomsterduft. Og Naturens lysmættede Farver harmonerede i Almindelighed kun daarligt med de Stemninger, i hvilke han holdt mest af at hygge sig inde.

Et eneste Kunstværk saaes der i Stuen; det var et stort Marmorhoved, som var anbragt oppe paa Reolen og knap fandt Plads der under det lave Loft. Det forestillede en ung, smuk Mand med kruset Haar, en bred og kraftig Pande og en fyldig Mund, der — ligesom paa antike Byster — stod en lille Smule aaben for at forhøje Indtrykket af Liv. Hovedet vendte sig med en voldsom Bevægelse til Siden, hvorved der fremkom et virkningsfuldt Muskelspil paa den svære Nævefægterhals. Fra Panden trak en dyb Viljesfure sig ned mellem de omtrent sammenvoksede Bryn; Blikket var bydende, Smilet lyste som i et Overmaal af Mod og Ungdomskraft.

Det var hint idealiserede Ungdomsportræt af Per, som paa Bestilling af Baronessen var bleven modelleret under hans Ophold i Rom. Hofjæger-

mesterinden, der havde set sig nødt til at indløse det paa sin Søsters Vegne, sendte det i sin Tid til Inger som Bryllupsgave. Men Inger fandt Bysten i enhver Henseende afskyelig og vilde sætte den paa Loftet. Den havde dog faaet Lov til at staa ovenpaa et Hjørneskab i Spisestuen, hvor den ikke faldt i Øjnene, indtil Per en Dag havde fundet paa at tage den ind til sig selv. Trods Ingers Forsikringer om, at det ikke passede sig at have sit eget Billede i sin Stue, havde han ikke siden villet af med den.

Mens nu Mørket faldt paa inde og ude, sad de hver i sin Ende af Stuen og talte om Børnene og Husholdningen. Per havde tændt sig en Cigar og sat sig hen til Vinduet med sin Kaffekop. Det var stadig Inger, som førte Ordet, samtidig med at hun passede sit Strikketøj. Blandt andet fortalte hun om, hvordan den lille Hagbarth ganske af sig selv havde fundet paa at lave en Dukkevogn til sin Søster af en gammel Træsko. Han havde altid saa mange morsomme Indfald, den Dreng. Og saa sad der et Par Hænder paa ham, der ikke gav tabt overfor nogen Vanskelighed.

Per var bleven opmærksom.

„Ja, han kan blive flink," sagde han, mest som til sig selv, og faldt i Tanker.

Inger snurrede Garnet omkring sine Pinde og gik ind i Sovekammeret for at klæde sig om til Selskabet. Et Øjeblik efter, at hun var gaaet, strakte Per sig frem mod sit Arbejdsbord for at tage en sammenlagt Avis, som laa skjult under nogle Bøger og Tegneruller; men da han i det samme hørte hende komme tilbage, trak han hurtig Haanden til sig og gav sig til at se op paa de røde Aftenskyer.

* *
*

Apoteker Møller var Rimalts største Skatteyder. Han holdt nok af at minde herom, og naar han havde indbudt til Selskab, satte han en Ære i at vise, at han kendte en velstaaende Mands Forpligtelser overfor sine mindre begunstigede Medborgere. Da Gæsterne ved Syvtiden var samlede, førtes de ind til et Bord med tre Glas foran hver Dækning og smaa, friskbagte Brød inde i Servietterne. Værten havde da ogsaa den Tilfredsstillelse at høre, hvorledes man ret højrøstet slog fast, at hans Bord ubestrideligt var Egnens bedste.

At Maden ikke just var tilberedt af nogen Mesterkok, og at Vinflaskernes Indhold paa ingen Maade svarede til de fornemme Navne paa Etiketterne, forringede ikke Nydelsen for Nogen. Det var ikke Folk med kræsne Ganer. De bedømte Retterne væsenlig efter deres Masse, svælgede i Synet af Overfloden og gav sig ubekymret hen til den Opgave at tilegne sig saa meget af den, som de kunde stoppe i sig.

Ogsaa i sin personlige Optræden hævdede Apotekeren sit Ry som en fortræffelig Vært, idet han ikke lod det skorte paa Opfordringer til at fylde sig. Uafladelig hørte man hans Stemme gennem Gaffellarmen:

„Mine Damer og Herrer! De maa virkelig lade disse farcerede Duer vederfares Retfærdighed! — — Hr. Stationsforstander! Jeg haaber, denne Château Beychevelle gefaller Dem. — — Min Frue! Sauternes er Damevin! Behag at drikke! — — Hr. Sidenius! Har Deres Glas fornærmet Dem? De drikker ikke noget. Maa jeg have den Ære — ! Mine Herrer! Denne London Club 1879, som jeg har ladet omskænke, bør drikkes med

Andagt. Jeg beder Dem tage for Dem og sige mig Deres Mening."

Herrerne tømte Glassene, smækkede velbehageligt med Tungen og brød ud i oprigtig mente Lovtaler.

„Hvad jeg vil kalde en passende Middelfylde," erklærede Dyrlægen.

„Falder fortrinligt paa Tungen," ytrede Stationsforstanderen med Kendermine.

„En Gudedrik!" lød det fra den nye Realskolebestyrer, Kandidat Balling, der i det samme rejste sig for at udbringe Værtens Skaal.

Denne Mand var den tre Alen lange Balling med Løvemanken, som Per i sin Tid havde truffet i Philip Salomons Hus. Han havde de sidste Aar i høj Grad haft Lykken med sig. Efter at alt var slaaet fejl for ham inde i Hovedstaden, havde han søgt Trøst i Provinsen og her hurtig fundet den saa længe og heftig attraaede Paaskønnelse. Han galdt nu for en Mand af Betydning ikke alene her i Rimalt, hvor man var stolt af at have en virkelig Skribent i sin Midte, men ogsaa rundt om i Landet, hvor han paa Foredragsmøder optraadte som Apostel lor en ny Literaturretning, der i Højskolens Aand havde slaaet sig paa det folkelige. Ingers Veninde, Justitsraad og Godsforvalter Clausens ældste Datter, den djærve, fuldbarmede Gerda med de varme Øjne, havde øjeblikkelig forelsket sig i ham, og for fjorten Dage siden havde de holdt Bryllup.

Endnu en Tilvækst havde det rimaltske Selskab i den senere Tid faaet. En Milsvej fra Stationen, paa den modsatte Kant af den, ad hvilken man kom til Bøstrup, Borup og Kærsholm, laa Herregaarden Budderuplund. Ejeren, Etats-

raad Brück, var en ældre Mand af gammel bekendt holstensk Storproprietærslægt. Han var meget velhavende og havde kun en eneste Søn, der havde levet en Række Aar i Udlandet for sin Uddannelses Skyld men nu var kommen hjem for at overtage Driften af den store Ejendom.

Det var en køn, kraftfuld Mand i Trediveaarsalderen med et stille, noget forlegent Væsen, der var paavirket af, at han stammede. Per havde straks følt sig stærkt tiltrukket af ham. Til Trods for, at deres Forhold og Interesser var saare forskellige — Hr. Brück var en ivrig Jæger og Hestebetvinger og havde sin egenlige Omgang i Godsejerkrese — havde Per endog haabet at kunne knytte en virkelig Venskabsforbindelse med ham, og det havde derfor gjort ham ondt at mærke, at Sympatien ikke var gensidig. Samtidig gik det op for ham, at det var en varm Interesse for Inger, der havde ført ham ind i denne Kres, hvor han i Grunden slet ikke hørte hjemme. De to havde kendt hinanden fra Barneaarene; men Inger kunde ikke lide ham og røbede det undertiden paa en næsten stødende Maade. Nogen bestemtere Grund for sin Uvilje vidste hun ikke at give. Paa Pers gentagne Spørgsmaal derom svarede hun altid det samme, nemlig at han allerede som Dreng havde været hende imod. Per lagde da ogsaa Mærke til, at Hr. Brück, der havde faaet Plads skraas overfor hende, ikke havde Held med sine Forsøg paa at knytte en Samtale med hende over Bordet. Inger besvarede hans Henvendelser med en eller anden ligegyldig Talemaade og saae saa til den anden Side.

Efter Bordet fordelte Selskabet sig paa sædvanlig Provinsmaner saaledes, at Damerne blev i Dagligstuen, mens Herrerne trak sig ind i Kon-

toret for at ryge Tobak og give Snakken løsere Tøjler. Her frigjorde man sig i al Magelighed for den sidste Rest af Selskabstvang, fortalte uanstændige Historier, drak Likører, nød sine Opstød eller smaablundede.

Per var kommen til at sidde saaledes, at han fra sin Plads kunde holde Øje med, hvad der foregik i Dagligstuen. En Hængelampe med mørkerød Skærm lyste over Divanbordet, og rundt om dette sad Damerne som i et Brandskær og hæklede eller broderede. Ogsaa derinde fløj Ordene frit fra Læben; og det var ikke svært at se, hvorom Talen drejede sig. Kun Husholdningsanliggender og Tjenestefolk var i Stand til at fremkalde en saadan Livlighed. Selv Inger havde trods al sin ydre Ro faaet røde Kinder af Iver.

Per, der i Forvejen var forstemt, bed sig i Læben ved dette Syn. Han kunde ved mange Lejligheder være meget stolt af sin Kone, ikke alene for hendes Skønheds Skyld men ogsaa, fordi hendes medfødte Takt og Smag hævede hende et Hoved op over hendes kvindelige Omgivelser. Men altid blev han dybt mismodig, naar han saae hende sidde saa veltilpas i et Selskab som dette. Skønt hun selv gerne paastod det modsatte, følte hun sig i Virkeligheden fuldkommen hjemme mellem den Slags Folk. Først naar Sladderen førtes udover Ærbarhedens Grænser, trak hun sig tilbage i sig selv. Af den undertiden noget frie Tone, der var i Brug mellem de rimaltske Damer, naar de sad alene sammen, havde hun ikke ladet sig smitte. Med den Korrekthed i Væsen og Tænkemaade, der havde kendetegnet hende allerede i hendes Pigedage, lukkede hun ogsaa i sin Fruestand Øjne og Øren for alt, hvad der kunde støde hendes kvindelige Finfølelse. Der var

heri noget af den blombergske Farisæisme. Hvad hun ikke ønskede at vide, det hørte hun ikke. Hvad det faldt hende ubelejligt at tro paa, det troede hun ikke paa. Derfor kunde hun være Veninde baade med Apotekerens og Stationsforstanderens Frue, skønt det var en offenlig Hemmelighed, at den første var Kæreste med den sidstes Mand, og at de samtidig begge var forelskede i Kandidat Balling. Derfor kunde hun ogsaa med en af sin Faders Vendinger tale om „det forvorpne og ugudelige Hovedstadsliv“ til Trods for, at Livet omkring hende nærmest var et latterlig fortrukkent Spejlbillede deraf, og at der baade i de idyllisk udseende Bøndergaarde og i de medynkvækkende Husmandshytter temmelig aabenlyst foregik de uhyggeligste Ting.

Tiden slæbte sig hen til Klokken Ti, da Desserten blev bragt ind. Blege og rødøjede af Søvnighed sad tilsidst de gode Husfruer omkring Divanbordet og gjorde sig ikke engang længer nogen Umage for at tage sig ud. Enkelte af dem gabede endda ret ugenert bag deres arbejdsmærkede Haand. Selv Ingers Øjenlaag var bleven tunge og drømmende. Hos Værtinden og hos Stationsforstanderens Frue sporedes dog en stærk nervøs Uro. Kandidat Balling havde nemlig trukket sig tilbage med sin unge Kone til det tomme Kabinet, hvor der i Øjeblikket kun brændte en svagt lysende Ampel. Ikke mindre end fire Gange havde man forgæves kaldt dem ind til Desserten; og da de endelig kom, fremstillede Gerda sig med et Par Kinder og et Haar, der røbede, hvad hun aabenbart heller ikke brød sig om at lægge Skjul paa.

Kort efter brød man op. Gruppevis fulgtes man hjemad gennem den lille maanebelyste By

men samledes igen foran de forskellige Havelaager for at tage en omstændelig Afsked.

Inger gik sammen med Stedets Læge, en midaldrende, ret forstandig Mand, som havde kendt hende fra Barnsben. De gik et Stykke bagved de andre og talte alvorligt sammen om Per.

„Lagde De Mærke til, Doktor, at min Mand var usædvanlig tavs iaften?“

„Aa ja — nu, De nævner det. Er der gaaet ham noget imod?“

„Det tror jeg ikke. Men — ja, jeg maa sige det, som det er — De veed jo, at min Mands Sind i det hele er lidt tungt. Jeg er i den sidste Tid virkelig bleven lidt ængstelig derfor. Tror De, han kan gaa med en eller anden skjult Sygdom?“

Lægen betænkte sig lidt og sagde saa:

„Jeg er glad ved, at De selv spørger mig. Jeg har netop tænkt paa, at jeg vistnok burde tale til Dem derom.“

Inger blev heftig forskrækket over Lægens alvorlige Tone og standsede.

„Doktor!“ næsten raabte hun og greb om hans Arm.

„Nej, kære — bliv ikke bange. Det var ikke saadan ment. Deres Mand er jo nok en Del nervøs. Og disse Anfald af Svimmelhed og de Sidesting, han undertiden klager over, kan jo være ubehagelige nok maaske. Men nogen Grund til Bekymring er der ganske sikkert ikke.“

„Men hvad er det da, Doktor? De mumler saa underlig i Skægget.“

„Ja . . . altsaa . . . jeg mener . . . ja, det er sært at sige det, men tror De ikke, Deres Mand har for lidt at bestille?“

„Men han er dog næsten daglig paa Farten fra Morgen til Aften. Det veed De jo godt.“

„Jamen, er det noget Arbejde, der rigtig optager ham? Jeg har i hvert Fald tænkt mig, at han kunde trænge til en større, mere omfattende Virksomhed, der ikke levnede ham Tid til at beskæftige sig saa meget med sig selv.“

„Jeg har undertiden tænkt paa det samme,“ sagde Inger efter et lille Ophold. „Men nogen Udsigt til at faa en saadan Virksomhed her paa Egnen er der jo ikke.“

„Nej, — det er der desværre ikke.“

„Vi maatte altsaa flytte herfra — ind til en By, maaske til København —.“

„Det maatte De sikkert. Og det vilde være et stort Savn for os, der blev tilbage. Men jeg tør dog ikke derfor ønske, at De vil betragte mig som en slet Raadgiver.“

„Jeg har, som sagt, selv tænkt derover,“ sagde Inger. „Men jeg er overbevist om, at min Mand netop har bedst af at leve i Ro paa Landet. Det mener han ogsaa selv. Med de mange Hensyn, han maa tage til sit Helbred, vilde han slet ikke kunne overkomme nogen anstrengende Beskæftigelse.“

„Jeg gad vidst, om De i dette Stykke ogsaa bedømmer Deres Mand helt korrekt. Med alle sine Smaaskrøbeligheder er han dog ikke saa lidt af en Kraftnatur, som vist kræver noget tungt at tumle med. Og — ja, da jeg nu engang er begyndt, lad mig saa snakke ud. Jeg veed jo, at Deres Onkel i Fiume et Par Gange har haft Bud efter Deres Mand og tilbudt ham en Ansættelse ved Værftet dernede. Kunde De slet ikke tænke Dem at flytte ned til Adriaterhavets højt besungne Kyst —?“

„Og blive brændt inde af Røvere?“

„Ja, Egnen skal jo rigtignok være lidt usikker. Men Klimaet vilde passe Deres Mand udmærket. Det er Sol og Varme, han trænger til. Jeg er overbevist om, at nogle Aars Ophold i fremmed Luft vilde gøre Underværker.“

Inger var bleven tavs. Hun havde uvilkaarlig trukket sig lidt bort fra ham og saae ikke op. Kort efter standsede de foran Doktorens Hus, hvor det øvrige Selskab allerede en Tid havde staaet og ventet for at sige Farvel til ham.

Per og Inger havde længst hjem og maatte deltage i den hele Række Afskedsscener. Inger havde stille stukket sin Arm ind under Pers, og da de endelig blev ene, trykkede de sig ind til hinanden med den heftige Længsel, der kunde opstemmes hos dem en saadan Aften mellem Fremmede. Inger lagde kærlighedsfuldt sin Kind til hans Skulder. Og saadan gik de langsomt mod Hjemmet i den stille, klare Maanenat og standsede tilsidst midt paa Vejen for at udveksle et Bebudelsens Kys.

Da de kom hjem, skulde Inger ulykkeligvis ud i Køkkenet i et Husholdningsanliggende. Hun var kommen til at tænke paa nogle Agurker, som Kokkepigen skulde lægge i Lage, og hendes husmoderlige Pligtfølelse tillod hende ikke at gaa til Ro, før hun havde forvisset sig om, at hendes Ordre var efterkommet. Saa saae hun med det samme indenfor i Barnekammeret for at forhøre hos Pigen, hvorledes Aftenen var gaaet.

„Tænk, Ingeborg har igen haft daarlig Mave,“ sagde hun, da hun kom ind til Per, der imidlertid havde tændt Lampen i sin Stue. Han sad ved Arbejdsbordet med en Bog foran sig og lod, som om han læste.

„Ja saa," sagde han blot og vendte et Blad.

Hun kendte Tonen. Nu saae hun ogsaa, at han havde tændt sig en ny Cigar.

„Vil du blive siddende oppe?" spurgte hun.

„Ja, jeg er ikke søvnig."

Hun gjorde ikke noget Forsøg paa at tale ham tilrette. Hun vidste, hvor frugtesløst det var at ville indvirke paa hans Stemninger. Fuldkommen rolig — for ærekær og kysk til paa nogen Vis at røbe sin Fortrydelse — gik hun hen til ham, strøg Haaret fra hans Pande og kyssede ham paa Tindingen.

„Godnat, min Ven."

„Godnat," sagde han uden at røre sig.

Kort efter at hun var gaaet, skød han Bogen fra sig og sad nogen Tid med Haanden under Hovedet og saae ind i den sydende Lampeflamme. Da han hørte, at hun var kommen i Seng, tog han den sammenlagte Avis, han havde skjult under Bøger og Tegneruller, og bredte den ud foran sig paa Bordet. Det var Gaarsdagens Avis — et af Jyllands større Provinsblade — med Referat fra Teknikermødet i Aarhus. Hans Blik slog straks ned paa et Sted i anden Spalte, hvor der stod:

„Eftermiddagsmødets Hovedforhandling drejede sig om det bekendte Steinerske Havneprojekt, der er vore Læsere bekendt gennem forskellige Meddelelser her i Bladet. En særlig Interesse knyttede sig til Forhandlingen derved, at denne indledede af selve Planens geniale Ophavsmand, som baade ved sin Tilsynekomst paa Talerstolen og efter sit instruktive Foredrags Slutning lønnedes med et demonstrativt Bifald."

Aarenettet i Pers Tindinger var svulmet op under Læsningen. „Den frække Karl!" stødte

han frem mellem Tænderne. Det havde i de senere Aar næsten ikke været muligt at tage en Provinsavis i Haanden uden at støde paa hans Navn. Anton Steiner var paa Veje til at blive en Slags jysk Nationalhelt. Overalt var han paafærde, holdt Foredrag, lod sig interviewe af Bladmænd, satte i det hele en planmæssig Forherligelse af sig selv og sin „Mission“ i Scene.

En dugbetynget Gren slog udefra blødt mod Vinduesruden. Inde i Dagligstuen paa den anden Side Gangen faldt Uret i Slag. — Tolv.

Han trykkede Haanden ind mod Øjnene og sad længe uden at røre sig. Denne „sideniuske“ Arv — den havde dog været hans Livs Forbandelse alligevel! Var det maaske bedre eller mindre forsmædeligt at sidde her afmægtig og langsomt fortæres af en gildingsagtig Livshunger, end at skyde sig en Kugle for Panden af Træthed og Lede som Løjtnant Iversen og Neergaard? Hans Liv var spildt, hans Kraft forødt! Han var som et Ur, hvoraf man Stykke for Stykke havde udpillet hele det drivende Værk.

Langsomt og halvt ængstelig løftede han Øjnene op til sin Reol, hvor Marmorbysten lyste i Halvmørket under Loftet. Ved dette Billede, som han engang havde ønsket at kunne tilintetgøre, hang hans Blik i den sidste Tid ofte med et næsten andagtsfuldt Udtryk. Han var ved at blive forelsket i sin egen Ungdom. Han brød sig slet ikke længer om at glemme, hvilken uforstaaende, fripostig og indbildsk Knægt han dengang havde været, i mangt en Nar, i andet en Lømmel, i et og alt en sjælløs Krop, — det var dog Livets egen Musik, der havde sunget i hans Blod og fortonet sig i hans Drømme! Nu var der bleven ørkenstille i hans Indre. Kun en enlig Skalmeje var bleven

tilbage af det store Orkester, som havde larmet disharmonisk derinde.

Den, som var ene og forladt, den, der sad og frøs paa Livets Skyggeside, han havde det vel mangen Gang ondt nok; og dog kunde netop Bevidstheden om at være forurettet og forskudt blive en stor Trøst i Nøden; altid havde han enten sit Haabs eller sin Harmes Ild at varme sig ved. Aldrig var han saa ynkværdig som den, der midt i Solskinnet gennemisnedes af Dødens og Gravens Kulde; som sad til Højbords ved Livets kongelige Taffel og fortæredes af Sult; som daglig saae alle sine Længsler og Drømme blive levendegjort omkring ham og dog maatte fly! Men netop denne Skæbne havde været hans!

Hjemmet, Arnen, Freden; det var, hvad han havde tilbage. Tre Skæpper og et Fjerdingkar Jord var der bleven levnet ham af den Verden, han i sin Ungdoms lykkelige Overmod havde villet erobre. I Ingers Kærlighed, i Børnenes Livsglæde, i Hjemmets Hygge og Fred var der givet ham Erstatning for, hvad der manglede.

Paa en vis Maade var han heller ikke bleven forurettet. Derfor maatte Inger ingenting vide om hans Savn, hvori hun var saa ganske uskyldig, og som hun ikke engang vilde kunne forstaa. Og var det underligt? Han forstod jo ikke selv sin uovervindelige Afmagt. At han havde faaet sit lille Hjem kært, at Inger nødig vilde bort fra sin Barndomsegn, at han ogsaa selv med Aarene var bleven noget af et Vanemenneske — det forklarede altsammen ikke den trolddomsagtige Magt, hvormed denne Jordplet trods hans ofte knugende Ensomhedsfølelse holdt ham fangen. Frygten for, at han ikke andetsteds skulde kun-

ne forsørge Familjen, var det heller ikke, der holdt ham tilbage. Foruden Indbydelsen fra Ingers Onkel, som aldrig havde fristet ham, havde han afslaaet forskellige andre, ganske lokkende Tilbud, og han havde desuden faaet en Velynder i selve Amtmanden, som havde været meget optaget af hans Aaregulering og flere Gange uopfordret havde lovet at anbefale ham baade til Indenrigsministeren og til Vandbygningsdirektøren, der begge var Mandens personlige Venner.

Allermindst var det hans Helbred, der ængstede ham. Naar han overhovedet tog Hensyn til sin Sundhed, var det mest for Ingers og Børnenes Skyld. Den Dødsfrygt, der i hans Ungdom havde blæst ham Marven ud af Knoklerne, saasnart han fejlede noget, havde han forlængst overvundet. Det var snarere med en Følelse af Misundelse, han nu ved Begravelser saae Kisten forsvinde i Jordens Mørke, og der var Tider, da ingen Lyd syntes ham saa forjættelsesfuld som de smaa, hule Drøn, der lød op fra Graven, naar de tre Skovlfulde Jord faldt paa Kistelaaget, — Dødsrigets Ekko, Intethedens Svar og trøsterige Forsikring.

Undertiden havde han spurgt sig selv, om det ikke vilde være det allerbedste ogsaa for Inger, ifald han døde. Hun var jo endnu ung og smuk. Rimeligvis vilde hun da gifte sig igen, og hun vilde saa nok blive fuldt ud lykkelig. Han havde ofte maattet tænke paa, om der ikke i hendes Uvilje mod den unge Proprietær Brück kunde skjule sig en instinktmæssig, ubevidst Frygt for hans mandige Skønhed og Kraft. Der var saa meget i Inger, der endnu slumrede, og som han

for sit Vedkommende ikke havde haft Taalmodighed og maaske heller ikke Evne til at vække.

* * *

Et Par Dage senere sad de ved Eftermiddagskaffen inde i Pers Værelse, Inger i Sofahjørnet med noget Sytøj, Per henne ved Vinduet med en Cigar. Efterat der i nogen Tid ikke havde været talt, spurgte Inger:

„Skal jeg gaa?"

„Nej — hvorfor det?"

„Du ser ud, som om du helst vilde være alene."

„Nej, slet ikke. Jeg er netop glad ved, at du sidder her."

„Der er nu ogsaa noget, jeg gerne vilde tale lidt alvorligt med dig om."

„Og hvad er saa det?"

„Ser du — jeg har tænkt paa, om det alligevel ikke vilde være rigtigst af os at komme herfra, før vi ligefrem tvinges til det. Du har jo selv talt om, at det begynder at blive lidt smaat med Fortjenesten. Det er vel ogsaa umuligt, at der i Længden kan blive tilstrækkeligt Arbejde for dig her."

Per betragtede hende overrasket.

„Hvordan er du kommen til at tænke paa det netop nu?"

„Aa, vi har jo da talt om det saa ofte."

„Det har vi ganske vist. Men at du falder paa de Tanker netop nu."

Hans Blik blev ved at hvile mistænksomt paa hende. — Hun sad bøjet over sit Sytøj og saae ikke op. Hvad var der sket? Han kom til at tænke paa, at hun havde været saa underlig stille de sidste Dage — ja, netop lige siden Sel-

skabet hos Apotekeren. Skulde Frygten for Proprietær Brück være bleven hende bevidst?

„Hvor mener du saa, vi skulde flytte hen?“

„Det veed jeg ikke. Men Amtmanden har jo lovet at hjælpe dig til en Ansættelse.“

„Amtmanden har vist nærmest tænkt sig en eller anden Stilling ved Administrationen i København. Han kender nok Indenrigsministeren. Men til København vil du jo nødig.“

„Vil? Jeg vil i den Henseende kun, hvad du anser for det rigtigste. Det er netop, hvad jeg bebrejder mig, at jeg maaske kan have holdt dig for meget tilbage. Det har jo altid været mest for Børnenes Skyld. Naar jeg tænkte paa, at vi maaske kunde komme til at bo oppe paa en Fjerdesal, hvor Børnene vilde føle sig som i et Bur, saa syntes jeg jo, det var Synd for dem. Men jeg tror nu, at det alligevel nok kan gaa. En Tid af Sommeren kan de jo være herovre hos Far og Mor og blive rigtig brunede; saa vil de med Guds Hjælp nok kunne nøjes med Byluften Resten af Aaret.“

„Og du selv, Inger?“

„Jeg?“ — Hun saae op med et aabent, skyldfrit Blik, der væltede en kvælende Tyngsel fra hans Bryst. — „Aa, for mig skal du ikke have Bekymringer. Jeg er jo stærk nu; og selv om vore Forhold derovre — i hvert Fald i Førstningen — vel sagtens bliver noget indskrænkede — for andet end en Fireværelserslejlighed gaar det da vist slet ikke an at begynde med — saa er det jo sagtens bare noget, man skal vænne sig til. Jeg har netop tænkt paa, at vi vel nok bliver nødt til at sige Laura op. Hun egner sig ikke til Byen og er desuden saa sen. Og saa vil det vistnok ogsaa være rigtigst, om vi — i det mindste

foreløbig — nøjedes med een Pige. Jeg kan jo selv spasere med Børnene."

Per hørte hende knap. Han havde lagt Cigaren fra sig. Blodet bankede endnu rundtom i hans Krop. Han følte sig ganske mat efter den Angst, der var faret gennem ham.

„Der er kun een Ting, som bekymrer mig," vedblev Inger paa sin rolige Maade.

„Hvad er det?" spurgte Per.

Det varede lidt, før hun fortsatte.

„Jeg har forresten længe tænkt paa at tale med dig derom. Men du har jo været saa utilnærmelig i den senere Tid."

„Har jeg? Nu forveksler du vistnok mig med dig selv," sagde han spøgefuldt afledende. „Det er jo netop dig, som har gaaet saa fordægtig omkring de sidste Dage. Hvad er det saa, du har haft paa Hjerte?"

„Jeg har villet spørge dig, Per, om du ikke tror, du kunde gøre dig Umage for at være noget mere for Børnene. Jeg veed naturligvis godt, at du holder af dem; men jeg kan mærke paa dem — og særlig paa Hagbarth — at de føler det som et Savn, at du ikke tager dig noget mere af dem."

„Hvad skal det sige, Inger? Tager jeg mig ikke af Børnene?"

„Ja, jeg veed, hvad du mener. I Øjeblikke, naar du er oplagt til det, kan det more dig at lege med dem. Og det er de jo ogsaa altid glade for. Men til andre Tider viser du dem fra dig paa en Maade, som de ikke forstaar, — og det gør dem usikre og ufrimodige overfor dig. Og nu er det, jeg er bange for, om vi skulde komme til København, hvor du sagtens vil blive meget

mere beskæftiget udenom, at Børnene saa skal blive helt fremmede for dig, — og du for dem."

„Men jeg begriber det virkelig ikke. Jeg synes dog, at jeg altid — —."

„Du veed vist ikke rigtig, hvor meget du gaar for dig selv, Per," afbrød Inger ham med et undertrykt lille Suk. „Naturligvis tænker du heller ikke paa det, naar du altfor tydeligt lader Børnene mærke, at de er dig til Besvær. Men for saadan noget har Børn en fin Fornemmelse, kan du tro. Jeg synes derfor, at du ogsaa for din egen Skyld skulde passe lidt paa. Og siden vi nu er kommen til at tale om det, saa maa jeg fortælle dig, hvad Hagbarth sagde til mig forleden Aften paa sin Fødselsdag, da du blev borte saa længe, at han ikke fik sagt dig Godnat. Han havde Taarer i Øjnene og sagde helt trodsig: „Far bryder sig ikke om mig, — det veed jeg godt". Du bliver jo ikke fornærmet, fordi jeg fortæller dig det. Og nu vilde jeg som sagt ønske, Per, dersom vi skulde komme til København — eller hvor vi nu kommer hen i Verden — at du saa vil tage dig lidt af Hagbarth, bare spasere en Tur med ham engang imellem og tale lidt med ham om, hvad I træffer paa. Han er jo virkelig en klog lille Dreng og saa mærkelig optaget af alt, hvad der sker omkring ham. Jeg veed nok, det er netop alle disse mange barnlige Spørgsmaal, som plager dig; men den Slags Ting maa man da virkelig bære over med."

Per sad en Tid uden at sige noget. Saa rejste han sig og begyndte at gaa frem og tilbage paa Gulvet, saadan som han gerne gjorde det, naar noget optog ham. Ingers Ord havde skræmmet ham. Hendes stilfærdige Anklage havde ramt

dybere, end hun kunde ane, fordi den rørte ved Barndomsminder, som han aldrig mere talte om.

„Jeg rejser imorgen til København," sagde han tilsidst. „Endnu i Aften skriver jeg til Amtmanden og minder ham om hans Løfte. — Jeg har vel mit Tøj i Orden? Lad Laura straks imorgen tidlig hænge mine Selskabsklæder ud i Luften og give dem en god Gennembankning. Ogsaa Kjolen — for det Tilfælde, jeg skal op til Ministeren. Og hvordan er det med Støvler?"

Inger blev helt fortumlet. Saadanne hovedkulds Beslutninger var slet ikke noget for hende. Hun bad ham om dog at give sig Tid til at tænke Spørgsmaalet rigtig igennem. Det havde jo ingen Hast, og de maatte da i hvert Fald først overlægge Sagen med hendes Forældre. Men derom vilde Per ikke høre tale. Han kunde bedst tage sig fri i disse Dage, sagde han, og desuden var Spørgsmaalet bleven drøftet ofte nok, ogsaa med hendes Forældre.

„Lad os nu faa en Afgørelse. Snakker vi længere om det, gaar det maaske som alle de andre Gange, og vi kommer aldrig til noget Resultat. Aa, Inger! Vi skal endnu engang tage et Basketag med vor Skæbne! Veed du forresten, at jeg selv i disse Dage har gaaet og tumlet med Tanker, der gik i ganske samme Retning. Nu kan jeg fortælle dig det. Du husker nok ham Ingeniør Steiner, den store Humbugsmager, som jeg har talt til dig om. Det har unægtelig ærgret mig ikke saa lidt, at den Fyr saadan har tilegnet sig, ja rent ud stjaalet mine gamle Ideer og slaaet sig op paa dem. Kan du tænke dig, han skal forleden have proklameret i Aarhus, at det nu var hans Agt efter at have underlagt sig Provinserne ogsaa at erobre København. Det stod i Avisen

igaar, og han skal nok virkelig allerede have indbudt til et Møde derinde i næste eller næstnæste Uge. Jeg kunde nu nok have Lyst til at benytte Lejligheden til at spille den frække Karl et Puds og staa op ved det Møde og rolig forklare Forsamlingen Sagens Forhistorie. Jeg har nogen Grund til at tro, at det ikke vilde falde mig vanskeligt at gøre min Ret gældende overfor et københavnsk Publikum. Man kender ham vist godt nok derinde som den Charlatan, han er; og jeg tænker, at der baade mellem de Teknikere og de Pressemænd, der møder op ved en saadan Lejlighed, kan være dem, som endnu vil kunne huske min Pjece."

„Aa, hvad vil du nu grave op i saadanne gamle Sager for? Det faar du saamænd ingen Glæde af."

„Du synes ikke om det? Ja ja — vi faar nu se!" sagde Per, han gik med Hænderne paa Ryggen og knipsede med Fingrene.

„Jeg synes, du skulde lade Fortiden hvile, Per. Jeg veed ikke, hvad du tænker dig, der skulde kunne komme ud af, at du gav dig til at protestere nu saa længe efter. Men du gør det saamænd heller ikke, min Ven."

„Hvad der skulde komme ud af det? Kære, jeg forbeholder mig min Førstefødselsret, intet andet. Ingen veed, hvad den kan komme til at betyde for os i Fremtiden."

„Jeg er sikker paa, Per, du vilde bare skaffe dig endnu flere Ærgrelser. Du siger jo selv, at den Hr. Steiner er en raa Person, som ikke skyr noget Middel for at komme sine Modstandere tillivs. Og du er jo slet ikke vant til at optræde offenlig, saa —."

„Jeg tror, den lille Frue allerede har Lampe-

feber paa sin Mands Vegne," sagde Per muntert og standsede smilende foran hende. „Ja ja, vi faar se! Vi faar se! — Men hvor er Børnene? Hvor er Hagbarth?"

„Han er ude i Haven hos de andre."

„Vi skal, saa sandelig, have en krabat Saltebrød idag!"

„Jeg synes, du skulde hellere spasere en lille Tur med Hagbarth. Han gaar her hele Dagen saa ubeskæftiget. Vil du ikke følge med ham ud til Kristen Madsens? De har der det nye Damp-Tærskeværk i disse Dage. Det vil more ham. Han har saa megen Interesse for den Slags Ting."

„Til Kristen Madsen? Men der er jo ved en saadan Lejlighed saa mange Mennesker."

„Ja, netop derfor. Desmere er der for Drengen at se paa. Og, dersom du kan, forklar ham saa Maskinens Indretning. Han var saa optaget af den, da den forleden kørte her forbi. Men jeg kunde jo ingen rigtig Besked give ham."

„Ja ja, jeg skal gøre det."

Da han en Timestid efter kom tilbage, tog han straks fat paa Forberedelserne til sin Rejse. Men da han vilde hente Kufferten ned fra Loftet, var det, som om en usynlig, spøgelseagtig Haand holdt ham tilbage. Dog, det var kun en rent forbigaaende Fornemmelse. En anden og stærkere Angst drev ham ud mod Livets Røre. Han følte, at han stod ved sin Livsbanes sidste Korsvej. Lykkedes det ham ikke nu at flygte bort fra sig selv og sit Tungsind, vilde Rimalt blive hans Grav.

* * *

Per havde kun været i København een Gang, efter at han for mere end seks Aar siden var

flyttet bort fra Byen. Et halvt Aarstid efter Bryllupet havde Inger og han gjort en Fornøjelsesrejse derover og opholdt sig der et Par Uger; men allerede dengang havde han følt sig fremmed og utilpas i den store By. Larmen paa Gaderne, de klamme Hotelsenge, Restavrationsmaden, Drikkepengene, de store Afstande og saa dette altid at skulle være i Søndagstøjet og bære Handsker og være friseret, hvad Inger bestemt havde fordret, det havde efter faa Dages Forløb faaet ham til at længes hjem til sine smaa, stille Stuer og Landlivets Utvungenhed.

Det gik ham ikke stort anderledes dennegang. I de allerførste Dage var han dog en hel Del optaget af den store Udvidelse, Byen havde faaet i Løbet af de senere Aar. Han var straks den første Morgen ude for at se paa det nye Havneanlæg, der nu var under Arbejde, senere gennemstrejfede han de nye Bydele og de helt eller delvis ombyggede Kvarterer i den indre By, hvorom han havde læst saa meget i Bladene. Men efter at hans Videbegærlighed overfor alt dette var tilfredsstillet, blev han uhjælpelig et Bytte for den samme provinsielle Forladthedsfølelse, som havde grebet ham for sytten Aar siden, da han første Gang kom hertil fra Forældrehjemmet.

Nu var det just Byens alleruroligste Tid, da Sommer og Vinter mødtes og fremkaldte forøget Liv baade ude og inde. Endnu mens Tivoli om Aftenen slyngede sine Raketter op over Byen og Hornorkestre skrattede i alle Forlystelseshaverne, var Teatrene bleven aabnede, og Sommerens tyske og svenske Gæster fyldte endnu Kafeerne, da disses Stamgæster efterhaanden indfandt sig ude fra Landet, højst ubehagelig berørt af at se deres Sofahjørner optaget af Fremmede. Hvert Jern-

banetog og hvert Dampskib spredte Skarer af hjemvendende Feriefolk ud over Byen, og trods alle højtlydende Beklagelser over den altfor hurtig svundne Sommer røbede de ved deres uvilkaarlige Gensynsglæde, at de i Hjertet havde længtes derude paa deres romantiske Skovskrænter og i de idylliske Fiskerlejer. Grossereren og Embedsmanden, Kontoristen og Butiksfrøkenen, Studenten og Kunstneren — alle havde de haft Hjemve efter Byen med dens forvendte Liv under Gassole og elektrisk Maaneskin.

Per følte sig ganske udenfor al denne Livlighed, som i hans Øren og Øjne kun var Larm og Grimace. Idet han saae paa disse travle Mennesker, der myldrede frem paa Gaderne, sprang ind og ud af Sporvogne, rullede gennem Byen i aabne Drosker, sad i Restavrationerne som i deres egen Stue, spiste Frokost med en Avis i Haanden eller afgjorde Forretninger ved et Glas Øl og aldrig syntes at unde sig en stille Besindelsens Time, gik det afgørende op for ham, at han havde taget fejl af sig selv, at saadanne Folks Liv aldrig mere kunde blive hans. Ja, naar han befandt sig midt i Mylderet, kunde der komme en Slags Missionsiver op i ham. Han kunde pludselig gribes af en Trang til at tilraabe disse Mennesker et advarende: Stands!

Endnu efter fem Dages Forløb havde han derfor heller ikke kunnet faa sig til at søge Foretræde hverken hos Indenrigsministeren eller Vandbygningsdirektøren. Hver Gang han havde villet gøre Skridt dertil, holdtes han tilbage af en overbevisende Fornemmelse af, at han stod i Begreb med at begaa et Mord paa det bedste i sig.

„Min kære Ven“ — skrev han til Inger — „jeg

vil hellere straks forberede dig paa, at jeg rimeligvis vender hjem med uforrettet Sag. Om Aarsagen dertil kan jeg ikke forklare meget i et Brev; jeg vil blot sige dette, at jeg for hver Dag, der gaar, klarere føler, at Forholdene herovre ikke passer mig en Smule bedre nu end for syv Aar siden; tværtimod. Dog, kære Ven, lad os ikke være mistrøstige. Eet Sted i Verden maa jeg vel høre hjemme, og jeg skal ikke blive træt af at søge efter det. Ikke heller betragter jeg selv min Rejse som ganske spildt. Jeg har nu paa afgørende Maade faaet bekræftet, at den Følelse, som i sin Tid — og dengang maaske ret uoverlagt — drev mig bort fra Hovedstadslivet, bunder dybt i min Natur. Jeg har derved fundet mere Sammenhæng i mit Liv, og alene i dette er der en stor Tilfredsstillelse. Det er da ikke, som jeg undertiden i mismodige Øjeblikke har troet, det blinde Tilfælde, der har raadet for min Skæbne. En indre Magt, hvilken denne nu er, har haft Styret over min Livsbaad, selv naar denne tilsyneladende har drevet om for Vind og Vove, — det har jeg da ogsaa før meget tydelig følt. Jeg vil nu tro paa, at naar jeg blot vedblivende lader dette selvvirkende Styreapparat bestemme Kursen, kommer jeg nok tilsidst derhen, hvor jeg skal. — I ser mig altsaa snart hjemme igen. Maaske vil du spørge, hvorfor jeg ikke lige saa godt kommer straks, da min oprindelige Hensigt med Rejsen dog er opgivet; og jeg maa da tilstaa, at det er en vis Skamfølelse, der holder mig tilbage. Jeg forlod dig med saa store Løfter og kommer saa sørgelig tomhændet tilbage. Men jeg veed, du vil være overbærende."

Under hans planløse Omflakken i Byen hændte det ikke sjelden, at han fik Øje paa gamle Be-

kendte fra Philip Salomons Hus. Med en heftig Hjertebanken fulgte han engang fra Taget af en Sporvogn sin forhenværende Ven og Svoger Ivan, der ganske som før pilede travlt afsted paa sine smaa Ben med en Dokumentmappe under Armen. Ogsaa Aron Israel, Max Bernhardt, Hasselager og Nathan gensaae han, og det forbavsede ham, at de alle var saa ganske uforandrede. Ligeledes stødte han — selv uigenkendt — paa flere af sine gamle Studiekammerater fra den polytekniske Skole. De var nu alle velansete Mænd, tildels i indflydelsesrige Stillinger. Han havde gennem Aviserne nøje fulgt deres Fremgang. Men nu, da han saae dem, misundte han dem ikke længer.

Den, hvem han ivrigst og ængsteligst spejdede efter, var Jakobe. Han vidste, at hun levede der i Byen og havde oprettet en Fattigskole, en Slags Kloster, hvorom der var bleven skrevet en Del i Aviserne. Han havde derovre i Jylland forgæves søgt at skaffe sig nærmere Oplysninger om denne Skole og hendes Formaal med den; men i Provinsaviserne havde der ikke staaet andet om den, end at den var en „lidt vel udfordrende Kaprice af en jødisk Rigmandsdatter".

En Eftermiddag, da han sad ved et Kafevindu paa Hjørnet af Østergade og Kongens Nytorv, saae han Dyhring. Ogsaa han syntes ham mærkelig uforandret. Han stod nede paa Fortovet og talte med en ung, smuk og elegant paaklædt Dame, der saae ud til at være Skuespillerinde, og som lo ustandselig — med en Latter, der var som kildret frem af hans dristige Blik. Han vakte megen Opsigt; hveranden velklædt Herre hilste paa ham, og Damerne stødte til hinanden med Albuerne.

Da han tog Afsked med Skuespillerinden, tryk-

kede han varmt hendes Haand og steg saa ind i en aaben Droske, der havde ventet ude paa Gaden. Hundreder af Øjne fulgte ham, mens han kørte over det solbeskinnede Torv; og stadig saae man hans blanke Silkehat blive løftet til Hilsen over det gyldne Hoved.

Per erindrede at have læst i en Avis, at Dyhring nylig var vendt hjem fra Paris, hvor han som Pressens særlig indbudne Repræsentant havde overværet Indvielsen af et eller andet offenligt Institut og ved den Lejlighed var bleven forestillet for Republikens Præsident og havde faaet en Orden. Han var i det hele bleven Offenlighedens selvskrevne og uundværlige Ombudsmand. Overalt, hvor der skete noget af Betydning, var han tilstede; eller rettere: kun, hvad han overværede, fik Betydning. Alle Døre stod ham derfor aabne, alle Livets fine og grove Nydelser tilfaldt ham gratis. Mænd og Kvinder bejlede til hans Gunst. Selve Hoffet skulde efter Sigende undertiden benytte ham i delikate diplomatiske Sendelser.

Der havde da virkelig været noget af en Verdenserobrer i dette Menneske, for hvem Livet bare var en Narrespøg. Uovervindelig i sin guddommelige Sorgløshed gjorde han sine Dage til en Række glade Fester, et uafbrudt Triumftog.

Og dog! Heller ikke denne moderne Aleksander misundte han.

Men hvorhen søgte da egenlig hans Ønske og hans Trang? Hvor hørte han hjemme? . . . . . Han skulde netop i dette Øjeblik begynde at forstaa det.

Han havde den foregaaende Dag i en Avis tilfældig set en officiel Bekendtgørelse om en ledig Vejassistentpost i et af de yderste Vestkystdistrikter oppe ved Aggertangen, og han havde siden

ikke kunnet faa den ud af sine Tanker. Atter nu gled den frem for hans Bevidsthed. Det var ikke, fordi han tænkte paa at søge Pladsen. Ikke alene var Lønningen saare ringe, men Inger, der var saa meget for alt, hvad der var fredeligt, lunt og frodigt, vilde aldrig kunne trives i denne nøgne Klitegn, hvor Vesterhavsstormen og den saltmættede, isnende Havgus uophørlig stod ind i al sin vilde, knugende Barskhed. Naar den Bekendtgørelse ikke desmindre vedblev at staa ham for Øjnene, var det, fordi Pladsen havde en sær Tiltrækning for ham personlig og — som det nu gik op for ham — netop paa Grund af Egnens øde og triste Forladthed, dens fuldkomne Ensomhed.

Han syntes, at han aldrig havde set saa langt ind i sig selv som i dette Øjeblik. Det var, som saae han selve sit Væsens Grund afdækket, og han kom til at gyse derved. Naar han trods al den Medgang, han havde haft, ikke var bleven lykkelig, saa var det, fordi han ikke vilde være lykkelig i almindelig Forstand. Naar han længtes hjem til Rimalt, saa var det ikke alene Inger og Børnene eller Hjemmets Fred, som drog ham. Den spøgelseagtige Haand, der havde villet holde ham tilbage fra denne Rejse — og som var den samme, der gennem hele hans Liv lønligt havde grebet ind i alle afgørende Øjeblikke for at lede hans Skridt, — det var hans instinktmæssige Fornemmelse af, at det var i Ensomheden, hans Sjæl havde hjemme, at det var Sorgen og Smerten, hans Liv tilhørte.

„Bespis mig med Taarebrød og giv mig bredfuldt Maal af Taarer at drikke.“

Nu forstod han den paa eengang dragende og ængstende Magt, saadanne underlige Ord kunde have over ham. Den store Lykke, han i Blinde

havde søgt, det var den store Lidelse, det var hint ulægelige Savn, som Pastor Fjaltring saa ofte havde prist for ham og kaldt de Udvalgtes guddommelige Naadegave.

Han løftede Hovedet, — og det var med en Fornemmelse af at vaagne af et Mareridt, at han igen saae udover den solbeskinnede Plads med dens Liv af Vogne og Fodgængere. Lidt efter rejste han sig og gik stille bort. Planløst gik han ud og ind ad Smaagaderne i den indre By og havnede tilsidst inde i Ørstedsparken. Her havde han i disse Dage regelmæssigt gaaet sin tidlige Morgentur, mens der endnu kun var faa Spaserende. Ogsaa nu i Byens Middagstid var der fredeligt. Børnene og Ammerne var taget hjem. Bænkene var tomme. Brede Skygger strakte sig henover Plæner og Gange, mens Solen endnu skinnede paa det gulnende Løv og de mange irgrønne Broncestatuer.

Han satte sig ned paa en Bænk i en af Midtergangene; og mens han sad der uforstyrret og tegnede med sin Stok i Gruset, skød paany den Tanke op i ham, at det vilde være en Lykke baade for Inger og Børnene, om han døde eller paa anden Maade gled ud af deres Tilværelse. Maaske især for Børnene. Han tænkte paa, hvad Inger forleden havde fortalt om Hagbarth. Han havde i nogen Tid selv mærket, at der var kommen noget skjult i Drengens Væsen overfor ham. Saaledes en Dag, han havde overrasket ham i en ret uskyldig Jagt efter en Fugl ude i Haven. Det Udtryk, der var kommen i Drengens Øjne, da han opdagede ham, havde isnet ham dybt ind i Sjælen. Det havde været for ham, som om han saae sig selv som Barn staa foran sin Fader og paa

eengang angst og fripostig gribe til alle Slags uværdige Udflugter for at dække over en Forseelse. Men Hagbarths klare Pande maatte intet Kainsmærke formørke! Den faderlige Forbandelse, der hvilede over hans Liv, og som havde gjort ham fremmed og fredløs her paa Jorden, maatte ikke gaa i Arv til hans Børn. Og Inger! Nu, da han var bleven sig sin uovervindelige Livsskyhed fuldt bevidst, hvor kunde han da længer forsvare at lade hende dele hans Skæbne? Stakkels Barn! Hun kendte endnu ikke sin Ulykke. Hun forstod endnu ikke, at hun var bundet til en Skifting, en Underjordisk, som blev blind i Lyset og dræbtes af Lykken. Og selvom hendes Øjne engang skulde blive aabnede ved Kærlighed til en anden, — hun vilde dog lukke over sin Hemmelighed som over en Dødssynd, visne hen og dø uden endog at have tilstaaet den for sig selv.

Han rettede sig i Vejret for at gaa videre, da hans Blik faldt paa en Statue, der løftede sig over Græskanten paa den anden Side af Gangen. Det var Silen med Dionysosbarnet i sine Arme. Støttet til en Træstamme stod den gamle Satyr med et lille Smil i Øjenkrogene og bøjede sig over den uvornt sprællende Dreng, mens hans skæggede Ansigt skinnede af rolig og stolt Fosterfaderglæde.

Per var igen sunken ned paa Bænken. Han blev ved at stirre paa denne sorgløse Gruppe, indtil Taarerne stod ham i Øjnene. Han maatte tænke paa, hvorledes alt maaske vilde være bleven anderledes for ham, dersom et saadant Ansigt og et saadant Solskinssmil havde lyst over ham som Barn; dersom ikke Livet fra hans tidligste Ungdom var bleven mistænkeliggjort for ham, baade

i Hjemmet og paa Skolen, og allermest af de to, der havde sat ham ind i det. Men han var bleven indviet til Livet ved et Kys af Dødens Mund. Gravens Korsmærke blev tegnet paa hans Pande og Bryst samme Dag, han saae Lyset.

Syvogtyvende Kapitel.

Den følgende Dag rejste Per hjem. Overfor Inger nævnte han lige den ledige Vejassistentpost men kun, for at hun kunde vide, at han havde søgt ogsaa udenfor København, foreløbig dog uden at finde noget, der kunde passe for dem — „for den Plads er jo da umulig".

Saa gik Dagene igen i den gamle, ensformige Skure, mens Efteraaret gled ind over Landet med al Slags skiftende Vejr. Per havde noget Opmaalingsarbejde hist og her; af større Arbejder havde han derimod ingen for Tiden.

Inger mærkede, at der var sket en Forandring med ham. Han havde straks været rørende glad ved at være hjemme igen, havde den første Dag næsten ikke villet slippe Børnene afhænde og havde bragt Gaver med til dem allesammen. Men der var kommen noget stundesløst over ham og dertil — overfor hende — noget tilbageholdent, næsten sky, hvad der ikke lignede ham. Han, som ellers kunde sidde timevis ved sit Vindu med en Pibe eller en Cigar og følge Skyernes Gang over Himlen, kunde ikke falde til Hvile noget Sted. Hun kunde høre ham gaa frem og tilbage inde paa sit Værelse, som om Rejseuroen

stadig sad ham i Kroppen. Saa klagede han ogsaa over Søvnløshed og lod hver Aften rede paa Sofaen inde hos sig selv, fordi han forstyrredes af lille Ingeborg, der havde forkølet sig og hostede en Del om Natten.

Hun gjorde sig i Stilhed sine Tanker derom. Overhovedet optoges hun paa forskellig Maade af hans Rejse og dens Resultater. En af Grundene til, at hun altid saa nødig havde villet flytte til København, var den, at Pers forhenværende Kæreste boede der. Det vilde være hende ubehageligt at tænke paa, at de to tilfældig igen kunde mødes. Hun forestillede sig nu, at dette virkelig var sket, og at Per derved selv havde indset, hvor trykkende dette Forhold kunde blive. At han endnu ikke havde udtalt sig nærmere om Grunden til sin forandrede Bestemmelse, og at han i det hele følte sig lidt genert overfor hende, forstod hun i saa Fald godt.

Men en Udvej maatte der med alt dette findes; det indsaae hun for hver Dag tydeligere. I Rimalt kunde de ikke blive boende uden Fare for at styrte sig i Gæld. Hun havde allerede nogle ubetalte Regninger, som pinte hende, men som hun foreløbig ikke havde villet omtale for Per, der for Tiden havde nok af Plager, Stakkel! En anden Grund til hans Uro saae hun netop i Bekymringerne for deres Fremtid; og det gjorde hende saa ondt, at hun ikke kunde hjælpe ham med et godt Raad.

En Eftermiddag holdt en Rytter udenfor i Gaarden og bad om at faa Per i Tale. Inger, som var beskæftiget nede i Kælderen og herfra ikke kunde se den Fremmede, genkendte dog øjeblikkelig Stemmen. Det var den unge Proprietær Brück.

Hvad vil han her? tænkte hun forbavset og lidt urolig.

Han paa sin Side var ikke mindre overrasket over ikke at træffe Per hjemme. Da Inger var kommen tilstede og havde budt ham indenfor, forklarede han, at hendes Mand havde sat ham Stævne her i Anledning af et Opmaalingsarbejde, han havde foretaget paa Budderuplund. Han havde ønsket at jævnføre sine Resultater med Gaardens gamle Jordskyldskort, hvilke Hr. Brück derfor medbragte. Inger gjorde mange Undskyldninger og maatte en Tid sidde og underholde ham inde i Dagligstuen, hvad hun var meget ilde ved, blandt andet fordi hun skulde stryge noget Barnetøj og netop havde en Bolt i Komfurilden.

Hun begreb ikke, hvor Per blev af. Han havde været hjemme ved Kaffetid, og Vognen stod i Porten, saa han kunde ikke være langt borte.

Hvad der trykkede hende i Omgangen med Hr. Brück, var først og fremmest hans Stammen, der gjorde al Samtale med ham besværlig, saa meget mere som han selv var ret ulykkelig over sin Legemsfejl. Paa en Maade havde hun af den Grund ondt af ham, ja hun troede endog, at hun helt vilde have kunnet overvinde sin Uvilje mod ham, dersom han ikke ogsaa havde haft de Øjne. De var smaa og staalgraa og havde allerede i hans Drengeaar haft et stærkt, ja voldsomt Blik, der havde gjort hende utryg overfor ham.

Der var gaaet over en halv Time, før Per kom. Han gjorde mange og — som det forekom Inger — underlig kejtede Undskyldninger; hvorpaa de to Herrer trak sig tilbage til hans Stue.

Undersøgelserne trak ud over flere Timer, og Per bad Hr. Brück blive der til Aften. Desuden blev det aftalt, at Per ved Lejlighed skulde tage til

Budderuplund for paany at maale et Par omtvistede Linjer, og han bestemte sig til at gøre dette allerede den næste Dag efter Middag, ifald det blev sigtbart Vejr. Han vilde — som han sagde — gerne have Arbejdet hurtigt fra Haanden.

„Jeg maa saa huske med det samme at se paa Deres berømte Hønseracer. Min Kone har flere Gange bedt mig om det. Hun har nemlig ogsaa megen Interesse for den Slags Ting.“

Det faldt herefter ganske af sig selv, at Hr. Brück ved Aftensbordet foreslog Inger at gøre sin Mand Følgeskab til Budderuplund.

„Jeg tror, jeg kan vise Fruen et Kuld Kokinkinesere, som De vil misunde mig.“

Inger sagde Tak, som man takker for en Indbydelse, man ikke tænker paa at gøre Brug af.

Men da hun Dagen efter inde bag Sovekammervinduet saae Vognen blive trukket frem, var hun nærved at fortryde sit Afslag. Det var det skønneste Septembersolskin, og hun vidste, at Vejen til Budderuplund gik gennem et Par af Egnens smukkeste Skove. Saa tænkte hun ogsaa paa, at det maaske vilde oplive Per, om hun gjorde ham Følgeskab; og endelig havde hun i Grunden ogsaa nok Lyst til igen at se den gamle Herregaard, hvor hun som Barn havde været Gæst nogle Gange sammen med sine Forældre. Skulde hun tilmed kunne tiltuske sig et Par ægte Kokinkinesere for et Par af sine Plymouth-Rocks, vilde hun kalde det for et godt Kup.

Hun slog Vinduet op og raabte ud til Per, der var ved at stige tilvogns:

„Vil du have mig med?“

Hun havde Fornemmelsen af, at han ikke forstod hende rigtig. Han stirrede paa hende med et saa betuttet Udtryk, at hun kom til at le.

„Forstaar du ikke, Barn! — Jeg vil med!“

Saa nikkede han bare.

Blakken blev atter fraspændt og Giggen ombyttet med Ponyvognen med det røde Fløjlssæde. Ogsaa Stadsseletøjet kom frem, og en halv Time efter drog de af Gaarde.

Vejen førte over Skinnerne og steg derfra jævnt op over en Bakke med vid Udsigt over Aaen og Engene. Paa den anden Side af Bakkens Ryg sænkede Jordsmonnet sig stejlt ned mod en bred, skovfyldt Kløft, hvis hundredfarvede Bladehav flimrede i Solen. Snart lukkede Skoven sig om dem, Vejen blev blød og tung, og Per lod Blakken gaa i Skridtgang.

Han sad hele Tiden tavs. Inger derimod var livlig og udtrykte sin Glæde over at være kommen ud ved en Nynnen, — hun havde saa længe siddet hjemme og kukkeluret og været trist i Sindet. Herinde i Skoven blev hun nu helt overstrømmende i sin Henrykkelse. Hvor her var dejligt! Disse prægtige Træer! Denne Uendelighed af Farver! . . . Tæt ovenover dem kvidrede en enlig Fugl, der syntes at forfølge dem. Hun kunde ikke faa Øje paa den lille Skabning men hørte den bestandig, snart hist, snart her, mens den ligesom skælmsk blev ved at gentage sit „Se-hid! Se-hid!“ Hun aandede dybt ud og følte sig saa befriet, som om paa eengang alt, hvad der havde tynget og tvunget, var bleven løftet fra hendes Sind. Hun syntes tilsidst, hun maatte synge her, men saa kom hun til at huske paa, at Per saae saa nedtrykt ud, og nøjedes derfor med igen at nynne lidt.

Pludselig greb hun Per om Armen for at faa ham til at standse.

„Se!“ hviskede hun.

Foran en Tykning noget borte havde hun faaet Øje paa en Raa. Med høje, spidsede Øren og store, vidtaabne Øjne stod den som paa Spring og stirrede hen paa dem. Per holdt stille. Heller ikke Dyret rørte sig af Pletten men blev staaende med oprejst Hoved og maalte dem ligesom trodsigt med Blikket. Et Par Gange bevægede det Ørene, og tilsidst strakte det ogsaa Halsen lidt frem. Men pludselig, som om det skræmtes af sin egen Bevægelse, vendte det omkring og satte i lange Hop ind gennem Tykningen.

Hallo! raabte Inger uvilkaarlig efter det og løftede Armene. Hallo! Hallo! raabte hun igen, mens Lyden af raslende Blade og knækkende Kviste tabte sig i Skovens Dybder.

Ogsaa paa Per begyndte Naturindtrykkene at virke. Det lysnede igen lidt i hans Sjæl. Berøringen af Ingers Haand havde forplantet sig igennem ham som en Skælven. Livshaabet blussede atter op. Men det var en Sankt Elmsild. En eneste Bemærkning af Inger slukkede den brat.

„Det er kedeligt, du ikke er Jæger. Det maa være et friskt og fornøjeligt Liv. Du skulde forsøge det engang. Saadan at flakke løs og ledig om i Skove og paa Marker maatte da ogsaa være godt for din Sundhed. Tror du ikke?“

„Det kan vist ikke nytte for mig; den Slags Ting skal man opdrages til. Og jeg er i Virkeligheden aldrig bleven rigtig præsenteret for Naturen. Det er vel derfor, jeg føler mig fremmed for den.“

„Hvem tilhører egenlig den Skov her?“

„Den hører under Budderuplund.“

„Tænk, strækker dens Jorder sig helt herned!“

„Ja, det er en stor Ejendom. Etatsraaden er en hovedrig Mand.“

„Ja, det er han jo.“

Kort efter var de ude af Skoven. En ny Udsigt aabnede sig for dem over den milebrede Engflade til Landet paa den anden Side. Men atter kom der en Skov og bag denne en endnu højere Bakke med et endnu videre Udsyn over det frugtbare Landskab. Forude paa Bakkens Sydskraaning saaes en stor, hvid Bygning med to lave Taarne og en anselig Park. Det var Budderuplund.

Inger betragtede den en Tid i Tavshed.

„Tænk, at Haven er saa stor. Det kan jeg ikke huske.“

„Ja, saadan en Have vilde være en rar Tumleplads for Hagbarth,“ sagde Per paa en besynderlig hikkende Maade; det lød, som sluttede han af med en undertrykt Smaalatter. „Det begynder at knibe for ham med at faa Alburum derhjemme.“

„Hvad er det for en stor Bygning, der ligger bagved . . . den med den høje Ryg?“

„Det er Laden. Og bagved den ligger Staldene og Mejeriet. Altsammen moderne indrettet og af første Slags. Det maa man lade de Tyskere, de har deres Ting i Orden.“

„Tror du alligevel ikke, de vil finde det underligt, at jeg kommer med?“

Per holdt Hesten an. Han var øjeblikkelig villig til at standse.

„Vi kan godt vende om, dersom du synes det.“

„Nej, jeg er bange for, at de maaske allerede har set os. Der gaar en Herre op igennem Alleen. Er det ikke Thorvald Brück?“

„Jo, det kan nok se ud til at være den unge Hr. Brück.“

„Ja, saa gaar det ikke an. Og husk nu paa, Per, jeg vil forfærdelig gerne have de Kinesere, saa du maa love mig, at vi kommer ned i Hønseriet. Saa skal jeg nok selv klare Resten.“

Det var ganske rigtig Thorvald Brück, der kom op gennem den gamle Lindealle, som fra Landevejen førte op til Gaarden. Han havde ogsaa faaet Øje paa det lille Ponykøretøj og genkendt Hesten, saa da det kørte ind gennem Porten, stod han paa Stentrappen for at tage imod.

Mens en liberiklædt Tjener sprang til for at modtage Tømmen, hjalp han selv Inger af Vognen og takkede hende ærbødigt, fordi hun var kommen.

Etatsraaden bød dem velkommen inde i Havestuen. Han var en høj, statelig Herre med et kortklippet, sølvhvidt Haar, en skægløs Hage, svære Bryn og Ørnenæse. Trods sine treoghalvfjersindstyve Aar holdt han sig lige saa kavalermæssig rank som Sønnen. Man saae, at der flød gammelt Krigerblod bag denne vejrbrunede Hud. I et Sprog med udpræget holstensk Betoning sagde han Inger nogle Artigheder om hendes friske Udseende og spurgte til hendes Forældre. Per derimod behandlede han en Smule overlegent.

Der blev bragt Vin og Frugt, og en almindelig Samtale kom igang.

Langt om længe rejste Per sig.

„Ja, De skal jo ud i Marken,“ sagde Etatsraaden. „Min Søn har talt derom. Vi skal nok passe godt paa Deres Frue saalænge.“

„Fruen interesserer sig for Hønsene,“ indskød Thorvald Brück stærkt stammende. „Jeg haaber,

jeg tør tilbyde min Ledsagelse. Maaske kan det more Dem med det samme at opfriske gamle Erindringer her fra Budderuplund."

Per gik til Døren, og Inger syntes pludselig lidt betuttet ved at skulle blive ene tilbage; hun havde en Indvending paa Læben, men Etatsraaden gav i det samme Tjeneren Ordre til at lade Fjerkræet purre ud.

En Timestid gik Per langs et Jorddige sammen med et Par Mænd, der bar hans Stokke og Maalekæde. Det var ham næsten ikke muligt at holde sine Tanker ved Arbejdet. Mændene saae da ogsaa flere Gange forbavset paa ham, saa besynderligt bar han sig ad. Bitterlig angrede han nu, hvad han havde gjort. Han havde taget fejl af sig selv. Han havde troet sig mere færdig med Livet, end han virkelig var. Han kunde og vilde endnu ikke slippe det!

Imidlertid gik Inger sammen med Etatsraaden og hans Søn en Rundtur paa Gaarden; de besaae baade Staldene og Mælkeriet og Hundegaarden, og Etatsraaden førte hende tilsidst end- og ind i Køkkenet og gennem Forraadskamrene, ja helt ned i Hovedbygningens historisk mærkværdige Kældere, der var Rester af en middelalderlig Borg, paa hvis Grund den nye Gaard var rejst.

Da Per kom tilbage, var de alle tre igen i Havestuen.

Etatsraaden, der syntes meget indtaget i Inger, vilde nu have dem til at blive der til Middag. Inger saae spørgende hen paa Per, der imidlertid afslog Indbydelsen. Paa en næsten stødende Maade — syntes Inger — bad han om at faa Vognen forspændt.

Thorvald Brück fulgte dem tilhest et Stykke

paa Vej. Han red en høj, gul, langhalet Hoppe, som han — aabenbart til Ære for Inger — lod danse under venstre Schenkel, saa Skummet stod den om Mulen. Han sad strunk i sin snævertsluttende, franske Ridedragt, som lidt for udfordrende fremhævede hans kraftige Muskelbygning. Inger saae derfor mest til den anden Side og søgte at drage Per med ind i Samtalen, hvad dog stadig ikke lykkedes hende. — „Heste- og Hundesnak interesserer mig ikke," forklarede han bagefter.

Et Stykke foran Skoven forlod Rytteren dem for at slaa ind paa en Sidevej, der i en Bue førte tilbage til Budderuplund. Han satte straks i kort Galop, og da han var vel borte, fulgte Inger ham et Stykke med Øjnene.

„Han ser forresten ganske godt ud tilhest," sagde hun.

„Han er jo ogsaa af gammel Soldaterslægt. Saa vidt jeg veed, vilde han selv have været Officer, dersom han ikke havde haft den kedelige Talefejl. Det er virkelig undertiden helt pinligt at høre ham."

Inger sad tavs et Øjeblik og saae hen for sig.

„Ja, Stakkel! Forresten syntes jeg ikke, det var saa slemt idag."

„Fik du saa de Kinesere?" spurgte Per.

Inger blev rød. Det havde hun glemt.

„Tænk, hvor ærgerligt! Jeg er sikker paa, jeg havde faaet baade et og to Par, bare jeg havde spurgt om det. Etatsraaden var saa overordenlig elskværdig."

„Ja, det var han jo", sagde Per mut.

Ved Mørkningstid var de atter hjemme. Per klagede over Hovedpine og gik ind til sig selv. Han tændte en Pibe, satte sig ved sit Vindu men

rejste sig straks igen, hængte Piben op og gav sig til at gaa frem og tilbage paa Gulvet uden at kunne faa Ro paa sig. Han følte sig som det ubrugeligste Menneske paa Jorden, en ulykkelig Halvmand, der elskede Livet uden at turde hengive sig til det, og som foragtede det uden at ville slippe det.

Da bankede det frygtsomt paa hans Dør. Det var Hagbarth, der var bleven sendt derind for at sige Godnat.

Ved Synet af Drengens Ufrimodighed sprang Taarerne ham i Øjnene. Han tog sig sammen, tvang sig endog til at smile og løftede med et Udbrud Drengen op til sig. Nogen Tid stod han med ham i sine Arme omtrent i samme Stilling som hin spøgefulde Silen med Dionysosbarnet i Ørstedsparken.

„Du er jo da ikke bange for Far — vel Hagbarth?“

„Næ-ej,“ hikkede Drengen.

„Vi to skal nok komme godt ud af det med hinanden. Tror du ikke?“

„Jo,“ sagde han og gjorde sig tung for at slippe ned, — han følte sig undertiden endnu mindre vel tilmode ved Faderens Kærtegn end ved hans Mishagsytringer.

Saasnart han var kommen ned paa Gulvet, smuttede han ud af Døren. Per kastede sig fortvivlet i en Stol med Hænderne for sit Ansigt.

* * *

En Eftermiddag en Ugestid senere kørte Inger og Per til Bøstrup Præstegaard, hvor de endnu ikke havde været siden Pers Hjemkomst.

Forholdet mellem Per og hans Svigerforældre havde i Aarenes Løb udviklet sig til et skjult Fjendskab, som paa begge Sider kun holdtes i Tømme af Hensynet til Inger. Ved denne Lejlighed gik det alligevel galt.

Hvad der især opirrede Pastor Blomberg, var den Mangel paa Opmærksomhed, Per i Almindelighed røbede for hans Tale. Han, som var vant til at se andægtig lyttende Miner omkring sig, hver Gang han aabnede Munden, betragtede denne Ligegyldighed som Udtryk for overlagt og ondsindet Trods. For Svigermoderens Vedkommende var det desuden de mindre gode økonomiske Forhold, hvorunder hendes Datter i den sidste Tid havde maattet leve, som vedligeholdt Uviljen mod Per; og at han nu var vendt hjem fra sin Københavnsrejse uden mindste Resultat, gjorde ikke Stemningen mod ham blidere.

Efter et Par smaa ildevarslende Sammenstød ved Aftensbordet kom det inde i Dagligstuen til et lidenskabeligt Optrin.

Den oprevne Sindstilstand, hvori Per den sidste Tid havde befundet sig, gjorde ham ømtaalig og mistænksom. Da nu Svigerfaderen ret hensynsløst forekastede ham hans Ligegyldighed for at skaffe sig og sin Familje en mere betryggende Tilværelse, blev han vred og sagde, at han i den Sag ikke ønskede fremmed Indblanding. Svigerfaderen irettesatte ham for denne Udtalelse og navnlig for hans Tone; men da foer han ganske ubehersket op, slog i Bordet for Svigerfaderen og sagde, at han ikke længer vilde finde sig i hans Formynderskab.

Saadanne Ord var aldrig før hørt i Bøstrup Præstegaard. I henved et Minut var der gravstille

i Stuen. Saa rejste Præsten sig i hele sin stumpede Majestæt, skød sin Stol tilbage og sagde:

„Jeg skal alvorligt anmode dig om fremtidig at forskaane os for den Slags Scener.“

Hvorpaa han skred ud af Stuen og ind til sig selv. Hans Kone fulgte ham med forfærdet Mine.

Per fik sin Vogn forspændt, og kort efter kørte han og Inger ud af Gaarden, uden at Svigerforældrene havde vist sig. Som i en Taage havde han et kort Nu set Ingers dødblege Ansigt ovre paa den anden Side af Bordet derinde i Dagligstuen, og dette Syn havde faaet ham til at besinde sig. Siden havde han ikke turdet se paa hende, og der blev under hele Hjemkørslen heller ikke talt. Men han kunde mærke, hvordan hun trods sin svære Indpakning sad i Kuldegysninger, saa hele Vognsædet rystede derved.

Da de naaede hjem, blev hun roligere. Ikke alene tillod hun, at han hjalp hende med Kørekaaben, hun bad ham endog selv om at hænge den op paa Knagen for hende. Saa gik hun ind i Barnekammeret for at høre til Børnene og gjorde derpaa sin sædvanlige Aftenrunde i Huset.

Per søgte ind i sit eget Værelse og tændte Lampen. Da han skulde sætte Glasset paa, mærkede han, at ogsaa han rystede. Saa anbragte han sig i sin Skrivebordsstol med en Avis og ventede i angstfuld Spænding paa, hvad der vilde følge.

En halv Snes Minutter efter hørte han Inger gaa inde i Sovekammeret, og efter endnu en lille Tids Forløb kom hun ind — til hans Overraskelse halvt afklædt i Underskørt og Frisertrøje.

„Du ser, at der igen er bleven redt til dig herinde,“ sagde hun, idet hun rettede paa hans Hovedpude. „Det er vel efter dit Ønske?“

„Ja Tak — det er godt," sagde han bag sin Avis.

„Ingeborgs Hoste er forresten meget bedre."

Hertil svarede Per ikke noget.

Saa satte Inger sig i Gyngestolen henne i Krogen ved Kakkelovnen, og de var en Tid tavse begge to.

„Ja, Per — nu maa vi jo alligevel gøre Alvor af at komme herfra," begyndte hun saa.

„Hvorfor mener du?"

„Det veed du godt. For hvad der skete iaften, var jo ingen Tilfældighed. Jeg forstaar nu bagefter, at det længe har trukket sammen til noget saadant."

„Jeg beklager især for din og Børnenes Skyld, hvad der er sket. Jeg burde alene af Hensyn til jer have behersket mig. Men at jeg for mit Vedkommende herefter ikke godt kan komme i Bøstrup Præstegaard og maaske ikke engang vilde blive modtaget der, vil forhaabenlig ikke have til Følge, at ogsaa I bliver lyst i Ban. Og det vilde dog være altfor unaturligt, om du selv af den Grund holdt dig borte fra dine Forældre."

Inger sad foroverbøjet med Hovedet tungt hvilende i den ene Haand og saae ud over Gulvet.

„Hvor du undertiden kan saare, uden at du vistnok selv veed af det. At du kan tænke dig, at jeg vilde kunne gaa ud og ind et Sted, hvor du var udelukket. Ovenikøbet med Børnene!"

„I dit eget Hjem, Inger."

„Allermindst der — naturligvis. Men under de Forhold synes jeg, at Opholdet her maa blive saa rent umuligt for os begge to. Det kunde jo være bleven vanskeligt nok endda."

„Hvor har du saa tænkt dig, vi skulde tage hen?

„Du talte forleden om en Vejassistentpost et Sted ved Vestkysten. Den skulde du foreløbig søge, synes jeg. Og hellere idag end imorgen."

„Veed du nu ogsaa rigtig, hvad du opfordrer mig til? For det første er Lønnen — hvad jeg vist fortalte dig — ikke to Tusinde Kroner; og nogen stor Udsigt til Ekstrafortjeneste er der næppe paa de Kanter. Og saa er det, saa vidt jeg veed, en af Danmarks ødeste Egne, bare Klit og Hede, uden andre Mennesker i Miles Omkres end Smaabønder og Fiskere."

„Men saa har vi jo da hinanden," svarede hun ivrig. „Og det maaske mere der end her."

„Kære Inger! Du som hænger saa meget ved dine Forældre og ved dit gamle Hjem og dine Ungdomsbekendte, og som holder af at have det lidt lunt og godt. — Nej, min Ven, det var for stort et Offer at kræve af dig. Du vilde saamænd — og det med god Grund — bebrejde mig det bagefter, dersom jeg tog imod det."

Hun havde lagt Ansigtet ned i sine Hænder og sad stille lidt.

„Gud give, jeg da vidste, hvad du egenlig vil," sagde hun saa og brast i Graad. Og med et pludseligt, ubehersket Udbrud rejste hun sig og sagde: „Du piner mig!"

Uden at sige Godnat gik hun ind til sig selv og trak heftig Døren til efter sig.

Per blev siddende og stirrede paa den lukkede Dør med et sygt Blik. Et Par Gange rykkede det i ham. Han vilde rejse sig og gaa derhen, — men Spøgelsehaanden holdt ham tilbage. Det maatte ikke ske! Afgørelsens store Time var kommen nu. Ulykken var over dem. Hendes Sjæl var ved at vaagne. Og hun var jo ingen Trold! Derfor maatte

og skulde hun gives tilbage til Livet og Lyset. Hun og Børnene! — — Det fik saa gaa med ham, som det kunde!

* * *

Det var den følgende Aften; Børnene var kommen i Seng, og begge Pigerne var beskæftiget i Køkkenet. Inger havde netop tændt Lampen i Dagligstuen og sad i Sofaen og stoppede Børnestrømper, da Per kom derind fra sin egen Stue. Skønt han havde holdt sig hjemme hele Dagen, havde de kun vekslet et Par Ord med hinanden siden den foregaaende Aften. Inger havde lagt Mærke til, hvorledes han paa en underlig sky Maade havde kreset om hende og Børnene uden dog at ville indlade sig med dem; ja i Middagstiden, da Børnene hvilede, havde hun overrasket ham inde i Barnekammeret, hvor han havde staaet ved Hagbarths Seng og stirret ned paa den sovende Dreng med et sært forvildet Udtryk.

Det var dog ikke alene Bekymringerne for Fremtiden, som havde gjort hende saa tavs og tilbageholden denne Dag. Hun følte sig ogsaa trykket af, hvad der om Aftenen var foregaaet mellem hende og Per inde i hans Stue. Hun havde bagefter ikke selv forstaaet, hvad det var, der kom over hende i det Øjeblik, men Erindringen derom gjorde hende skamfuld.

Per gik nogle Gange frem og tilbage paa Gulvet og satte sig saa overfor hende ved Bordet. Ingen af dem havde endnu kunnet overvinde sig til at sige det første Ord.

„Har du saa tænkt over, hvad vi talte om iaftes?“ spurgte endelig Inger.

„Ja. Jeg har overhovedet ikke tænkt paa

andet. Men forinden vi tager den Sag op igen, er der noget, jeg synes, vi maa have paa det rene. Jeg mener naturligvis det, som foregik igaar hjemme hos dine Forældre. Du sagde jo selv, at det ikke var noget rent tilfældigt, og deri har du ganske Ret. Selv om mine Ord maaske faldt anderledes, end de vilde have gjort det i et roligere Øjeblik, saa gav de dog Udtryk for noget, som er mere end en tilfældig Stemning hos mig."

„Det har jeg længe mærket, Per."

„Ja, det sagde du jo ogsaa igaar. Men naar du, kære Inger, altsaa ikke har været uvidende om den dybe Uoverensstemmelse i Livssyn, der skiller mig fra din Fader og hans Kres — og i en vis Forstand altsaa ogsaa fra dig — er det da ikke underligt, ja er det ikke ganske uforsvarligt, at vi to ikke har talt mere med hinanden derom, end vi har gjort? Fejlen er min — jeg veed det godt. Det er en Slags Fejghed, der har faaet mig til at skjule den fulde Sandhed for dig. Men forresten har jeg ikke selv kendt den helt før nu i den sidste Tid."

„Du tager fejl, Per. Jeg har godt kendt dit Standpunkt. Du har jo egenlig aldrig lagt Skjul paa det overfor mig. Jeg veed godt, at du ikke tror paa samme Maade som vi andre, og det har naturligvis ofte gjort mig bedrøvet. Men Far siger, at ogsaa den, som i Kristus kun vil se et ædelt og fuldkomment Menneske, har Lov til at kalde sig en Kristen og nære et Salighedshaab, naar han ellers er sand i sit Forhold til Gud og ærlig og gudfrygtig i sin hele Levevis."

„Men jeg tror heller ikke paa Gud, — Inger."

„Tror du ikke paa Gud!"

Hun sænkede sin Stoppestrømpe i Skødet og

stirrede over paa ham med det samme blege, stivnede Ansigt som den foregaaende Aften i Præstegaarden.

„Nej. Det har jeg vist i Grunden ikke gjort længe. Overalt, hvor jeg har søgt ham, har jeg kun fundet mig selv. Og for den, som er bleven sig sit eget Selv bevidst, er en Gud overflødig. Der er for ham hverken noget trøstende eller noget skræmmende ved Forestillingen om en saadan overnaturlig Personlighed, hvad enten man saa tænker sig ham som Fader eller som Dommer.“

„Hvor du taler! Jeg tror, du engang vil blive et meget ulykkeligt Menneske, Per.“

„Maaske. — Veed du forresten, at der er dem, over hvem Ulykken har en sær fristende og dragende Magt. Paa samme Maade som Mosehuller og mørke Skovsøer skal have det over enkelte Mennesker.“

„Det maa være saadanne, som er forhærdede i Synd og kun finder Glæde ved at synde. Det staar der ogsaa om i Biblen.“

„Gør der det? Det gælder dog i hvert Fald ikke alle. Der er dem, som drages mod Ulykken netop af deres religiøse Instinkt, der siger dem, at kun Sorgen og Savnet, ja maaske først Haabløsheden fuldt ud kan frigøre deres aandelige Menneske. Der er jo, som du veed, ogsaa Planter, som kun trives i Skyggen og Kulden, og som endda bærer Blomster.“

„Den Slags Mennesker kender jeg ikke.“

„Da er de ellers ikke sjældne netop hos os. Vor Historie viser det. I lyse Tider lider vi gerne Nød paa betydelige Personligheder; men vore Trængsler kan til Gengæld „ruge Ørne ud af

Spurveæg" — som Pastor Fjaltring engang ytrede."

„Pastor Fjaltring? Er det ham, du tænker paa?"

„Ja — ogsaa paa ham. Og mest paa ham!"

„Ja, saa forstaar jeg dig slet ikke. Han hængte sig jo!"

„Ja, det gjorde han. Desværre. Jeg har ofte savnet ham i disse Aar. Og egenlig har jeg aldrig før nu rigtig kunnet forklare mig hans triste Endeligt. Men i den sidste Tid synes jeg, at jeg har forstaaet ham bedre ogsaa paa det Punkt. Jeg ser nemlig nu Grunden til hans fortvivlede Gerning i hans Forhold til sin Kone. Du husker maaske, jeg har fortalt dig om hans besynderlige Adfærd overfor dette uhyggelige, i Bund og Grund ødelagte Menneske. Jeg tænker mig nu, at hun oprindelig kan have været af en Karakter, ganske modsat hans, en rig, fuldblodig Natur skabt for Solskin og Glæde, og at han saa har haft Samvittighedsnag, fordi han har holdt hende tilbage i et Skyggeliv, som virkede modnende og frigørende paa ham, men hvori hun maatte gaa tilgrunde. Maaske har samtidig — saa underligt det kan lyde — Sorgen og Skammen over at være Vidne til hendes Forfald haft noget vist æggende for ham, . . . han kunde ved enkelte Lejligheder aabenbare noget sygeligt abnormt i sit Forhold til Smerten. Da hun saa døde, har Samvittighedsskruplerne taget Overhaand. Ansvaret for det Sjælemord, han havde begaaet, har han ikke kunnet bære. Det var jo kun kort Tid efter hendes Død, at han aflivede sig."

„Hvorfor fortæller du mig i Grunden alt det?" spurgte Inger og saae mistænksomt over paa ham. „Vi talte jo om noget ganske andet."

Per nølede med Svaret.

„Fordi jeg synes, Inger, at denne ægteskabelige Tragedie kan tjene til Belæring — og til Advarsel — ogsaa for os.“

„For os!“ — Stoppestrømpen sank igen ned i Skødet. „For os! — Hvad mener du?“

Per saae mod Gulvet og svarede ikke. Han var pludselig bleven saa hvid i sit Ansigt, at Inger uvilkaarlig brød ud i et lille Angstraab.

„Per! Hvad er det dog, du har for i disse Dage? Har jeg gjort dig noget imod? Eller Børnene? Saa sig dog, hvad der er i Vejen!“

Men Per kunde ikke faa Ordet sagt.

Inger strakte sin Haand frem imod ham over Bordet som til Kærtegn.

„Du er syg, min Ven! Og du veed ikke selv, hvad du siger. Du tager i den sidste Tid saa forfærdelig tungt paa alting. Og jeg, som netop har en saadan Trang til at være glad i disse Dage og glemme alle vore Bedrøveligheder! Hvad er det nu, du igen gaar og plager dig med? Er det vore Pengesager, min Ven?“

„Nej.“

„Men hvad er det da?“

„Det er noget meget, meget værre, Inger.“

„Men saa sig det dog!“

„Jeg kan ikke. Ikke paa den Maade.“

„Føler du dig syg?“

„Nej.“

Der foer med eet som Glimtet af et Lyn over Ingers Ansigt.

„Vil du svare mig oprigtig paa et Spørgsmaal, Per?“

„Ja.“

„Da du forleden var i København, traf du da

din forrige Forlovede — hende — Frøken Salomon?"

Han saae overrasket op.

„Nej."

Hun blev ved at stirre mistvivlende paa ham.

„Du lyver!" sagde hun pludselig og rejste sig — Stoppestrømpen fløj med det samme henad Bordet — „Nu forstaar jeg alting!" — Hun gik med heftige Skridt frem over Gulvet. — „Du har talt med din gamle Kæreste og er igen bleven indtaget i hende."

„Jeg siger dig, du tager fejl."

„Ja, saa er det en anden! For her stikker noget under! Nu ser jeg det altsammen klart! Det hele har været et modbydeligt Komediespil. Jeg har skullet forberedes. Du vil skilles fra mig for at gifte dig med en anden. Er det ikke det, der er Meningen? Sig det bare rent ud!"

Per betænkte sig et Øjeblik.

Det faldt ham ind, at han just vilde tjene hende allerbedst ved at gaa ind paa hendes Indbildning og erklære sig skyldig. Uden Tvangsgrund gav hun dog aldrig sit Minde til en lovformelig Skilsmisse, og det maatte jo netop være hans Formaal at bringe hende til at hade og foragte ham; desto hurtigere vilde hun glemme ham. Og hvor han gav Afkald paa saa meget, kunde han vel ofre Æren med.

„Jo," sagde han saa og bøjede Hovedet.

Inger var bleven staaende midt paa Gulvet. Hun stod der med falmet Ansigt og Armene korslagte under Brystet. Øjnene var lutter sort Pupil.

„Og det har du fejgt skjult for mig i næsten tre Uger! Far havde altsaa Ret alligevel. Og jeg, som altid tog dig i Forsvar! . . . Og din Søvnløshed! Og din Hovedpine! . . . Jeg maa le, naar

jeg tænker paa, at jeg har gaaet og været bekymret for dig og har tænkt paa, hvordan jeg skulde glæde og opmuntre dig. Og saa har du gaaet her og længtes efter en anden og spekuleret paa, hvordan du lettest skulde blive os kvit. Et saa modbydeligt Komediespil! Saa lumpent! Saa fejgt!"

Inde i Barnekammeret, hvortil Døren stod aaben, begyndte „Stumpen" at klynke. Men hun hørte det ikke. Hun var igen begyndt at gaa op og ned ad Gulvet og talte efterhaanden mere til sig selv end til ham. Først da Barnet gav sig til at skrige, gik hun derind.

Per rettede sig i Vejret, greb sig med Hænderne om Hovedet og stønnede. Nu var det gjort! Ofret var bragt! Og han lovede sig selv at holde ud til det sidste.

Inger kom tilbage. Hun gik paany et Par Gange op og ned ad Gulvet og stillede sig tilsidst hen foran ham.

„Har du da slet ingenting at sige mig? Saa sig dog, at det ikke er sandt!"

Han rystede paa Hovedet.

„Nej, Inger — hvad hjælper det."

Hun blev dog endnu staaende lidt.

Saa vendte hun sig hulkende fra ham og gik tilbage til Soveværelset.

„Saa fejgt! Saa lumpent!" hørte han hende sige, idet hun slog Døren i efter sig.

Kort efter mærkede han Uro i Huset. Der blev gaaet med Dørene, og han hørte Inger højrøstet give Ordrer til Pigerne. Nede i Gaarden lød Karlens Træsko. Vognporten blev slaaet op, og Vognen blev trukket frem.

Hun vil tage herfra allerede iaften! — tænkte han angst.

Nu blev Børnene vækket. Ingeborg græd, Hagbarth spurgte, om der var Ildebrand. Allevegne lød Ingers bydende Stemme. En af Pigerne kom forfjamsket løbende ind i Dagligstuen paa sine Strømpesokker for at hente noget; men da hun opdagede Per, vendte hun skrækslagen om. Ogsaa Inger kom engang derind — fuldt rejseklædt, i Hat og Kaabe.

„Naar det endelig skal være, Inger, saa maa da hellere jeg rejse bort. — Eller vent dog i det mindste til imorgen!“

Hun svarede ikke. Hun stod henne ved Sekretæren og tog sine Husholdningspenge og andre Smaating.

„Vil du give mig Lov til at se Børnene?“

„Ikke iaften. Hjemme hos Far og Mor kan du herefter træffe os.“

En halv Time efter rullede Vognen ud af Gaarden. Per havde ikke rørt sig. Da den sidste Lyd af Hjulene tabte sig derude paa Vejen, løftede han det blege Ansigt op fra sine Hænder og vendte uvilkaarligt Blikket mod Himlen.

„Er det nu nok?“

Otteogtyvende Kapitel.

Naar man paa Vejen fra Oddesund til Thisted er kommen forbi Ydby med dens mange dystre „Kauer“ og „Daase“ og herfra søger vestover til den kønne lille By Vestervig med Liden Kirstens Grav og videre mod Nord, kommer man til et fattigt, vejrpisket Land, hvor Faarene selv ved Midsommertid har ondt ved at bjerge Føden. Det er en Klit- og Sumpegn, ens af Udseende Vinter og Sommer, blaagrøn af Marehalm, rødlig af Skavgræsser eller Lyng, der alene modstaar Havgusens Saltlud. Ufarbare Kærstrækninger tvinger Vejen ud i store Buer, og naar det en sjælden Gang er stille Vejr, driver der en tung Røg henover dem som over en Brandtomt.

Hist og her ligger der en lille Gaard eller en lyngtækket Hytte; men der er ofte flere Kilometer mellem Husene, og Byer findes ikke. Et enkelt Sted ses dog Begyndelsen til en Sammenflytning. I en Lavning, hvor der har dannet sig lidt Eng paa begge Sider af et Moseafløb, ligger fire Huse, af hvilke det ene er en Skole. I det andet bor en Engmester. I det tredje en Skomager. Det fjerde er tomt.

Fra det sidste bar man nylig Liget af en mid-

aldrende Mand, der i en Aarrække havde beskæftiget Sindene deromkring. Han var en Fremmed paa Egnen og havde aldrig skøttet om at fortælle om sin Fortid. Ellers var han ikke egenlig ordknap, omend lidt but, og han havde mange Venner rundt omkring og ingen anden Uven end Præsten. Han var ugift og havde levet ene i sit ret store Hus sammen med en gammel Husholderske, en gammel Hest og noget Fjerkræ. Skønt han var en ulærd Mand, havde han mange Bøger; men sin meste Tid tilbragte han ene med sig selv og sine Tanker ude paa Landevejen, naar han i Embeds Medfør kørte rundt med sin stridhaarede norske Fjordhest, der var næsten blind af Ælde. Manden var Vejassistent, og aldrig havde Distriktets Veje været i saa god Stand som i hans Tid.

Trods sin Ensomhed, og skønt han i mange Aar havde haft et svagt Helbred, der nødte ham til en streng Regelmæssighed i sin hele Livsførelse og navnlig til at forsage alle saadanne haandfaste Nydelser, hvormed andre af Egnens Folk søgte at bøde paa Naturens Barskhed, syntes han altid rolig og tilfreds. Dette undrede Folk og foruroligede dem tillige, saa meget mere som han ikke søgte Trøst i Religionen, aldrig gik i Kirke, endsige til Herrens Bord, og derfor af Præsten blev betegnet som en af de ulykkelige, der var hjemfalden til den evige Fortabelse.

En af dem, paa hvem hans Personlighed havde gjort stærkest Indtryk, var hans Genbo, Skolelæreren, en yngre Mand med en opvakt Aand. Denne havde (med lidt belagt Samvittighed forresten) holdt af at smutte over til ham om Aftenen for at faa sig en Passiar om alvorlige Ting. Skolelæreren var en Mand, der endnu ejede sin

Barnetro ubeskaaren, og da han tillige beflittede sig paa i alle Forhold at leve som et ærligt og redeligt Menneske, mente han at turde haabe paa engang at faa Del i den evige Salighed. Men trods disse gode Udsigter, og skønt han levede det hyggeligste Familjeliv med Kone og Børn, havde han dog mangen Gang baade triste og trætte Timer, ja han havde ikke kunnet skjule for sig selv, at hans gudløse Genbo i al sin Ensomhed syntes lykkeligere end han. Da han engang havde taget Mod til sig og tilstaaet dette for Assistenten, havde denne paa sin korte og rolige Maade svaret, at han i saa Fald ikke havde fundet sit naturlige Voksested, hvor han alene vilde kunne lære den højeste Menneskelykke at kende: at blive sig sit eget Selv fuldt og klart bevidst. Men da Skolelæreren derefter spurgte ham, hvorledes man bar sig ad med at søge dette Voksested, svarede han, at herom kunde det ene Menneske ikke meddele det andet Raad, her maatte enhver frygtløst give sig det Selvudfoldelsens Instinkt i Vold, der var nedlagt i alt det skabte.

En anden Gang trængte Skolelæreren ind paa ham for at faa ham til at udtale sig om, hvorledes denne „højeste“ Lykke da føltes; men herpaa vilde han heller ikke indlade sig nærmere. „Spørg Deres Præst!“ havde han ironisk mumlet. Bagefter havde han dog sagt, at hvad det for ethvert Menneske kom an paa, var at bringe sig i saa vidt mulig selvstændig og umiddelbar Forbindelse med Tingene i Stedet for at sanse dem gennem andres Organer, saaledes som f. Eks. ogsaa de gjorde det, der levede paa overleverede Forestillinger. Et saadant, virkelig levende Forhold til Livet var den nødvendige Forudsætning for at kunne høste frisk Erkendelsesglæde af en-

hver Oplevelse, den ringeste saavel som den største, ja selv af den smerteligste. Den, der ikke af Erfaring kendte den Lykke, som det var, naar en — omend nok saa lille og betydningsløs — hidtil uoplukket Afkrog af Tankens eller Virkelighedens Verden oplodes for En, vidste overhovedet ikke, hvad det var at leve.

Disse Ord havde Skolelærer Mikkelsen ofte maattet tænke paa i Assistentens sidste Leveaar, hvor denne trods frygtelige Kræftlidelser holdt Modet oppe uden fremmed Trøst. Med levende Optagethed havde han studeret sin Sygdom og fulgt dens Ødelæggelser rundt om i hans Legeme. Under selve Smerteanfaldene kunde han være ynkelig nok og jamre sig, saa man i de tre omliggende Huse maatte gaa omkring med Bomuld i Ørene; men naar man bagefter kom ind til ham, laa han med et Udtryk i sit Ansigt som En, der har haft en rig og dyb Nydelse. At Livet virkelig intet Øjeblik havde syntes ham helt uudholdeligt, bekræftedes ogsaa efter hans Død, da man fandt en ladt Revolver skjult i hans Natbordsskuffe.

De sidste Dage laa han stille hen og vilde ikke se Nogen. Men indtil det sidste beskæftigede Opløsningsprocessens Forløb hans Tanker. Da han mærkede Dødskulden i sine Ben, bad han om et Spejl for at iagttage Udtrykket i sit Ansigt.

„Det er snart forbi," sagde han let klagende til Husholdersken, idet han gav hende Spejlet tilbage, — han havde allerede næsten mistet Synet.

Kort efter begyndte Dødskampen. Det var ved Aftenstid i stygt Vejr af Sydvest. Vinden peb som en syg Hund henne i Sprækken over Dørtærsklen, og Regnen slog mod Ruderne. Et Lys brændte

ved Sengens Hovedgærde. Paa den nøgne Væg tikkede Faderens store Sølvur.

Den gamle Husholderske havde sendt Bud over til Skolelæreren, fordi hun ikke turde være ene med den Døende. Men der havde ikke været noget for ham at udrette. Assistenten laa de sidste Timer ganske stille og sov med en snorkende Lyd. Kort efter Midnat sank hans Hoved til Siden. De hørte kun et lille Suk, og han var død.

I det skønneste Oktobervejr med blaa Himmel og næsten stille Luft blev han Ugedagen efter sænket ned i Kirkegaardens Sand. En Snes Mennesker fulgte ham. Der blev sunget et enkelt Salmevers, men nogen Tale blev der ikke holdt, og Kirkeklokken hang stum i sin tjærede Galge. Saadan havde den Afdøde selv bestemt det. Den Fanfare, han havde forlangt at faa blæst over sin Grav, havde Præsten til Gengæld ikke villet Tilladelse til.

To af hans Søskende havde indfundet sig til Begravelsen. Det var Departementschef Eberhard Sidenius og Provsten Thomas Sidenius, begge uden Uniform. Efter Jordfæstelsen blev hans Testamente aabnet. Til de to Brødres Overraskelse og Beklagelse havde han taget den Bestemmelse, at hans Efterladenskaber skulde tilfalde „Jakobe Salomons konfessionsløse Skolehjem“ i København, — det var en Virksomhed, ingen af dem fandt fortjenstfuld. Og nu viste det sig ovenikøbet, at der foruden Bohavet og adskillige Kontanter var et Par Sparekassebøger, alt tilsammen til en Værdi af en halv Snes Tusinde Kroner. Den strengt regelmæssige og asketiske Levevis, som den Afdødes svage Helbred havde paabudt ham, og som iøvrigt passede godt for hans Tilbøjeligheder, havde tilladt ham at henlægge henved

Halvdelen af sin Aarsløn foruden al sin Ekstrafortjeneste, deriblandt Afstaaelsessummerne for et Par smaa Opfindelser, han havde gjort.

Brødrene var forbavsede.

„Det er jo virkelig en betydelig Sum," udbrød Departementschefen et Par Gange, først med megen Respekt, derpaa noget betænkelig.

„Ja, det er virkelig en ikke ringe Kapital," ytrede Provsten med samme Toneskiften.

De to Brødre saae paa hinanden.

„Forhaabenlig er han kommen redelig til den."

„Derom har vi visselig ikke Lov til at tvivle."

* * *

Da Departementschefen var vendt tilbage til København, drev en vis Nysgerrighed ham til personlig at overbringe Frøken Salomon Meddelelsen om den Arv, der var tilfalden hendes Skolehjem.

En Dag gik han ud paa Nørrebro, hvor Frøkenen havde opført sit meget omdisputerede „Børnenes Hus" midt i Fattigkvarteret. En Portnerske førte ham over en stor Legeplads med Træer og Bænke, og da det viste sig, at Bestyrerinden i Øjeblikket var beskæftiget ved Undervisningen, udtalte han Ønsket om at kunne benytte Ventetiden til at se sig lidt om „paa Etablissementet".

En Lærerinde kom hen imod ham og tilbød at vise ham rundt.

I den ene Ende af den store Bygning laa en højloftet, lys og festlig Spisesal, hvor den ene Halvdel af Børnene netop fik Mad, mens den anden var paa Skolen. Ved Siden af var der et Par Systuer, hvor Børnene — baade Drengene og Pi-

gerne — lærte at bøde deres Tøj, stoppe deres Strømper, lappe deres Sko. Ovenover var en Række Badekamre. Hver tredje Dag — forklarede hans Ledsagerske — fik Børnene et Bad. Lys, Luft, Vand og regelmæssige Maaltider var overhovedet de Midler, hvormed Skolen opdrog Børnenes moralske Sans og erstattede Religionsundervisningen.

„Naa saaledes," indskød Departementschefen og rømmede sig.

Børnene boede ikke paa Skolen; det var netop Meningen, at de med deres rene Kroppe, deres velholdte Klæder og gode Manerer skulde virke rundtom i Hjemmene som smaa Missionærer for Troen paa Renlighed, Orden og Tugt. Men Skolen stod aaben fra tidlig om Morgenen, naar Fabriksarbejdet begyndte, og Børnene fik deres fulde Forplejning der for en Betaling, som ikke var helt ringe men iøvrigt afpassedes efter Forældrenes Evne.

Ja, tænkte Departementschefen ved sig selv, alt dette kunde jo være meget godt, men —.

I det samme kom der Bud om, at Bestyrerinden ventede ham inde paa Kontoret.

Jakobe Salomon var nu en Dame paa henimod Fyrre; men til Trods for, at hun havde bevaret sin ranke, knejsende Holdning, saae hun ikke saa lidt ældre ud. Man kunde se paa hende, at den Virksomhed, hun her havde skabt med saa mægtig en Energi og under megen Modstand og Mistænkeliggørelse fra forskellige Sider, havde kostet hende mere end hendes Formue. Den Kampens Lod, hun i sin Ungdom havde ønsket sig, var i fuldt Maal bleven hende til Del. Det Ansigt, som hendes Beundrere i sin Tid havde kaldt et Ørneansigt, hendes Uvenner og Misun-

dere et Papegøjefjæs, var nu ubestridelig rovfugleagtigt. Med sit allerede næsten hvide Haar, sin gullige Hud, sine store, mørke, opspilede Øjne, sin høje Hals, sin enkle, brune Kjole, blot pyntet med en bred, hvid Krave, lignede hun en Kondor, der fra en Fjældtinde skuer milevidt ud over Sletten.

Da Departementschefen kom ind, gik hun ham hurtigt imøde henne fra sit Skrivebord.

„Jeg kan tænke mig, at De kommer i den elskværdige Hensigt at meddele mig Deres Broders Død. Jeg har dog allerede faaet Underretning derom gennem andre, der havde set Dødsanmeldelsen i en Avis."

„Hvis jeg ikke havde haft anden Anledning, skulde jeg dog ikke have ulejliget Dem med et Besøg. Saa meget mindre, som min Broder eller hans Skæbne jo næppe kan gøre Krav paa nogen Deltagelse fra Deres Side."

„Deri tager De ganske fejl. Jeg skylder Deres Broder mere, end han selv nogensinde har haft Forstaaelsen af. Paa Afstand har jeg da ogsaa fulgt ham, saa godt jeg kunde. Vi gled jo i Aarenes Løb i mere end een Henseende bort fra hinanden. Om hans sidste Leveaar veed jeg slet intet. Nu maa De fortælle mig derom. — Tag Plads, Hr. Departementschef. — Og fortæl mig om hans Sygdom og Død. Det har været mig saa underligt slet intet at vide."

Men Departementschefen vilde ikke sætte sig. Den ligefremme Tone, som denne noget tvivlsomme Dame tillod sig overfor ham, fik ham til at stramme Munden, hvorved hans store, uskønne Underbid blev endnu mere fremtrædende.

„Jeg skulde, som sagt, ikke have ulejliget Dem,

dersom jeg ikke havde haft en ganske særlig Anledning. Men jeg skal fatte mig i al Korthed. Deres Formodning om, at min afdøde Broder mere og mere havde fjærnet sig fra Dem ikke alene i bogstavelig Forstand men ogsaa med Hensyn til Anskuelser og Tænkemaade, synes — De vil forstaa, at jeg for mit Vedkommende maa sige det med Beklagelse — ikke at være helt rigtig. I hvert Tilfælde har han i sit Testamente, mod hvis Lovformelighed der dog kan rejses alvorlige Indvendinger, indsat Dem eller rettere Deres . . . Deres Institution, eller hvad man nu skal kalde det . . . til Universalarving. Da min Broder jo efterlader sig Børn, fødte i lovligt Ægteskab, er Testamentet i Virkeligheden ganske ugyldigt; men jeg har bragt i Erfaring, at der ikke fra Arvingernes eller deres Formynderes Side vil blive rejst Indvendinger imod, at hans sidste Vilje tages til Følge. Det drejer sig om en Kapital paa en halv Snes Tusinde Kroner, om hvis Oprindelse jeg iøvrigt ikke ser mig i Stand til at oplyse noget. Jeg har fundet, at det var min Skyldighed personlig at underrette Dem derom. Ogsaa for af Deres egen Mund at erfare, om De overhovedet ønsker at modtage denne Gave."

Jakobe Salomon stod ved Siden af en Stol og lænede sig med Albuen til dens Ryg. Hun var dybt greben. Ungdomsminderne strømmede ind over hende. Hun, hvem kun faa Mennesker havde set græde, kunde i dette Øjeblik ikke holde Taarerne tilbage.

„Hvorfor skulde jeg dog ikke modtage den?" sagde hun stille. „Deres Broder og jeg var meget forskellige, og jeg har ofte tænkt paa, at jeg vist i Grunden kun daarligt har forstaaet en Natur

som hans. Men des taknemligere er jeg for den Hilsen, han her har sendt mig."

„Tør jeg maaske i denne Forbindelse — Frøken Salomon! — minde Dem om en Samtale, vi havde med hinanden for en sejsten-sytten Aar siden. Jeg anvendte ved den Lejlighed omtrent de samme Ord om Deres og min Broders Forhold som De nu. Jeg tror, De nu maa indrømme mig, at det havde været bedst for alle Parter, om De dengang havde haft mere Tillid til min Dømmekraft."

Hun løftede Hovedet og saae stolt paa ham.

„Der tager De igen ganske fejl, Hr. Departementschef! Jeg ønsker ikke noget ugjort. Jeg føler det tværtimod som en stor Lykke for mig, at jeg lærte Per at kende. Baade ved den Glæde og den Sorg, han forvoldte mig, fik mit Liv først rigtig Indhold. Det Værk, De ser her omkring Dem, er i Grunden lige saa meget hans som mit. Og derfor vil jeg bestandig være ham inderlig taknemlig."

„Ja, — hm — herom kommer De og jeg jo næppe til nogen Forstaaelse. Jeg skal der for heller ikke opholde Dem længere. Jeg byder Dem Farvel!"

* * *

En Aften en Ugestid efter Begravelsen opholdt Skolelærer Mikkelsen og Engmester Nielsen, der tillige var Stedets Sognefoged, sig inde i den Afdødes ellers vel tillukkede Hus for efter hans bortrejste Brødres Anmodning at udfærdige en Fortegnelse over det efterladte Indbo. Hvad der havde været af Værdipapirer, Breve og lignende Ting, havde Brødrene taget med sig; men i et Bord, der tilfældig havde staaet med Skuffen

vendt ind mod Væggen, fandt man nu et tykt Hefte, næsten en lille Protokol, fuld af Optegnelser, skrevne med Assistentens halvt ulæselige Haand.

Skolelærer Mikkelsen kunde ikke dy sig for at kigge i den. Mens Sognefogden gik rundt i de andre Værelser med Lampen og skrev op paa sin Liste, sad han inde i Soveværelset ved et Lys, der var stukket i en Flaskehals, og gennembladede Bogen.

Det var en Slags Dagbog, som Assistenten havde ført i alle de Aar, han havde boet der paa Egnen, og hvori han havde nedskrevet sine Tanker og i det hele ligesom ført Samtaler med sig selv om alt, hvad der var hændt ham.

Paa et af Bogens første Blade stavede Skolelæreren sig besværligt gennem følgende:

„Saalænge vi er unge, stiller vi saa ubeskedne Fordringer til Tilværelsens styrende Magter. Vi vil, at de skal aabenbare sig for os. Det Hemmelighedsfuldhedens Slør, hvorunder de virker, fornærmer os, vi forlanger at kontrollere og korrigere det store Verdensmaskineri. Naar vi bliver lidt ældre, kaster vi i vor Utaalmodighed Blikket ud over Menneskene og Menneskehedens Historie for i det mindste her at finde Sammenhængen, Lovene, Udviklingen, kort sagt for her at søge Meningen med Livet, Formaalet for vor Kamp og Liden. Indtil vi en Dag standses af en Stemme fra Dybet af vort Indre, en Spøgelsestemme, der spørger: Men hvem er du selv? Fra den Dag kender vi intet andet Spørgsmaal end dette ene. Fra den Dag er vort eget, sande Jeg blevet den store Sfinks, hvis Gaade vi stræber at løse. Mit sande Jeg? Den Mand, der i Morges kørte ud i den stride Regn, forstemt, bitter, saa uendelig

led ved Livet og dets Besvær, var det mit sande Jeg? Eller den, som i Skumringen sad derhenne ved Kakkelovnen og af Ildens Buldren lod sig lulle ind i lykkelige Drømme om Hus og Hjem og legende Børn, var det mit sande, mit egenlige Jeg? Eller den, som nu sidder her alene ved Lampen, hverken glad eller bedrøvet, hverken gammel eller ung, med den stille, ophøjede Fred i sit Indre, som kun Natten og Ensomheden skænker, er det mig, mig selv, saadan som jeg udgik fra Naturens Haand, uforvansket, ubesmittet. Eller er det altsammen lige meget mig selv? Det, vi kalder vor Sjæl, er det bare en forbifarende Stemning, et Resultat af vor Nattesøvn og vor Avislæsning, noget, der er afhængigt af Barometerstanden eller Torvepriserne? Eller har vi lige saa mange Sjæle i os, som der er Brikker i en Gnavpose? Hver Gang Posen rystes, kommer en ny tilsyne: en Nar, en Hugaf, en Natugle . . . Jeg spørger! Jeg spørger!"

Skolelærer Mikkelsen var forbavset, han kendte ikke sin Mand igen i disse mistrøstige Linjer. Men idet han nu søgte fremefter i Bogen for at komme til de Optegnelser, der skrev sig fra de senere Aar, stødte han paa et Brev, som havde ligget gemt mellem Bogens Blade. Han saae paa Udskriften. Der stod „Hr. Vejassistent P. Sidenius", og af Stemplet paa Frimærket kunde han se, at Brevet kun var et Par Maaneder gammelt.

Efter en kort Samvittighedskamp trak han Papiret ud af Omslaget. Det var en Damehaand. Som Adresse stod der øverst paa første Side „Budderuplund", og Brevet lød:

„Jeg hører, at du er syg, meget syg. Jeg bryder derfor den Tavshed, du har paalagt mig, jeg kan ikke blive rolig i mit Sind, før jeg faar sagt

dig min uendelige Tak for alt, hvad du har ofret for min Lykkes Skyld. Jeg forstaar dig nu helt, forstaar, at du kun har villet mit Bedste, og jeg kan aldrig takke dig nok derfor. — — Fra vore tre Børn kan jeg bringe Hilsen, de har det godt, ligesom mine yngste to. Hagbarth er nu Student, han vil være Ingeniør og har efter alles Sigende ualmindelige Evner, er dertil en kæk og stærk Dreng, saa han vil nok komme frem i Verden. Ingeborg blev konfirmeret sidste Høst; hende og lille Lise har jeg endnu herhjemme. De kender dig jo ikke; du har jo villet det saadan, og det er maaske ogsaa rigtigst. — Endnu engang min inderligste Tak for alt. Gud give dig Kraft til at bære, hvad der maatte komme!

Inger."

Skolelærer Mikkelsen nikkede stjaalent hen for sig og puttede derpaa stille Papiret ind igen i Omslaget. Hvad det dog har været for en sær Mand! tænkte han.

Den sidste Del af Dagbogen bestod mest af udaterede Smaastykker, og flere af dem endte med den samme Sætning, der hist og her var understreget: „Naturen er rig, Naturen er viis og miskundelig!" Paa disse Steder genkendte Mikkelsen let baade Tanker og Udtryk fra sin Vens Tale. Saaledes i et Stykke som dette:

„Uden den urmenneskelige Udfoldelsesdrift, den selvskabende Kraft, der ytrer sig i Lidenskaben, den være nu vendt ud mod Virkelighedens eller ind mod Tankens eller op mod Drømmens Verden, og uden et stort, ja eventyrligt Mod til at ville sig selv i guddommelig Nøgenhed naaer Ingen til virkelig Frigjorthed. Derfor priser jeg mig lykkelig, at jeg har levet i en Tid,

der kaldte paa denne Drift og styrkede dette Mod. Ellers var jeg bleven et halvfærdigt Menneske, en Sidenius, alle mine Dage."

Eller et andet Sted:

„Kristi Liv og Historie lærer os i Virkeligheden intet ud over dette (som er en gammel Visdom), at der kun er eet, der overvinder Lidelsen, og det er Passionen."

Paa et tredje Blad stod der:

„Ære være min Ungdoms store Drømme! Saa blev jeg dog en Verdenserobrer alligevel! Hvert Menneskes Sjæl er et selvstændigt Universum, hans Død en Verdensundergang i det smaa."

Et Sted læste han disse Linjer:

„Aviserne meddeler idag, at Hr. Steiner er bleven udnævnt til Etatsraad. Hvordan? For et helt Liv, forspildt i Løgn og hæsblæsende Svindel — bare en Etatsraadstitel! Verden er en slet Betaler. Stakkels Hr. Steiner! Om De anede, hvor jeg i min Navnløshed føler mig kongeligt fri og ukrænkelig, vilde De forstaa, at det er Dem, som blev den narrede. Men nu aner De det ikke og er glad. De lykønsker Dem selv og drikker stolt Deres Berømmelses Skaal i Champagne. Thi Naturen er rig, Naturen er viis og miskundelig."

Et Sted stod der følgende under Overskriften „Om Gud".

„Der tillægges Voltaire det Ord, at dersom Gud ikke var til, maatte man opfinde ham. Jeg finder mere Sandhed i Sætningen, naar den vendes om. Dersom der virkelig skulde være nogen Gud til, maa vi se at glemme ham, og dette ikke af Frygt for vore onde Gerninger og deres Straf, men for at opelske Mennesker, der vil gøre det gode for det godes egen Skyld. Hvor kan man med rent Hjerte give den Fattige en Almisse, naar

man tror eller har Interesse af at tro, at der sidder en regnskabsførende Gud i Himlen og ser derpaa og nikker bifaldende?"

Nedenunder stod der under Overskriften „Mere om Troen".

„Vi omgiver os i Livet med saa mange Ting, som er bleven vor Ejendom ved et Tilfælde. Vi opdager en Dag, at vi trænger til en Kommode, gaar saa ind til en Snedker og køber en, der tilfældigt staar fremme. Vi mønstrer den med Ligegyldighed, den er maaske ikke engang efter vor Smag, men i samme Øjeblik, vi har besluttet os til at købe den og den er bleven vor, foregaar der en hemmelighedsfuld Forvandling med den og med os. Varsomt stryger vor Haand henover Polituren, med Kærlighed og Ængstelse følger vort Øje den, naar Flyttefolkene bærer den ned ad Trapperne, og tvinges vi senere i Livet til at skille os af med den, er det for os, som om vi mistede en Del af os selv. — Dette er Besiddelsens Mysterium. Er det ikke ogsaa Troens?"

Fra hans sidste Leveaar skrev sig en Optegnelse, der havde Overskriften „Det store Spøgelse".

„Et Sted ovre paa Mors forefaldt der for en Del Aar siden følgende Begivenhed. En Herremand havde to Sønner, to Smaadrenge. Den yngste var en mut lille Fyr med et trodsigt Sind, som Faderen vilde bøje. En Dag i Drengens tiende Leveaar, da han igen havde forset sig og derfor skulde tugtes, søgte han Tilflugt oppe i et højt Træ i Haven. Ør af Ophidselse og — som det ogsaa paastaas — af for megen Vin (han var netop kommen hjem fra en Jagtfrokost i en Nabogaard) stod Faderen nedenunder med sin Ridepisk og befalede ham at komme ned. Men

hvor meget han end raabte, og hvor stærkt han end truede, blev Drengen deroppe, krøb tilmed i sin Angst stadig højere tilvejrs, tilsidst saaes han helt oppe i Toppen. Saa hørtes pludselig et Skrig. Den Gren, hvorpaa han havde søgt Fodfæste, knækkede, og Drengen styrtede til Jorden. Han blev Krøbling for Livstid, og Samvittighedsnag gjorde Faderen vanvittig, han sad indtil sin Død indespærret i en Galeanstalt.

„Imidlertid voksede Sønnerne op. Den ældste blev en sund og rødmosset ung Junker, ret hvad man kalder en Kærnekarl, der giftede sig med en køn Pige, satte et Kuld raske Børn i Verden, drev Ejendommen op til at blive en Mønstergaard og i det hele gjorde sin Skyldighed som velvoksent Mandfolk. Imens laa Broderen bleg og stille paa sin Baare ude i Parken, omsværmet af sine Venner Fuglene, som aad af hans Haand. Han følte sig slet ikke ulykkelig, pintes kun af dumme Menneskers Medynk og af Tanken paa Faderens Elendighed. Jeg har selv set ham. Han var vel dengang en atten-nitten Aar, og jeg har aldrig kunnet glemme det forklarede Udtryk i hans Ansigt. Det var, som stod der en Lysglans om hans hele hjælpeløse Skikkelse. Til Erstatning for den Førlighed, der var bleven ham berøvet, havde han faaet hin sjette Sans, der skænker Sjælen dens dybeste Nydelser. Den kluntede Dreng med den mutte Trold i Øjet var bleven — ja, en Stakkel, hverken Mand eller Kvinde, hverken Barn eller Voksen, men et Menneske, i hvis Blik Uendeligheden afspejlede sig i al sin Klarhed, Dybde og Ro. Og jeg maatte tænke paa hans Fader, hvem Samvittigheden, dette hæslige Spøgelse, havde drevet ind i Mørket, fordi han ikke havde ejet Troen, den sande Tro, Troen

paa Naturen, den rige, den vise og miskundelige, som veed Raad for alt, som gavmildt erstatter paa den ene Led, hvad vi har mistet paa den anden, som — —."

Skolelæreren blev afbrudt i sin Læsning ved, at Sognefogden kom ind.

„Ja, saa er vi vist færdige, Mikkelsen. Hvad er'et, De der sidder med?"

„Det er bare den Bog, vi fandt her i Skuffen. Hvad skal vi gøre ved den? Det er jo skrevne Sager, saa den kan da ikke gaa til Avktionen, og til at brændes er den da egenlig for god. Tror De ikke, Nielsen, at jeg med god Samvittighed kan ta' og beholde den? Saa havde jeg dog en Slags Minde om Assistenten. For — sandt at sige — saa vil jeg mangen Gang komme til at længes efter ham; og her staar netop saa meget om det, vi har siddet her og passiaret om, saa det er, ligesom jeg opfriskede det altsammen."

„Tag De den bare, Mikkelsen. For skrevne Sager har vi ingen Ansvar. Og den har jo ingen Pengeværd."

Saa tændte Sognefogden en Lygte. Lampe og Lys blev slukket, og de to Mænd traadte ud af det tomme Hus og lukkede det omhyggelig efter sig.

HENRIK PONTOPPIDAN

FRA HYTTERNE. Landsbybilleder.

KRØNIKER.

SKYER. Skildringer fra Statskupets Dage 1885.

DET FORJÆTTEDE LAND. Roman.

DE VILDE FUGLE. Et Skuespil.

SMAA ROMANER. I—XII.

FORTÆLLINGER. I—II. (Folkeudgave).

FR. BAGGES KGL. HOF-BOGTRYKKERI. KØBENHAVN

RODES
EFTE.
SKREM
S
3
BROLEGGERSTR.